

Motiv.

Vid ingången av budgetåret 1953/54 fanns på anslaget en reservation av 1 032 212 kronor. Sedan från reservationen jämte för budgetåret anvisade medel frånräknats beviljade men ej utbetalade bidrag, kan ett belopp av 382 812 kronor beräknas återstå. För att tillgodose hos Kungl. Maj:t eller styrelsen inneliggande framställningar (2 resp. 7) kan komma att erfordras tillhoppa (85 000 + 270 250) 355 250 kronor. Härjämte bör räknas med fyra barnbördsavdelningar, för vilka byggnadstillstånd beviljats eller kan beräknas komma att beviljas och för vilka statsbidrag ännu icke sökts. Bidraget till dessa avdelningar skulle uppgå till 370 000 kronor.

Före utgången av budgetåret 1953/54 skulle alltså kunna föreligga ett medelsbehov av (85 000 + 270 250 + 370 000 — 382 812) 342 438 kronor, vilket belopp avrundats nedåt till 300 000 kronor.

Departementschefen.

Med hänsyn till storleken av det belopp, som allttjämt är disponibelt på anslaget, torde anslaget för nästa budgetår kunna liksom f. n. uppföras med allenast ett formellt belopp av 100 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till uppförande eller inrättande av förlossningsanstalter* för budgetåret 1954/55 anvisa ett reservationsanslag av 100 kronor.

[95] 93. Bidrag till driften av förlossningsanstalter och väntehem m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	2 300 000	2 295 257
1953/54 (statsliggaren s. 1001) ..	2 400 000	
1954/55 (förslag)	2 360 000	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1953) föreslår, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Motiv.

Enligt av styrelsen hittills fattade beslut kan statsbidrag för år 1954 beräknas utgå för 3 153 vårdplatser (varav 3 061 vårdplatser å barnbörds-hus, barnbördsavdelning eller förlossningshem om minst sex vårdplatser samt 92 vårdplatser å förlossningshem om högst fem vårdplatser eller förlossningsrum hos barnmorska), motsvarande ett sammanlagt bidrags-belopp av 3 091 110 kronor. Vidare har styrelsen för statsbidrag till driften av väntehem för barnaföderskor i rikets ödemarksområden (fyra vård-

platser) och till hemhjälp åt kvinnor, som vistas å dylikt väntehem, beräknat 2 640 resp. 1 320 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet skulle sålunda kunna uppskattas till (3 091 110 + 2 640 + 1 320) 3 095 070 kronor. Vårdplatserna torde dock icke kunna beräknas bliva fullt belagda under kalenderåret. Å andra sidan synes man böra räkna med att driftbidrag skall komma att utgå för ett icke oväsentligt antal nya vårdplatser. Med hänsyn härtill och till belastningen å anslaget under det senaste budgetåret synes anslaget böra uppföras med oförändrat belopp.

Departementschefen.

Socialförsäkringsutredningen har nyligen avlämnat ett betänkande rörande moderskapsförsäkring m. m., vilket betänkande f. n. är föremål för remissbehandling. Jag har inhämtat, att proposition i frågan avses att framläggas för 1954 års riksdag. Enligt betänkandet skall den föreslagna lagen om allmän moderskapsförsäkring liksom föreslagna ändringar i sjukförsäkringslagen träda i kraft den 1 januari 1955 och samtidigt härmed nu utgående statsbidrag till driften av förlossningsanstalter och väntehem samt till hemhjälp bortfalla. Ett genomförande av utredningens förslag påverkar emellertid icke medelsbehovet för nästa budgetår under förevarande anslag, enär statsbidrag utbetalas halvårsvis i efterskott. Under nästa budgetår skall alltså utbetalas statsbidrag för kalenderåret 1954.

I anslutning till belastningen på anslaget under sistförflutna budgetår anser jag det vara tillfyllest, att anslaget för nästa budgetår upptages till 2 360 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av förlossningsanstalter och väntehem m. m.* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 2 360 000 kronor.

Hälsovård i allmänhet.

[96] 94. Statens institut för folkhälsan: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	1 871 000	2 089 893
1953/54 (statsliggaren s. 1001) ..	2 305 000	
1954/55 (förslag)	2 337 000	

Yrkande.

Styrelsen för statens institut för folkhälsan (skr. 27/8 1953) hemställer, att anslaget höjes med 82 300 kronor.

Ökn. el.
minskn.

1. Uppflyttning av laborator, som har kompetens för laboratorsbefattning vid universitet eller högskola från Ca, Ce 31 till Ca, Ce 34, nämligen f. n.:		
1 laborator på yrkeshygieniska avdelningen Ca 31—34 och		
1 laborator på födoämneshygieniska avdelningen Ca 31—34.....	+	3 948
2. Allmänhygieniska avdelningen:		
a) Förste hälsovårdsassistent och lärare Ce 27 i st. f. assistent Ce 23.....	+	1 812
b) 1 biträdande hälsovårdsassistent Ce 21.....	+	13 164
c) Första substratbiträde Ce 11 i st. f. substratbiträde Ce 8.....	+	1 104
3. Distriktssköterskeskolan:		
a) Uppflyttning av föreståndaren Ca 23—Ca 25.....	+	864
b) Uppflyttning av biträdande föreståndaren Ce 20—Ce 21.....	+	816
c) 1 biträdande föreståndare Ce 21.....	+	13 164
4. Yrkeshygieniska avdelningen:		
a) Uppflyttning av assistent Ce 23—Ce 27.....	+	1 812
b) Uppflyttning av assistent Ce 21—Ce 25.....	+	2 100
5. Födoämneshygieniska avdelningen:		
a) Kansliskrivare Ce 15 i st. f. kontorist Ce 13.....	+	396
b) Första substratbiträde Ce 13 i st. f. substratbiträde Ce 8.....	+	1 800
6. Administrationsavdelningen:		
a) Uppflyttning av kassör Ce 15—Ce 17.....	+	402
b) Uppflyttning av materialförvaltare Ce 14—Ce 19.....	+	2 184
c) Uppflyttning av institutionsvaktmästare Ca 12—Ca 14.....	+	402
d) Mekaniker Ce 12 i st. f. vaktmästare Ce 10.....	+	348
e) Stallförman Ce 12 i st. f. vaktmästare Cg 12.....		—
7. Uppflyttning av vissa assistenttjänster från Ce 21 till Ce 23.....		—
8. Arvoden och särskilda ersättningar:		
a) Arvoden till speciallärare.....	+	8 100
b) Hospiteringsersättning.....	—	2 500
9. Omräkning:		
a) Löneklassuppflyttningar.....	+	30 100
b) 3 assistenter Cg 21 i st. f. Cg 20.....	+	2 232
c) Avrundning.....	+	52
		+ 82 300

Motiv.

1) Institutets laboratorer hänfördes från början till samma lönegrad som universitets- och högskolelaboratorerna. Dessa äro f. n. placerade i 34 lönegraden, varjämte vid högre allmänna läroverk anställda lektorer, som avlagt disputationssprov, placerats i 33 lönegraden. Med hänsyn härtill är den för institutets laboratorer fastställda lönegradsplaceringen i hög grad ägnad att äventyra rekryteringen av vetenskapligt högt utbildad arbetskraft och medför olägenheter genom alltför täta ombyten på tjänsterna. Laborator som avlagt godkänt disputationssprov i ämne, som tillhör tjänstens arbetsområde, samt styrkt vetenskaplig skicklighet utöver vad som i regel erfordras för att antagas som docent vid universitet eller högskola, bör därför placeras i 34 lönegraden. För övriga laboratorer påkallas nu ingen ändring. Laboratorn och överläraren bör liksom hittills vara placerad två lönegrader högre än den grupp laboratorer, till vilken han med hänsyn till sin vetenskapliga kompetens eljest skulle hänföras.

2 a) Hälsovårdsassistentens arbete har undan för undan ökats och han måste i allt större utsträckning självständigt utföra nödvändiga fältundersökningar, bedöma erhållna resultat samt utarbeta förslag till utlåtanden. Assistenten har vidare att genom egna praktiskt-vetenskapliga arbeten bearbeta aktuella svenska problem. Slutligen tages han i mycket stor utsträckning i anspråk såsom lärare vid kurser såväl för blivande hälsovårdsinspektörer och distriktssköterskor som för tjänsteläkare och ämbetsläkare. Tjänsten bör få karaktären av en sluttjänst.

2 b) Avdelningens utredningsärenden ha under de senaste åren i stor utsträckning ej kunnat handläggas inom önskvärd tid, särskilt under januari—maj och oktober—november, då såväl laboratorn och överläraren som nuvarande hälsovårdsassistenten nästan helt måste ägna sig åt då pågående kurser. Fältundersökningar och inspektioner ha icke kunnat företagas i önskvärd utsträckning. Ytterligare en hälsovårdsassistenttjänst för rutinarbete och undervisning bör därför inrättas.

2 c) Beredningen av nu förekommande specialsubstrat av ofta mycket komplicerad sammansättning fordrar stor noggrannhet, omsorg och duglighet; ett misstag vid tillredningen kan medföra att värdefulla försök äventyras. Stora krav måste därför ställas på den befattningshavare, som skall leda och ansvara för detta arbete.

3 a) och b) Befattningarna som föreståndare och biträdande föreståndare vid statens distriktssköterskeskola böra icke vara lägre placerade än andra likartade befattningar. Föreståndartjänsten bör sålunda jämföras med tjänsten som föreståndarinna (lgr 25) vid svensk sjuksköterskeförenings institut för högre utbildning och biträdande föreståndartjänsten med samma instituts instruktionsskötersketjänster (lgr 21).

3 c) På grund av den snabba utvecklingen inom hälso- och socialvården bör distriktssköterskornas utbildning förbättras. Vid den praktiska utbildningen böra eleverna omhändertagas i ett distrikt, där distriktssköterskans arbete omfattar alla grenar av hälsovården. Utbildningen bör ske i närheten av distriktssköterskeskolan, t. ex. i Stockholms, Uppsala eller Södermanlands län med möjlighet för eleverna att besöka skolan för viss undervisning. En föreståndare måste vara ansvarig för utbildningen.

4 a) Befattningshavaren har avancerade arbetsuppgifter, bl. a. ärenden rörande arsenikinfiltrering och förgiftningsrisker i samband med kvicksilver, trotyl och anilinföreningar.

4 b) Denne befattningshavare handhar bl. a. de synnerligen viktiga och under senare år alltmera ökade koloxidundersökningarna i industrier, fastigheter, flygplan och bilar, utredningar om damm- och gasproblem vid olika former av svetsarbete samt om personliga skydd vid vissa yrkesarbeten med förslag till säkerhetsföreskrifter, kontroll m. m. Arbetsuppgifterna måste oftast lösas självständigt och under svåra förhållanden på arbetsplatserna.

5 a) Kontoristen, som av styrelsen förordnats såsom extra kansliskrivare, är arbetsledare för avdelningsexpeditionen (6 personer) och tjänstgör som handsekreterare åt avdelningsföreståndaren. Kontoristen handhar vidare — förutom visst statistiskt arbete — registrering och diarieföring, avseende bl. a. vissa specialregister, ävensom bearbetning och sammanställning av undersökningsmaterial från livsmedelskontrollen. Då institutet saknar särskild bibliotekarie, svarar kontoristen, som genomgått bibliotekskurser, för skötseln av biblioteket. Befattningshavaren bör ha kunskap i stenografi samt två levande språk.

5 b) Substratberedningen är också inom födoämneshygieniska avdelningen mycket betydande, då den omfattar substrat för bakteriologiska undersökningar av såväl livsmedel som vatten för rutinundersökningar och forskningsuppgifter (jfr 2 c).

6 a) Befattningens lönegradsplacering, som icke behandlats av tjänsteförteckningskommittén, bör icke vara sämre än för samma tjänster vid motsvarande eller mindre verk. Kassören fullgör även en registrators arbetsuppgifter samt har hand om personalmatriklarna.

6 b) Materialförvaltartjänsten inrättades den 1 juli 1949. Centralförrådet har sedan dess utökats och handhar nu så gott som helt inköp, lagerhållning och utdelning till avdelningarna av kemikalier, glasvaror (jämväl reparationer), kontors- och städmaterial samt linnevaror. Genom utökad centralisering av inköpen ha stora besparingar kunnat göras, bl. a. genom att orderna placeras hos branschgrossisterna. Materialförvaltaren bör besitta branschkännedom, initiativ och organisationsförmåga. Materialförvaltare vid andra verk, där inköpsverksamheten icke har samma omfattning, ha placerats i 19 lönegraden.

6 c), d) och e) Verkstadens arbetsledare (institutionsvaktmästaren), mekanikern och djurhusets vaktmästare (stallförmannen) böra uppflyttas till de lönegrader, som vid senaste löneregleringen fastställts för motsvarande befattningshavare hos andra myndigheter. Frågan om uppflyttning av ifrågavarande tjänster var ej föremål för förhandlingar mellan tjänsteförteckningskommittén och personalorganisationerna.

7) Assistenten med lägre teknisk examen äro f. n. placerade i högst Ce 21. Dessa tjänster utgöra sluttjänster för ifrågavarande befattningshavare, vilka i regel ha examen från tekniskt läroverk eller institut samt långvarig praktisk erfarenhet. För institutet är det av synnerlig vikt, att en viss kontinuitet erhålles på dessa tjänster, så att institutet kan tillgodogöra sig den erfarenhet, befattningshavarna förvärva under sin anställning. De nya tjänsterna böra avses för assistenter med förslagsvis femårig väl vitsordad tjänstgöring vid institutet.

8 a) Medicinalstyrelsen har hemställt om anordnande av en tre månaders kurs för blivande första distriktssköterskor i ledande ställning inom hälsovården (t. ex. inom förebyggande barnavård, skolhälsovård och dis-

pensärvård). En sådan kurs anordnades vid institutet under budgetåret 1947/48 och avsåg i tjänst varande första distriktssköterskor samt pågick endast under sex veckor. Med hänsyn till arbetsuppgifternas karaktär och omfång är det av synnerlig vikt, att de ledande sjuksköterskorna inom sjuk- och hälsovården få erforderlig handledning och utbildning. Kostnaderna för kursen, som skulle omfatta bl. a. författningskunskap, arbetsledning, pedagogik och nyare rön inom sjuk- och hälsovården, beräknas till 10 100 kronor, varav för 260 föreläsningar à 35 kronor 9 100 och för 40 övningslektioner à 25 kronor 1 000 kronor.

Flertalet i tjänst varande hälsovårdsinspektörer har icke genomgått utbildningskurs vid institutet eller på annat sätt erhållit nödvändig teoretisk utbildning. Från flera håll, bl. a. från olika hälsovårdsförbund, ha framförts upprepade önskemål om anordnande av fortbildningskurser. Under nästa budgetår bör därför anordnas en fortbildningskurs i stället för en nybörjarkurs. Kursen beräknas preliminärt pågå i två månader och i föreläsningsarvoden draga en kostnad, som understiger nuvarande anslag för nybörjarkursen med 2 000 kronor.

8 b) Därest en kompletteringskurs för hälsovårdsinspektörer anordnas i stället för en nybörjarkurs, kan anslaget till hospiteringsersättningar minskas med 2 500 kronor.

9 b) Kostnadsökningen betingas av under år 1952 beslutade lönegradsuppflyttningar av institutets extra ordinarie assistenter. Ifrågakvarande tjänster äro placerade, en på yrkeshygieniska avdelningen, en på vitaminavdelningen och en på födoämneshygieniska avdelningen som biträdande kostassistent.

Yttrande.

Statskontoret anför.

Med hänsyn till den allmänna översyn av institutets organisation och arbetsuppgifter, som f. n. företages genom särskilt tillkallade sakkunniga, torde stor återhållsamhet böra iakttagas vid prövning av förslag, som innebära ändring av institutets personaluppsättning. Sålunda finner statskontoret ej tillräckliga skäl föreligga för tillmötesgående av institutets begäran om inrättande av en befattning som biträdande hälsovårdsassistent på allmänhygieniska avdelningen. Förslag om omorganisation av den praktiska utbildningen och om inrättande av ytterligare en befattning som biträdande föreståndare vid distriktssköterskeskolan framfördes i petita för budgetåret 1953/54 utan att vinna bifall. Då inga omständigheter anförts, som böra föranleda ändrat ståndpunktstagande, förutsätter ämbetsverket, att det förnyade förslaget ej vinner beaktande.

Med hänsyn till nyligen företagen lönereglering för extra ordinarie assistentbefattningar vid institutet har statskontoret icke något att erinra mot att tre assistenttjänster i Cg 20 uppflyttas till Cg 21. Löneställningen för föreståndaren och biträdande föreståndaren vid distriktssköterskeskolan prövades av 1951 års riksdag. Övriga begärda löneregleringar avse befattningar, för vilka löneställningen redan behandlats av tjänsteför-

teckningskommittén eller biträdesutredningen och — i anslutning därtill — av riksdagen. Vid nu angivna förhållanden lära de nu framförda yrkandena ej böra vinna tillmötesgående. Av samma anledning bör jämväl institutets begäran, att befordringstjänster i 23 lönegraden skulle inrättas för assistenter med lägre teknisk examen, lämnas utan bifall.

Institutets förnyade önskemål om anordnande av en kurs för första distriktssköterskor och — i utbyte mot en nybörjarkurs — en fortbildningskurs för hälsovårdsinspektörer anser statskontoret alltjämt ej böra vinna tillmötesgående.

Delposten till arvoden till speciallärare bör i så fall minskas med hela kostnaden för lärararvoden vid nybörjarkurs för hälsovårdsinspektörer, enligt uppgift under hand beräknad till 7 500 kronor.

Departementschefen.

Institutets styrelse har hemställt om såväl inrättande av vissa nya tjänster som löneregleringar för ett stort antal befattningshavare. Jag vill i anslutning härtill erinra, dels att frågan om institutets organisation f. n. är föremål för utredning genom särskilt tillkallade sakkunniga, folkhälsoinstitutsutredningen, dels ock att löneställningen för flertalet befattningshavare i samband med tjänsteförteckningsrevisionen prövats av Kungl. Maj:t och riksdagen. Med hänsyn bl. a. härtill finner jag mig icke kunna nu tillstyrka styrelsens förslag om inrättande av nya tjänster eller om uppflyttning i lönegrad eller annan reglering beträffande befintliga tjänster.

Under anslagsposten till avlöningar till speciallärare, experter och tillfälliga biträden har styrelsen begärt medel för viss omläggning och utökning av kursverksamheten. I likhet med medicinalstyrelsen och institutets styrelse anser jag angeläget, att en utbildningskurs för första distriktssköterskor anordnas under nästa budgetår. Mot styrelsens beräkning av medelsbehovet för ändamålet har jag inte annat att erinra än att kostnaderna torde kunna avjämnas nedåt till 10 000 kronor. Däremot kan jag icke tillstyrka, att medel anvisas för anordnande under nästa budgetår av en fortbildningskurs för hälsovårdstillsyningsmän. Den nuvarande nybörjarkursen för hälsovårdstillsyningsmän bör tillfälligt inställas. Då för sistnämnda ändamål för innevarande budgetår, inklusive hospiteringsersättningar om 2 500 kronor, anvisats ett belopp av 10 000 kronor, skulle någon uppräknings av anslaget i anledning av distriktssköterskekursen icke erfordras.

I enlighet härmed och då styrelsens uppskattning av medelsbehovet i övrigt, innefattande vissa automatiska utgiftsstegringar, icke givit mig anledning till erinran, skulle anslaget behöva uppräknas med (30 100 + 2 232) 32 332 kronor. Beloppet torde kunna avjämnas nedåt till i runt tal 32 000 kronor.

Anslaget beräknas sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän 239 000 (+ 1 000) kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, oförändrat 32 000 kronor, avlöningar till speciallärare, experter och tillfälliga biträden oförändrat 214 000 kronor, avlöningar till övrig icke-

ordinarie personal 1 124 000 (+ 20 000) kronor samt rörligt tillägg 728 000 (+ 11 000) kronor.

Anslaget bör alltså upptagas till (239 000 + 32 000 + 214 000 + 1 124 000 + 728 000) 2 337 000 (+ 32 000) kronor.

Under återopande av vad jag sålunda anført hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens institut för folkhälsan, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1954/55:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	239 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	32 000
3. Avlöningar till speciallärare, experter och tillfälliga biträden, <i>förslagsvis</i>	214 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	1 124 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	728 000

Summa förslagsanslag kronor 2 337 000;

b) till *Statens institut för folkhälsan*: Avlöningar för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 2 337 000 kronor.

[97] 95. Statens institut för folkhälsan: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	674 000	686 854
1953/54 (statsliggaren s. 1003)	662 200	
1954/55 (förslag)	627 200	

Yrkande.

Styrelsen för statens institut för folkhälsan (skr. 27/8 1953) hemställer, att anslaget minskas med 23 200 kronor.

	Utgifter 1952/53	Anslag 1953/54	Förslag	Ökn. el. minskn.
1. Publikationstryck	3 140	3 500	6 500	+ 3 000
2. Övriga utgifter:				
a) Inköp och underhåll av inventarier	87 549	100 000	70 000	— 30 000
b) Inköp av böcker		7 000	9 000	+ 2 000
c) Diverse utgifter	3 900	4 200	6 000	+ 1 800
				— 23 200

Motiv.

1) En av födoämneshygieniska avdelningen och vitaminavdelningen utgiven fyrsidig tidskrift »Vår föda» ingår sedan år 1949 i Hygienisk Revy,

varvid institutet får inköpa särtryck av »Vår föda». Särtrycket har avgiftsfritt tillställts statliga myndigheter, skolor, näringsorganisationer och vissa föreningar samt vetenskapliga institutioner och personer i utlandet. Upplagan är f. n. 2 200 exemplar. »Vår föda» bör utges som självständig tidskrift för att bereda intresserade möjlighet till prenumeration enbart på denna. Kostnaden för en upplaga på 2 000 exemplar och 10 nummer per år skulle enligt statskontorets tryckeriexpedition uppgå till 2 200 kronor samt 50 kronor för efterföljande 1 000 exemplar. Då en omläggning kan ske först från ingången av kalenderåret 1955, erfordras ett anslag på allenast 1 200 kronor. En del härav torde emellertid täckas av prenumerationsmedel.

År 1946 utgav institutet en redogörelse på engelska språket för institutets verksamhet och under 1947 måste en andra upplaga härav tryckas. Enär denna upplaga sedan länge är slut och redogörelsen ofta efterfrågas, synes det synnerligen angeläget, att en ny sammanfattande redogörelse för institutets hittillsvarande verksamhet utgives. Kostnaden beräknas uppgå till 1 800 kronor för 1 000 exemplar.

2 a) För innevarande budgetår har för engångsanskaffning av speciell apparatur anvisats ett belopp av 40 000 kronor. Utgifterna för löpande inköp och underhåll, som på grund av kostnadsstegringar under de senaste åren icke kunnat begränsas till de anvisade summorna, ha budgetåren 1951/52 och 1952/53 uppgått till 66 306 resp. 68 549 kronor. Avdelningarna ha angivit medelsbehovet för nyanskaffning av apparatur till sammanlagt 117 000 kronor. Det ordinarie inventarieanslaget bör med hänsyn härtill höjas med 10 000 till 70 000 kronor, vilket innebär en sänkning av nuvarande anslag med 30 000 kronor.

2 b) Institutet har med hittillsvarande anslag icke haft medel att binda in värdefulla böcker och anskaffa vissa tioårsregister.

2 c) Det har visat sig vara en brist, att institutet icke haft medel att låta sig representera vid utställningar eller eljest för en större allmänhet visa institutets arbetsuppgifter och syften. Ett mindre belopp bör därför anslås för detta ändamål.

Yttrande.

Statskontoret framhåller, att det med hänsyn till belastningen kan ifrågasättas, om icke delposten till övriga expenser bör sänkas något. Statskontoret vill icke motsätta sig, att posten till inköp och underhåll av inventarier uppföres med 70 000 kronor. Däremot finner ämbetsverket ej skäl tillstyrka en ökning av delposten till inköp av böcker, då denna post höjts så sent som innevarande budgetår. Yrkandena om höjning av posterna till publikationstryck och till diverse utgifter, vilka innebära ett upprepande av i anslagsframställningen för budgetåret 1953/54 framförda önskemål, anser statskontoret icke heller i år böra föranleda någon åtgärd.

Departementschefen.

Beträffande delposten till övriga expenser, som av styrelsen föreslagits uppförd med oförändrat belopp, 95 000 kronor, har statskontoret med hänsyn till belastningen ifrågasatt en mindre sänkning. Enligt vad jag under hand inhämtat har den verkliga belastningen å posten budgetåret 1952/53 uppgått till något mer än 92 200 kronor. Med hänsyn till den obetydliga skillnad mellan anvisat och redovisat belopp, som sålunda föreligger, är jag icke beredd att för nästa budgetår förorda en sänkning av ifrågavarande delpost. Den bör alltså uppföras med oförändrat belopp.

Styrelsens under anslagsposten till publikationstryck framförda förslag om anvisande av särskilda medel för utgivande av »Vår föda» såsom självständig tidskrift anser jag mig icke kunna tillstyrka. Styrelsen har emellertid framhållit, att en del av utgivningskostnaderna skulle komma att täckas av inflytande prenumerationsavgifter. Jag vill därför förorda, att, därest de medel, som f. n. disponeras under anslagsposten för inköp av särtryck av »Vår föda», jämte beräknade prenumerationsinkomster därtill förslår, styrelsen bemyndigas att försöksvis utgiva »Vår föda» såsom självständig tidskrift. Däremot anser jag mig icke nu böra förorda bifall till styrelsens förnyade förslag om anvisande av medel för tryckning av en redogörelse på engelska rörande institutets verksamhet. Bl. a. torde resultatet av pågående utredning i fråga om institutets organisation m. m. böra avvaktas, innan en ny sådan redogörelse tryckes.

Under delposten till inköp och underhåll av inventarier har för innevarande budgetår medgivits en tillfällig uppräknings med 40 000 kronor för viss engångsanskaffning av apparatur. Med hänsyn till den ökning av kostnaderna för löpande inventarieanskaffning, som utvisas av belastnings-siffrorna för detta ändamål de båda senaste budgetåren, torde emellertid posten icke kunna nedräknas med hela nämnda belopp. Jag förordar därför en minskning av medelsanvisningen med 35 000 kronor. Posten bör sålunda uppföras med 65 000 kronor.

Styrelsens förslag om höjning av delposten till inköp av böcker finner jag mig icke kunna nu tillstyrka.

Delposten till diverse utgifter slutligen anser jag icke böra uppräknas för av styrelsen angivet ändamål.

I enlighet med vad jag nu förordat bör anslaget minskas med 35 000 kronor och sålunda upptagas till (662 200—35 000) 627 200 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens institut för folkhälsan*: Omkostnader för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 627 200 kronor.

[98] 96. **Barnmorskeläroanstalten i Stockholm: Avlöningar.** För detta ändamål har på riksstaten för innevarande budgetår under förslagsanslaget till Barnmorskeläroanstalterna: Avlöningar anvisats ett belopp om 99 700 kronor (statsliggaren s. 1004).

Yrkanden.

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1953) hemställer, *dels* att till barnmorskeläroanstalterna i Stockholm och Göteborg äskade medel upptagas under särskilda anslag, *dels ock* att till Barnmorskeläroanstalten i Stockholm: Avlöningar anvisas ett förslagsanslag om 100 800 kronor, innebärande en ökning av nuvarande medelsanvisning med 1 100 kronor.

	Ökn. el. minskn.
1. Arvoden åt tillfälliga lärare	+ 2 600
2. Ändrad löneklassplacering	— 1 500
	+ 1 100

Motiv.

Fr. o. m. budgetåret 1953/54 må för utbildning av barnmorskor anordnas vid barnmorskeläroanstalten i Stockholm två kurser och vid barnmorskeläroanstalten i Göteborg en kurs årligen, varje kurs omfattande högst 36 elever. Kurserna skola avse sjuksköterskeelever, som erhållit undervisning under minst två år vid godkänd sjuksköterskeskola, och omfatta 17 månader, dock att vid anstalten i Göteborg för tiden t. o. m. år 1955 undervisningen liksom f. n. skall avse elever utan föregående sjuksköterskeutbildning och omfatta 23 månader. Statens sjuksköterskeskola i Göteborg och barnmorskeläroanstalten därstädes skola stå under förvaltning av en särskild styrelse, dock att, intill dess nämnda styrelse blivit utsedd, medicinalstyrelsen skall fungera som styrelse för sjuksköterskeskolan och barnmorskeläroanstalten. Med anledning härav föreslår medicinalstyrelsen, att fr. o. m. budgetåret 1954/55 de båda barnmorskeläroanstalterna erhålla skilda anslag i riksstaten.

Genom beslut den 5 juni 1953 uppdrog Kungl. Maj:t åt medicinalstyrelsen att i samband med den genom Kungl. Maj:ts beslut den 31 oktober 1952 anbefallda utredningen rörande den öppna förlossningsvårdens organisation upptaga frågan om repetitionskursernas syfte och organisation till närmare prövning. Då denna utredning beräknas vara avslutad först under år 1954, räknar styrelsen med samma omfattning av repetitionskurserna som under innevarande budgetår.

1) Genom undervisning i psykologi kan en barnmorska bättre förstå vissa reaktioner hos patienter i samband med havandeskap, förlossning och barnsäng. Dylik undervisning har hittills icke meddelats vare sig sjuksköterske- eller barnmorskeelever. Till arvoden åt föreläsare i detta ämne — åtta timmar för varje kurs — beräknas tillhopa 560 kronor.

Av stort värde är även, att eleverna beredes tillfälle att närvara vid obduktioner av obstetriska fall och därvid informeras angående de komplikationer, som orsakat dödsfallet. För sådant ändamål beräknas för två kurser 140 kronor. Till kostnader för vissa enstaka ej specificerade lektioner såsom demonstration av graviditetsreaktioner m. m. upptages ett belopp av 300 kronor. Slutligen böra timarvodena till tillfälliga lärare höjas i paritet med de belopp, som numera i allmänhet utgå till dylika lärare vid andra motsvarande statliga läroanstalter, eller med fem kronor per undervisningstimme. Härför erfordras 1 560 kronor.

2) Tjänsten som överlärare kommer under år 1953 att besättas med ny innehavare.

Departementschefen.

Genom beslut vid 1953 års riksdag inrättades fr. o. m. budgetåret 1953/54 en statens sjuksköterskeskola i Göteborg. För att åstadkomma en samordning i olika avseenden mellan denna skola och barnmorskeläroanstalten i Göteborg beslöts därvid, att en för dessa båda läroanstalter gemensam styrelse skulle inrättas. För barnmorskeläroanstalten i Stockholm skulle medicinalstyrelsen alltjämt fungera som styrelse. Med hänsyn härtill har jag intet att erinra mot att de båda barnmorskeläroanstalterna fr. o. m. budgetåret 1954/55 erhåller skilda anslag i riksstaten. Anslagen bör därvid benämnas Barnmorskeläroanstalten i Stockholm: Avlöningar resp. Omkostnader samt Barnmorskeläroanstalten i Göteborg: Avlöningar resp. Omkostnader.

I propositionen nr 109 till 1953 års riksdag förordades vidare, att av de fyra repetitionskurser (två vid vardera läroanstalten) om vardera cirka fjorton dagar, som tidigare anordnats, två försöksvis skulle förlängas till fyra veckor. I detta sammanhang riktades även medicinalstyrelsens uppmärksamhet på lämpligheten av att i samband med pågående utredning rörande den öppna förlossningsvårdens organisation jämväl upptaga frågan om repetitionskursernas syfte och organisation till närmare prövning. Kungl. Maj:t har med anledning härav genom beslut den 5 juni 1953 uppdragit åt medicinalstyrelsen att närmare utreda denna fråga. Med hänsyn härtill och i avvidan på resultatet av nämnda utredning, vilket beräknas föreligga under loppet av innevarande år, vill jag förorda, att repetitionskurser under nästa budgetår, såsom medicinalstyrelsen föreslagit, anordnas i oförändrad omfattning.

Beträffande medicinalstyrelsens förslag om höjning av timarvodena till tillfälliga lärare vill jag erinra, att enligt medgivande senast av 1952 års riksdag dessa arvoden må utgå efter samma grunder, som i fråga om motsvarande arvoden tillämpas vid statens institut för folkhälsan (statens distriktssköterskeskola). För att möjliggöra en numera nödvändig anpassning av arvoden efter dessa grunder erfordras en uppräknig av anslags-

posten till arvoden åt tillfälliga lärare med omkring 1 600 kronor till 13 300 kronor. Övriga i detta sammanhang framförda förslag anser jag mig kunna tillstyrka endast såtillvida, att jag förordar, att ifrågavarande anslagspost avrundas uppåt med 700 kronor till 14 000 kronor. Det torde få ankomma på medicinalstyrelsen att inom ramen för sålunda anvisade medel tillgodose de önskemål, som måste anses mest angelägna.

Den automatiska utgiftsminskningen under anslaget till följd av ändrad löneklassplacering för den nye innehavaren av överläraryrkebefattningen torde kunna beräknas till i runt tal 2 000 kronor.

I enlighet med vad sålunda förordats skulle anslaget behöva uppräknas med $(1\,600 + 700 - 2\,000)$ 300 kronor och sålunda upptagas till $(99\,700 + 300)$ 100 000 kronor.

Anslaget beräknas sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän 47 000 ($- 2\,000$) kronor, arvoden åt tillfälliga lärare 14 000 $(+ 2\,300)$ kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal oförändrat 11 000 kronor samt rörligt tillägg oförändrat 28 000 kronor.

Anslaget bör alltså bestämmas till $(47\,000 + 14\,000 + 11\,000 + 28\,000)$ 100 000 $(+ 300)$ kronor.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för barnmorskeläroanstalten i Stockholm, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1954/55:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	47 000
2. Arvoden åt tillfälliga lärare, <i>förslagsvis</i>	14 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	11 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	28 000

Summa förslagsanslag kronor 100 000;

b) till *Barnmorskeläroanstalten i Stockholm*: Avlöningar för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 100 000 kronor.

[99] 97. **Barnmorskeläroanstalten i Stockholm: Omkostnader.** För detta ändamål har på riksstaten för innevarande budgetår under förslagsanslaget till Barnmorskeläroanstalterna: Omkostnader anvisats ett belopp om 169 500 kronor (statsliggaren s. 1005).

Yrkanden.

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1953) hemställer, *dels* att till barnmorskeläroanstalterna i Stockholm och Göteborg äskade medel upptagas under särskilda anslag, *dels ock* att till Barnmorskeläroanstalten i Stockholm: Omkostnader anvisas ett förslagsanslag om 169 500 kronor, d. v. s. samma belopp, som anvisats för innevarande budgetår.

Motiv.

Beträffande motiveringen till den föreslagna uppdelningen av anslagen på stockholms- och göteborgsanstalten hänvisas till den under anslaget till Barnmorskeläroanstalten i Stockholm: Avlöningar lämnade redogörelsen.

Medelsbehovet under det nya omkostnadsanslaget förutsättes komma att uppgå till samma belopp som för innevarande budgetår.

Departementschefen.

Då jag icke funnit anledning till erinran mot medicinalstyrelsens förslag, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Barnmorskeläroanstalten i Stockholm: Omkostnader* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 169 500 kronor.

[100] 98. Barnmorskeläroanstalten i Göteborg: Avlöningar. För detta ändamål har på riksstaten för innevarande budgetår under förslagsanslaget till Barnmorskeläroanstalterna: Avlöningar anvisats ett belopp om 96 300 kronor (statsliggaren s. 1004).

Yrkanden.

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1953) hemställer, *dels* att till barnmorskeläroanstalterna i Stockholm och Göteborg äskade medel upptagas under särskilda anslag, *dels ock* att till Barnmorskeläroanstalten i Göteborg: Avlöningar anvisas ett förslagsanslag om 79 200 kronor, innebärande en minskning i förhållande till f. n. anvisade medel med 17 100 kronor.

	Ökn. el. minskn.
1. 1 befattning som extra instruktionsbarnmorska indrages	— 11 928
2. Arvoden åt tillfälliga lärare	— 5 200
3. Avrundning	+ 28
	— 17 100

Motiv.

Beträffande motiveringen till den föreslagna uppdelningen av anslagen hänvisas till den under anslaget till Barnmorskeläroanstalten i Stockholm: Avlöningar lämnade redogörelsen.

I enlighet med vad styrelsen anförde i samband med framläggande av förslaget till omorganisation av barnmorskeundervisningen (jfr proposi-

tionen nr 109/1953) bör i mars 1955 en kurs för utbildning av i första hand distriktssköterskor till barnmorskor påbörjas. Antalet deltagare i denna kurs bör uppgå till högst 25. En 23 månaderskurs för barnmorskeelever kommer att påbörjas i januari 1954 och pågå med praktisk tjänstgöring under hela budgetåret 1954/55.

1) Såsom styrelsen anmälde vid anslagsäskandena för innevarande budgetår, kan den återstående extra instruktionsbarnmorsketjänsten indragas den 1 juli 1954.

2) Genom den beslutade omläggningen av utbildningen kommer under nästa budgetår teoretisk undervisning att meddelas endast under högst sex månader. Vid sådant förhållande föreligger ej längre behov av tillfälliga barnmorskelärare (— 3 800 kronor). När sjuksköterskeutbildade elever antagas, kommer barnavårdslärarens undervisning att minska (— 340 kronor). Denna undervisning får samma omfattning som vid stockholmsanstalten.

Då endast en kurs avslutas under budgetåret, reduceras kostnaderna för arvoden till tillfälliga lärare i lustgasgivning m. fl. ämnen (— 1 720 kronor). Den första läskursen i den planerade utbildningen för distriktssköterskor kommer att omfatta färre ämnen än motsvarande kurs för nuvarande barnmorskeelever (— 610 kronor). Å andra sidan böra medel — förslagsvis 170 kronor — beräknas för enstaka ej specificerade lektioner.

För uppräknings av arvodet per föreläsningstimme med fem kronor bör anvisas 1 060 kronor (jfr stockholmsanstalten).

Departementschefen.

I enlighet med vad jag anfört vid anmälan av anslaget till Barnmorskeläroanstalten i Stockholm: Avlöningar bör de båda läroanstalterna fr. o. m. nästa budgetår erhålla skilda anslag i riksstaten.

Enligt beslut vid 1953 års riksdag har fr. o. m. innevarande budgetår påbörjats en omläggning av undervisningen vid göteborgsanstalten, innebärande bl. a. indragning av den dittills anordnade extra utbildningskursen för barnmorskor. Med hänsyn härtill bör såsom medicinalstyrelsen föreslagit — i stället för den extrakurs, som skulle ha tagit sin början i januari 1955 — en kurs om cirka 25 deltagare för utbildning av i första hand distriktssköterskor till barnmorskor påbörjas under nästa budgetår.

Med anledning av indragningen av förenämnda extrakurs kan, såsom medicinalstyrelsen föreslagit, ytterligare en befattning som extra instruktionsbarnmorska indragas fr. o. m. budgetåret 1954/55. Kostnadsminskningen härför uppgår till 11 928 kronor. Härutöver torde för vikariatersättning m. m. avsett belopp kunna minskas med 1 000 kronor.

Mot medicinalstyrelsens uppskattning av medelsbehovet under anslagsposten till arvoden åt tillfälliga lärare har jag intet att erinra såvitt angår den beräknade minskningen, 6 470 kronor, som sammanhänger med om-

läggningen av undervisningen. Under hänvisning till vad jag anfört i fråga om motsvarande arvoden vid stockholmsanstalten vill jag vidare uttala, att jag icke har något att invända mot den till cirka 1 100 kronor beräknade kostnadsökningen för höjning av timarvodena till tillfälliga lärare. Anslagsposten till arvoden åt tillfälliga lärare skulle i enlighet härmed komma att minskas med (6 470 — 1 100) 5 370 eller i runt tal 5 300 kronor och sålunda uppföras med (12 400 — 5 300) 7 100 kronor. Då av medicinalstyrelsen i övrigt i detta sammanhang framförda förslag åtminstone i viss utsträckning torde kunna tillgodoses inom ramen för sålunda anvisade medel, är jag icke beredd att därutöver för angivna ändamål förorda en höjning av anslagsposten.

I enlighet med vad sålunda förordats skulle anslaget i dess helhet nedräknas med (11 928 + 1 000 + 5 300) 18 228 eller i runt tal 18 300 kronor och sålunda upptagas till (96 300 — 18 300) 78 000 kronor.

Anslaget beräknas sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän oförändrat 44 000 kronor, arvoden åt tillfälliga lärare 7 100 (— 5 300) kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 3 000 (— 8 500) kronor samt rörligt tillägg 23 900 (— 4 500) kronor.

Anslaget bör alltså bestämmas till (44 000 + 7 100 + 3 000 + 23 900) 78 000 (— 18 300) kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för barnmorskeläroanstalten i Göteborg, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1954/55:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	44 000
2. Arvoden åt tillfälliga lärare, <i>förslagsvis</i>	7 100
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	3 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	23 900

Summa förslagsanslag kronor 78 000;

b) till *Barnmorskeläroanstalten i Göteborg: Avlöningar* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 78 000 kronor.

[101] 99. **Barnmorskeläroanstalten i Göteborg: Omkostnader.** För detta ändamål har på riksstaten för innevarande budgetår under förslagsanslaget till Barnmorskeläroanstalterna: Omkostnader anvisats ett belopp om 90 300 kronor (statsliggaren s. 1005).

Yrkanden.

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1953) hemställer, *dels* att till barnmorskeläroanstalterna i Stockholm och Göteborg äskade medel upptagas under särskilda anslag, *dels ock* att till Barnmorskeläroanstalten i Göteborg: Omkostnader anvisas ett förslagsanslag om 64 100 kronor, innebärande en minskning i förhållande till medelsanvisningen för innevarande budgetår med 26 200 kronor.

	Minskning
1. Sjukvård m. m. åt elever	600
2. Ersättning för undervisningslokaler och elevbostäder m. m.	38 800
3. Kost åt elever	48 100
4. Arvoden åt elever	15 800
5. Stipendier åt elever.....	2 400
6. Premier åt elever.....	500
	106 200
Särskilda uppbördsmedel	80 000
Nettominskning	26 200

Motiv.

Beträffande motiveringen till den föreslagna uppdelningen av anslagen hänvisas till den under anslaget till Barnmorskeläroanstalten i Stockholm: Avlöningar lämnade redogörelsen.

Enligt den nya planen för undervisningen av barnmorskeelever vid läroanstalten i Göteborg beräknas kurserna under budgetåret 1954/55 komma att omfatta *dels* sista delen av en kurs (33 elever), omfattande tre månaders praktisk och två månaders teoretisk undervisning, *dels* en kurs (35 elever), omfattande tolv månaders praktisk undervisning för elever utan föregående sjuksköterskeutbildning, *dels ock* första teoretiska delen av en kurs för utbildning av i första hand distriktssköterskor till barnmorskor om högst 25 deltagare. Sistnämnda kurs avser styrelsen skola påbörjas i mars 1955. Vid kostnadsuppskattningen utgår styrelsen från ett medeltal av 33 elever i de två förstnämnda kurserna och 25 deltagare i sistnämnda kurs.

Utgifterna för lokaler, kost och arvoden åt elever beräknar styrelsen enligt följande uppställning:

	1953/54	1954/55
Undervisningslokaler	119 500	15 000
Bostadskostnader m. m. (ca 730 elevmånader)		65 700
Kost ($33 \times 17 \times 97:50 + 25 \times 4 \times 97:50$)	112 600	64 500
Arvoden ($33 \times 15 \times 40$)	35 600	19 800
	267 700	165 000

Styrelsen uppskattar det ersättningsbelopp, som Göteborgs stad har att erlægga för elevernas arbete under praktisk utbildning, till 110 000 kronor, innebärande en minskning med 80 000 kronor.

Posterna till sjukvård m. m. åt elever, till stipendier åt elever och till premier åt elever torde kunna minskas till hälften av å innevarande års stat anvisade belopp eller till resp. 600, 2 400 och 450 kronor, sistnämnda belopp dock avrundat till 400 kronor.

Departementschefen.

Såsom jag förordat vid anmälan av anslaget till Barnmorskeläroanstalten i Stockholm: Avlöningar, bör de båda barnmorskeläroanstalterna fr. o. m. nästa budgetår erhålla skilda anslag i riksstaten.

Av medicinalstyrelsen föreslagna minskningar av medelsanvisningen under de olika posterna sammanhänger i huvudsak med den omläggning av undervisningen vid göteborgsanstalten, som beslutades vid 1953 års riksdag. Jag har vidare under föregående punkt tillstyrkt, att — i stället för den extra utbildningskurs för barnmorskor, som skulle ha tagit sin början i januari 1955 — en kurs om cirka 25 deltagare för utbildning av i första hand distriktssköterskor till barnmorskor påbörjas under nästa budgetår. I enlighet härmed och då jag icke har något att erinra mot medicinalstyrelsens uppskattning av medelsbehovet, bör anslaget nedräknas med 26 200 kronor och sålunda uppföras med (90 300 — 26 200) 64 100 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Barnmorskeläroanstalten i Göteborg: Omkostnader*
för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 64 100 kronor.

[102] 100. Statens sjuksköterskeskola i Stockholm: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	175 000	222 974
1953/54 (statsliggaren s. 1006)	225 000	
1954/55 (förslag)	240 000	

Yrkande.

Styrelsen för statens sjuksköterskeskola i Stockholm (skr. 26/8 1953) hemställer, att anslaget höjes med 42 000 kronor.

1. <i>Ny undervisningsplan:</i>	Ökning
a) Semestervikarier m. m.	15 600
b) Utökad undervisning av timlärare vid läskurserna	2 100
c) Utökad jämsidesundervisning	9 500
2. <i>Personalökning:</i>	
1 instruktions-sköterska (kliniklärarinna) Ce 20	12 420
3. <i>Omräkning:</i>	
Löneklassuppflyttningar	2 292
Avrundning	88
	42 000

Motiv.

1) I cirkulär den 11 november 1952 (MF nr 129/1952) har medicinalstyrelsen meddelat föreskrifter och anvisningar rörande undervisningen vid godkända sjuksköterskeskolor. Enligt cirkuläret skall utbildningen omfatta minst 31 och högst 37 månader, såvida eleven ej genomgår centraliserad specialutbildning, då utbildningstiden kan förlängas. Undervisningen skall ordnas efter en följdriktigt uppbyggd plan. Teoretisk undervisning skall anordnas fortlöpande under hela utbildningstiden. Utbildningen skall uppdelas i allmänutbildning och specialutbildning. Allmänutbildningen, som bör ligga till grund för specialutbildningen, är obligatorisk och skall förutom undervisning i teoretiska block omfatta undervisning och praktik inom olika vårdgrenar under vissa minimitider. För den teoretiska undervisningen fastställas minimitider, tillhoppa 800 lektionstimmar, för de olika ämnesgrupperna. Vidare föreskrives, att förutom jämsidesläsning i regel skola anordnas tre teoretiska block, av vilka ett vid utbildningens början om minst tre månader. Antalet lektionstimmar under dessa block får icke överstiga fem per dag. Undervisning i enlighet med i cirkuläret angivna grunder skall anordnas snarast möjligt och senast den 1 januari 1955.

Fr. o. m. budgetåret 1953/54 har inrättats en statens sjuksköterskeskola i Göteborg. Utbildningen där avses skola följa nämnda minimikursplan och för flertalet elever omfatta — ferier ej inräknade — 31 månader, varav sju månader teoretiska kurser (4 månader läskurs I, 2 månader läskurs II och 1 månad läskurs III).

Utbildningen vid stockholmsskolan omfattar f. n. — exklusive ferier — 38 månader, varav (2 + 2 + 1) 5 månaders teoretiska kurser. Undervisningen kan icke sägas vara ordnad efter en följdriktigt uppbyggd plan, vilket i huvudsak sammanhänger med att skolan från början fick sina utbildningsplatser vid sjukhusen mera med hänsyn till karolinska sjukhusets och serafimerlasarettets arbetskraftsbehov än med tanke på att skolans samtliga elever måste få en allsidig utbildning. Då det dels varit nödvändigt att bibringa de elever, som efter två år skulle övergå till längre specialutbildning, önskvärd grundutbildning, dels gällt att hålla samtliga elevplatser på karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet besatta, oavsett om platserna behövdes ur utbildningssynpunkt eller ej, har det ej varit möjligt att giva varje elev likartad utbildning under de två första åren. För att förhindra alltför ensidig utbildning ha därför individuella planer fått utarbetas för varje elev. Det i cirkuläret fastställda antalet lektionstimmar uppnås icke i alla ämnesgrupper. Medeltalet lektionstimmar per dag och elev överstiger fem, vissa dagar förekomma sju à åtta lektionstimmar.

Innan utbildningsförhållandena på sjukhusen väsentligt förbättrats, kan någon mera omfattande nedskärning av den praktiska utbildningen icke

åga rum utan en betänklig standardsänkning. En i och för sig önskvärd utökning av den teoretiska undervisningen till sju månader medför, att dubbla kurser måste beredas bostäder och lektionsutrymmen under åtminstone två månader av året, vilket torde innebära krav på en tillbyggnad av skolan. Vidare erfordras en icke obetydlig ökning av antalet sjukvårdsbiträden på sjukhusen. Med hänsyn bl. a. till de stora kostnader, som en sådan plan skulle medföra, har styrelsen icke f. n. velat föreslå dess genomförande.

Styrelsen har den 21 april 1953 fastställt en utbildningsplan, som torde uppfylla fordringarna enligt medicinalstyrelsens cirkulär och som torde kunna genomföras för en jämförelsevis ringa kostnadsökning. Om erforderliga medel beviljas, skall planen tillämpas fr. o. m. höstterminen 1954.

Enligt den nya planen skall utbildningstiden vara 40 månader, varav $3\frac{1}{2}$ månader ferier. De teoretiska blocken utökas till $(3 + 2 + 1)$ 6 månader. Den praktiska utbildningen indelas i sexmånadersperioder, under vilka samtliga elever under de två första åren erhålla samma utbildning. Genom att nya kurser påbörjas var sjätte månad, kunna utbildningsplatserna på sjukhusen hållas permanent besatta. Antalet elever vid karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet minskas från cirka 100 till cirka 85. Styrelsen har i skrivelse till sjukhusdirektionen hemställt bl. a., att gällande avtal mellan direktionen och styrelsen jämkas i enligt härmed, samt att direktionen för budgetåret 1954/55 begär erforderlig personalförstärkning.

1 a) För närvarande försiggår ingen teoretisk undervisning vid skolan under cirka två månader av året. Personalens semester har företrädesvis förlagts till denna tid och särskilda semestervikarier ha endast i mycket begränsad omfattning anställts.

Enligt den nya planen kommer undervisning att pågå året om. Även handledningen av eleverna på sjukhusen genom instruktionssköterskor bör fortgå utan avbrott. Till följd härav bör personalen vid varje tillfälle på året vara fulltalig. Medel böra därför anvisas för anställande av tillfälliga semestervikarier för lärarpersonalen under i runt tal 11 månader, vilket föranleder en kostnad av cirka 11 400 kronor.

Till semestervikarier för ekonomibiträderna beräknas ett ökat medelsbehov av 2 100 kronor. För extra städhjälp vid de sex kursbytena beräknas 700 kronor. Slutligen erfordras till semestervikarie för kanslibiträdet samt till extra skrivhjälp 1 400 kronor.

1 b) I en del ämnesgrupper understiger f. n. antalet lektionstimmar per elev det i medicinalstyrelsens cirkulär föreskrivna. Under läskurserna måste därför läkarföreläsningarna ökas med 60 timmar, varav cirka 25 timmar anatomi och fysiologi samt ett lika stort antal timmar bakteriologi och hygien. Arvode beräknas efter 35 kronor per lektion.

1 c) Skolan har hittills icke kunnat anordna helt planmässig jäm-

sidesundervisning. Då det ofta varit en slump, om läkarföreläsningar förekommit, när en elev praktiserat på viss avdelning, har utbildningsstandarden blivit ojämn.

Genom den nya utbildningsplanen skapas förutsättningar för en konsekvent genomförd jämsidesundervisning. Under allmänutbildningen bör hållas en föreläsning per vecka på envar av medicinska och kirurgiska klinikerna, barnklinik och barnbördsavdelning till en kostnad av $(4 \times 50 \times 35)$ 7 000 kronor. På epidemisjukhuset, där eleverna erhålla jämsidesundervisning tillsammans med elever från andra sjuksköterskeskolor, uppgår skolans andel i timarvoden f. n. till cirka 200 kronor. Under specialutbildningen bör hållas en föreläsning per vecka vid medicinska och kirurgiska klinikerna vartill beräknas 1 800 kronor. För specialutbildning för blivande röntgensköterskor bör upptagas (20×35) 700 kronor, för blivande laboratoriesköterskor ett lika stort belopp samt för operationssköterskor, polikliniksköterskor m. m. 300 kronor. Slutligen böra medel beräknas till kursavgifter vid medicinalstyrelsens kurser i fysikalisk och organisk kemi m. m. för blivande laboratoriesköterskor. Det synes önskvärt, att årligen sex elever bevista sådan kurs. Avgiften är f. n. 500 kronor, varför ett belopp av 3 000 kronor bör upptagas för ändamålet.

Totalt skulle alltså erfordras $(7\,000 + 200 + 1\,800 + 700 + 700 + 300 + + 3\,000)$ 13 700 kronor, vilket innebär en ökning med 9 500 kronor. Benämningen å delposten Extra föreläsningar och lektioner i samband med den praktiska undervisningen m. m. bör ändras till Jämsidesundervisning m. m.

2) Vid skolan finnas två på serafimerlasarettet placerade instruktionssköterskor (kliniklärarinnor) i Ce 20 med uppgift att handleda och undervisa eleverna vid deras praktiska utbildning. Fr. o. m. innevarande budgetår ha medel anvisats för anställande av ytterligare en sådan befattningshavare, avsedd för Kronprinsessan Lovisas barnsjukhus och Allmänna barnbördshuset. På karolinska sjukhuset, där cirka 40 av skolans elever praktisera, föreligger alltså behov av en sådan befattningshavare. 1946 års kommitté för sjuksköterskeutbildningen räknade med att varje sjuksköterskeskola med en årlig intagning av 50—60 elever skulle behöva fyra instruktionssköterskor för den praktiska utbildningen.

Yttranden.

Direktionen för karolinska sjukhuset anför i yttrande den 7 oktober 1953.

Skolans styrelse har i sin framställning om jämkning av avtalet angående tillhandahållande av elever hemställt, att eleverna i större utsträckning än f. n. lösgjordes från rutingörömål, att deras arbetstidsschema uppgjordes med större hänsyn till möjligheterna att meddela undervisning, samt att sjukhuset vid sina personalberäkningar räknade elev som högst halv arbetskraft. Även Sophiahemmets sjuksköterskeskola har anhållit, att direktionen måtte taga hänsyn till det större krav på annan arbets-

kraft, som torde uppkomma i samband med att skolan följde medicinalstyrelsens nya bestämmelser.

Enligt preliminära beräkningar skulle elevantalet vid karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet minskas med 30, vilka skulle ersättas med sjukvårdsbiträden. Merkostnaden härför uppskattas till i runt tal 110 000 kronor per år.

En minskning av elevernas dagliga arbetstid under den praktiska tjänstgöringen kräver ytterligare anställning av sjukvårdsbiträden och kan föranleda betydande merkostnader.

Direktionen är givetvis angelägen, att sjuksköterskeutbildningen effektiviseras, och har successivt vidtagit åtgärder för att så skall kunna ske. I första hand har elevernas arbetstid nedbringats, så att den f. n. är åtta timmar, däri inbegripen den tid, som på vårdavdelningar eller andra arbetsenheter åtgår för instruktion m. m. Tidigare kunde den dagliga elevtjänstgöringen vara betydligt längre. Sjukvårdspersonalen vid karolinska sjukhusets vårdavdelningar utgjordes ursprungligen endast av sjuksköterskor, elever och ekonomibiträden. Eleverna fingo då under stor del av utbildningstiden utföra rutinarbeten, som icke hade något egentligt värde för deras utbildning. Numera finnas sjukvårdsbiträden på samtliga vårdavdelningar. Skolorna ha även i olika etapper dragit in elever från vårdavdelningar, som ansetts mindre lämpliga ur utbildningssynpunkt. Sålunda utgjorde antalet elever vid karolinska sjukhuset från statens sjuksköterskeskola år 1942 49, under det att antalet f. n. är 37.

Huruvida ytterligare effektivisering skall kunna ske, blir i huvudsak en kostnadsfråga. Tillgången på biträdespersonal, som tidigare varit otillräcklig, är f. n. ganska god. Ur denna synpunkt föreligger således icke något hinder att ytterligare avlasta rutinarbeten från eleverna och i stället insätta annan arbetskraft. Svårigheten är att på mest lämpliga sätt med hänsyn till driftsekonomiska och andra förhållanden inpassa de olika personalkategorierna i arbetsschemat.

Därest den praktiska undervisningen skall intensifieras på sätt medicinalstyrelsen avsett, kommer detta att ställa ökade krav på sjuksköterskorna, speciellt avdelningssköterskorna. Då dessa redan nu äro hårt bundna av löpande göromål, blir det svårt för dem att ägna eleverna så mycken tid för instruktion och information, att åsyftat resultat vinnes. Det skulle givetvis vara av stor betydelse, om skolan disponerade en kliniklärarinna vid karolinska sjukhuset. Därigenom skulle avdelningssköterskornas arbete underlättas och ett bättre resultat av utbildningen erhållas. Direktionen anser det följaktligen synnerligen värdefullt, om skolans begäran om ytterligare en instruktionssköterska kunde bifallas.

I *skrivelse den 17 november 1953* redovisar *direktionen* för vissa försök med en minskning av elevantalet. Om eleverna räknas såsom halv arbetskraft innebär detta en ökad anställning av 102 sjukvårdsbiträden och 24 barnsköterskor, motsvarande en årlig lönekostnad av 625 000 kronor. Den sammanlagda utgiftsökningen skulle således uppgå till omkring (110 000 + + 625 000) 735 000 kronor per år, vartill komma kostnader för vikarier vid ledigheter för den personal, som skulle ersätta eleverna. Nämnade försök avsågo att utröna huruvida icke möjligen genom organisatoriska åtgärder elevutbildningen skulle kunna förbättras utan att kostnaderna bleve

fullt så höga som enligt nyssnämnda beräkningar. Proven anordnades vid en medicinsk och två kirurgiska vårdavdelningar. Elevernars dagliga tjänstgöring minskades därvid med i genomsnitt två timmar för att möjliggöra ökad instruktion samt enskilda studier. De räknades således som $\frac{3}{4}$ arbetskraft. Den minskade elevarbetskraften ersattes av sjukvårdsbiträden. Försöken visade, att en sådan omläggning skulle betyda en avsevärd förbättring av sjuksköterskeutbildningen.

Direktionen framlägger olika alternativ för genomförande av den ändrade utbildningsplanen. Den av direktionen tidigare angivna minskningen med 30 elevplatser — därav 15 från statens skola och 15 från Sophiahemmet — beräknas i stort sett hålla streck. Under budgetåret 1954/55 minskas elevantalet med 20 och under budgetåret 1955/56 med ytterligare 10. Denna minskning av elevantalet med sammanlagt 30 anses i samtliga fall vara ofrånkomlig. Kostnadsökningen för karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet vid ett genomförande av alternativ I, som förutom nämnda minskning av elevantalet innebär, att eleverna räknas som $\frac{3}{4}$ arbetskraft under hela den praktiska utbildningen, uppskattas för budgetåren 1954/55—1956/57, med avdrag för viss inkomstökning, till resp. 236 879, 169 567 och 105 336 eller tillhoppa 511 782 kronor. Alternativ II C innebär samma minskning av elevantalet samt därutöver att eleverna under den praktiska utbildningen vid de medicinska och kirurgiska klinikerna räknas som $\frac{3}{4}$ arbetskraft och i övrigt som hel arbetskraft. Kostnadsökningen för detta alternativ, som beräknas kunna genomföras under budgetåren 1954/55 och 1955/56, uppskattas till 208 789 resp. 36 854 eller sammanlagt 245 643 kronor.

Om det icke anses genomförbart att tillämpa alternativ I, synes det emellertid nödvändigt, att åtgärder vidtagas för att rätta till vissa av skolorna sedan länge påtalade missförhållanden ifråga om arbetstid m. m. vid psykiatriska kliniken, barnkliniken, operationsavdelningarna samt laboratorierna och den centrala röntgenavdelningen. I annat fall finnes risk för att eleverna vid de statliga sjukhusen få sämre utbildning och mindre goda arbetsförhållanden än vid landets övriga sjukhus, vilket torde inverka menligt på rekryteringen till sjukskötersketjänsterna. Merkostnaden för ändamålet beräknas till resp. 14 045, 37 090, 42 134 och 21 067 kronor eller sammanlagt 114 336 kronor.

Direktionen hemställer, att en omläggning av elevutbildningen enligt alternativ II C genomföres vid sjukhusen samt att erforderliga medel här för ävensom för en förbättring av arbetsförhållandena vid nämnda kliniker m. m. ställas till direktionens förfogande.

Statskontoret uttalar.

Det ökade medelsbehovet till sjuksköterskeskolan har angivits vara i huvudsak föranlett av den omläggning av undervisningen, som skulle följa av en tillämpning av medicinalstyrelsens cirkulär. Detta synes innebära,

att utbildningen skulle anordnas i huvudsaklig överensstämmelse med vad 1946 års kommitté för sjuksköterskeutbildningen föreslagit i sitt den 31 december 1947 dagtecknade betänkande. Vid anmälan av medelsbehovet för sjuksköterskeskolan för budgetåren 1949/50 och 1950/51 anförde föredragande departementschefen, att en på kommittéförslaget grundad proposition med hänsyn till den betydande ökning av statsutgifterna, en sådan reform skulle medföra, icke borde då avlätas till riksdagen.

En omläggning av undervisningen vid de godkända sjuksköterskeskolorna i enlighet med cirkuläret, torde komma att medföra väsentliga kostnadsökningar icke blott för vederbörande skola utan jämväl för de sjukhus, vilka fått disponera elever från skolorna. Med hänsyn till de betydande ekonomiska konsekvenserna för det allmänna hade enligt statskontorets mening Kungl. Maj:ts och riksdagens medgivande till omläggningen ovillkorligen bort inhämtas. Särskilt i nuvarande hårt ansträngda budgetåra läge torde förutsättningar för en dylik kostnadsökning ej föreligga. Statskontoret kan därför ej förorda, att reformen nu genomföres, och avstyrker förty varje uppräknig av skolans avlönings- och omkostnadsanslag, som skulle följa med den nya utbildningsplanen.

Med hänsyn till att antalet kliniklärarinnor fr. o. m. innevarande budgetår utökats till tre — samma antal som vid statens sjuksköterskeskola i Göteborg — bör yrkandet i denna del icke föranleda någon åtgärd.

I övrigt har framställningen icke givit statskontoret anledning till erinran.

Medicinalstyrelsen erinrar, att genom vissa ändringar i kungörelsen med bestämmelser angående statens godkännande av sjuksköterskeskolor denna nu ger uttryck för vissa av de principer för modern sjuksköterskeutbildning, som framlagts av 1946 års sjuksköterskeutbildningskommitté. Sålunda stadgas bl. a., att den teoretiska undervisningen skall meddelas, förutom genom särskilt anordnade kurser, i samband med den praktiska utbildningen, samt att utbildningen skall omfatta minst två år och sju månader. Det åligger styrelsen att tillse, att tiden för genomgång av fullständig lärokurs icke utsträcker utöver vad som kan anses skäligt, samt att eleverna under den praktiska utbildningen ej sysselsättas med enklare rutingörömmål i större omfattning än som ur utbildningssynpunkt erfordras. Styrelsen har vidare att lämna närmare föreskrifter angående bl. a. plan för undervisningen och arbetsordning för eleverna.

I styrelsens bl. a. på kungörelsen byggda anvisningar har någon detaljkursplan i enlighet med kommittéförslaget icke uppställts. Frihet har lämnats skolorna att inom ramen för vissa minimifordringar själva uppgöra plan för undervisningen. Antalet teoretiska undervisningstimmar motsvarar i stort sett kommittéförslaget och innebär en genomsnittlig ökning med i runt tal 50 timmar per kurs. Skolorna ha icke bundits beträffande fördelningen av lektioner mellan läsblock och jämsidesundervisning. En förlängning av minimitiden för utbildningen, 31 månader, med sex månader har tillåtits. I praktiken innebär detta allenast, att vid vissa skolor utbildningstiden minskas med en à två månader. Undervisning enligt de nya grunderna skall anordnas senast den 1 januari 1955. Detta innebär,

att senast den elevgrupp, som intages vårterminen 1955, skall komma i åtnjutande av den förbättrade undervisningen och att planen skall vara fullt genomförd sommaren 1958.

Styrelsens anvisningar ha i samråd med sjuksköterskeskolornas representeranter förberetts under flera år. Allt större krav ställas på kunskheten hos de jämförelsevis fåtaliga sjuksköterskorna; bl. a. ha uppgifter, som tidigare åvilat läkarna, överflyttats på dem. Utbildningens kvalitet och elevernas arbetsförhållanden påverkar i hög grad rekryteringen såväl kvalitativt som kvantitativt, vilket är av särskild betydelse i nuvarande bristläge.

Av de 17 sjuksköterskeskolor, som tillhöra landsting och städer utanför landsting, ha sju skolor före innevarande budgetår utan uppmaning från styrelsens sida helt eller i stort sett lagt upp undervisningen enligt kommittékursplanen. De övriga tio skolorna torde redan planlägga eller ha påbörjat en omläggning enligt styrelsens anvisningar och räkna i regel med att dessa skola kunna följas senast fr. o. m. hösten 1954. Beträffande de åtta stiftelseskolorna torde några allvarligare hinder mot att på utsatt tid följa anvisningarna icke heller föreligga med undantag för Sophiahemmet, som har största delen av elevernas praktiska utbildning förlagd till karolinska sjukhuset, samt möjligen för Uppsala sjuksköterskehemis sjuksköterskeskola.

Statens sjuksköterskeskola i Stockholm, som har en utbildningstid om 37 månader, torde med ett något ökat anslag fr. o. m. nästa budgetår kunna förbättra den nuvarande utbildningen, så att den motsvarar styrelsens anvisningar. En väsentlig del av den i petitaskrivelsen beräknade kostnadsökningen, 27 200 kronor å avlöningsanslaget, är emellertid en följd av andra omständigheter än nämnda anvisningar. Enligt medicinalstyrelsens beräkningar föranleda anvisningarna en utgiftsökning av endast 12 800 kronor. Härtill kommer på omkostnadsstaten en ökning med 8 300 kronor.

Eleverna vid karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet beräknas f. n. som full arbetskraft. Härför lämna sjukhusen ersättning till skolan med vivre (motsvarande cirka 180 kronor) jämte 75 kronor i månaden per elev eller mindre än 50 procent av en biträdeslön och till övriga sjuksköterskeskolor med något mindre än $\frac{3}{4}$ av biträdeslönen.

Den av direktionen för karolinska sjukhuset angivna kostnadsökningen om i runt tal 110 000 kronor är huvudsakligen föranledd av styrelsens anvisningar. Vidare erfordras vissa elevplatser vid sanatorium, vilka skolan tidigare helt saknat. För Sophiahemmets del är åtgärden dessutom beroende av en önskan att nedbringa antalet nya elever vid skolan från 100 till 72 per år.

Återstoden av den i sjukhusets petita angivna kostnadsökningen (735 000 — 110 000) 625 000 kronor är att hänföra till en omräkning av

elevernas arbetskraft. Vid skolor med en kursplan om 24 praktikmånader måste en omräkning av elevarbetskraften från en till högst $\frac{3}{4}$ enhet uppställas som villkor för en förbättrad utbildning. Vid skolor med längre utbildningstid, vilket är fallet beträffande nu ifrågakommande sjuksköterskeskolor, får denna beräkningsgrund anses vara önskvärd och rimlig även utan omläggning av undervisningen, då ersättning för elevernas arbete utgår med högst $\frac{3}{4}$ av biträdeslön i lägsta lönegraden. En så stor avkortning av arbetstiden utgör dock icke en ovillkorlig förutsättning för tillämpning av anvisningarna. Ifrågavarande beräkningsgrund kan vid dessa skolor lämpligen genomföras successivt. En omedelbar omräkning av elevernas arbetskraft enligt trefjärdedelsprincipen vid karolinska sjukhuset skulle medföra en kostnadsökning av 406 000 kronor. Vid en successiv omläggning under exempelvis en treårsperiod, skulle kostnadsökningen för budgetåret 1954/55 uppgå till cirka 125 000 kronor.

Akademiska sjukhuset i Uppsala har anmält, att ökad teoretisk undervisning vid sjuksköterskeskolan och minskat praktiskt arbete skulle medföra en ökning av skolans utgifter för undervisningen med 110 000 kronor samt av sjukhusets utgifter för biträdeslöner med 200 000 kronor (38 biträden). Säkra hållpunkter för att bedöma förstnämnda belopp ha icke kunnat erhållas. Anställandet av ytterligare sjukvårdsbiträden vid sjukhuset är delvis föranlett av styrelsens anvisningar. Åtgärden är emellertid nödvändig jämväl för att skolan skall kunna erhålla fortsatt godkännande enligt gällande kungörelse, då eleverna bl. a. i allför hög grad varit bundna som arbetskraft vid sjukhuset. Styrelsen saknar möjlighet att bedöma, hur stor del av förenämnda kostnad, som är föranledd av anvisningarna.

Medicinalstyrelsen vill slutligen framhålla, att möjlighet föreligger att för ett eller ett par år dispensera vissa skolor från något eller några krav i anvisningarna. Den under många år gradvis uppbyggda förbättringen av sjuksköterskeutbildningen och rekryteringen till yrket skulle därigenom endast obetydligt beröras. En sådan åtgärd synes därför vara att obetingat föredraga framför att generellt uppskjuta ikraftträdandet av anvisningarna, vilket sannolikt skulle få vittgående följder beträffande rekryteringen. Ett fortsatt genomförande av den nya kursplanen behöver icke i och för sig medföra på långt när så vittgående ekonomiska konsekvenser för statens vidkommande, som av statskontoret hävdats. Enligt styrelsens mening torde det av nu anförda skäl icke med fog kunna göras gällande, att Kungl. Maj:ts och riksdagens medgivande ovillkorligen bort inhämtas före anvisningarnas utfärdande.

Svensk sjuksköterskeförening framhåller, att en sjuksköterskeelev icke bör åläggas en arbetsdag om åtta timmars rutinarbete jämte studier och övning i kommande arbetsuppgifter. Därest eleven ej under hela utbildningstiden kan betraktas som $\frac{3}{4}$ arbetskraft, bör arbetstiden till en början begränsas till sex timmars allmän tjänstgöring jämte två timmars obser-

vation m. m. på samtliga medicinska och kirurgiska avdelningar. Härigenom skulle eleverna omedelbart kunna erhålla nödvändig handledning m. m. under den första synnerligen viktiga praktiktiden.

Då eleverna kontinuerligt praktisera, fordras att de erhålla handledning av klinicklärarinna. Föreningen anser det därför ofrånkomligt med vikarier för samtliga lärarinnor. I annat fall skulle de elever, vilkas praktik infaller under lärarinnornas semester, gå miste om denna undervisning.

Departementschefen.

I den lämnade redogörelsen framhålles, att undervisningen vid statens sjuksköterskeskola i Stockholm f. n. ej är tillfredsställande anordnad. Skolans styrelse har sålunda framhållit, att utbildningen — som exklusive ferier f. n. omfattar 38 månader, därav sammanlagt fem månaders teoretiska kurser — av olika skäl icke kan ordnas efter en följdriktigt uppbyggd plan. Det har därför ej varit möjligt att giva alla elever likartad utbildning, trots att individuella planer utarbetats för varje elev för att förhindra en alltför ensidig undervisning. Antalet lektionstimmar har varit lägre än vad som enligt av medicinalstyrelsen utfärdade anvisningar gällt för av staten godkända, kommunala eller enskilda sjuksköterskeskolor, medan däremot timantalet per dag ofta varit osedvanligt högt.

Med hänsyn härtill har styrelsen föreslagit dels en viss omläggning av den teoretiska undervisningen vid skolan, dels ock en omorganisation av den praktiska utbildningen. Den totala utbildningstiden skulle, exklusive ferier, omfatta $36\frac{1}{2}$ månader. Tiden för den teoretiska undervisningen skulle förlängas från sammanlagt fem till sex månader per kurs och antalet undervisningstimmar i samband därmed ökas från i genomsnitt för samtliga elever 581 till omkring 750. Bl. a. till följd av denna omläggning av undervisningen skulle det antal elever, som f. n. tillhandahålles karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet, behöva minskas från cirka 100 till cirka 85. Skolans styrelse har vidare beträffande den praktiska utbildningen hemställt bl. a., att nämnda sjukhus vid sina personalberäkningar icke längre skulle räkna elev som hel utan endast som högst halv arbetskraft. Eleverna skulle härigenom kunna lösgöras för undervisning och instruktion samt för självstudier under en del av dagen.

Jag vill i detta sammanhang till en början erinra om att 1946 års kommitté för sjuksköterskeutbildningen i sitt betänkande I angående utbildning av sjuksköterskor och annan sjukvårdspersonal föreslagit en omorganisation av sjuksköterskeutbildningen. Enligt kommittéförslaget skulle den teoretiska utbildningen omfatta sju månader per kurs och eleverna under 24 månaders praktisk utbildning frigöras i genomsnitt två timmar per dag för undervisning och instruktion. En redogörelse för huvudpunkterna i förslaget har lämnats i 1949 års statsverksproposition (XI, s. 194 f.), där förslaget anmälades för riksdagen. Föredragande departementschefen för-

15 — *Bihang till riksdagens protokoll 1954. 1 saml. Nr 1. Bil. 13.*

klarade sig därvid intaga den ståndpunkten, att en på kommittéförslaget grundad proposition till riksdagen — i de delar dennas medverkan krävdes — icke borde då avlåtas. En reform av föreslagen omfattning skulle medföra en så betydande ökning av statens utgifter, att så långt gående åtgärder i dåvarande läge icke kunde förordas. Större delen av nämnda kostnadsökning, 2 100 000 kronor, hänförde sig till ett förslag om utdelande av statsstipendier om 150 kronor per månad och elev under teoretisk utbildning och tjänstgöring i öppen vård. Emellertid — framhölls vidare — vore avsikten att närmare pröva vilka av kommitténs förslag, som borde realiseras genom utfärdande av föreskrifter i administrativ ordning. De förslag, som därvid närmast avsågs skola komma i fråga, berörde bl. a. kurstidens längd och ordnandet av den praktiska utbildningen (elevers frigörande viss tid per dag, tillgång till särskilda instruktionssköterskor m. m.). På grundval av en inom inrikesdepartementet utarbetad promemoria, vilken i vederbörlig ordning remissbehandlats, utfärdades sedermera genom kungörelse den 22 juni 1951 (nr 506) vissa ändringar i kungörelsen den 28 juni 1935 (nr 431) med bestämmelser angående statens godkännande av sjuksköterskeskolor. Därvid föreskrevs, förutom en minimitid, ferier oberäknade, om 31 månader för den totala utbildningen, att den praktiska utbildningen skulle erhålla en planenlig och allsidig utformning, samt att eleverna därunder ej skulle sysselsättas med enklare rutingöromål i större omfattning än som ur utbildningssynpunkt erfordrades. Den praktiska utbildningen skulle alltså erhålla en mera utbildningsbetonad karaktär på bekostnad av de tidigare helt dominerande rutinuppgifterna i det dagliga arbetet. Det skulle sedan ankomma på medicinalstyrelsen att i samarbete med vederbörande skolor och dessas huvudmän verka för dessa riktlinjers genomförande i den utsträckning, som arbetskraftsförhållanden och övriga förutsättningar det medgäve. Medicinalstyrelsen har i cirkulär den 11 november 1952 utfärdat föreskrifter och anvisningar rörande undervisningen vid godkända sjuksköterskeskolor. Däri föreskrives bl. a., att utbildningen som regel skall omfatta minst 31 och högst 37 månader. Undervisningen skall ordnas efter en foljdriktigt uppbyggd plan. För den teoretiska undervisningen, som skall anordnas fortlöpande under hela utbildningstiden, fastställs minimitider, tillhoppa 800 lektionstimmar, beträffande de i allmänutbildningen ingående ämnesgrupperna. Vidare föreskrives, att förutom jämsidesläsning i regel skall anordnas tre teoretiska block, varav ett vid utbildningens början om minst tre månader. Antalet lektionstimmar under dessa block får icke överstiga fem per dag. Undervisning i enlighet med angivna grunder skall anordnas snarast möjligt och senast den 1 januari 1955.

Statskontoret har med skärpa påtalat, att medicinalstyrelsen sålunda utan att frågan underställts Kungl. Maj:t och riksdagen utfärdat

bestämmelser, som måste medföra väsentliga kostnadsökningar både för statsverket och sjukvårdens kommunala huvudmän. För egen del finner jag det mycket anmärkningsvärt, att medicinalstyrelsen i det rådande läget, trots den maning till försiktighet på denna punkt, som framförts vid statsmakternas ställningstagande till utbildningskommitténs förslag och i anslutning till kungörelsen 506/1951, ansett sig oförhindrad att på sätt som skett meddela kategoriska föreskrifter av angiven innebörd. Dessa måste av landstingen uppfattas som bindande och har också föranlett åtskilliga landsting till kostnadskrävande åtgärder. Genom att den för de godkända sjuksköterskeskolorna gällande utbildningsordningen enligt föreskrift i stadgan för statens sjuksköterskeskola i Stockholm i huvudsak skall tillämpas även vid sistnämnda skola, har medicinalstyrelsens cirkulär av styrelsen för denna skola med fog kunnat åberopas som stöd för den nu föreslagna omläggningen av utbildningen där. Denna medför i sin tur, som nyss anmärkts, betydande merkostnader även för de statliga undervisnings-sjukhus, där skolans elever får sin praktiska utbildning. För att för framtiden undvika att medicinalstyrelsen genom sådana föreskrifter på sätt som nu skett skapar en situation, där statsmakterna ser sig nödsakade att ikläda sig ökade finansiella förpliktelser, har jag för avsikt att inom den närmaste tiden framlägga förslag till viss ändring av kungörelsen nr 431/1935 med bestämmelser angående statens godkännande av sjuksköterskeskolor.

Visserligen har medicinalstyrelsen, sedan innehållet i cirkuläret den 11 november 1952 sålunda påtalats, upptagit detsamma till omprövning och med hänvisning till att vid några skolor svårigheter mött att inom den angivna tiden anordna undervisningen i enlighet med där lämnade anvisningar, i ett den 19 november 1953 dagtecknat cirkulär meddelat, att omläggningen vid dessa skolor bör ske, så snart förhållandena det medgiva. Landstingsskolorna har dock redan i ganska stor utsträckning ordnat sin utbildning enligt 1952 års cirkulär och även vid någon av de enskilda stiftelseskolorna har en sådan omläggning av undervisningen genomförts. I några fall hade detta för övrigt skett redan innan cirkuläret utfärdades, alltså på grundval av utbildningskommitténs betänkande. Enligt vad medicinalstyrelsen framhållit i sitt yttrande har sålunda undervisning enligt i cirkuläret angivna riktlinjer före ingången av budgetåret 1953/54 anordnats vid sju av de sjutton landstingsskolorna. F. n. har enligt vad jag under hand inhämtat från medicinalstyrelsen tolv av de sammanlagt 25 icke-statliga skolorna anordnat sådan undervisning och vid de återstående beräknas omläggningen genomföras för åtta under år 1954 och fem år 1955. Några skolor har emellertid, såsom förut anförts, vissa svårigheter i detta hänseende.

Mot bakgrunden av det anförda synes man, trots att den i och för sig

önskvärda förbättringen av utbildningen vid den statliga sjuksköterskeskolan i Stockholm i tävlan med mera angelägna utgiftskrävande reformer bort anstå tills vidare, likväl icke kunna undvika en viss omläggning av utbildningen. Jag vill emellertid framhålla, att det är synnerligen angeläget att förhindra att sådana tvångslägen uppstår i fortsättningen.

Av skolans styrelse framlagt förslag till ny kursplan innebär, att utbildningen i viss utsträckning anpassas efter de riktlinjer, som uppställts såsom önskemål för de godkända skolorna. Den föreslagna omläggningen av den teoretiska undervisningen synes mig innebära en godtagbar lösning av denna utbildningsfråga. Med hänsyn härtill vill jag förordna, att en sådan omläggning kommer till stånd under nästa budgetår. Av flera skäl och särskilt på grund av den inverkan förslagets genomförande kommer att få beträffande behovet av biträdespersonal vid karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet anser jag dock, att omläggningen av den teoretiska undervisningen bör vidtagas först fr. o. m. den 1 mars 1955, d. v. s. vårkursens början nämnda år. Mot de av styrelsen till cirka 27 200 kronor beräknade kostnaderna för ändamålet har jag i och för sig intet att erinra. Jag anser vidare angeläget, att eleverna vid karolinska sjukhuset i likhet med eleverna på bl. a. serafimerlasarettet fr. o. m. samma tidpunkt erhåller tillgång till en instruktionssköterska (kliniklärarinna). Befattningshavaren bör erhålla extra ordinarie anställning. Jämlikt de föreskrifter, som gäller för befintliga motsvarande tjänster, bör hon härvid placeras i 18 eller 20 lönegraden, varvid sistnämnda lönegrad må tillämpas endast i fråga om den, som genomgått vederbörlig utbildningskurs för instruktionssköterska. I enlighet härmed kan kostnaden för helt budgetår uppskattas till $(27\,200 + 12\,400)$ 39 600 kronor. Därest omläggningen, såsom jag förordnat, genomföres fr. o. m. den 1 mars 1955, skulle för nästa budgetår erfordras $(\frac{1}{3} \times 39\,600)$ 13 200 kronor.

Enligt vad förut anförts medför emellertid förlängningen av den teoretiska undervisningen vid skolan en minskning av antalet elever vid karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet samt en däremot svarande ökning av biträdespersonalen vid dessa sjukhus. Minskningen av elevantalet har för budgetåren 1954/55 och 1955/56 uppskattats till tio resp. fem från statens skola och lika många från Sophiahemmets skola, där en liknande omläggning av undervisningen planeras. Enligt vad jag under hand inhämtat torde emellertid denna minskning av elevantalet åtminstone tills vidare kunna reduceras från sammanlagt 30 till 20 elever. Under nästa budgetår skulle således cirka 13 elever behöva utbytas mot samma antal biträden fr. o. m. den 1 mars 1955. Kostnadsökningen härför torde kunna uppskattas till sammanlagt omkring 15 000 kronor för karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet. Hänsyn har härvid tagits till att ersättning för elevernas arbete f. n. utgår med 900 kronor per år och elev från statens skola och med

$\frac{3}{4}$ av lönen i 4 löneklassen för elev från Sophiahemmets skola. Å andra sidan är en viss inkomstökning att vänta, enär eleverna från statens skola f. n. utan ersättning erhåller kost och logi, medan biträdena härför erlägger fastställd ersättning.

Styrelsen för statens skola har vidare föreslagit en viss omorganisation av den praktiska utbildningen, innebärande, att eleverna under denna tid skulle räknas som halv i stället för som nu hel arbetskraft. Ett frigörande av eleverna i sådan utsträckning anser jag icke kan komma i fråga. Direktionen för karolinska sjukhuset, som icke heller ansett en sådan omläggning genomförbar f. n., har efter vidtagna prov framlagt ett par olika alternativ för att lösa denna fråga och på så sätt förbättra också denna del av sjuksköterskeutbildningen. Enligt alternativ I, som innebär, att eleverna räknas som $\frac{3}{4}$ arbetskraft under hela den praktiska utbildningen, skulle nettokostnaden för utbyte av elever mot biträden vid de båda sjukhusen komma att uppgå till sammanlagt omkring 512 000 kronor, fördelade på tre budgetår. Ett av direktionen såsom II C betecknat alternativ innebär, att eleverna under den praktiska utbildningen vid de medicinska och kirurgiska klinikerna räknas som $\frac{3}{4}$ arbetskraft och i övrigt som hel arbetskraft. Kostnadsökningen för detta alternativ, som beräknats kunna genomföras under budgetåren 1954/55 och 1955/56, uppskattas av direktionen till 208 789 resp. 36 854 kronor eller sammanlagt 245 643 kronor. Därest detta senare alternativ genomföres, bör enligt direktionen åtgärder vidtagas för att rätta till vissa missförhållanden beträffande elevutbildningen vid en del kliniker m. m. Direktionen hemställer, att medel för ett genomförande av alternativ II C jämte sistnämnda åtgärder anvisas för nästa budgetår.

Ehuru jag är väl medveten om önskvärdheten av att elevernas utbildningsförhållanden också i detta hänseende förbättras, anser jag mig icke kunna tillstyrka ett genomförande av direktionens såsom alternativ I betecknade förslag, vilket skulle medföra betydande kostnadsökningar för statsverket. Det måste emellertid anses angeläget, att en viss förbättring även av den praktiska utbildningen genomföres i anslutning till omläggningen av den teoretiska undervisningen. Jag har därvid funnit direktionens, även av svensk sjuksköterskeförening biträdda, alternativ II C vara en godtagbar lösning. Då enligt vad jag tidigare anfört, den nya kursplanen kommer att tillämpas först fr. o. m. den 1 mars 1955, torde emellertid med en omläggning av den praktiska utbildningen kunna anstå till ett senare budgetår. Jag vill dock redan nu framhålla angelägenheten av att, när förhållandena det medgiva, även den praktiska utbildningen förbättras på nu angivet sätt. Med hänsyn till att någon omläggning av denna utbildning sålunda icke f. n. genomföres, vill jag emellertid förorda, att åtminstone vissa missförhållanden beträffande elevernas tjänstgöring undanröjes. Jag syftar härvid närmast på förhållandena vid laboratorierna och

den centrala röntgenavdelningen, där den för eleverna fastställda arbetstiden är längre än vad som gäller för sjuksköterskor och laboratoriebiträden. För ändamålet erfordras enligt direktionen en utökning av personalen med tre ekonomibiträden, motsvarande en årskostnad inklusive vikariatsersättningar om i runt tal 21 000 kronor. Jag förordar, att denna omorganisation genomföres redan från budgetårets början.

Såsom jag förut anfört har även Sophiahemmets sjuksköterskeskola för avsikt att genomföra en omläggning av undervisningen. I den mån detta påverkar sjukhusens personalkostnader, har hänsyn härtill tagits vid nu redovisade kostnadsberäkningar. Jag förutsätter emellertid, att omläggningen vid Sophiahemmets skola icke får större omfattning eller genomföres i snabbare takt än vad som nu förordats beträffande statens skola i Stockholm. En ifrågasatt minskning av elevantalet vid skolan, något som också skulle påverka dess ekonomi, bör i möjligaste mån undvikas. Samtliga de frågor, som beröres av den ifrågasatta omläggningen av undervisningen, torde, bl. a. för att en önskvärd samordning i olika hänseenden skall kunna åstadkommas, lämpligen böra bli föremål för överläggningar mellan medicinalstyrelsen, direktionen för de båda sjukhusen och berörda skolor. I avbidan på resultatet av dessa överläggningar samt ytterligare utredning beträffande skolans och hemmets ekonomi är jag icke beredd att tillstyrka en av Sophiahemmets styrelse gjord framställning om höjd ersättning för de elever, som praktiserar på nämnda sjukhus.

Vid bifall till vad sålunda förordats erfordras en ökning av medelsanvisningen till den statliga skolan med 13 200 kronor för omläggning av den teoretiska undervisningen samt för anställande av en instruktionssköterska. Härtill kommer den automatiska utgiftsstegringen med omkring 2 300 kronor för löneklassuppflyttningar. Anslaget bör alltså uppräknas med (13 200 + 2 300) 15 500 kronor, vilket belopp torde kunna avjämnas nedåt till 15 000 kronor.

Anslaget beräknas sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän 44 000 (+ 1 000) kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, oförändrat 2 700 kronor, arvoden åt tillfälliga lärare 38 300 (+ 3 900) kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 88 000 (+ 7 000) kronor samt rörligt tillägg 67 000 (+ 3 100) kronor.

Anslaget bör alltså upptagas till (44 000 + 2 700 + 38 300 + 88 000 + 67 000) 240 000 (+ 15 000) kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens sjuksköterskeskola i Stockholm, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1954/55:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	44 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	2 700
3. Arvoden åt tillfälliga lärare, <i>förslagsvis</i>	38 300
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	88 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	67 000

Summa förslagsanslag kronor 240 000;

b) till *Statens sjuksköterskeskola i Stockholm: Avlöningar* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 240 000 kronor.

[103] 101. Statens sjuksköterskeskola i Stockholm: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	77 400	83 511
1953/54 (statsliggaren s. 1007)	89 300	
1954/55 (förslag)	93 000	

Yrkande.

Styrelsen för statens sjuksköterskeskola i Stockholm (skr. 26/8 1953) hemställer, att anslaget höjes med 10 200 kronor.

	Utgifter 1952/53	Anslag 1953/54	Förslag	Ökn. el. minskn.
1. Bränsle, lyse och vatten	13 252	15 000	13 000	— 2 000
2. Övriga utgifter:				
a) Inköp och underhåll av inventarier och undervisningsmateriel m. m.	2 998	6 000	5 000	— 1 000
b) Blanketter och andra trycksaker	1 150	800	1 200	+ 400
c) Kost åt elever m. m.	46 622	43 000	55 000	+ 12 000
d) Tvätt åt elever m. m.	2 684	2 900	3 200	+ 300
e) Inre renhållning	2 462	2 000	2 500	+ 500
				+ 10 200

Motiv.

1) Posten torde kunna nedräknas med hänsyn till belastningen under de senaste budgetåren samt till inträffade prissänkningar på eldningsolja.

2 a) Av årets anslag hänför sig ett belopp av 3 000 kronor till inköp av en ljudfilmsapparat. Återstående belopp, 3 000 kronor, är otillräckligt för att hålla skolans inventariebestånd i fullgott skick. De flesta inventarierna äro mer än tio år gamla. En märkbar förslitning har skett, särskilt vad beträffar textilier och linnevaror.

2 c) Med hänsyn till belastningen bör posten höjas till cirka 47 000 kronor vid oförändrad undervisning. Enär den nya kursplanen medför en ökning av den teoretiska undervisningen med två månader, bör posten härutöver uppräknas med $\frac{1}{6}$ av nyssnämnda belopp.

2 d) På grund av den ökade undervisningen bör till nettoutgifterna för sistförflutna budgetår, cirka 2 700 kronor, läggas omkring $\frac{1}{6}$ av sagda belopp.

Yttranden.

Statskontoret — som avstyrker den uppräkningsplanen, som skulle följa av den nya utbildningsplanen — anser, att delposten till inköp och underhåll av inventarier och undervisningsmateriel m. m. bör uppföras med 3 000 kronor. Posten uppräknades vid 1952 års riksdag med 500 kronor. I övrigt har framställningen icke givit statskontoret anledning till erinran.

Medicinalstyrelsen framhåller, att av den begärda uppräkningsplanen med 10 200 kronor ett belopp av 8 300 kronor beror på styrelsens anvisningar. Med anledning av de förlängda teoretiska kurserna komma nämligen utgifterna för kost och tvätt åt eleverna att öka med 8 000 resp. 300 kronor.

Departementschefen.

Jag har under föregående punkt tillstyrkt styrelsens förslag om en viss omläggning av den teoretiska undervisningen vid skolan. Vid bifall till vad jag där förordat kommer emellertid omläggningen att genomföras först fr. o. m. den 1 mars 1955. I enlighet härmed och då jag icke har något i och för sig att erinra mot styrelsens beräkning av den för detta ändamål erforderliga ökningen av medelsbehovet under delposterna till kost åt elever m. m. och till tvätt åt elever m. m., kan denna ökning reduceras till omkring $[\frac{1}{3} \times (8\,000 + 300)]$ 2 800 kronor. Mot styrelsens uppskattning av medelsbehovet i övrigt under anslaget har jag intet annat att erinra än att delposten till inköp och underhåll av inventarier och undervisningsmateriel m. m., som för innevarande budgetår tillfälligt uppräknats med 3 000 kronor för viss engångsanskaffning, nu torde böra nedräknas med 2 000 kronor. Såsom skolans styrelse föreslagit bör alltså posten till bränsle, lyse och vatten nedräknas med 2 000 kronor samt posterna till blanketter och andra trycksaker, till inre renhållning ävensom till kost åt elever m. m. höjas med resp. 400, 500 och 4 000 kronor, sistnämnda post utöver vad tidigare föreslagits.

I enlighet med det anförda bör anslaget för nästa budgetår uppräknas med $(2\,800 - 2\,000 - 2\,000 + 400 + 500 + 4\,000)$ 3 700 kronor och sålunda upptagas till $(89\,300 + 3\,700)$ 93 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens sjuksköterskeskola i Stockholm*: Omkostnader för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 93 000 kronor.

[104] 102. Statens sjuksköterskeskola i Göteborg: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1953/54 (statsliggaren s. 1008)	53 000	
1954/55 (förslag)	143 000	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 15/9 1953) hemställer, att anslaget uppräknas med 90 500 kronor.

	Ökning
1. <i>Omräkning m. m.:</i>	
a) Arvoden åt tillfälliga lärare	20 600
b) Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	60 000
2. <i>Kurs i narkosgivning</i>	9 900
	90 500

Motiv.

Statsutskottet har i sitt utlåtande nr 99/1953 anført, att frågan om anordnande vid sjuksköterskeskolan i Göteborg av en linje för utbildning till distriktssköterskebarnmorskor borde utredas och förslag härom så snart omständigheterna det medgäve underställas riksdagen. Med anledning härav framhåller medicinalstyrelsen, att behovet av en dylik linje är oklart, intill dess resultatet föreligger av pågående utredning om den öppna förlossningsvården m. m. samt innan de sakkunniga för översyn av statens instituts för folkhälsan arbetsuppgifter avslutat sitt arbete. Vid barnmorskeläroanstalten i Göteborg kommer emellertid att försöksvis anordnas en särskild kurs för distriktssköterskor under budgetåret 1954/55 (jfr p. 100).

1 a) I enlighet med godkänd plan kommer den teoretiska undervisningen under budgetåret 1954/55 att omfatta två inledande teoretiska block samt jämsidesundervisning i medicin och kirurgi för två kurser och i obstetrik och psykiatri för en kurs.

Kostnaden för ett teoretiskt block (I) uppskattas till 9 475 mot beräknade 8 800 kronor, enär timlärararvodena för all teoretisk undervisning uppräknats att överensstämma med dem, som tillämpas vid statens sjuksköterskeskola i Stockholm. Å andra sidan kommer första läsblocket att omfatta ett färre antal betalda lektionstimmar, emedan vissa timmar uppskjutits till nästa teoretiska block.

Jämsidesundervisningen i medicin och kirurgi under den praktiska utbildningen avses bli utökad. Detta innebär dock icke någon fördyring av undervisningen i sin helhet, då antalet lektioner i stället kommer att bli avsevärt lägre i nästföljande teoretiska block (II) under budgetåret 1955/56. För att minska kostnaderna räknar skolan med att försöksvis giva eleverna jämsidesundervisningen i medicin och kirurgi samtidigt. Kostnaden under budgetåret 1954/55 kommer då att uppgå till 10 400 mot eljest 8 700 kronor.

De sammanlagda kostnaderna för arvoden åt tillfälliga lärare bliva sålunda ($2 \times 9\,475 + 10\,400$) 29 350 eller avrundat 29 400 kronor.

1 b) Vid innevarande budgetårs utgång beräknas personalen bestå av — förutom föreståndaren — två instruktionssköterskor, en skolsköterska och ett kontorsbiträde. Därefter tillkomma två instruktionssköterskor fr. o. m. den 1 juli 1954, då första kursens elever börja sin praktiska utbildning i kirurgisk och medicinsk sjukvård. När nästa teoretiska block börjar den 1 september 1954, tillkommer ännu en instruktionssköterska samt den 1 februari 1955, då den praktiska utbildningen på olika avdelningar i Göteborg igångsättes, ytterligare en sådan befattningshavare (jfr propositionen nr 152/1953).

Styrelsen har för avsikt att i likhet med vad som planeras vid vissa andra skolor eventuellt tillsätta skolskötersketjänsten med en icke sjuksköterska, då nämnda befattningshavares åligganden till största delen överensstämmer med dem, som åvila en internatföreståndarinna.

2) I skrivelse den 19 februari 1953 äskade medicinalstyrelsen för anordnande av en kurs i narkosgivning för sjuksköterskor ett anslag av 17 500 kronor. Styrelsen erinrade därvid om att 1946 års kommitté för sjuksköterskeutbildningen (sjuksköterskekommittén) den 12 oktober 1951 avlämnat ett den 20 december 1950 dagtecknat betänkande (III) angående specialutbildning av sjuksköterskor (SOU 1951:33), vari bl. a. framlades förslag om utbildning av narkossköterskor.

Kommittén anförde bl. a.

I den nuvarande sjuksköterskeutbildningen ha inga fixerade gränser dragits mellan allmänutbildning och specialutbildning. Som regel räknas de två första åren som allmänutbildning. Erforderlig specialutbildning erhålles merendels efter det andra året. För vissa speciallinjer, såsom distriktssköterske-, barnsjuksköterske- och barnmorskeutbildning, finnas särskilda centralskolor inrättade, medan för andra linjer, t. ex. laboratoriearbete, centrala kurser anordnas vid behov. Övrig specialutbildning ges vid det eller de sjukhus, där skolans utbildning huvudsakligen är förlagd.

F. n. finnas ytterst få sjuksköterskor med grundlig narkosutbildning. I regel ha sköterskorna endast under sin elevtid vid tjänstgöring på operationsavdelningar informerats av äldre kamrater eller läkare. Då det möter stora praktiska svårigheter att anordna en utbildning vid de särskilda sjuksköterskeskolorna är en centralisering av utbildningen ofrånkomlig.

En tredjedel av sjuksköterskorna på operationsavdelningarna kan anses sysselsatt med narkosgivning. Flertalet av dessa beräknas erfarenhetsmässigt inom några år övergå till annat arbete. Enligt en förfrågan i mars 1946 till samtliga slag av sjukvårdsanstalter (exkl. sinnessjukhus) funnos 340 heltidstjänster för operationssköterskor och 138 för biträdande operationssköterskor. Enligt angivna beräkningsgrund skulle av dessa tjänster cirka 160 utnyttjas för narkosarbete.

Vid beräkningen av behovet av narkossköterskor har kommittén utgått från att ersättare för dessa 160 sjuksköterskor böra utbildas under loppet av en tioårsperiod. Behovet av ytterligare narkosskötersketjänster under närmaste femårsperiod uppskattas till ett tiotal. För att täcka avgången på grund av giftermål, pensionering, dödsfall m. m. — vilken för kåren i dess helhet beräknas till sex procent — böra tio sjuksköterskor utbildas

årligen. Under de närmaste fem åren skulle sålunda (16 + 2 + 10) 28 sjuksköterskor årligen behöva erhålla narkosutbildning.

Kommittén föreslår, att en ettårig utbildning anordnas, varunder teoretisk undervisning bör meddelas under 235 timmar.

Samtliga *remissmyndigheter* vitsordade behovet av den föreslagna utbildningen.

Medicinalstyrelsen anser, att ett synnerligen stort behov av narkosutbildning för sjuksköterskor föreligger. Styrelsen framhåller, att under tiden fr. o. m. den 1 september 1947 till disciplinnämnden anmälts 19 narkosdödsfall.

Med stöd av de erfarenheter, som vunnits av barnförlamningsepidemierna i Norge, Danmark och Sverige vill styrelsen vidare understryka angelägenheten av att tillgång finnes till sjuksköterskor, som äro kunniga i andningsorganens anatomi och tränade i skötseln av patienter med andningsförlamningar. Tekniken härvidlag är huvudsakligen densamma som vid skötseln av patienter i narkos, när andningskomplikationer inträffa. Väl utbildade narkosköterskor komma att bli ett synnerligen värdefullt tillskott till den personella beredskapen för barnförlamningens bekämpande. De böra i händelse av epidemi framför allt utnyttjas som instruktörer för sjukvårdspersonal av olika kategorier.

Enär vissa svårigheter föreligga att anordna kurser vid Stockholms stads sjukhus, föreslår styrelsen efter samråd med narkosöverläkaren vid Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg och Göteborgs sjukhusdirektion, att kursen förläggas till Göteborg och anknytes till statens sjuksköterskeskola där. Skolans föreståndarinna bör handha administrationen av kursen.

Den första kursen bör försöksvis omfatta fem månader och avse högst tio elever. Den första månaden bör användas uteslutande för teoretisk undervisning, omfattande sammanlagt 110 timmar fördelade på ämnena anatomi, fysiologi, farmakologi, narkosfysiologi, narkosteknik inkl. skötseln av andningsförlamningar, præ- och postoperativ behandling samt syrgas- och chockbehandling. I anatomi, fysiologi och farmakologi bör undervisningen meddelas av speciallärare. Övrig undervisning kan lämpligen fördelas på de tre i Göteborg anställda narkosöverläkarna.

Den av narkosöverläkarna, som skall vara föreståndare för kursen, bör erhålla ett arvode av 2 400 kronor samt de båda övriga narkosöverläkarna 1 800 kronor vardera. I dessa arvoden har inräknats ersättning för undervisning under den praktiska utbildningen. För övriga lektioner under den teoretiska kursen beräknas ett arvode av 35 kronor per lektion eller sammanlagt 3 900 kronor.

Yttrande.

Statskontoret erinrar, att föredragande departementschefen vid anmälan av propositionen nr 152/1953 angående anslag till en statens sjuksköterskeskola i Göteborg uttalade, att timlärararvodena borde utgå med högst

samma belopp som motsvarande arvoden vid statens institut för folkhälsan. Arvodena beräknades på förslag av medicinalstyrelsen efter 30 kronor i timmen för lärare med akademisk examen, 25 kronor för annan lärare och 15 kronor för laborationsövningar. Ersättningsarna vid statens institut för folkhälsan torde visserligen vara något högre än de nu angivna, men i avvaktan på närmare erfarenhet bör arvodesposten för nästa budgetår beräknas efter oförändrade grunder.

Statskontoret erinrar vidare, att skolsköterskan ansetts skola anställas gemensamt för sjuksköterskeskolan och barnmorskeläroanstalten i Göteborg samt att behovet av skrivhjälp åtminstone under den första tiden skulle kunna tillgodoses genom anställande av ett för nämnda läroanstalter gemensamt, deltidsanställt skrivbiträde. Statskontoret förutsätter, att detta uttalande beaktas vid prövning av anstalternas anslagsäskanden för nästa budgetår.

Beträffande den föreslagna kursen i narkosgivning ifrågasätter statskontoret, om icke tillräcklig sådan utbildning skulle kunna meddelas vid de olika sjukvårdsinrättningarna genom handledning av sjukhusens narkosläkare. Anses en kursverksamhet böra komma till stånd, torde det i vart fall i första hand ankomma på vederbörande huvudmän att svara för kostnaderna. Med hänsyn härtill finner sig statskontoret icke kunna förorda, att statsmedel anvisas för ändamålet.

Departementschefen.

Av medicinalstyrelsen framlagda förslag innebär i huvudsak en utbyggnad av undervisningen vid den nya sjuksköterskeskolan i Göteborg i enlighet med den plan, som godkändes av 1953 års riksdag. Jag har med hänsyn härtill ansett mig i huvudsak böra godtaga styrelsens förslag i detta hänseende. Jag vill emellertid framhålla angelägenheten av att styrelsen beaktar förefintliga möjligheter att dels minska timantalet i vissa ämnen, där detta nu synes vara väl högt, dels ock tillgodose av styrelsen för statens sjuksköterskeskola i Stockholm framfört önskemål om en viss samordning mellan undervisningen vid de båda skolorna. Beträffande den av medicinalstyrelsen föreslagna uppräknings av timlärararvodena vill jag erinra, att dessa enligt beslut av föregående års riksdag må utgå med högst samma belopp som motsvarande arvoden vid statens institut för folkhälsan. I fråga om det av statskontoret gjorda yttrandet beträffande viss personal vid skolan vill jag framhålla, att enligt uttalande i propositionen nr 152/1953, vilket uttalande av riksdagen lämnats utan erinran, såväl skolsköterskan som skrivbiträdet förutsatts skola anställas gemensamt för skolan och barnmorskeläroanstalten i Göteborg. Hänsyn härtill har tagits vid beräkningen av medelsbehovet.

Medicinalstyrelsen har vidare i detta sammanhang hemställt om anvisande av medel för anordnande av en kurs i narkosgivning för sjuksko-

terskor. Såsom styrelsen framhållit, har förslag härom framlagts också av 1946 års kommitté för sjuksköterskeutbildningen i dess betänkande III. Kommitténs förslag att anordna denna utbildning inom sjuksköterskeskolans ram kritiserades liksom vissa andra förslag av åtskilliga remissinstanser, medan enighet rådde om behovet av den ifrågasatta utbildningen. Vad kommittén och styrelsen anfört har övertygat mig om angelägenheten av att en tillfredsställande utbildning i denna specialgren anordnas. Jag vill därför förorda, att medel för ändamålet anvisas för nästa budgetår. Jag ansluter mig därvid till medicinalstyrelsens förslag, som — förutom en försöksvis vidtagen väsentlig förkortning av utbildningen — innebär, att denna anordnas som en fortbildningskurs för i första hand sjuksköterskor med operationsutbildning.

Det synes lämpligt, att kursen, som beräknas omfatta fem månader och avse omkring tio elever, förläggas till Göteborg i anslutning till den nya sjuksköterskeskolan därstädes. Mot styrelsens beräkning av kostnaderna för kursen har jag i huvudsak intet att erinra. Jag har därvid utgått från att arvoden till timlärare bestämmas efter förut angivna grunder. Kostnaderna torde böra bestridas från den i avlöningsstaten upptagna anslagsposten till arvoden åt tillfälliga lärare.

Vad jag sålunda förordat påkallar en uppräknings av anslaget med 20 600 kronor för arvoden åt timanställda lärare för den ordinarie undervisningen, med 60 000 kronor för utökning av den fast anställda personalen samt med 9 900 kronor för en kurs i narkosgivning. Anslaget bör alltså uppräknas med $(20\,600 + 60\,000 + 9\,900)$ 90 500 kronor, vilket belopp torde böra jämnas nedåt till 90 000 kronor.

Anslaget beräknas sålunda: arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, oförändrat 3 000 kronor, arvoden åt tillfälliga lärare 38 800 (+ 30 000) kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 66 200 (+ 39 000) kronor samt rörligt tillägg 35 000 (+ 21 000) kronor.

Anslaget bestämmas alltså till $(3\,000 + 38\,800 + 66\,200 + 35\,000)$ 143 000 (+ 90 000) kronor.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens sjuksköterskeskola i Göteborg, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1954/55:

Avlöningsstat.

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	3 000
2. Arvoden åt tillfälliga lärare, <i>förslagsvis</i>	38 800
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	66 200
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	35 000

Summa förslagsanslag kronor 143 000;

b) till *Statens sjuksköterskeskola i Göteborg: Avlöningar* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 143 000 kronor.

[105] 103. *Statens sjuksköterskeskola i Göteborg: Omkostnader.*

	Anslag	Nettoutgift
1953/54 (statsliggaren s. 1008)	50 000	
1954/55 (förslag)	63 000	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 15/9 1953) hemställer, att anslaget uppräknas med 19 000 kronor.

	Anslag 1953/54	Förslag	Ökn. el. minskn.
1. Reseersättningar	400	500	+ 100
2. Expenser	3 000	3 600	+ 600
3. Övriga utgifter:			
a) Inköp och underhåll av undervisningsmateriel m.m.	23 500	1 500	— 22 000
b) Undervisningslokaler, bostad och kost åt elever ..	22 000	80 700	+ 58 700
c) Sjukvård m. m. åt elever	500	2 500	+ 2 000
d) Elevers resor i undervisningssyfte	300	700	+ 400
e) Diverse utgifter	200	500	+ 300
4. Stipendier till deltagare i kurs i narkosgivning	—	6 250	+ 6 250
			+ 46 350
Särskilda uppbördsmedel			+ 27 350
Nettoökning			+ 19 000

Motiv.

1) Elevernars praktiska utbildning i medicinsk och kirurgisk sjukvård kommer att förläggas till lasarettet i Mölndal i stället för som tidigare beräknats huvudsakligen till lasarettet i Uddevalla. Med anledning härav torde, trots ökat antal elever, en höjning med 100 kronor vara tillfyllest.

2) Skolan saknar vaktmästare och kostnaderna för bud och transporter måste därför bestridas från ifrågavarande anslagspost. Vidare erfordras en mindre summa för den föreslagna kursen i narkosgivning.

3 a) Största delen av innevarande budgetårs medelstilldelning för ifrågavarande ändamål utgör engångsanslag.

3 b) För hyra av undervisnings- och expeditiionslokaler erfordras enligt preliminärt avtal 9 600 kronor.

Den ersättning för bostad och kost åt elever under teoretiska block samt praktisk utbildning i Göteborg, som skolan skall erlägga till vederbörande sjukhus, beräknas komma att uppgå till följande belopp:

Bostad	teoretiskt block I. 2 × 30 elever × 4 mån. × 85: —	20 400
	praktik 30 elever × 5 mån. × 85: —	12 750
Kost	teoretiskt block I. 2 × 30 elever × 4 mån. × 97: 50	23 400
	praktik 30 elever × 5 mån. × 97: 50	14 625
		71 175

Avrundat 71 100

För bostad och kost under den praktiska utbildningen erhålles sedermera full ersättning från Göteborgs stad med omkring 27 350 kronor. Under den praktiska utbildningen på lasarettet i Mölndal åtnjuta eleverna fri bostad och kost.

3 c) Delposten bör uppräknas, emedan ett större antal elever kommer att undervisas vid skolan samt hälsokontrollen framför allt infaller under första delen av utbildningen.

3 d) På grund av att den praktiska utbildningen i medicinsk och kirurgisk sjukvård förlägges till Mölndal i stället för till Uddevalla, torde för elevers resor i undervisningssyfte endast behöva anvisas 700 kronor.

4) Enär deltagarna i förenämnda kurs i narkosgivning äro utbildade sjuksköterskor, vilka efter genomgången narkoskurs enligt gällande löneavtal icke erhålla någon förbättrad löneställning, synes det rimligt, att de för genomgång av denna ur det allmännas synpunkt angelägna kurs icke få vidkännas ekonomiskt avbräck. Styrelsen utgår från att de sjuksköterskor, som äro anställda hos stat, landsting och stadskommun, av vederbörande huvudmän erhålla lön under kursen. Sjuksköterskor utan ordinarie anställning eller anställda på exempelvis enskilt sjukhus torde icke kunna påräkna någon lön. Medel böra därför anvisas för behovsprövade stipendier om högst 1 250 kronor, d. v. s. 250 kronor per månad, till fem kursdeltagare.

Yttrande.

Statskontoret framhåller, att någon erfarenhet ännu icke vunnits rörande medelsbehovet för de olika ändamål, som skola tillgodoses med anslaget. Statskontoret har emellertid ej funnit anledning till erinran mot vad medicinalstyrelsen föreslagit.

Departementschefen.

Såsom jag anfört under föregående punkt innebär medicinalstyrelsens förslag i huvudsak en utbyggnad av undervisningen vid den nya sjuksköterskeskolan i enlighet med den plan, som godkändes av 1953 års riksdag. Jag har med hänsyn härtill intet att erinra mot styrelsens i detta hänseende framlagda förslag.

Medicinalstyrelsen har vidare hemställt om anvisande av ett belopp om 6 250 kronor till stipendier åt deltagare i den kurs i narkosgivning, varom framställning gjorts under föregående punkt. Jag har ansett mig böra tillstyrka styrelsens förslag om anordnande försöksvis under nästa budgetår av en sådan kurs. Jag är emellertid icke beredd förorda, att särskilda medel anvisas för stipendier till kursdeltagarna.

Mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet i övrigt under anslaget har jag icke något annat att erinra än att de särskilda uppbördsmedlen torde kunna uppskattas till 27 100 kronor. I enlighet härmed och då bruttoökningen under anslaget av styrelsen uppskattats till 46 350 kro-

nor, skulle anslaget behöva uppräknas med (46 350 — 27 100 — 6 250) 13 000 kronor och sålunda upptagas till (50 000 + 13 000) 63 000 kronor.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens sjuksköterskeskola i Göteborg: Omkostnader* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 63 000 kronor.

[106] 104. Stipendier till elever vid godkända sjuksköterskeskolor.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	23 000	28 700
1951/52	23 000	21 475
1952/53	24 000	24 625
1953/54 (statsliggaren s. 1009)	23 000	
1954/55 (förslag)	23 000	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1953) föreslår, att anslaget uppräknas med 1 000 kronor.

Motiv.

Under budgetåret 1952/53 ha stipendier beviljats med ett sammanlagt belopp av 26 800 kronor. Första utbetalningen av dessa stipendier — med undantag av 1 000 kronor, som ej kunnat utbetalas förrän efter den 1 juli 1953 — utgjorde tillsammans med en del av första samt hela andra utbetalningen av under budgetåret 1951/52 beviljade stipendier sammanlagt 24 625 kronor.

Under budgetåret 1952/53 inkommo 122 ansökningar om stipendier, av vilka 112 biföllos. De sökande representerade de fyra sjuksköterskeskolor, vilka fortfarande uttaga elevavgifter, nämligen Sophiahemmets och Svenska röda korsets sjuksköterskeskolor i Stockholm, Uppsala sjuksköterskehemms sjuksköterskeskola samt Svenska röda korsets sjuksköterskeskola i Norrbottens län (Boden).

Vid ingången av budgetåret 1953/54 fanns å anslaget en reservation av 15 422 kronor. Om från detta belopp drages *dels* förenämnda belopp om 1 000 kronor, *dels ock* den summa, som erfordras för andra utbetalningen av de under budgetåret 1952/53 beviljade stipendierna, eller 13 400 kronor, återstår ett belopp av 1 022 kronor.

Med hänsyn till det anförda torde medelsbehovet för budgetåret 1954/55 böra uppskattas till 24 000 kronor, innebärande en ökning med 1 000 kronor.

Departementschefen.

Medicinalstyrelsens förslag om en uppräkning av anslaget med 1 000 kronor finner jag mig icke kunna tillstyrka. Jag förordar alltså, att ansla-

get uppföres med oförändrat belopp, 23 000 kronor, samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Stipendier till elever vid godkända sjuksköterskeskolor* för budgetåret 1954/55 anvisa ett reservationsanslag av 23 000 kronor.

[107] 105. Bidrag till driften av godkända sjuksköterskeskolor.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	10 000	20 229
1952/53	20 000	12 565
1953/54 (statsliggaren s. 1009)	20 000	
1954/55 (förslag)	20 000	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1953) hemställer, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Motiv.

Belastningssiffran för budgetåret 1952/53, 12 565 kronor, avser statsbidrag till tre skolor för tillsammans fem kurser. Förutom nämnda tre sjuksköterskeskolor äro ytterligare fem skolor berättigade till statsbidrag.

Antalet elevansökningar vid de av staten godkända sjuksköterskeskolorna har under de båda senaste åren undergått en ytterligare ökning och uppgick år 1951 till 2 934 samt år 1952 till 3 357.

Med hänsyn till det anförda bör anslaget uppföras med oförändrat belopp.

Departementschefen.

Mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår har jag intet att erinra. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av godkända sjuksköterskeskolor* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 20 000 kronor.

[108] 106. Bidrag till utbildningskurser för instruktionssköterskor och husmödrar vid sjukvårdsanstalter m. fl.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	57 000	57 000
1953/54 (statsliggaren s. 1009)	93 000	
1954/55 (förslag)	95 000	

Yrkanden.

Svensk sjuksköterskeförening (skr. 16/6 1953) hemställer, dels att statens andel av kostnaderna för kursverksamheten ökas från $\frac{2}{3}$ till $\frac{3}{4}$, dels

16 — Bihang till riksdagens protokoll 1954. 1 saml. Nr 1. Bil. 13.

att bidraget i anledning härav samt för ökning av antalet kompletteringskurser m. m. höjes till 146 000 kronor, *dels ock* att lärarbefattningarna måtte anslutas till statens pensionsanstalt.

Motiv.

Föreningen anordnar f. n. årligen *dels* en fortsättningskurs om nio månader, *dels ock* fyra tolvveckors kompletteringskurser för utbildning av avdelningssköterskor, därav två med statsbidrag. Även i fortsättningen komma fyra kompletteringskurser att anordnas årligen, därav två i Stockholm och två i Göteborg. Föreningen anser angeläget att så sker, enär undervisningen av såväl sjuksköterskeelever som sjukvårdsbiträden i stor utsträckning åvilar avdelningssköterskorna, även om klinicklärarinnor finnas tillgängliga. Antalet klinicklärarinnor är dessutom synnerligen begränsat.

Fortsättningskursen för husmödrar m. fl. är normalt uppdelad på två linjer, en för husmödrar och en för instruktionssköterskor. Med anledning av den stora bristen på lärarinnor vid sjuksköterskeskolorna komma emellertid under budgetåret 1953/54 i stället att anordnas två kurser för instruktionssköterskor.

De totala kostnaderna för kursverksamheten, vilka för innevarande budgetår av föreningen beräknades till 151 903 kronor, uppskattas för nästa budgetår till 205 520 kronor. Utgiftshöjningen beror i huvudsak på att kostnaderna för löner till fast anställd personal höjts med 19 200 kronor, för lokalhyra och värme med 2 775 kronor, för hospiteringsarvoden samt reseersättningar och dagtraktamenten till kursledning med cirka 1 500 kronor ävensom för expenser med 500 kronor. Vidare har såsom ny post upptagits 4 000 kronor för anskaffande av referensbibliotek i Göteborg, varjämte i statsbidragsunderlaget inräknats kostnader för pensionsavgifter för fyra kursledarinnor samt pension till förutvarande rektor om sammanlagt cirka 25 600 kronor. Inkomsterna av kursavgifter beräknas uppgå till 10 450 kronor.

Utbildningen av såväl sjuksköterskeelever som underordnad personal både på kropps- och sinnessjukhusen torde helt vara beroende av att tillräckligt många lärarinnor och pedagogiskt tränade avdelningssköterskor finnas att tillgå för undervisningen. Med hänsyn härtill och i avvidan på att verksamheten förstärkas bör statsbidrag utgå med 75 procent av föreningens sammanlagda verkliga kostnader för kursverksamheten eller med i runt tal (75 procent av 205 520 — 10 450) 146 000 kronor.

Yttranden.

Medicinalstyrelsen har redan tidigare framhållit, att det för effektivast möjliga sjuksköterskeutbildning och undervisning av annan sjukvårdspersonal vore av största betydelse, att så många avdelningssköterskor som möjligt genomginge ifrågavarande kompletteringskurs, och har därför före-

slagit en utökning av antalet statsbidragsberättigade kurser från två till tre per år. Styrelsen understryker ånyo betydelsen av att antalet kurser utökats. Ehuru enligt styrelsens mening statsbidrag borde utgå till samtliga ifrågavarande kurser, anser styrelsen sig dock f. n. endast böra tillstyrka statsbidrag till tre, av vilka två i Stockholm och en i Göteborg.

Enligt styrelsens mening borde här avsedd utbildning i likhet med annan liknande utbildning vara statlig. Med hänsyn härtill och till det stora värde, som den av sjuksköterskeföreningen bedrivna kursverksamheten måste tillmätas, samt med beaktande av de stora kostnader, som föreningen måste ikläda sig för densamma, vill styrelsen ånyo understryka önskvärdheten av att staten bidrager till verksamheten med minst 75 procent av de beräknade kostnaderna, sedan inkomster av kursavgifterna borträknats.

I enlighet härmed föreslår styrelsen, att statsbidraget för budgetåret 1954/55 höjes med 33 168 kronor enligt följande sammanställning:

	1953/54	1954/55	Ökning
Utgifter	123 218	162 953	39 735
Inkomster	6 700	7 825	1 125
Bidragsunderlag	116 518	155 128	38 610
Statsbidrag	77 678 ^(2/3)	116 346 ^(3/4)	33 168
Särskilt pensionsbidrag	5 500	—	

Utgiftsökningen fördelar sig sålunda: löner till fast anställd personal 9 588, pensionsavgifter 18 612, hyror och värme 3 275, speciallärararvoden 5 330, hospitering m. m. 930 samt expenser 2 000 kronor.

Vad först angår lönekostnaderna medför anordnandet av en kompletteringskurs i Göteborg behov av en deltidсанställd kursledare samt någon utökning av skrivpersonalen. Styrelsen tillstyrker, att för nämnda ändamål beräknas 4 000 resp. 2 000 kronor. Återstående belopp hänför sig till löneklassuppflyttningar. Kostnaderna för löner till fast anställd personal skulle då komma att uppgå till 78 388 kronor.

Föreningen erhåller f. n. statsbidrag till kostnader för pensionsavgifter, avseende rektor och tre kursledare, med ett belopp av i runt tal 5 500 kronor. Styrelsen hemställer, att, därest ifrågavarande tjänster icke kunna vinna anslutning till statens pensionsanstalt fr. o. m. nästa budgetår, intill dess så kan ske eller utbildningen helt övertages av staten, i statsbidragsunderlaget må inräknas kostnader för rektors och kursledares pensionsavgifter till SPP. Dessa beräknas för budgetåret 1954/55 till sammanlagt 18 612 kronor. Styrelsen anser sig däremot icke kunna tillstyrka, att statsbidrag må utgå för den avgående rektorns pension.

Hyran för kursverksamhetens lokaler i Stockholm har höjts från 8 100 till 11 175 kronor, beroende på att fastigheten genomgått en omfattande

reparation, varvid värmeledning installerats. Med anledning härav utgår en tidigare upptagen post för värme, 1 300 kronor. För den tredje kompletteringskursen erfordras lokaler under fyra månader. För ändamålet beräknas 1 500 kronor.

Till lärararvoden vid fortsättningskursen bör upptagas oförändrat belopp, 24 255 kronor. För varje kompletteringskurs beräknas likaså oförändrat 5 330 kronor. De sammanlagda kostnaderna skulle alltså, om en tredje kompletteringskurs anordnas, komma att uppgå till $(24\,255 + 3 \times 5\,330)$ 40 245 kronor.

Hospiteringsarvodena för elever i fortsättningskursen böra höjas från tio kronor per vecka till 50 kronor per månad. Kostnadsökningen för ändamålet beräknas till 930 kronor.

För expenser och bokinköp har för budgetåret 1953/54 beräknats 1 500 kronor, vilket belopp synes alltför lågt med hänsyn till tidigare inträdda prisstegringar. Då kursdeltagarna äro i hög grad beroende av att biblioteket hålles aktuellt, bör expensposten ytterligare uppräknas och förslagsvis upptagas till 3 500 kronor. Härigenom skulle möjlighet erhållas att anskaffa dubblettexemplar för utlåning till eleverna i Göteborg, då anordnandet av endast en kompletteringskurs där icke synes motivera anskaffande av särskilt referensbibliotek.

Det enligt nu angivna grunder beräknade statsbidraget om 116 346 kronor torde kunna avrundas till 116 400 kronor.

För nästa budgetår planeras icke någon repetitionskurs för förutvarande sjuksköterskor, när det ansetts lämpligt att först avvakta erfarenheterna från den kurs, som skall anordnas under budgetåret 1953/54. Då av anslaget för innevarande budgetår, 93 000 kronor, sammanlagt 9 800 kronor avsetts för nämnda kurs, skulle anslagsökningen för nästa budgetår begränsas till $(116\,400 - 83\,200 - 9\,800)$ 23 400 kronor.

Såsom villkor för bidragets erhållande har hittills gällt, att i fortsättningskursen minst sexton och i de två kompletteringskurserna sammanlagt minst sexton elever, som äro i behov därav, befrias från erläggande av kursavgift. Styrelsen föreslår, att i stället för åtta elever i den tredje kompletteringskursen ($8 \times 75 = 600$ kronor), ytterligare tre elever i fortsättningskursen ($3 \times 200 = 600$ kronor) erhålla avgiftsbefrielse.

Statskontoret. Då yrkandet om statsbidrag till utökning av antalet kompletteringskurser avvisats för innevarande budgetår och några omständigheter, som böra föranleda ändrat ställningstagande, icke inträffat, förutsätter statskontoret, att för budgetåret 1954/55 bidrag kommer att beviljas för anordnande av en fortsättningskurs och två kompletteringskurser. Med hänsyn härtill torde anledning icke föreligga att medgiva statsbidrag till kostnaderna för ytterligare en halvtidsanställd kursledare eller för utökning av skrivpersonalen. Posterna till hyror och lärararvoden torde vidare kunna sänkas med 1 500 resp. 5 330 kronor. På grund av vad

medicinalstyrelsen anförvt vill statskontoret icke motsätta sig en höjning med 500 kronor av posten till bokinköp och expenser. Förslaget om höjt statsbidrag till pensionsavgifter torde icke böra bifallas. Vid bifall till vad statskontoret förordat skulle det sammanlagda utgiftsunderlaget för nästa budgetår uppgå till i runt tal 130 000 kronor. Efter avdrag för influtna kursavgifter, 6 700 kronor, samt med tillämpning av oförändrad procent-sats erhålles ett statsbidragsbelopp om ($\frac{2}{3}$ av 130 000 — 6 700) 82 200 kronor, vartill bör läggas 5 500 kronor till vissa pensionskostnader. Anslaget skulle alltså upptagas till 87 700 kronor.

Departementschefen.

Svensk sjuksköterskeförening erhåller för innevarande budgetår statsbidrag till en fortsättningskurs och två av de fyra kompletteringskurser, som anordnas av föreningen, ävensom till en repetitionskurs för förutvarande sjuksköterskor. Föreningen har hemställt bl. a., att statsbidraget för budgetåret 1954/55 måtte avse samtliga fyra kompletteringskurser. Det måste visserligen såsom medicinalstyrelsen framhållit anses angeläget, att så många avdelningssköterskor som möjligt genomgår ifrågavarande kompletteringskurser. Jag är emellertid icke beredd att nu förorda, att föreningen erhåller statsbidrag till samtliga dessa kurser. Med hänsyn härtill och då någon repetitionskurs icke är avsedd att anordnas under nästa budgetår, vill jag förorda, att föreningen i stället erhåller statsbidrag för av medicinalstyrelsen föreslaget antal av tre kompletteringskurser. I enlighet härmed bör statsbidraget för nästa budgetår avse en fortsättningskurs om nio månader och tre kompletteringskurser om vardera tolv veckor. Fortsättningskursen bör såsom för innevarande budgetår omfatta cirka 35 elever, medan det sammanlagda antalet deltagare i de tre kompletteringskurserna bör beräknas till 90—100. Såsom villkor för statsbidragets åtnjutande bör i enlighet med vad medicinalstyrelsen föreslagit gälla, att i fortsättningskursen minst 19 och i kompletteringskurserna sammanlagt minst 16 elever, vilka är i behov därav, befrias från erläggande av kursavgift, samt att undervisningen står under medicinalstyrelsens överinseende och bedrives enligt en av styrelsen godkänd plan.

Till föreningens förslag att ansluta befattningarna som kursledare till statens pensionsanstalt är jag alltjämt icke beredd att taga ställning. Jag förordar i stället, att föreningen liksom för innevarande budgetår erhåller statsbidrag till uppkommande kostnader för pensionsavgifter med ett belopp om i runt tal 5 500 kronor.

Kostnaden för kursverksamheten har av medicinalstyrelsen reducerats från av föreningen beräknade 205 520 till 162 953 kronor, innebärande en ökning i förhållande till årets utgiftsunderlag med 39 735 kronor. Då jag i enlighet med vad förut anförts icke kan tillstyrka, att pensionsavgifterna för befattningarna såsom kursledare inräknas i bidragsunderlaget, avgår

från sistnämnda belopp de till 18 612 kronor beräknade kostnaderna för ändamålet. Den föreslagna höjningen av hospiteringsarvodena för elever i fortsättningskursen, vilken skulle medfört en kostnadsökning om 930 kronor, kan jag icke tillstyrka. Dessa arvoden bör sålunda i enlighet med beslut vid 1950 års riksdag alltså beräknas efter för statens distriktssköterskeskola gällande grunder eller till 10 kronor per vecka och elev. För expenser och bokinköp m. m. torde såsom statskontoret föreslagit böra beräknas en i förhållande till medicinalstyrelsens förslag med 1 500 kronor till 500 kronor begränsad höjning. Den sammanlagda kostnadsökningen i förhållande till det för innevarande budgetår beräknade utgiftsunderlaget, 123 218 kronor, skulle sålunda komma att uppgå till (39 735 — 18 612 — 930 — 1 500) 18 693 kronor. I enlighet härmed och då inkomsterna av kursavgifter beträffande de statsbidragsberättigade kurserna, såsom medicinalstyrelsen föreslagit, torde kunna uppskattas till omkring 7 825 kronor, beräknar jag bidragsunderlaget för nästa budgetår till (123 218 + 18 693 — 7 825) 134 086 kronor. Då jag icke anser mig kunna tillstyrka förslaget om en höjning av statens andel av kostnaderna för kursverksamheten, bör statsbidraget även för nästa budgetår utgå med två tredjedelar av föreningens på angivet sätt beräknade nettokostnader. Bidraget skulle i enlighet härmed komma att uppgå till $[(\frac{2}{3} \times 134\,086) + 5\,500]$ 94 891 eller i runt tal 95 000 kronor. Förslaget innebär en ökning i förhållande till för innevarande budgetår anvisade medel med 2 000 kronor.

Vid bifall till vad sålunda förordats skulle alltså anslaget upptagas till (93 000 + 2 000) 95 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till utbildningskurser för instruktionssköterskor och husmödrar vid sjukvårdsanstalter m. fl.* för budgetåret 1954/55 anvisa ett anslag av 95 000 kronor.

[109] 107. Specialutbildning av barnsjukssköterskor.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	44 500	50 691
1952/53	53 700	57 238
1953/54 (statsliggaren s. 1010)	46 400	
1954/55 (förslag)	48 500	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1953) hemställer, att anslaget uppräknas med 2 500 kronor.

	Anslag 1953/54	Förslag 1954/55	Ökning
1. Arvode till en föreståndarinnna	13 956	14 772	816
2. Arvode till en kursledarinna	8 280	8 280	—
3. Arvoden till speciallärare samt hospiteringsersättningar	18 500	18 500	—
4. Expenser	1 700	2 100	400
5. Sjukvård m. m.	48	48	—
6. Repetitions- och kompletteringskurs för å barnavårds- central anställda sjuksköterskor	3 900	5 200	1 300
			2 516
		eller avrundat	2 500

Motiv.

Undervisningen vid skolan meddelas *dels* vid s. k. A-kurser (barnsjukvård och barnavård) i samband med praktik under en tid av ett år å barnsjukhus samt eventuellt inom andra härför lämpade institutioner, *dels ock* vid s. k. B-kurser (social barnavård) under en tid av fyra månader i samband med hospitering inom skilda grenar av den förebyggande barnavården.

Vid skolan anordnas f. n. årligen två A-kurser med sammanlagt cirka 60 elever och två B-kurser med tillhopa cirka 40 elever. Då intagning av elever till A-kurserna sker två gånger per år, undervisas vid skolan ständigt två grupper av dessa elever. B-kurserna pågå under tillhopa åtta månader per år. Därjämte anordnas en repetitions- och kompletteringskurs om en månad för å barnavårdscentral anställda sjuksköterskor.

A-kurserna finansieras i huvudsak av kursavgifter (125 kronor per elev) samt den ersättning, som erhålles för elevernas arbete vid karolinska sjukhusets barnklinik. Kostnaden för B-kurserna, vilka äro avgiftsfria, har helt bestritts av statsmedel.

1) Enligt beslut av Kungl. Maj:t den 5 juni 1953 äger föreståndarinnan uppbära arvode med belopp, motsvarande lön enligt 23 löneklassen av löneplan nr 1 i statens löneplansförordning (14 772 kronor).

2) Kursledarinnan är anställd för en tid av nio månader per år (därav en månad för repetitions- och kompletteringskursen). I anslagsäskandena för innevarande budgetår framhöll styrelsen, att befattningshavaren borde anställas för hela året, vilket dock icke bifölls. Eftersom kursledarinnan dock erfordras för hela året *dels* för B-kurserna samt repetitions- och kompletteringskursen *dels ock* som vikarie för och biträde åt föreståndarinnan, torde det resterande belopp, som fordras för helårsanställning, tills vidare få uppföras i staten för A-kurserna.

4) Under posten till expenser bör upptagas ett belopp för bibliotek och tidskrifter, då kursdeltagarna böra ha möjlighet att läsa aktuell litteratur.

6) Enär ett mycket stort behov föreligger av ytterligare repetitions- och kompletteringskurser för å barnavårdscentral anställda sjuksköterskor, föreslår styrelsen, att medel beviljas för anordnande av en dylik kurs även under budgetåret 1954/55. Kostnaden beräknas till 1 035 kronor för kursledarinna, 3 890 kronor för timlärararvoden samt 200 kronor för expenser eller sammanlagt i runt tal 5 200 kronor. Posten för timlärar-

arvoden har därvid uppräknats med 1 290 kronor beroende på att för denna kurs måste anlitas uteslutande sådana lärare, vilka kräva ett arvode av 35 kronor per timme.

Departementschefen.

Arvodet till föreståndarinnan skall fr. o. m. den 1 juli 1953 utgå med belopp motsvarande lönen enligt 23 löneklassen av löneplan nr 1 i statens löneplansförfordning. Då emellertid för innevarande budgetår medel beräknats för arvode motsvarande 22 löneklassen, bör anslaget i enlighet med medicinalstyrelsens förslag uppräknas med 816 kronor till 14 772 kronor.

I fråga om posten till expenser anser jag mig icke kunna förordna någon höjning. Jag beräknar sålunda för pensionsavgifter för föreståndarinnan och för övriga utgifter oförändrade belopp eller i runda tal 1 100 resp. 600 kronor.

Stort behov synes alltjämt föreligga av ytterligare repetitions- och kompletteringskurser för å barnavårdscentral anställda sjuksköterskor. Av de omkring 250 sjuksköterskor, som tjänstgör på barnavårdscentraler, har sålunda, inberäknat den kurs, som anordnas innevarande budgetår, endast omkring 100 genomgått sådan kurs. Jag förordar därför, att medel anvisas för anordnande även under nästa budgetår av en repetitions- och kompletteringskurs. Kostnaderna för kursen torde kunna uppskattas till av medicinalstyrelsen angivet belopp, 5 200 kronor, innebärande en höjning med 1 300 kronor. Därvid har för en kursledarinna under en månad beräknats 1 035 kronor, för timlärararvoden, vilka bör bestämmas efter de grunder, som tillämpas för motsvarande arvoden vid statens distriktssköterskeskola, cirka 3 900 kronor samt för expenser 200 kronor.

I enlighet härmed skulle det sammanlagda medelsbehovet komma att öka med $(816 + 1\,300)$ 2 116 eller i runt tal 2 100 kronor. Anslaget bör alltså upptagas till $(46\,400 + 2\,100)$ 48 500 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Specialutbildning av barnsjuksköterskor* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 48 500 kronor.

[110] 108. Utbildningskurs för sysselsättnings- och arbetsterapeuter. För detta ändamål har på riksstaten för innevarande budgetår anvisats ett anslag av 60 000 kronor.

Med skrivelse den 29 oktober 1953 har överstyrelsen för yrkesutbildning överlämnat en av överstyrelsen i samråd med medicinalstyrelsen verkställd utredning angående vidgade möjligheter till utbildning av sysselsättnings- och arbetsterapeuter. Förslaget är f. n. föremål för remissbehandling. Jag räknar dock med att proposition i ämnet skall kunna före-

läggas innevarande års riksdag. I avbidan härpå torde förevarande anslag i riksstatsförslaget böra upptagas med allenast preliminärt beräknat belopp. Jag uppskattar härvid medelsbehovet till 81 500 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Utbildningskurs för sysselsättnings- och arbetsterapeuter* för budgetåret 1954/55 beräkna ett anslag av 81 500 kronor.

[111] 109. Bidrag till avlöningar åt distriktssköterskor m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	4 300 000	5 006 029
1952/53	6 350 000	6 654 857
1953/54 (statsliggaren s. 1011)	7 300 000	
1954/55 (förslag)	7 200 000	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1953) föreslår, att anslaget nedräknas med 100 000 kronor.

Motiv.

Antalet ordinarie distriktssköterskor uppgick den 1 januari 1951 till 1 277 och den 1 januari 1952 till 1 291. Den 1 januari 1953 utgjorde antalet inrättade tjänster 1 630, av vilka 1 342 besatta med ordinarie innehavare. Härvid har styrelsen medräknat 6 befattningshavare, vilka anstälts såsom både distriktssköterskor och distriktsbarnmorskor. Antalet tillsatta tjänster har således ökat med 14 under år 1951 och med 51 under år 1952. Under år 1953 beräknas cirka 100 sjuksköterskor avsluta sin utbildning vid distriktssköterskeskolan. Den 1 juli 1953 hade landstingen 29 sjuksköterskor med distriktssköterskekompetens anställda å vakanta tjänster. Omkring 30 dylika vikarier beräknas vara i tjänst under år 1953. Avgången på grund av giftermål, pensionering och dödsfall utgjorde under år 1952 cirka 2,5 procent. Ett visst antal sjuksköterskor med distriktsköterskekompetens övergår därjämte varje år till annan verksamhet inom hälsovården. Med hänsyn härtill torde man för år 1953 kunna beräkna den sammanlagda avgången till högst 5 procent, eller 67 befattningshavare.

Antalet distriktssköterskor vid 1954 års ingång kan sålunda beräknas uppgå till $(1\,342 + 100 + 30 - 67) = 1\,405$, innebärande en ökning med 63 under år 1953. Efter samma beräkningsgrunder synes kåren vid 1954 års slut kunna uppskattas till $(1\,405 + 100 + 30 - 70) = 1\,465$, vilket skulle innebära en ökning under år 1954 med 60. Medeltalet för år 1954 skulle alltså bli 1 435. Statsbidraget för nämnda tjänster kan beräknas till $(1\,435 \times 5\,016) = 7\,197\,960$ kronor, varvid styrelsen utgått från den lön,

som f. n. utgår till statlig tjänsteman i lönegrad Ca 15, löneklass 17, ortsgrupp 3 (10 032 kronor). Härtill kommer kostnaden för kallortstillägg, beräknad till 50 000 kronor.

Det totala medelsbehovet skulle alltså uppgå till (7 197 960 + 50 000) 7 247 960 kronor, vilket belopp torde kunna avrundas nedåt till 7 200 000 kronor.

Departementschefen.

Antalet distriktssköterskor vid 1954 års ingång kan vid tillämpning av de av medicinalstyrelsen angivna beräkningsgrunderna, på sätt styrelsen anfört, beräknas uppgå till 1 405, av vilka 1 375 ordinarie sköterskor och 30 vakansvikarier. Detta skulle innebära en ökning av antalet tillsatta tjänster med 33 under år 1953. Med utgångspunkt härifrån skulle antalet sköterskor vid 1954 års slut kunna beräknas till (1 375 + 100 + 30 — 69) 1 436, vilket skulle innebära en ökning av antalet tillsatta tjänster med 31 under år 1954. Medeltalet för året skulle sålunda bli 1 421. Statsbidraget för nämnda tjänster skulle uppgå till (1 421 × 5 016) 7 127 736 kronor. Kostnaden för kallortstillägg har av medicinalstyrelsen beräknats till 50 000 kronor. Det totala medelsbehovet skulle följaktligen uppgå till (7 127 736 + 50 000) 7 177 736 kronor, vilket belopp med hänsyn till osäkerheten i beräkningsgrunderna föreslås avrundat till 7 200 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till avlöningar åt distriktssköterskor m. m.*
för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av
7 200 000 kronor.

[112] 110. Bidrag till avlöningar åt distriktsbarnmorskor m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	2 400 000	2 742 019
1952/53	3 300 000	3 648 261
1953/54 (statsliggaren s. 1011)	3 600 000	
1954/55 (förslag)	3 500 000	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1953) föreslår, att anslaget nedräknas med 100 000 kronor.

Motiv.

Enligt gällande planer för den öppna förlossningsvården, avseende åren 1951—1953, utgör antalet statsbidragsberättigade distriktsbarnmorskebefattningar den 1 juli 1953 högst 783. Antalet med ordinarie innehavare besatta distriktsbarnmorsketjänster beräknas den 1 januari 1954 uppgå till cirka 705, varjämte ett 20-tal väntas komma att uppehållas av vikarier.

Medicinalstyrelsen har — med anledning av den inom styrelsen pågående utredningen rörande den öppna förlossningsvården m. m., vilken väntas bli slutförd under år 1954 — anmodat samtliga barnmorskestyrelser att i förslagen till planer, avsedda att träda i kraft den 1 januari 1954, icke vidtaga några väsentliga förändringar av nu gällande planer. Antalet statsbidragsberättigade tjänster nämnda dag kommer därför sannolikt icke att understiga $(705 + 20)$ 725, varför under budgetåret 1954/55 statsbidrag kan beräknas utgå med i runt tal $\left(725 \times \frac{9\,648}{2}\right)$ 3 497 400 kronor. Styrelsen har därvid utgått från den lön, som enligt gällande löneplan med tillägg utgår till statlig tjänsteman i lönegrad Ca 14, löneklass 16, ortsgrupp 3. Härifrån avgår $\left(30 \times \frac{360}{2}\right)$ 5 400 kronor för ett 30-tal barnmorskor i lönegrad 13. Å andra sidan tillkommer statsbidrag till kostnaderna för kallortstillägg, beräknat till 38 000 kronor.

Det totala medelsbehovet skulle sålunda uppgå till $(3\,497\,400 - 5\,400 + 38\,000)$ 3 530 000 kronor, vilket belopp föreslås avrundat nedåt till 3 500 000 kronor.

Departementschefen.

På grund av den fortgående minskningen av antalet förlossningar i hemmen och den härav motiverade översynen av barnmorskeväsendets organisation uppdrog Kungl. Maj:t den 31 oktober 1952 åt medicinalstyrelsen att före fastställandet av nya planer för den öppna förlossningsvården utreda frågan om en omläggning av barnmorskeväsendet. Då utredningen beräknas komma att slutföras först under år 1954, torde några mera betydande ändringar i planerna icke bli aktuella förrän tidigast år 1955. Medelsbehovet under anslaget för budgetåret 1954/55, avseende statsbidrag för kalenderåret 1954, torde därför ej komma att beröras av utredningens resultat. Med utgångspunkt härifrån har jag icke funnit anledning till erinran mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till avlöningar åt distriktsbarnmorskor m. m.* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 3 500 000 kronor.

[113] 111. Bidrag till distriktsbarnmorskans resor i samband med hemförlossning och eftervård.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	150 000	74 972
1952/53	130 000	137 567
1953/54 (statsliggaren s. 1011)	100 000	
1954/55 (förslag)	100 000	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1953) föreslår, att anslaget upptages med oförändrat belopp.

Motiv.

Antalet hemförlossningar genom distriktsbarnmorska under år 1954 kan uppskattas till cirka 4 000. På grund av det sjunkande antalet förlossningar torde även antalet hembesök för eftervård komma att minska något. Med hänsyn till belastningens storlek synes någon nedsättning av anslaget dock icke böra ske.

Departementschefen.

I enlighet med medicinalstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till distriktsbarnmorskans resor i samband med hemförlossning och eftervård* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 100 000 kronor.

[114] 112. *Anskaffande av trilénapparater.* För detta ändamål anvisades för budgetåret 1951/52 ett reservationsanslag av 60 000 kronor. För vartdera av budgetåren 1952/53 och 1953/54 har anslaget upptagits med ett formellt belopp av 100 kronor. Vid ingången av budgetåret 1953/54 fanns å anslaget en reservation av 54 806 kronor.

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1953) hemställer, att anslaget, i avvaktan på resultatet av pågående försöksverksamhet med kombinerad lustgas-triléngivning för smärtlindring vid förlossning, uppföres med ett formellt belopp av 100 kronor.

Departementschefen.

Medicinalstyrelsens förslag föranleder icke någon erinran från min sida. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anskaffande av trilénapparater* för budgetåret 1954/55 anvisa ett reservationsanslag av 100 kronor.

[115] 113. *Understödjande av dispensärverksamhet.*

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	1 370 000	257 488
1952/53	1 550 000	2 895 912
1953/54 (statsliggaren s. 1011)	1 650 000	
1954/55 (förslag)	1 650 000	

Från anslaget utbetalas statsbidrag dels enligt gällande kungörelse angående statsbidrag till dispensärverksamhet för tuberkulosens bekämpande,

dels ock, jämlikt särskilt medgivande av riksdagen, till av *studentkårerna* i Uppsala, Lund, Stockholm och Göteborg organiserad dispensärverksamhet beträffande medlemmar av nämnda kårer och av musikhögskolans elevkår. Bidrag för sistnämnda ändamål utgår med 3 kronor för varje undersökt medlem av kårerna, dock högst med 5 000 kronor för år till envar av dispensärerna i Uppsala, Lund och Göteborg samt 12 000 kronor för år till dispensären i Stockholm.

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1953) föreslår, att anslaget upptages med oförändrat belopp.

Motiv.

Belastningen å anslaget budgetåret 1952/53 uppgick till 2 895 912 kronor, varav 1 500 868 kronor avseende bidrag för kalenderåret 1951. Å andra sidan föreligga eller förväntas statsbidragsrekvisitioner för år 1952 å cirka 250 000 kronor. Den verkliga nettokostnaden för nämnda år skulle alltså belöpa sig till ungefär 1 645 000 kronor.

Med utgångspunkt härifrån och då den av 1953 års riksdag medgivna förhöjningen av statsbidraget till Stockholms studentkårer icke torde påkalla någon uppräknings av anslaget, synes detsamma böra upptagas med oförändrat belopp.

Departementschefen.

Mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet har jag intet att erinra. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Understödjande av dispensärverksamhet* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 1 650 000 kronor.

[116] 114. Allmän skärmbildsundersökning: Lokala undersökningar.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	600 000	704 660
1953/54 (statsliggaren s. 1012)	655 000	
1954/55 (förslag)	610 000	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1953) föreslår, att anslaget uppföres med 610 000 kronor.

Motiv.

Styrelsen upptager först frågan om en förnyad allmän skärmbildsundersökning och anför.

År 1944 framlade medicinalstyrelsen förslag till en allmän skärmbildsundersökning för att utröna lungtuberkulosens förekomst. Styrelsen framhöll, att en effektiv tuberkulosprofylax förutsatte undersökning av rikets hela befolkning, vilken uppnått en viss ålder, och att en dylik undersökning borde upprepas med jämna mellanrum, så att undersökningar komme att pågå under åtminstone det närmaste tiotalet år. Härvid utgick styrelsen från att hela befolkningen kunde undersökas under en tidrymd av tre år. Framställningen föranledde dock icke någon Kungl. Maj:ts åtgärd. Hösten 1945 framlade styrelsen ånyo förslag om en allmän skärmbildsundersökning, därvid styrelsen i huvudsak byggde på sin tidigare framställning.

Enligt uttalande av föredragande departementschefen i 1946 års statsverksproposition (V ht, punkten 183) borde skärmbildsundersökningen under det första året begränsas till en femtedel av landets befolkning. Med denna takt skulle således undersökningen av rikets hela befolkning genomföras på fem år. På grund av olika omständigheter — väsentligt ökade militära undersökningar, storkommunindelningen m. m. — har det varit ogörligt att bedriva undersökningen i denna takt. Tidigast under budgetåret 1954/55 torde därför den första genomgången av befolkningen kunna avslutas.

I sina anslagsäskanden för budgetåret 1951/52 anförde medicinalstyrelsen bl. a.: Tuberkulosfrekvensen i Sverige visar en snabb nedgång. År 1949 sjönk sålunda dödlighetskurvan från 41 till 28 per 100 000 invånare. Av allt att döma äro utsikterna att definitivt övervinna tuberkulosen såsom folksjukdom nu vida större än någonsin tidigare. För att snabbt kunna nå detta mål kräves dock, att tuberkulosbekämpandet bedrivs med största intensitet. Särskilt angeläget är, att uppspårande av tuberkulosfall genom allmän skärmbildsundersökning sker i så stor utsträckning som möjligt. Nya behandlingsmetoder erbjuda betydligt större möjligheter än förr att övervinna sjukdomen, speciellt om behandlingen insättes i ett tidigt skede, vilket mycket ofta möjliggöres genom upptäckter vid den allmänna skärmbildsundersökningen. En intensifierad skärmbildsverksamhet är därför enligt styrelsens mening en angelägenhet av största betydelse för folkhälsan.

Riktigheten av detta uttalande torde belysas av följande siffror:

Å r	Dödlighet i tuberkulos		I dispensärregistret införda		Nyupptäckta fall	
	Antal	Per 1 000 innevånare	Antal	Per 1 000 innevånare	Antal	Per 1 000 innevånare
1949	1 961	0,28	86 938	12,6	11 611	1,7
1950	1 525	0,22	82 542	11,8	10 550	1,5
1951	1 561	0,22	80 840	11,4	10 108	1,4
1952	1 293	0,18	77 754	10,9	8 516	1,2

Dödligheten i tuberkulos har sålunda under fyraårsperioden 1949—52 sjunkit med 668 fall eller 0,1 per 1 000 invånare, medan antalet registrerade och nyupptäckta fall av tuberkulos för motsvarande tidsperiod visar en nedgång med 9 184 (1,7 per 1 000 invånare) resp. 3 095 (0,5 per 1 000 invånare).

Den pågående allmänna skärmbildsundersökningen torde ha varit av väsentlig betydelse för tuberkulosfrekvensens nedgång. De förhållandevis höga dödlighets- och sjuklighetssiffrorna samt antalet nyupptäckta fall av tuberkulos ge dock vid handen, att tuberkulosen ännu icke är besegrad. Kampen mot tuberkulosen måste därför fortsättas med oförminskad intensitet. Som ett viktigt led härutinnan bör landets vuxna befolkning bli föremål för ytterligare en allmän skärmbildsundersökning. Flera landsting, vilka genomfört den allmänna skärmbildsundersökningen, ha även förklarat sig intresserade härav.

Beträffande de nu pågående undersökningarna erinrar styrelsen, att skärmbildscentralen under budgetåret 1952/53 utfört sammanlagt 750 732 skärmbildsundersökningar, av vilka 562 684 civila. Antalet civila undersökningar under innevarande budgetår anses icke komma att väsentligt ändras under förutsättning att antalet militära undersökningar blir oförändrat.

Undersökningarna under budgetåret 1954/55 torde liksom hittills komma att bedrivas med 15 patruller samt omfatta Kronobergs, Västmanlands, Värmlands och Västerbottens län, varjämte omtagningar beräknas komma att äga rum inom Stockholms, Södermanlands och Östergötlands län.

I fråga om kostnaderna för personalen anföres.

Liksom tidigare bör personalen vid centraldispensärerna inom berörda landstingsområden under minst 10 månader förstärkas med en extra läkare och ett extra biträde. Då styrelsen räknar med oförändrade arvoden — 1 500 resp. 500 kronor för månad — skulle ersättningarna till dessa befattningshavare uppgå till $[7 \times 10 \times (1\,500 + 500)]$ 140 000 kronor. Kostnaderna för avlöning åt den i patrullerna ingående personalen upptager styrelsen till $(15 \times 12 \times 804 + 4 \times 12 \times 774 + 11 \times 12 \times 636 + 15 \times 12 \times 375)$ 333 324 eller avrundat 333 000 kronor, varvid styrelsen med utgångspunkt från förhållandena under tilläandalupna budgetår räknat med 4 sjuksköterskor och 11 skärmbildsbiträden. De dyrortsgraderade lönerna beräknas liksom tidigare efter ortsgrupp 3 samt för röntgentekniker efter 16, för sköterskorna efter 15 och för skärmbildsbiträdena efter 10 löneklassen.

Utgifterna för traktamenten uppskattas med hänsyn till de förmånligare grunderna fr. o. m. den 1 januari 1953 till 260 000 kronor.

Medelsbehovet för röntgenrörslitage, film, framkallning, drivmedel och dylikt bör — efter 600 000 undersökningar och 80 öre per undersökning — beräknas till 480 000 kronor. För utbildning av röntgentekniker och skärmbildsbiträden avses liksom för innevarande budgetår ett belopp av 2 500 kronor. Enär även under budgetåret 1954/55 tillfälle bör beredas granskningsläkarna till personlig kontakt med centraldispensärerna ute i landet, bör för resekostnader — en å två resor per år och läkare — beräknas 2 000 kronor.

Sammanlagt skulle sålunda kostnaderna utom för utbildningsverksamheten uppgå till $(140\,000 + 333\,000 + 260\,000 + 480\,000 + 2\,000)$ 1 215 000 kronor. Av detta belopp skall enligt statsmakternas beslut hälften bestridas av staten och hälften av sjukvårdsområdenas huvudmän. Kostnaden för

utbildningskurserna uppgår till 2 500 kronor och synes böra bestridas helt av statsmedel. Den statliga medelsanvisningen bör alltså upptagas till (607 500 + 2 500) 610 000 kronor. Bidragen från huvudmännen torde böra redovisas under anslaget i form av särskilda uppbördsmedel.

Departementschefen.

När förslaget om anordnande av den allmänna skärmbildsundersökningen framlades år 1946, förutsattes, att undersökningen skulle bedrivas i sådan takt, att hela rikets befolkning skulle hinna undersökas under loppet av fem år. Av olika skäl har visserligen denna takt icke kunnat hållas, men den första genomgången av befolkningen står nu inför sin avslutning. Värdet av undersökningen är obestridligt, främst genom att ett stort antal tuberkulosfall upptäckts och kunnat bli föremål för behandling på ett tidigt stadium. Härigenom har ej endast utsikterna att bota de sjuka förbättrats utan även smittans spridning i många fall kunnat begränsas.

Av de av medicinalstyrelsen framlagda siffrorna framgår emellertid, att alltjämt inemot 1 300 personer årligen avlider i tuberkulos och att över 77 000 personer står under dispensärkontroll. Under det att dödligheten i tuberkulos under den senaste tioårsperioden minskat med cirka 75 procent, har sjukligheten gått ned med endast cirka 20 procent. Dessa siffror vittnar om att tuberkulosen ännu icke övervunnits som folksjukdom. Jag anser, att det skulle vara oklokt att under dessa förhållanden nu avbryta den allmänna skärmbildsundersökningen. Resultatet av en andra undersökning av befolkningen på Gotland, vilken utfördes av nationalföreningen mot tuberkulos för några år sedan, visade, att ett betydande antal nya fall av tuberkulos framkom vid den förnyade genomgången bland personer, vilka icke visat tecken till sjukdomen vid den första skärmbildsundersökningen. Enligt min uppfattning bör en andra undersökning av hela rikets befolkning därför komma till stånd.

Mot medicinalstyrelsens förslag beträffande undersökningarnas omfattning under budgetåret 1954/55 har jag i och för sig icke något att erinra. Jag föreslår således, att den första undersökningen av befolkningen i huvudsak avslutas under nästa år samt att omtagning påbörjas i några län. Dock anser jag det icke utan vidare givet, att undersökningarna i fortsättningen skall bedrivas i samma takt som hittills. Tvärtom finner jag starka skäl tala för att den andra undersökningsetappen bedrivs i långsammare tempo än den första. Det bör därför övervägas att till ett kommande budgetår minska antalet skärmbildspatruller.

Medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet under anslaget för budgetåret 1954/55 föranleder icke någon erinran från min sida. Från huvudmännen inflytande bidrag torde liksom hittills böra redovisas under anslaget i form av särskilda uppbördsmedel.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Allmän skärmbildsundersökning: Lokala undersökningar* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 610 000 kronor.

[117] 115. Allmän skärmbildsundersökning: Medicinalstyrelsens skärmbildscentral.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	313 000	333 971
1953/54 (statsliggaren s. 1013)	370 000	
1954/55 (förslag)	379 000	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1953) föreslår, att anslaget uppräknas med 11 000 kronor.

A. Avlöningar:		Ökn. el minskn.
1. Lönerreglering		
1 kontorsbiträde i Ce 8 uppflyttas till Ce 11	+ 348	
2. Omräkning		
Lönegradsuppflyttning (chefläkaren)	+ 1 656	
Löneklassuppflyttningar	+ 5 916	
Reglerad befordringsgång för biträdespersonal	+ 804	
Avrundning	— 24	
		+ 8 700
B. Omkostnader:		
1. Sjukvård	+ 200	
2. Övriga expenser	+ 2 100	
		+ 2 300
		+ 11 000

Motiv.

A. 1) Detta biträde tjänstgör å försvarets skärmbildsarkiv, som numera är anslutet till skärmbildscentralen. Lönegradsplaceringen har icke prövats av biträdesutredningen. De med tjänsten förenade göromålen ansluta sig väl till vad biträdesutredningen fordrat för kanslibiträdesgrad. Det åligger befattningshavaren att under chefläkaren handhava skötseln av skärmbildsarkivet, svara för arkivering av samtliga filmer och kort från de militära undersökningarna, uppgöra statistik över undersökningarna, å skärmbildskorten införa inkomna uppgifter angående misstänkta tuberkulosfall samt utöva kontroll över att påtalade åtgärder vidtagas av vederbörande förbandsläkare.

B. 1) Med utgångspunkt från kostnaderna under budgetåret 1952/53 — 734 kronor — föreslås posten skola upptagas med ett till 700 kronor förhöjt belopp.

B. 2) För städning och renhållning beräknas i anslutning till medelsåtgången budgetår 1952/53 — 8 306 kronor — ett belopp av 8 300 (+ 1 300)

kronor. Delposten till skrivmaterialier, papper, blankettryck och dylikt, vilken belastats med 1 047 kronor, upptages till 1 000 (+ 300) kronor. Utgifterna för inköp och underhåll av inventarier uppgingo förra budgetåret till 6 671 kronor. Ytterligare skåp för förvaring av de militära skärmbilderna och korten måste inköpas ävensom viss utrustning för bl. a. serviceverkstaden. Kostnaden härför beräknas till cirka 4 000 kronor. För övriga ändamål — förhyrning av maskiner, reparationer av dylika o. s. v. — torde komma att erfordras omkring 1 000 kronor. Delposten bör alltså upptagas till 5 000 (+ 500) kronor. För telegram, telefon och annonsering samt bokinköp, bindning av böcker och handlingar m. m. föreslås oförändrad medelsanvisning.

Departementschefen.

Chefläkartjänsten vid skärmbildscentralen har jämlikt riksdagens beslut i anledning av propositionen nr 165/1953 uppflyttats från Ce 31 till Ce 33.

Förslaget om uppflyttning av ett kontorsbiträde å försvarets skärmbildsarkiv till kanslibiträde anser jag mig icke kunna tillstyrka.

Anslagsposten till sjukvård m. m. synes kunna upplagas med oförändrat belopp. Under delposten till övriga expenser beräknar jag för skrivmaterialier, papper, blankettryck och dylikt oförändrat 700 kronor samt för inköp och underhåll av inventarier 3 500 kronor. I sistnämnda belopp synes kunna inrymmas kostnaderna för viss anskaffning av skåp för de militära skärmbilderna och korten samt av utrustning för serviceverkstaden. I övrigt föranleder medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för övriga expenser inga erinringar från min sida. Posten torde sålunda böra uppföras med 17 300 (+ 300) kronor.

Anslaget beräknas sålunda: avlöningar till icke-ordinarie personal 232 800 (+ 5 800) kronor och rörligt tillägg 124 400 (+ 2 900) kronor eller tillhoppa för avlöningar 357 200 kronor. För omkostnader tillkommer 21 800 (+ 300) kronor.

Anslaget upptages alltså till (357 200 + 21 800) 379 000 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande stat för medicinalstyrelsens skärmbildscentral, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1954/55:

Stat.

Avlöningar.

1. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	232 800
2. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	124 400
	357 200

Omkostnader.

1. Sjukvård m. m., förslagsvis	500	
2. Expenser, förslagsvis	21 300	21 800

Summa förslagsanslag kronor 379 000;

b) till *Allmän skärmbildsundersökning: Medicinalstyrelsens skärmbildscentral* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 379 000 kronor.

[118] 116. Bidrag till avlöningar m. m. inom förebyggande mödra- och barnavård.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	2 800 000	2 201 297
1952/53	2 900 000	2 444 968
1953/54 (statsliggaren s. 1014)	3 150 000	
1954/55 (förslag)	3 150 000	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1953) föreslår, att anslaget höjes med 150 000 kronor.

	Anvisat 1953/54	Förslag	Ökn. el. minskn.
1. Bidrag till inredning och utrustning av centraler....	10 000	10 000	—
2. Bidrag till läkares, sjuksköterskors och barnmorskors avlöning	3 082 000	3 243 000	+ 161 000
3. Bidrag till upplysningsverksamhet.....	50 000	50 000	—
4. Bidrag till undervisning i mödragymnastik och sköt- sel av trilénapparat	8 000	15 000	+ 7 000
5. Avrundning			— 18 000
			+150 000

Motiv.

2) I fråga om bidragen till läkares, sjuksköterskors och barnmorskors avlöning anföres.

Statsbidraget till läkarnas avlöning utgår fr. o. m. den 1 juli 1953 för varje undersökning av spädbarn med 1 krona 75 öre, av småbarn med 2 kronor 25 öre och av blivande moder med 2 kronor 75 öre.

Hälsoövervakningens omfattning framgår av nedanstående tablåer:

År	Mödrar	Spädbarn	Barn i 1—2 årsåldern	Barn i 2—7 årsåldern
Inskrivna mödrar och barn				
1948.....	79 583	109 412	88 945	110 464
1949.....	77 813	108 004	88 954	113 032
1950.....	77 262	103 758	89 622	127 312
1951.....	75 720	99 438	86 571	131 925
Antal besök hos läkare				
1948.....	176 742	323 846	119 538	91 362
1949.....	178 487	319 540	122 247	103 742
1950.....	185 407	308 637	121 859	110 527
1951.....	186 452	299 474	122 812	117 516

Med ledning av dessa siffror torde antalet besök under budgetåret 1954/55 och kostnaderna härför kunna uppskattas enligt följande sammanställning:

	Mödrar	Spädbarn	Barn i åldern 1—2 år	Barn i åldern 2—7 år	Summa
Beräknat antal besök.....	200 000	280 000	120 000	150 000	750 000
Kostnad enligt gällande normer.....	550 000	490 000	270 000	337 500	1 647 500

För budgetåret 1953/54 anvisades 25 000 kronor till särskilda mottagningar för rådgivning i fråga om barn, som förete uppfostringssvårigheter eller neurolabila symtom. Då redan nu kostnaden för sådana mottagningar beräknas överstiga 20 000 kronor, torde medelstilldelningen böra ökas till 50 000 kronor.

För bidrag till arvoden åt föreståndare vid mödravårdscentraler typ I beräknas oförändrat belopp, 30 000 kronor.

I bidrag till sjuksköterskors och barnmorskors avlönande utbetalades under budgetåret 1952/53 1 403 562 kronor. För nästa budgetår räknar styrelsen med oförändrat 260 heltidsanställda sjuksköterskor vid mödra- och barnavårdscentraler. Antalet heltidsanställda barnmorskor har ökat mer än beräknat och är f. n. 28. Styrelsen räknar därför med 30 heltidsanställda och 25 deltidanställda barnmorskor vid mödravårdscentralerna. Avlöningsbidraget kan uppskattas till (1 346 800 + 156 200 + 12 500) 1 515 500 kronor.

Sammanlagt skulle alltså bidragen till läkares, sjuksköterskors och barnmorskors avlöning uppgå till (1 647 500 + 50 000 + 30 000 + 1 515 500) 3 243 000 kronor.

4) Alltsedan budgetåret 1951/52 ha medel anvisats under förevarande anslag för en decentraliserad undervisning för barnmorskor i handhavandet av trilénapparater för den öppna förlossningsvården, kombinerad med undervisning i mödragymnastik och avslappningsteknik. Medicinalstyrelsen har förutsatt, att viss försöksverksamhet med kombinerad lustgas- och trilénbehandling skulle avslutas, innan undervisningen igångsattes. Emellertid har slutlig redovisning av försöksverksamheten ännu ej kunnat erhållas.

I skrivelse den 15 augusti 1953 till överlärarna vid de båda barnmorske-läroanstalterna har medicinalstyrelsen föreslagit en fortsatt försöksverksamhet enligt något ändrade linjer. Styrelsen anser dock decentraliserade kurser kunna påbörjas, dels för att giva barnmorskorna erforderlig utbildning i triléngivning för den slutna förlossningsvården, inom vilken även distriktsbarnmorskor tjänstgöra, dels ock emedan fortfarande behov föreligger av utbildning av barnmorskor i mödragymnastik med avslappningsteknik. För innevarande budgetår ha medel anslagits för 20 kurser, varefter cirka 700 barnmorskor skulle ha erhållit ifrågavarande utbildning. Ytterligare 30 kurser beräknas kunna anordnas under budgetåret 1954/55. På grund av ökade arvoden till lärarpersonalen vid barnmorske-

läroanstalterna uppräknas kostnaderna per kurs med 95 kronor till 515 kronor.

Kostnaden för 30 kurser med 10 deltagare i varje uppgår till (30×515) 15 450 kronor eller i runt tal 15 000 kronor.

Departementschefen.

Mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet beträffande bidrag till inredning och utrustning av centraler och bidrag till upplysningsverksamhet har jag intet att erinra. Jag upptager alltså dessa poster till oförändrat 10 000 resp. 50 000 kronor. Av sistnämnda post avses för demonstrationskurser i barnavård 40 000 kronor och för övrig upplysningsverksamhet 10 000 kronor.

Ej heller har jag i och för sig något att erinra mot medicinalstyrelsens uppskattning av medelsbehovet till läkares, sjuksköterskors och barnmorskors avlöning, tillhoppa 3 243 000 kronor. Med hänsyn till den låga belastningen på anslaget i denna del under de två senaste budgetåren — 2 148 506 resp. 2 388 475 kronor — synes dock någon uppräknings för ändamålet icke erforderlig. Liksom för innevarande budgetår beräknar jag därför medelsbehovet i denna del till 3 090 000 kronor.

Enligt vad jag inhämtat från medicinalstyrelsen har från läkarhåll uttalats tvekan om möjligheterna att använda kombinerad lustgas- och trilénbehandling inom den öppna förlossningsvården med hänsyn till riskerna för vissa komplikationer. Jag finner det angeläget, att pågående försöksverksamhet på området så snart som möjligt slutföres, så att klarhet vinnes, om utbildningskurser för barnmorskor i handhavandet av trilénapparater för den öppna vården skall kunna anordnas. Skulle försöksverksamheten giva till resultat, att triléngivning ej bör förekomma inom den öppna vården, blir det givetvis inaktuellt att anordna utbildningskurser för detta ändamål. Inom slutna förlossningsvård, där behandlingen sker under läkares överinseende, kan triléngivning dock liksom hittills förekomma. Visst behov torde föreligga att härför utbilda barnmorskor, särskilt vid förlossningsanstalter av typ I. Det bör också beaktas, att ett stort antal distriktsbarnmorskor inkallas till tjänstgöring inom den slutna vården och att de därvid måste kunna handhava trilénapparaterna. Vidare kvarstår alltså behovet av att anordna undervisning i mödragymnastik med avslappningsteknik. Med hänsyn till det anförda torde åtminstone tills vidare decentraliserade kurser med nu angivna utbildningsuppgifter böra komma till stånd. För budgetåret 1954/55 torde antalet kurser böra inskränkas till 20. På grund härav och då undervisningsarvodena liksom hittills bör beräknas efter samma grunder som vid barnmorskeläroanstalterna, uppskattar jag medelsbehovet för ändamålet till i runt tal 10 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget skulle i enlighet härmed

uppgå till (10 000 + 50 000 + 3 090 000 + 10 000) 3 160 000 kronor, vilket belopp torde kunna avrundas nedåt till 3 150 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till avlöningar m. m. inom förebyggande mödra- och barnavård* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 3 150 000 kronor.

[119] 117. Bidrag till resor i förebyggande mödra- och barnavård.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	500 000	593 040
1951/52	650 000	707 643
1952/53	750 000	539 180
1953/54 (statsliggaren s. 1014)	850 000	
1954/55 (förslag)	800 000	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1953) hemställer, att anslaget höjes med 50 000 kronor.

Motiv.

Om inneliggande rekvisitioner medräknas, har den verkliga kostnaden budgetåret 1952/53 belöpt sig till 860 954 kronor, varav åtgått

- 1) 512 714 kronor till hembesök hos mödrar och barn,
- 2) 73 575 » » läkarnas resor till filialer och
- 3) 274 665 » » klienteletts resor till läkarmottagningar.

Med hänsyn till ökad besöksfrekvens föreslås anslaget höjt till 900 000 kronor.

Departementschefen.

En viss eftersläpning i fråga om utanordnandet av statsbidragen har gjort sig märkbar. Med hänsyn till belastningen budgetåret 1952/53 synes anslaget för nästa budgetår kunna nedräknas med 50 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till resor i förebyggande mödra- och barnavård* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 800 000 kronor.

[120] 118. Läkemedel åt vissa kvinnor och barn.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	1 000 000	947 335
1952/53	700 000	865 954
1953/54 (statsliggaren s. 1015)	900 000	
1954/55 (förslag)	900 000	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1953) hemställer, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Motiv.

Ehuru de blivande mödrarna numera besöka mödravårdsorganen allt tidigare under graviditeten och sålunda få läkemedel under längre tid, torde anslaget med hänsyn till belastningen budgetåret 1952/53 kunna upptagas med oförändrat belopp.

Departementschefen.

Från förevarande anslag bestrides kostnaderna för kostnadsfritt tillhandahållande av *dels* s. k. skyddsläkemedel åt vissa kvinnor och barn, *dels* ock läkemedel, som erfordras åt kvinnor vid behandling av havandeskapssjukdomar. Läkemedlen må dock icke kostnadsfritt tillhandahållas den, vars egen eller vars försörjningspliktiga anhörigas ekonomiska ställning är sådan, att dylik förmån rimligen icke bör utgå.

Enligt den av 1946 års riksdag i princip beslutade läkemedelsreformen skulle vissa livsviktiga läkemedel utlämnas helt fritt och övriga av läkare förskrivna läkemedel rabatteras med 50 procent. I samband med behandlingen av sjukförsäkringsreformen prövade 1953 års riksdag även huvudgrunderna för tillhandahållande av läkemedel, varvid riksdagen (andra lagutsk. utl. nr 35, s. 67; riksd. skr. nr 376) framhöll svårigheten att taga ställning till storleken av den rabatt, som borde utgivas å kostnaden för de icke livsviktiga läkemedlen, innan ett mera detaljerat förslag till rabatteringens utformning föreläge. Ett sådant förslag har nyligen avgivits av en inom socialdepartementet tillkallad utredningsman. Förslaget är f. n. föremål för remissbehandling, och proposition i ämnet avses skola föreläggas innevarande års riksdag. Förslagets utformning medför, att läkemedel, vilka avses under förevarande anslag, i vissa fall ej skulle rabatteras och i övriga fall utlämnas med rabatt endast mot läkarrecept. Med hänsyn härtill förutsätter jag, att nuvarande bestämmelser för kostnadsfritt tillhandahållande av dessa läkemedel kommer att bibehållas.

I sitt nyligen avgivna betänkande angående moderskapsförsäkring m. m. har socialförsäkringsutredningen berört de här ifrågavarande läkemedlen. Utredningen har uttalat, att begränsningen av det kostnadsfria tillhandahållandet av läkemedlen i förhållande till vederbörandes ekonomiska ställning torde vara i det närmaste betydelselös från finansiell synpunkt och av lämplighetsskäl bör försvinna. Betänkandet är f. n. föremål för remissbehandling.

Såväl läkemedelsreformen som socialförsäkringsutredningens förslag avses skola träda i kraft den 1 januari 1955. Medel under förevarande anslag kommer därför under alla förhållanden att erfordras för första

hälften av budgetåret 1954/55. Då statsbidragen rekvireras i efterskott — för en tid från en kalendermånad upp till ett kalenderår — kommer medelsbehovet för nästa budgetår sannolikt att i ringa grad påverkas av det slutliga ställningstagandet till de berörda utredningsförslagen. Jag föreslår därför i likhet med medicinalstyrelsen, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Läkemedel åt vissa kvinnor och barn* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 900 000 kronor.

[121] 119. Bidrag till folkbildningsorganisationerna för anordnande av allmän sexualhygienisk upplysningsverksamhet.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	45 000	42 039
1952/53	45 000	43 019
1953/54 (statsliggaren s. 1015)	45 000	
1954/55 (förslag)	45 000	

Anslaget är avsett att genom skolöverstyrelsens försorg fördelas mellan folkbildningsorganisationerna m. fl. såsom bidrag till kostnaderna för av dem anordnad sexualhygienisk upplysningsverksamhet.

Skolöverstyrelsen (skr. 17/8 1953) hemställer, att anslaget uppföres med oförändrat belopp. Intresset för upplysningsverksamheten är stort och verksamheten synes överstyrelsen viktig ur samhällssynpunkt.

Departementschefen.

Enligt vad jag under hand inhämtat från skolöverstyrelsen hade vid ansökningstidens utgång den 15 september 1953 bidrag sökts av 16 olika organisationer med sammanlagt 53 598 kronor.

I enlighet med skolöverstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till folkbildningsorganisationerna för anordnande av allmän sexualhygienisk upplysningsverksamhet* för budgetåret 1954/55 anvisa ett anslag av 45 000 kronor.

[122] 120. Abortförebyggande åtgärder.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	150 000	107 953
1952/53	190 000	118 522
1953/54 (statsliggaren s. 1015)	240 000	
1954/55 (förslag)	175 000	

Den abortförebyggande verksamheten är f. n. avsedd som en försöksverksamhet för att vinna erfarenheter för en mera definitiv utformning av organisationen. Statsbidragsgivningen har därför tills vidare begränsats till högst tio rådgivningsbyråer, med rätt för Kungl. Maj:t att medgiva statsbidrag till det ytterligare antal byråer, som kan komma att befinnas erforderligt, dock högst fem.

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1953) föreslår, att anslaget nedräknas med 15 000 kronor.

Motiv.

Under innevarande budgetår må statsbidrag utgå för högst 13 rådgivningsbyråer.

Verksamhetens omfattning under kalenderåret 1952 framgår av följande uppgifter från de 9 byråer, som numera äro i funktion.

Ort	Läkare	Kuratorer	Ny- inskrivna ¹	Nyinskrivna som fått legal abort ¹
Stockholm	1 (föreståndare) gynekolog, 1 psykiater, 15 konsulter, därav 12 psykiater och 3 gynekologer	4 heltids- och 7 halvtidsanställda + extra	2 168 (2 425)	998 = 46 % (1 243 = 51 %)
Göteborg.....	1 (föreståndare) psykiater + 1 psykiater	3 halvtidsanställda	386 (450)	185 = 48 % (192 = 43 %)
Malmö.....	1 (föreståndare) psykiater	1 heltids- + 1 halvtidsanställd	422 (409)	210 = 50 % (167 = 41 %)
Solna	1 (föreståndare) psykiater, 1 gynekologisk konsult	2 heltidsanställda	429 (488)	202 = 47 % (254 = 52 %)
Visby	1 (föreståndare) kirurg	1 halvtidsanställd	89 (70)	22 = 25 % (36 = 51 %)
Gävle	1 (föreståndare) psykiater, 1 gynekologisk konsult	2 halvtidsanställda	348 (310)	124 = 36 % (153 = 49 %)
Sundsvall	1 (föreståndare) gynekolog, 1 psykiatrisk konsult	1 halvtidsanställd	229 (231)	92 = 40 % (112 = 48 %)
Linköping	1 (föreståndare) gynekolog	1 halvtidsanställd	144 (86)	47 = 33 % (35 = 41 %)
Hälsingborg	1 (föreståndare) psykiater, 1 gynekologisk konsult	1 halvtidsanställd	172 (69)	49 = 28 % (35 = 51 %)

Fr. o. m. den 1 januari 1954 räknar styrelsen med rådgivningsbyråer i Hudiksvall och Örnsköldsvik i enlighet med tidigare fastställda planer, varjämte rådgivningsbyråerna i Lund och Karlstad, vilka trätt i funktion,

¹ Siffrorna inom parentes avse kalenderåret 1951.

beräknas vid nämnda tidpunkt ha godkänts för erhållande av statsbidrag. Antalet rådgivningsbyråer skulle sålunda under kalenderåret 1954 uppgå till 13 byråer.

Enligt gällande beräkningsgrunder uppskattar styrelsen medelsbehovet för *rådgivningsbyråernas verksamhet* till följande belopp, nämligen för läkarlöner 30 420 kronor, för löner åt kuratorerna 67 600 kronor, för kuratorernas resor för hembesök hos havande kvinnor och för kvinnornas resor till byråerna 26 000 kronor samt för tillgodoseende av överhängande hjälpbehov hos kvinnor, som besöka kurator, 62 000 kronor.

Med hänsyn bl. a. till att nya lasarettsläkartjänster i obstetrik-gynekologi inrättats eller inom kort komma att inrättas vid några större länslasarett och ett ökat antal specialister sålunda kan väntas stå till förfogande, räknar styrelsen med en utbyggnad av verksamheten under senare hälften av budgetåret 1954/55. Styrelsen hemställer om medgivande att godkänna ytterligare 2 byråer, för vilka statsbidrag dock torde behöva beräknas endast för senare hälften av budgetåret för tillgodoseende av överhängande hjälpbehov hos kvinnor, som besöka kurator, med 4 000 kronor.

Sammanlagt skulle sålunda statsbidragen till rådgivningsbyråerna uppgå till $(30\,420 + 67\,600 + 26\,000 + 62\,000 + 4\,000)$ 190 020 kronor eller i runt tal 190 000 kronor.

För *ersättning till vissa laboratorier för utförande av biologiska graviditetsreaktioner* har för budgetåret 1953/54 avsetts ett belopp av 38 000 kronor. Med hänsyn till belastningen budgetåret 1952/53, 28 750 kronor, synes beloppet kunna nedräknas. Å andra sidan kommer antalet rådgivningsbyråer att öka. Styrelsen beräknar för anslagsposten 34 000 kronor.

Det för *preventivrådgivning åt män* anvisade beloppet, 1 000 kronor, synes böra ställas till förfogande även för budgetåret 1954/55.

I enlighet härmed uppskattas det totala medelsbehovet under anslaget till $(190\,000 + 34\,000 + 1\,000)$ 225 000 kronor.

Departementschefen.

1950 års abortutrednings betänkande är f. n. föremål för remissbehandling, och några därpå grundade förslag torde icke hinna föreläggas 1954 års riksdag. Den abortförebyggande verksamheten torde därför under nästa budgetår böra fortgå i oförändrad form och alltså ha karaktären av försöksverksamhet.

Av medicinalstyrelsens skrivelse framgår, att man kan räkna med att under kalenderåret 1954 statsbidragsberättigad verksamhet skall vara anordnad vid tretton rådgivningsbyråer samt att ytterligare två byråer skall äga åtnjuta statsbidrag i viss omfattning under senare delen av budgetåret 1954/55. Såsom medicinalstyrelsen anfört torde antalet till statsbidrag berättigade rådgivningsbyråer mot slutet av nästa budgetår komma att uppgå till det högsta av riksdagen f. n. medgivna eller femton.

Mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet under anslaget har jag i och för sig intet att erinra. Med hänsyn till de låga belastningssiffrorna under de senaste budgetåren föreslår jag dock, att anslaget begränsas till 175 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Abortförebyggande åtgärder* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 175 000 kronor.

[123] 121. Stipendier för blivande distriktstandläkare m. fl.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	400 000	331 977
1952/53	400 000	363 127
1953/54 (statsliggaren s. 1016)	400 000	
1954/55 (förslag)	400 000	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1953) föreslår, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Motiv.

Under budgetåret 1952/53 har medicinalstyrelsen beviljat sammanlagt 195 stipendier å 2 000 kronor samt 10 å 1 000 kronor.

Med hänsyn till den ännu bestående bristen på tandläkare inom folktandvården finner styrelsen önskvärt, att stipendier utdelas även under budgetåret 1954/55.

Enligt för styrelsen tillgängliga uppgifter tjänstgjorde den 1 juli 1953 inom folktandvården 179 stipendiater. Beträffande fullgörandet av åtagen tjänstgöringsskyldighet synes situationen vara avsevärt förbättrad. Av 170 tandläkare, som haft skyldighet att påbörja stipendietjänstgöring under åren 1952 och 1953, tjänstgjorde eller hade till tjänstgöring strax efter den 1 juli 1953 anmälts 140, under det att 15 fullgjort sin tjänstgöring. Återstående antal stipendiater (15) motsvarar 8,8 procent. Efter avräkning av 9 stipendiater, som av olika skäl beviljats uppskov med påbörjandet av sin tjänstgöring, blir siffran 3,5 procent.

Sammanlagda antalet nyantagna elever vid de båda tandläkarhögskolorna beräknas för såväl år 1953 som år 1954 till 180. Antalet inskrivna elever vid högskolorna var vid senaste vårtermins slut 890.

Stipendier söktes höstterminen 1951 av 229 och höstterminen 1952 av 252 studerande. Stipendium har i regel icke tilldelats nyinskriven elev eller sådan sökande, som inskrivits föregående vårtermin.

Departementschefen.

Frågan om stipendiaternas fullgörande av åtagen tjänstgöringsskyldighet inom folktandvården har berörts vid anmälan av motsvarande anslag

för de senaste budgetåren. Av 1953 års statsverksproposition framgår, att av de tandläkare, som varit skyldiga påbörja tjänstgöringen under åren 1950 och 1951, den 1 juli 1951 ett antal motsvarande 15,5 procent utan giltiga skäl åsidosatt sin tjänstgöringsskyldighet, medan motsvarande antal den 1 september 1952 utgjorde 13 procent av antalet då tjänstgöringsskyldiga. Jag konstaterar med tillfredsställelse, att en väsentlig förbättring inträtt under det senaste året, i det att bortfallsprocenten i juli 1953 sjunkit till 3,5 procent. Med hänsyn härtill anser jag mig böra föreslå, att stipendier tills vidare må utgå efter oförändrade grunder. Jag förutsätter dock, att medicinalstyrelsen i samråd med tandläkarorganisationerna alltjämt ägnar frågan erforderlig uppmärksamhet och söker åvägabringa bästa möjliga ordning.

Vad här efter angår medelsbehovet för nästa budgetår hade — enligt vad jag under hand inhämtat från medicinalstyrelsen — vid ansöknings-tidens utgång i september 1953 ingivits sammanlagt 199 ansökningar om stipendier, därav från studerande vid tandläkarhögskolan i Stockholm 81 och i Malmö 118. På grund härav föreslår jag, att medel liksom för innevarande budgetår beräknas för 200 stipendier om 2 000 kronor. Jag förutsätter emellertid, att, för den händelse antalet ansökningar om stipendier för läsåret 1954/55 kommer att överstiga 200, hinder icke bör möta för Kungl. Maj:t att medgiva utdelande av ytterligare det antal stipendier, som må bli erforderligt. I enlighet med det anförda torde alltså anslaget för nästa budgetår böra uppföras med $(200 \times 2\,000)$ 400 000 kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte förslå riksdagen

att till *Stipendier för blivande distriktstandläkare m. fl.*
för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 400 000 kronor.

[124] 122. Bidrag till driften av folktandvården.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	5 000 000	4 682 387
1952/53	5 200 000	5 594 737
1953/54 (statsliggaren s. 1016)	6 000 000	
1954/55 (förslag)	7 000 000	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1953) hemställer, att anslaget uppräknas med 400 000 kronor.

Motiv.

Medicinalstyrelsen har godkänt planer för anordnande av folktandvård inom samtliga landstingsområden samt tre städer utanför landsting, näm-

ligen Hälsingborg, Gävle och Norrköping. Om Kungl. Maj:t skulle medgiva, att statsbidrag må utgå till Stockholms stad, har styrelsen för avsikt att under budgetåret 1953/54 fastställa plan för folktandvården därstädes.

Den 1 juli 1953 hade enligt för styrelsen tillgängliga uppgifter 16 centraltandpolikliniker och 447 distriktstandpolikliniker iordningställt. Verksamheten var igång vid samtliga central- och 432 distriktstandpolikliniker. På grund av brist på tandläkare hade 13 distriktstandpolikliniker för tillfället måst stängas och 2 ännu icke kunnat öppnas. Antalet vid centraltandpolikliniker tjänstgörande tandläkare var 27 och antalet heltidstjänstgörande distriktstandläkare 921, av vilka 770 inom landstingsområdena. Av distriktstandläkarna utgjordes 327 av utlänningar, vilka förordnats som vikarier, och 179 av stipendiater. 109 tandläkartjänster saknade innehavare eller vakansvikarie.

Under andra halvåret 1952 legitimerades 39 tandläkare och under första halvåret 1953 69. Enligt uppgift från tandläkarhögskolorna beräknas under andra halvåret 1953 sammanlagt 87 tandläkare komma att utexamineras.

Folktandvården torde under det närmaste året komma att tillföras arbetskraft huvudsakligen genom nya stipendiater. Av nu tjänstgörande 179 stipendiater beräknas omkring 151 fortsätta sin tjänstgöring under år 1954 eller del därav. Ytterligare omkring 47 stipendiater väntas påbörja tjänstgöring före årsskiftet 1953/54. Styrelsen uppskattar antalet distriktstandläkare under år 1954 till i genomsnitt 1 000.

Enligt preliminär beräkning uppgick antalet fullständigt behandlade barn under andra halvåret 1952 till, inom landstingsområdena cirka 163 000 och i städerna utanför landsting cirka 27 000 eller tillhopa omkring 190 000.

Antalet fullständigt behandlade barn under år 1954 torde kunna uppskattas till, för landstingsområdena cirka 366 000 och för städer utanför landsting omkring 74 000 eller sammanlagt 440 000. Med ett bidrag av 16 resp. 8 kronor per behandlat barn uppgår statsbidraget till 5 856 000 resp. 592 000 kronor eller tillhopa 6 448 000 kronor, vilket belopp torde kunna avrundas nedåt till 6 400 000 kronor.

Till Stockholms stad, som enligt riksdagens beslut tillerkänts statsbidrag fr. o. m. år 1951, har bidrag ännu icke utgått, enär planen för stadens folktandvård hittills icke kunnat fastställas. Enligt stadens beräkningar utgör bidraget för 1951 574 800, för 1952 587 184, för 1953 628 000 och för 1954 628 000 kronor, eller tillhopa 2 417 984 kronor. Då det är ovisst, huruvida planen kan komma att fastställas under år 1954, har styrelsen icke beräknat något statsbidrag till Stockholm för nästa budgetår.

Departementschefen.

Genom beslut av 1951 års riksdag (skr. nr 354) bemyndigades Kungl. Maj:t medgiva, att statsbidrag finge utgå till folktandvården i Stockholm

räknat fr. o. m. den 1 januari 1951, oavsett de avvikelser från eljest gällande grunder, som folktandvårdsplanen för staden avsåges skola innebära. Såsom förutsättning för statsbidraget skulle gälla, att garantier lämnades från Stockholms stads sida, att för undervisningen vid tandläkarhögskolan i staden erforderligt patientmaterial icke undandroges högskolan genom folktandvårdens utbyggande. Vid anmälan av motsvarande anslag i 1953 års statsverksproposition (XI, s. 226) uttalade jag, att ett förslag till avtal mellan Kungl. Maj:t och kronan, å ena sidan, samt staden, å andra sidan, angående den berörda förutsättningen för statsbidraget vore föremål för Kungl. Maj:ts prövning och att statsbidrag till staden syntes kunna beviljas redan under budgetåret 1952/53. Det har emellertid sedermera visat sig, att nya svårigheter uppstått, varigenom statsbidragsfrågan blivit ytterligare fördröjd. Enighet mellan parterna har dock nu nåtts, varför ärendet torde kunna avgöras inom den närmaste framtiden. Jag räknar därför med att statsbidrag till staden skall kunna beviljas under innevarande budgetår och att bidrag, som belöper på tiden 1951—1953, skall komma att belasta budgetåret 1953/54. För budgetåret 1954/55 beräknar jag statsbidraget till Stockholms stad till i runt tal 600 000 kronor. Medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet i övrigt föranleder icke någon erinran från min sida. Anslaget uppföres alltså med (6 400 000 + 600 000) 7 000 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av folktandvården* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 7 000 000 kronor.

[125] 123. **Bidrag till utrustning av polikliniker för folktandvård.** För detta ändamål har för budgetåret 1953/54 anvisats ett reservationsanslag av 150 000 kronor (statsliggaren s. 1016).

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1953) föreslår, att anslaget uppräknas med 50 000 kronor.

Motiv.

Vid utgången av budgetåret 1952/53 fanns en reservation å anslaget av 6 138 kronor. Den 1 juli 1953 uppgick alltså det disponibla beloppet till 156 138 kronor. Samma dag hade styrelsen inneliggande statsbidragsansökningar om sammanlagt 238 800 kronor. Redan vid budgetårets ingång förelåg sålunda en brist på 82 662 kronor. För 27 nyinrättade och i bruk varande polikliniker, för vilka utrustningsbidrag ännu icke begärts, beräknas 124 700 kronor komma att erfordras. Härutöver planeras 51 polikliniker, att tagas i bruk intill den 30 juni 1955. Statsbidraget för

dem beräknas till 173 900 kronor. Ett belopp av (82 662 + 124 700 + 173 900) 381 262 kronor skulle sålunda erfordras t. o. m. den 30 juni 1955. Med hänsyn till alltjämt rådande tandläkarbrist och begränsningen av den till hälso- och sjukvård anslagna byggnadskvoten finner sig emellertid medicinalstyrelsen nödsakad att mana till återhållsamhet med inrättandet av nya tandpolikliniker. Med beaktande härav och med hänsyn till den eftersläpning av rekvisitioner, som kan väntas, har styrelsen begränsat anslagsäskandet till 200 000 kronor.

Departementschefen.

Då medelsbehovet för nästa budgetår icke synes kunna beräknas uppgå till lägre belopp än medicinalstyrelsen föreslagit, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till utrustning av polikliniker för folktandvård* för budgetåret 1954/55 anvisa ett reservationsanslag av 200 000 kronor.

[126] 124. Odontologisk försöksverksamhet vid Vipeholms sjukhus i Lund m. m. Under rubriken Odontologisk försöksverksamhet vid Vipeholms sjukhus i Lund har riksdagen under tidigare budgetår såsom reservationsanslag anvisat sammanlagt 511 000 kronor, varav å riksstaten för innevarande budgetår 53 000 kronor (statsliggaren s. 1016).

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 14/10 1953) föreslår, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Motiv.

Beträffande *den egentliga Vipeholmsundersökningen* anför medicinalstyrelsen.

Hittills utförda undersökningar under åren 1947—1951 ha varit inriktade på sambandet mellan kolhydraterna i födan och kariesaktiviteten. De vunna resultaten ha framlagts i tryck.

Under budgetåret 1952/53 ha patienterna haft en sedvanlig svensk kost med sockerhaltigt matbröd men med förbud att förtära sötsaker. I materialet föreligger en låg kariesaktivitet. Under budgetåret 1953/54 erhåller större delen av patienterna samma kost som tidigare med den skillnaden, att matbrödet icke innehåller socker. Om vid denna försöksanordning någon förändring av kariesaktiviteten inträder, bör denna kunna väntas bli lägre än under 1952/53. Enär vårt folk i jämförelse med andra i stor utsträckning förtär starkt sockerhaltigt matbröd, är denna undersökning särskilt motiverad och resultatet av mycket stort kariesprofylaktiskt intresse. Erfarenheten visar emellertid, att perioden för studium av en viss betingelses inverkan på kariesaktiviteten måste omfatta minst två år, varför försöket bör utsträckas t. o. m. budgetåret 1954/55. Den tidigare avise-

rade bearbetningen av varje enskild tandtyp i materialet från föregående undersökningsserier pågår och väntas icke vara slutförd förrän under budgetåret 1954/55.

Styrelsen berör härnäst vissa *kompletterande undersökningar* och anför.

Utom nu refererade undersökningar skola under budgetåret vissa laboratorieundersökningar samt studier å försökspersoner bland personalen vid Vipeholms sjukhus bedrivas. En försöksserie avser sockerkoncentrationens varaktighet i munhålan efter förtäring av skilda födoämnen, andra syfta till att objektivt mäta olika födoämnens retentionstendens i munhålan och vilken sockerkoncentration de giva upphov till på tandytan. Slutligen skall också vissa karieshämmande ämnens effekt studeras. Alla dessa kompletterande undersökningar komma emellertid att bestridas av donationsmedel.

I fråga om *medelsbehovet* för nästa budgetår framhåller styrelsen, att de under tidigare budgetår beviljade statsanslagen ej täckt de totala kostnaderna för försöksverksamheten och att bidrag lämnats bl. a. av Knut och Alice Wallenbergs stiftelse. Så blir också fallet för innevarande och nästkommande budgetår. Det för budgetåret 1954/55 äskade anslaget beräknas — på grundval av tidigare erfarenheter och praxis — komma att disponeras för dels avlöning åt ett kanslibiträde samt ersättningar till registreringstandläkare och två tandsköterskor, dels ock för vissa omkostnader (förbrukningsartiklar).

Medicinalstyrelsen föreslår slutligen *ändrad administration* för försöksstationen. Denna representerar enligt styrelsens mening en så betydande tillgång för landets odontologiska forskning, att den bör bli en permanent institution, även om klientelet på Vipeholms sjukhus ej bör tagas i anspråk för försöksverksamheten efter den 1 juli 1955. Stationen föreslås i fortsättningen skola ställas under ledning av en särskild styrelse samt intimt samarbeta med tandläkarhögskolan i Malmö och i förvaltningsavseende vara underställd denna.

Departementschefen.

Den odontologiska försöksverksamheten vid Vipeholms sjukhus ingår såsom ett led i en allsidig utredning i syfte att vinna ökad kännedom om vilka åtgärder, som bör vidtagas för att minska de vanligast förekommande tandsjukdomarnas utbredning i landet. Utredningen har begärts av 1939 års riksdag. Undersökningarnas utförande har av Kungl. Maj:t uppdragits åt medicinalstyrelsen i samråd med lärarkollegiet vid tandläkarhögskolan i Stockholm. Medel för ändamålet anvisades av riksdagen första gången å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45.

Undersökningarnas första etapp, som avslutades år 1947, avsåg närmast att utröna den tandröteskyddande effekten vid överskott i kosten av olika vitamin- och mineralämnen. Under den andra etappen, som i huvudsak omfattat åren 1947—1951, har frågan om sambandet mellan kolhydraterna

i kosten och tandrötan undersökts. Resultaten av sistnämnda undersökningar har utgivits i tryck under våren 1953. I samband med att detta utredningsmaterial överlämnades till Kungl. Maj:t, uttalade medicinalstyrelsen, att undersökningen entydigt visat, att socker och sötsaker under vissa förutsättningar kan medföra ökat antal kariösa skador hos vuxna individer och att de uppnådda resultaten föranledde styrelsen att vidtaga bestämda upplysnings- och propagandaåtgärder samt lämna vissa andra rekommendationer, ägnade att förebygga av olämplig sockerförtäring betingade kariösa tandskador. De av styrelsen sålunda avgivna förslagen är f. n. föremål för remissbehandling.

Undersökningarna rörande tandrötan är ännu icke helt slutförda men beräknas av medicinalstyrelsen skola avslutas under budgetåret 1954/55. De vetenskapliga undersökningarna över den andra stora gruppen av tandorganets sjukdomar, nämligen tandlossnandets sjukdomar, har däremot endast påbörjats. Ett slutförande av sistnämnda undersökningar kan väntas taga åtskilliga år i anspråk.

Vid behandlingen av anslagsäskandet beträffande den odontologiska försöksverksamheten för innevarande budgetår uttalade riksdagen (statsutsk. utl. nr 59, riksd. skr. nr 137), att undersökningarna borde slutföras inom en snar framtid. Jag delar denna riksdagens uppfattning. Undersökningarna rörande tandrötan, som nu pågått under nio år, synes böra fullföljas och avslutas under nästkommande budgetår. Några nya försöksserier, som berör patienterna på sjukhuset, bör icke anordnas. Detta innebär, att patienterna endast kommer att beröras av de nu pågående försöken med en minskad sockerhalt i brödet. Härefter är således den egentliga Vipeholmsundersökningen avslutad. Sedan slutresultaten av undersökningarna rörande tandrötan framlagts, torde det böra ankomma på medicinalstyrelsen att vidtaga de ytterligare åtgärder, som befinnes påkallade och lämpliga för att minska tandrötans utbredning, eller hos Kungl. Maj:t föreslå sådana åtgärder. För den händelse ett fortsatt forskningsarbete rörande tandsjukdomarna anses böra bedrivas efter utgången av budgetåret 1954/55, synes detta böra ske i delvis andra former än hittills. Då det torde få ankomma på chefen för ecklesiastikdepartementet att pröva frågan rörande en ombildning av den odontologiska försöksstationen vid Vipeholm till en mera permanent forskningsinstitution med anknytning till tandläkarhögskolan i Malmö, har jag överlämnat medicinalstyrelsens förslag till ändrad administration för stationen till ecklesiastikdepartementet för vidare övervägande. För budgetåret 1954/55 anser jag den hittillsvarande ledningen av stationen under medicinalstyrelsens överinseende böra bibehållas.

Vad angår medelsbehovet för försöksverksamheten under budgetåret 1954/55 föreslår jag, med hänsyn till den avveckling av verksamheten, som

jag förutsätter kommer att äga rum under budgetåret, att statsanslaget minskas något. Jag beräknar det belopp, som erfordras för att täcka statens bidrag till kostnaderna, till 45 000 kronor.

Såsom jag nyss berört, har medicinalstyrelsen funnit viss upplysnings- och propagandaverksamhet böra anordnas i kariesförebyggande syfte. Utan att nu taga ställning till de mera vittgående förslag, som styrelsen funnit motiverade av det nyligen framlagda undersökningsmaterialet rörande sambandet mellan tandkaries och kolhydrater, förordar jag — såsom ett första steg mot ett praktiskt utnyttjande av de erfarenheter, som de hittills bedrivna undersökningarna givit — att medel ställs till medicinalstyrelsens förfogande för upplysnings- och propagandaverksamhet i lämpliga former. För nästa budgetår föreslår jag, att under förevarande anslag ett belopp av 5 000 kronor anvisas för ändamålet. Jag vill i detta sammanhang nämna, att riksföreningen för tandsjukdomarnas bekämpande, Tandvärnet, i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställt om anslag till föreningens upplysnings- och propagandaarbete. Jag anser mig icke f. n. kunna tillstyrka föreningens framställning, medicinalstyrelsen dock obetaget att upptaga samarbete med föreningen och, om så befinnes lämpligt, överlåta viss mera propagandabetonad verksamhet på densamma.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget beräknar jag sålunda till (45 000 + 5 000) 50 000 kronor.

Vid bifall till vad jag nu föreslagit bör anslaget för nästa budgetår upptagas under rubriken Odontologisk försöksverksamhet vid Vipeholms sjukhus i Lund m. m.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Odontologisk försöksverksamhet vid Vipeholms sjukhus i Lund m. m.* för budgetåret 1954/55 anvisa ett reservationsanslag av 50 000 kronor.

[127] 125. Viss försöksverksamhet på yrkesmedicinens område.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	147 700	176 704
1952/53	161 000	35 768
1953/54 (statsliggaren s. 1016)	205 000	
1954/55 (förslag)	227 000	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1953) föreslår, att anslaget höjes med 65 000 kronor.

A. Avlöningar	Ökning
1) 1 ingenjör Ca 27	11 988
2) Psykiatrisk konsult, arvode.....	9 600
3) 2 laboratoriebiträden Cg 11	5 112
4) Rörligt tillägg.....	2 000
B. Omkostnader	
1) Material och diverse omkostnader.....	16 300
2) Kostnader för patienters resor m. m.	5 000
3) Kostnader för resor för personal vid fältundersökningar.....	5 000
C. Forskningsverksamheten.....	10 000
	65 000

Motiv.

Medicinalstyrelsen har överlämnat en av *biträdande överläkaren vid den yrkesmedicinska centralen, docenten Å. Swensson* upprättad redogörelse för centralens verksamhet under budgetåret 1952/53.

Enligt redogörelsen omfattar verksamheten ett antal löpande undersökningar och forskningar berörande skilda delar av yrkesmedicinen och ofta av omedelbart praktiskt värde för de yrkesarbetandes skydd mot ohälsa. Bland speciella större utredningsuppgifter nämnas slutförandet av utredningar av den s. k. Rönnskärssjukan med kliniska och experimentella undersökningar och om lungskador inom sulfitindustrin, utredningar rörande de som träimpregneringsmedel aktuella kromarsenaternas giftighet, de hygieniska problemen och riskmomenten vid betning av utsäde med organiska kvicksilverföreningar, fältundersökningar och kliniska undersökningar över inverkan på andningsorganen av låga koncentrationer av ammoniak, experimentella pneumokoniosundersökningar, bensolens och bensolhomologernas blodskadande effekt samt fältundersökningar över parathion såsom bekämpningsmedel för flugor i ladugårdar. Under nästa budgetår planeras utredning av ett antal problem rörande lungskador.

A. 1) *Biträdande överläkaren* anser det angeläget, att personalen förstärkes med en ingenjör i Ce 27, vilken skulle svara för dels arbetsplatsutredningar, dels ock den kemiskt-tekniska uppläggningsen av fältundersökningarna och de rent experimentella vetenskapliga undersökningarna. I princip skulle det bistånd, ingenjören avses lämna, kunna ges av statens institut för folkhälsan. Institutet har dock icke möjlighet att med tillräcklig snabbhet bistå centralen. Enligt *föreståndaren för yrkeshygieniska avdelningen vid statens institut för folkhälsan* anser sig institutet numera — med hänsyn till minskad arbetsbalans — kunna erbjuda centralen snabbara assistens för brådskande utredningar än tidigare. Institutet kan dock endast åtaga sig att under vissa betingelser ställa till förfogande arbetskraft motsvarande upp till 3 dagar per vecka. — *Medicinalstyrelsen* är tveksam om folkhälsoinstitutets möjligheter att tillgodose centralens behov av teknisk assistens. Den av institutet erbjudna lösningen torde icke möjliggöra en tillfredsställande organisation av det tekniska arbetet. Styrelsen finner en rationell lösning endast kunna ske genom att centralen tillföres en heltidsanställd ingenjör.

A. 2) Centralen behöver medverkan av en psykiatrisk expert med minst 10 timmars tjänstgöring per vecka. En av de viktigaste metoderna att studera yrkesrisker är att genomföra undersökningar på stort underlag, på vilka frekvenserna av olika symtom kunna bedömas. För uppläggning av sådana undersökningar och bedömning av symtombilderna är det nödvändigt att ha tillgång till psykiatrisk erfarenhet, särskilt som de tidigare symtomen i många fall falla inom psykiatrins område. Arvodet bör beräknas efter samma grunder som för den neurologiske experten och sålunda vid en arbetstid av 10 timmar per vecka bestämmas till 800 kronor för månad.

A. 3) Förstärkning med två kvalificerade laboratoriebiträden erfordras för att centralens resurser skola kunna till fullo utnyttjas. Brist på sådan assistens har medfört, att snabbheten vid undersökningarna i hög grad nedsatts och att en del undersökningar icke kunnat genomföras. Läkarna nödgas nu i stor utsträckning syssla med praktiskt laboratoriearbete, som med fördel kunnat överlämnas åt biträden. Om två laboratoriebiträden anställas, bör medelsanvisningen till tillfällig laboratoriepersonal, 5 000 kronor, upphöra. I merkostnaden har rörligt tillägg icke medräknats.

B. 1) Omkostnadskontot har befunnits otillräckligt med hänsyn till såväl den ökade verksamheten som ökade utgifter för förbrukningsmateriel. Viss apparatur behöver anskaffas, nämligen dels för lungundersökningar av arbetstagare, som varit utsatta för lungskadande ämnen av olika slag, en transportabel heliumspirometer för omkring 10 000 kronor, dels ock för snabbutredning av fall av förgiftningar en fotometer till en beräknad kostnad av 6 000 kronor.

B. 2) Tidigare har det ansetts möjligt att utan erläggande av vårdavgift intaga personer på karolinska sjukhuset för undersökningar för att bedöma yrkesrisker vid arbetsplatsen. Sjukhuset hävdar nu, att det har skyldighet att uttaga vårdavgift för dessa patienter. Vid styrelsens beräkning av medelsbehovet har dock hänsyn icke tagits till eventuella vårdavgifter.

På grund av prisstegringar för resor och ökning av arbetsförtjänsterna torde anslagsposten behöva uppräknas från 5 000 till 10 000 kronor.

B. 3) För ett snabbt och säkert ställningstagande vid aktuella sjukdomsfall är det ofta nödvändigt, att läkaren besöker arbetsplatsen, varvid han i många fall kan få en sådan uppfattning av sjukdomsbild och expositionsgrad, som eljest skulle kräva undersökning vid karolinska sjukhuset av ett flertal arbetstagare. Det begärda beloppet avser resekostnadsersättningar och traktamenten.

C. Den nuvarande medelsanvisningen, 50 000 kronor, är alltför ringa i förhållande till de aktuella forskningsuppgifterna. Beloppet har de facto minskats genom penningvärdets fall.

Med forskningsbidrag har under kalenderåret 1952 bedrivits socialmedi-

cinska undersökningar av minderåriga arbetare, utarbetats en metod för bestämmande av kvartshalt i luftburet damm, verkställt specialundersökningar rörande bl. a. pneumokonios, lungretande gasers och damms inverkan på arbetare inom smältverks- och sulfatindustrin, lungcancer, kadmiumförgiftningar, trikloretylen samt elektriska olycksfallsskador med silikosliknande lungförändringar. Vidare ha utförts undersökningar rörande koloxid i bostäder, olika terpentinfractioners eksemframkallande effekt, mjölallergier samt expositionsbedingungen för arbetare sysselsatta med pulvermetallurgiska processer, forskning rörande orsakerna till gammaglobulinökning vid silikos, frekvensen av magsjukdomar hos fyr-, lots- och tullpersonal och deras arbetstidsförhållanden ävensom jämförande undersökningar över olika metallers organiska föreningar, särskilt med avseende å deras förmåga att genomtränga hjärnbarriären.

Yttranden.

Riksförsäkringsanstalten anför i fråga om anställande av psykiatrisk konsult vid centralen.

Anstalten nödgas årligen föranstalta om specialistundersökning å den yrkesmedicinska centralen av flera förgiftningsfall. För bedömning av sådana fall ur psykiatrisk synpunkt brukar centralen anlita en förste underläkare vid karolinska sjukhusets psykiatriska klinik. Det har nämligen visat sig omöjligt att få psykiatriska utredningar av tillräcklig omfattning och kvalitet genom konsultation av sjukhusets psykiatriska poliklinik, som är mycket hårt belastad. Då de avgivna utlåtandena rörande remitterade förgiftningsfall varit synnerligen värdefulla och väsentligt underlättat prövningen av svårbedömda sambandsfrågor, kan anstalten vitsorda, att centralen behöver äga tillgång till en psykiatrisk konsult.

Statskontoret yttrar.

I avvaktan på närmare erfarenhet beträffande verkningarna av den arbetskraftförstärkning, som statens institut för folkhälsan ställt i utsikt i fråga om teknisk assistens, anser statskontoret, att yrkandet om anställande av en ingenjör i Ca 27 f. n. ej bör föranleda någon åtgärd.

Då statskontoret ej finner behovet av en utökning av den psykiatriska konsultens arbetstid styrkt, anser ämbetsverket, att framställningen om medel härför ej bör vinna beaktande.

Vid igångsättandet av centralens verksamhet den 1 juli 1947 torde ha varit förutsatt, att centralen för laboratoriearbete skulle anlita redan förefintliga statliga laboratorier, varför den påkallade utökningen av laboratoriepersonalen bör lämnas utan åtgärd.

Vad angår den begärda anskaffningen av en heliumspirometer och en fotometer har statskontoret under hand inhämtat, att angivna apparatur finnes att tillgå vid karolinska sjukhuset och statens institut för folkhälsan. Då det bör vara möjligt för centralen att i erforderlig utsträckning få disponera dessa apparater, synes framställningen i denna del ej böra vinna beaktande. Förslaget om höjning av anslagsposten till kostnader för patienters resor m. m. anser sig ämbetsverket icke kunna biträda, då belastningssiffran för budgetåret 1952/53 — omkring 2 400 kronor —

snarare ger skäl för en minskning. Ur olika synpunkter finner statskontoret det naturligt, att behovet av särskilda undersökningar på arbetsplatserna blir tillgodosett genom institutets för folkhälsan försorg. Vissa skäl tala emellertid för att det i undantagsfall kan vara lämpligt, att undersökning verkställas av centralens personal. Med hänsyn härtill vill statskontoret icke motsätta sig förslaget om viss medelsanvisning till kostnader för resor för personal vid fältundersökningar. Anslagsbeloppet synes dock böra begränsas till högst 1 000 kronor.

I nuvarande läge läser någon förhöjning av beloppet till forskningsverksamhet icke böra ifrågakomma. Erinras må, att denna anslagspost uppräknades med 5 000 kronor för budgetåret 1953/54.

Vad slutligen angår frågan om uttagande av vårdavgifter för de sex vårdplatser på karolinska sjukhusets medicinska avdelning, som stå till centralens förfogande, hänvisar statskontoret till departementschefens uttalande i propositionen nr 124/1947, att något särskilt belopp icke borde beräknas för ianspråktagandet av dessa vårdplatser utan att de med dessamma förbundna driftkostnaderna skulle i vanlig ordning bestridas från vederbörligt anslag under vederbörande huvudtitel.

Departementschefen.

Enligt vad som upplysts har centralens behov av psykiatrisk expertis i viss utsträckning tillgodosetts genom anlitande av en underläkare vid karolinska sjukhusets psykiatriska klinik. Centralens kostnader härför har bestritts från den under omkostnadsstaten upptagna anslagsposten till oförutsedda utgifter. Med hänsyn till vad riks försäkringsanstalten anført i sitt yttrande, finner jag det angeläget, att centralen erhåller möjlighet att föranstalta om psykiatrisk bedömning av yrkesskadefall i större omfattning än hittills kunnat ske. Jag är dock icke beredd att tillstyrka inrättande av en särskild arvodesbefattning för ändamålet. I stället föreslår jag, att det belopp, som av 1953 års riksdag anvisats för anlitande av tillfällig laboratoriepersonal, höjes från 5 000 till 10 000 kronor och i fortsättningen får disponeras jämväl för anlitande av psykiatrisk expert. I samband härmed synes anslagsposten till oförutsedda utgifter kunna minskas med ett belopp, som jag beräknar till 800 kronor.

Medicinalstyrelsens förslag om personalförstärkningar i övrigt finner jag mig böra avstyrka. Anslagsposten till rörligt tillägg torde böra uppräknas med 2 000 kronor. Jag förutsätter, att liksom under innevarande budgetår möjlighet bör föreligga för Kungl. Maj:t att medgiva förstärkning av personalen, därest så skulle befinnas oundgängligen nödvändigt.

Jag har från centralen inhämtat, att betydelsefulla undersökningar och mätningar av lungfunktionen hos vissa yrkesarbetare är aktuella. I vissa fall skulle det medföra avsevärda fördelar att kunna företaga dessa undersökningar vid arbetsplatserna ute i landet. Härför erfordras, att centralen har tillgång till en egen heliumspirometer. För anskaffande av en sådan samt för ökade kostnader för förbrukningsmateriel föreslår jag, att anslagsposten till materiel och diverse omkostnader höjes med 10 500 kronor.

I överensstämmelse med numera allmänt tillämpade principer bör de med en myndighets verksamhet förenade utgifterna belasta myndighetens egna anslag. Enligt dessa principer finner jag det konsekvent, att vårdavgifterna för de patienter, som av centralen av forskningsintresse inlägges på karolinska sjukhuset, gäldas av centralen. Jag föreslår, att utgifterna härför påföres anslagsposten till kostnader för patienters resor m. m. och att denna anslagspost på grund härav uppräknas med 5 000 kronor. Någon ytterligare uppräkning av omkostnadskontot kan jag icke förorda. För forskningsverksamheten beräknar jag för nästa budgetår oförändrat 50 000 kronor. Med hänsyn till det anförda uppskattar jag medelsbehovet under anslaget till 227 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Viss försöksverksamhet på yrkesmedicinens område* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 227 000 kronor.

[128] 126. Åtgärder mot utbredning av könssjukdomar.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	900 000	870 038
1952/53	800 000	880 036
1953/54 (statsliggaren s. 1018)	900 000	
1954/55 (förslag)	1 000 000	

Yrkanden.

Medicinalstyrelsen (skr. 30/9 1953) föreslår, *dels* att nuvarande bidragsbestämmelser i vissa avseenden ändras, *dels ock* att anslaget höjes med 280 000 kronor.

	Ökning
1. Ändrade grunder för ersättning till tjänsteläkarna	130 000
2. Ändrade grunder för ersättning till godkända laboratorier för bakteriologiska resp. serologiska undersökningar	150 000
3. Bidrag till avlönande av kuratorer	—
4. Mottagningar för profylaktisk behandling av könssjuka	—
5. Upplyningsverksamhet	—
6. Frivillig läkarundersökning för sjöfolk	—
	280 000

Motiv.

Den alltjämt betydande belastningen på anslaget betingas bl. a. av numera tillämpade behandlingsmetoder med förhållandevis höga läkemedelskostnader.

Antalet nyanmälda fall av könssjukdom i smittsamt skede uppgick år 1949 till 10 429, år 1950 till 10 675, år 1951 till 13 833, år 1952 till 15 234 samt under första halvåret 1953 till 6 527 fall. Sjukdomsfrekvensen, vilken under de senaste åren företett endast obetydliga svängningar, visar

nu en definitiv tendens att öka. Detta gäller särskilt gonorré. Erfarenheterna från Sverige och från andra länder sammanfalla här.

1) För åtgärder i allmänhet mot könssjukdomar har under budgetåret 1952/53 utbetalats 567 681 kronor. Beloppet avser bidrag till arvoden till poliklinikläkare och sundhetsinspektörer ävensom ersättning till övriga läkare samt för läkemedel.

I anslagsframställningen för budgetåret 1953/54 förordade medicinalstyrelsen vissa ändringar av de i kungörelsen den 19 maj 1933 (nr 239) intagna taxebestämmelserna i fråga om läkare, som ej äro anställda vid polikliniker. Förslag i ämnet framfördes även i en motion vid 1953 års riksdag (II: 169). Statsutskottet framhöll (utl. 11, punkten 102) bl. a., att ersättningsbestämmelserna vore alltför invecklade, och förutsatte en översyn av dem med syfte icke blott att förenkla taxan utan även att anpassa densamma till nu brukliga behandlingsmetoder och till principerna i den nya provinsialläkartaxan.

Styrelsen har haft överläggningar med Sveriges Läkarförbund, varvid enighet vunnits om att föreslå följande utformning av taxan.

1. För konsultation, innefattande vanlig rutinundersökning och behandling kronor 7: —
2. För enkel rådfrågning eller intramuskulär injektion vid förnyat besök » 4: —
3. Lumbalpunktion jämte undersökning av spinalvätska... » 15: —

I moment 1 avses ingå konsultation och undersökning vid misstanke om könssjukdom i smittsamt skede, inklusive undersökning jämlikt 14 § i lagen den 20 juni 1918 angående åtgärder mot utbredning av könssjukdomar, samt annan behandling än intramuskulär injektion. Nu förekommande särskild ersättning för provtagning för påvisning av gonokocker genom odling (1 krona) och för bakteriologisk undersökning rörande syfilis (3 kronor) skulle bortfalla.

Förnyat besök, med ersättning av 4 kronor, skulle framförallt avse behandling, vari intramuskulär injektion ingår. Detta förekommer företrädesvis vid penicillinbehandling av gonorré, som ibland måste upprepas flera gånger i följd, samt vid behandling av syfilis.

Ersättning för lumbalpunktion med undersökning av spinalvätska skulle i enlighet med bestämmelserna i den nya provinsialläkartaxan nedsättas från 20 till 15 kronor.

Ersättning för intyg enligt 14 och 15 §§ lex veneris, som numera utgår med 1 krona per intyg, skulle bortfalla.

Frågan om taxesättningen vid undersökning och behandling av gonorré-patient har ingående övervägts med hänsyn bl. a. till det skilda antal odlingsprov, som enligt medicinalstyrelsens anvisningar bör tagas å manlig resp. kvinnlig patient. Enligt gällande kungörelse utgår ersättning för manlig patient med lägst (5 + 1) 6 kronor vid första besök och (3 + 1) 4 kronor vid varje förnyat besök inom 60 dagar samt för kvinnlig patient med lägst (5 + 3) 8 resp. (3 + 3) 6 kronor. Undersökning av manlig resp. kvinnlig patient torde dock i båda fallen få anses närmast motsvara sådan rutinundersökning, som faller under grupp 2 i gällande provinsialläkartaxa.

Jämlikt nuvarande bestämmelser skall från läkares månadsräkning avdragas 10 procent av belopp upp till 100 kronor, 20 procent av belopp upp till 250 kronor samt 50 procent av belopp över 250 kronor. Denna rabattering fastställdes under en tid, då daglig behandling var vanlig och det även förekom, att patienter måste behandlas två gånger dagligen. Räkningarna nådde även vid förhållandevis få sjukdomsfall betydande belopp. De flesta tjänsteläkarräkningar torde numera, även efter den föreslagna taxeändringen, stanna under 250 kronor. Läkarförbundet anser, att rabatteringen bör helt avskaffas. Styrelsen finner dock en sådan ändring av ersättningsprinciperna icke böra vidtagas, innan erfarenhet av den föreslagna taxan vunnits, och föreslår en rabattering av belopp å månadsräkningar överstigande 250 kronor med 30 procent. Därigenom motverkas eventuellt kvarstående risk för överbehandling, samtidigt som statsverkets kostnader i någon mån nedbringas.

Belastningen på anslaget torde väsentligt öka efter införandet av den föreslagna taxan. Kostnadsökningen beräknas till omkring 130 000 kronor för år.

2) Kostnaden för ersättning till av styrelsen godkända laboratorier för bakteriologiska undersökningar av prov för att genom odling påvisa gonokocker har för budgetåret 1952/53 uppgått till 168 403 kronor, motsvarande cirka 44 000 prov. Därjämte utfördes 57 000 prov vid statens bakteriologiska laboratorium. Laboratoriernas självkostnad per prov har under år 1952 varierat från 1 krona 69 öre vid statens bakteriologiska laboratorium till 6 kronor vid laboratorierna i Göteborg och Uppsala samt 8—10 kronor å S:t Görans sjukhus' bakteriologiska laboratorium. Det är nödvändigt, att ersättningen avpassas så, att även de mindre laboratorierna kunna åtaga sig undersökningarna. I vissa fall har den nuvarande ersättningen föranlett direkta förluster för laboratorierna. Göteborgs stads sjukhusdirektion har anmält, att överläkarna vid stadens laboratorium förklarat sig fortsättningsvis komma att i sin privatpraktik utföra här avsedda odlingsprov endast intill den 1 januari 1954 i avvaktan på en höjning av ersättningen. Laboratoriet mottager nämligen som kommunal institution icke prov från privatpraktiserande läkare eller å patienter från främmande sjukvårdsområden. Medicinalstyrelsen finner det skäligt, att ersättningen jämföras med vad laboratorierna i jämförliga fall erhålla från svenska stadsförbundet och svenska landstingsförbundet eller 6 kronor. Jämlikt den för statens bakteriologiska laboratorium fastställda taxan utgår ersättning för motsvarande prov jämväl med 6 kronor. För 45 000 prov beräknas kostnaden sålunda till 270 000 kronor. Med hänsyn till svårigheterna att få ifrågavarande prov utförda föreslås ifrågavarande ersättningsbestämmelser träda i kraft redan den 1 januari 1954.

Kostnaden för blodprov för Wassermanns reaktion uppgick under föregående budgetår till cirka 65 000 kronor, motsvarande över 20 000 prov.

Dessutom utfördes vid statens bakteriologiska laboratorium cirka 44 000 undersökningar. Kostnaden per undersökning har varierat från 1 krona 75 öre vid statens bakteriologiska laboratorium till 6 kronor vid Göteborgs stads bakteriologiska laboratorium. Även i fråga om Wassermannprov har från laboratoriehåll påpekats, att verksamheten icke kan bedrivas, enär ersättningen icke längre täcker kostnaderna. Sedan den 1 juli 1953 har verksamheten vid S:t Görans sjukhus nedlagts.

Det synes skäligt, att även ersättningen för Wassermannprov får utgå efter den taxa, som gäller för statens bakteriologiska laboratorium, eller 6 kronor per prov. För 20 000 prov skulle kostnaden uppgå till 120 000 kronor.

Sammanlagt beräknar styrelsen för här avsedda odlingar och undersökningsprov 390 000 kronor.

3) För bidrag till avlönande av åtta kuratorer i de fyra största städerna beräknar styrelsen för budgetåret 1954/55 oförändrat 52 440 kronor.

4) Tillsynen över de profylaktiska mottagningarna i Stockholm torde liksom tidigare kunna uppdragas åt den särskilde sundhetsinspektören för Stockholms stad och län. Statsbidraget till avlönande av läkare, som har överinseende över mottagningarna i Göteborg, beräknas oförändrat till 1 200 kronor.

5) För upplysningsverksamhet beräknas samma belopp som för innevarande budgetår eller 10 000 kronor.

6) Fr. o. m. budgetåret 1949/50 bestrides kostnaden för de frivilliga läkarundersökningarna av svenska sjömän, som från utlandet anlända till svenska hamnar, från förevarande anslag. Medicinalstyrelsen har i samråd med kommerskollegium den 1 september 1952 avgivit förslag till en utökad hälsokontroll av sjöfolk. I avvaktan på definitivt beslut beträffande förslaget, enligt vilket förevarande anslag icke längre skulle tagas i anspråk för sjöfolksundersökningarna, föreslås oförändrad medelsanvisning, 55 000 kronor.

Yttrande.

Statskontoret har icke funnit anledning till erinran mot förslaget till ny taxa för läkare, som verkställa kostnadsfri undersökning och behandling enligt 4 § lex veneris, samt om ändrade regler för rabatter av läkarräkningar. Förslaget om uppräknig av ersättningarna till laboratorier för serologisk undersökning av blodprov för påvisande av syfilis och för bakteriologisk undersökning för påvisande av gonokocker genom odling har tidigare framställts utan att vinna statsmakternas bifall. Statskontoret förutsätter, att icke heller nu någon ändring av ersättningsgrunderna bör ifrågakomma. Övriga anslagskrav ha icke givit ämbetsverket anledning till erinran. Med hänsyn till vad sålunda anförts, föreslår statskontoret, att anslaget upptages med 1 030 000 kronor.

Departementschefen.

Nu gällande grunder för ersättning till läkare, som utför undersökning eller behandling enligt lex veneris, är komplicerade och förorsakar administrativ omgång vid fastställandet av ersättningsbeloppen. I huvudsak har taxan varit oförändrad sedan år 1933. En förenkling och bättre anpassning till nutida behandlingsmetoder bör därför komma till stånd. Samtidigt synes en viss uppräknings av taxebeloppen med hänsyn till penningvärdeförsämringen befogad. Mot det av medicinalstyrelsen framlagda förslaget till ersättningsbestämmelser, som nära ansluter sig till principerna i provinsialläkartaxan, har jag därför i princip intet att erinra. Efter att under hand ha samrått med medicinalstyrelsen vill jag endast föreslå den jämkningen i förslaget, att återbesök av man, lidande av eller under observation för gonorré, i fall där odlingsprov icke utföres, skall hänföras till grupp 2 i taxan och sålunda ersättas med 4 kronor. Dylik undersökning torde nämligen kunna anses vara av så enkel beskaffenhet, att den kan jämföras med undersökning och behandling, för vilken ersättning enligt provinsialläkartaxan utgår med 4 kronor. Med den av mig förordade jämkningen torde de nya taxegrunderna medföra en ökning av belastningen på anslaget av cirka 100 000 kronor.

De av medicinalstyrelsen lämnade uppgifterna rörande självkostnaderna för vid vissa laboratorier utförda undersökningar av prov för påvisande av gonokocker och av blodprov för Wassermanns reaktion förefaller osäkra. Jag är icke beredd att på grundval av dessa beräkningar tillstyrka den av styrelsen föreslagna höjningen av ersättningen till laboratorierna. Med hänsyn till den förändring av penningvärdet, som inträtt under de senaste åren, förordar jag emellertid en viss uppräknings av beloppen. Ersättningen för undersökning av Wassermann-prov föreslår jag sålunda höjd från 3 till 4 kronor. För gonokockodlingsproven torde ersättningen, som f. n. utgår med 5 kronor för vart och ett av de första 1 000 proven, 3 kronor för varje överskjutande prov t. o. m. 10 000 samt 2 kronor för varje prov utöver 10 000, böra bestämmas till resp. 6 kronor, 4 kronor samt 2 kronor 50 öre. Kostnadsökningen för laboratorieersättningarna beräknar jag till i runt tal 50 000 kronor. Ändringen torde böra träda i kraft den 1 juli 1954.

Chefen för handelsdepartementet har tidigare denna dag vid anmälan av anslagsbehovet under X huvudtiteln för budgetåret 1954/55 föreslagit en utökad hälsokontroll av sjöfolk vid inskrivning på sjömanshus och påmönstring av fartyg, innefattande bl. a. obligatorisk undersökning rörande könssjukdomar. I enlighet med vad därvid förutsatts bör medelsanvisningen till de frivilliga läkarundersökningarna av sjömän på svenska fartyg, som från utlandet ankommer till svenska hamnar, upphöra. Förevarande anslag minskas härigenom med 55 000 kronor.

Mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet i övrigt under anslaget har jag intet att erinra. Med hänsyn härtill och med beaktande av

belastningen under föregående budgetår samt de av mig framlagda förslagen uppskattar jag det sammanlagda medelsbehovet till i runt tal 1 000 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Åtgärder mot utbredning av könssjukdomar* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 000 kronor.

[129] 127. Skyddskoppypmpning.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	140 000	148 262
1951/52	130 000	122 647
1952/53	150 000	155 093
1953/54 (statsliggaren s. 1019)	150 000	
1954/55 (förslag)	165 000	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1953) hemställer, att anslaget uppräknas med 15 000 kronor.

Motiv.

Antalet under åren 1948—1951 vaccinerade barn utgjorde enligt senaste icke helt fullständiga uppgifter resp. 102 678, 100 295, 115 419 och 107 415.

Ersättningen för skyddskoppypmpning har höjts fr. o. m. den 1 juli 1953, vilket torde medföra en ökad kostnad av i runt tal 25 000 kronor. Med hänsyn till den ojämna belastningen under de senaste åren torde det dock vara tillfyllest att uppräknas anslaget med 15 000 kronor.

Departementschefen.

Då medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet icke givit mig anledning till erinran, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Skyddskoppypmpning* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 165 000 kronor.

[130] 128. Skyddsympning mot difteri.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	40 000	40 801
1952/53	40 000	50 019
1953/54 (statsliggaren s. 1019)	50 000	
1954/55 (förslag)	50 000	

Yrkanden.

I. *Medicinalstyrelsen* (skr. 31/8 1953) föreslår *dels* ändrade grunder för anslaget, *dels* ock en uppräkning av medelsanvisningen med 40 000 kronor.

II. *Svenska landstingsförbundets styrelse* (skr. 19/5 1953) hemställer, att kombinerat ympämne mot kikhosta, difteri och stelkramp måtte tillhandahållas kostnadsfritt inom den förebyggande barnavården.

Motiv.

I. Frekvensen av frivillig skyddsympning mot difteri visar under år 1952 en mindre ökning. Antalet ympningar uppgick år 1949 till 61 750, år 1950 till 67 568, år 1951 till 62 881 och år 1952 till 66 262. Schickprov har utförts år 1950 å 121 personer, år 1951 å 51 personer samt år 1952 å 23 personer; under år 1949 utfördes inga sådana prov.

Det förhållandet att difterifrekvensen under de senare åren sjunkit från 30 fall per år 1951 och 1952 till 10 första halvåret 1953 kan icke motivera, att man inskränker de förebyggande åtgärderna. Den sjunkande frekvensen ger liksom vid övriga epidemiska sjukdomar anledning till ökad vaksamhet, enär den av den »naturliga infektionen» åstadkomna immuniteten mot sjukdomen samtidigt sjunker. Det torde för övrigt vara omöjligt att förutse utvecklingen i fråga om difteri. Vid ett dåligt immunitetsläge kan den åter snabbt gripa omkring sig, såsom erfarenheterna från åren 1942 och 1943 givit vid handen.

Erfarenheten under senare tid visar, att man genom att använda kombinerade ympämnerna har goda möjligheter att immunisera mot flera smittämnen samtidigt. Ympskydd har under de senaste åren särskilt behövts mot kikhosta och stelkramp. Kikhostan är numera ett av de allvarligaste hoten mot liv och hälsa under spädbarns- och småbarnsåldern. Antalet fall har uppskattats till 18 200 år 1949, 14 400 år 1950 och 13 600 år 1951. Stelkramp, som uppträder i alla åldrar, är jämförelsevis sällsynt men desto farligare. Ett kombinerat ympämne mot kikhosta, difteri och stelkramp (trippelympämne) tillverkas sedan år 1950 vid statens bakteriologiska laboratorium. Det har kliniskt prövats och efter omfattande försök befunnits lämpligt att ersätta det hittills brukade enkla difteriympämnet. Medicinalstyrelsen har ock funnit angeläget att lämna landets läkare råd och anvisningar angående sådan kombinerad ympning (trippelympning). Om ympningen utföres i spädbarnsåldern, ger den en grundimmunitet, som senare lätt kan aktiveras genom en enda insprutning utförd i den aktuella situationen.

Vid en övergång till det nya ympningsförfarandet räknar styrelsen med att detta tämligen snart kommer att bli genomfört och därvid omfatta såväl trippelympningen som kompletterande injektioner med kombinerat ympämne mot difteri och stelkramp. Vid ympning av 30 000 barn med trippelympämne och 25 000 skolbarn med kombinerat difteri- och stelkrampsympämne skulle kostnaden för ersättning till ympare enligt motsvarande grunder, som gälla för difteriympning, uppgå till 140 000 kronor. Då ympning med kombinerat difteri- och stelkrampsserum icke torde

komma att utföras i större utsträckning under nästa budgetår och med hänsyn till en antaglig eftersläpning i fråga om utbetalningarna från anslaget, torde detta för 1954/55 kunna begränsas till 90 000 kronor.

Föreståndaren för statens bakteriologiska laboratorium har beräknat, att statsverkets merutgifter vid bifall till styrelsens förslag för laboratoriets del icke skulle överstiga 55 000 kronor. Styrelsen har icke något att erinra mot denna beräkning. Styrelsen hemställer således, dels att trippelympämne ävensom ympämne mot difteri och stelkramp må utlämnas kostnadsfritt från statens bakteriologiska laboratorium under enahanda villkor, som gäller för utlämnande av difteriympämne för offentlig skyddsympning, dels ock att ympare vid sådan kombinerad ympning tillerkännes ersättning enligt de nu för difteriympning angivna grunderna.

II. Medicinalstyrelsen har tillrätt landstingen att övergå från difteriympämne till trippelvaccin. Detta belingar dock alltså ett relativt högt pris. Från några landsting har därför understrukits önskvärdheten av att från statens sida allt göres för att underlätta användningen av trippelvaccinet vid ympning av barn. Då staten tidigare som regel ansett sig böra tillhandahålla vacciner av stor betydelse för folkhälsan kostnadsfritt, synes det konsekvent att så får ske även i föreliggande fall.

Yttranden.

Statskontoret anser sig, med hänsyn till de fördelar, som ympningen med kombinerade ympämnen innebär, ej böra göra erinran mot förslaget, att dessa ympämnen må kostnadsfritt utlämnas från statens bakteriologiska laboratorium under samma villkor som difteriympämnen. Det synes emellertid rimligt, att de ympade barnens föräldrar och målsmän få bidra till gäldandet av de till ympare utgående arvoden med förslagsvis en krona för ympning. Vid bifall härtil torde anslaget till skyddsympning mot difteri väsentligen behöva belastas endast med kostnader för ympningar vid epidemier och dylikt och sålunda kunna väsentligt nedräknas.

Departementschefen.

Frågan om utvidgning av gällande statsbidragsbestämmelser angående frivillig skyddsympning mot difteri till att avse även trippelympning och ympning med kombinerat difteri- och stelkrampsympämne behandlades under motsvarande anslag för budgetåret 1953/54 (statsverkspropositionen XI, s. 236 ff.). Såsom jag därvid uttalade, anser jag förslaget i och för sig beaktansvärt. Statsverkets kostnader för förslagets genomförande är emellertid ägnade att inge betänkligheter. Bortsett från den eftersläpning vid rekvisitionen av statsbidrag, som kan väntas det första året, har medicinalstyrelsen uppskattat kostnaderna för ersättning till ympare till 140 000 kronor per år. Styrelsen har härvid räknat med ympning av 55 000 barn. Då antalet ympningar med enkelt difteriympämne åren 1950—1952 uppgått till 67 568, 62 881 resp. 66 262, synes denna beräkning låg. Vid ett

införande av kostnadsfri trippelympning finner jag det sannolikt, att antalet ympade snarare skulle öka än minska. Vidare skulle kostnaderna för statens bakteriologiska laboratorium för tillhandahållande av ympämnen stiga med cirka 55 000 kronor per år. Den årliga kostnadsökningen för statsverket skulle därför troligen komma att överstiga 150 000 kronor. Under rådande förhållanden är jag icke beredd att förorda en dylik utgiftsökning. Jag ser mig därför nödsakad att avstyrka förslaget. Ej heller kan jag tillstyrka det av statskontoret förordade alternativet, som förutsätter, att avgifter skulle införas.

Jag föreslår sålunda, att nuvarande bestämmelser om frivillig skyddsympning mot difteri bibehålles oförändrade. För nästa budgetår uppskattar jag medelsbehovet till oförändrat 50 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Skyddsympning mot difteri* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 50 000 kronor.

[131] 129. **Understödjande av riksföreningen för kräftsjukdomarnas bekämpande.** För ändamålet har för budgetåret 1953/54 anvisats ett reservationsanslag av 5 000 000 kronor (statsliggaren s. 1019).

Departementschefen.

På grund av i propositionen nr 167/1953 framfört förslag beslöt 1953 års riksdag bevilja bidrag till riksföreningen för kräftsjukdomarnas bekämpande motsvarande summan av de donationer, andra gåvomedel och insamlingsmedel, som under tiden 1 juli 1953—30 juni 1955 tillgodofördes föreningens verksamhet, dock med högst 10 miljoner kronor. Med hänsyn till att endast en del av bidraget syntes kunna ifrågakomma för utbetalning under innevarande budgetår, begränsades medelsanvisningen för budgetåret 1953/54 till 5 miljoner kronor. I enlighet med vad härvid förut-sattes bör återstoden anvisas för budgetåret 1954/55.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Understödjande av riksföreningen för kräftsjukdomarnas bekämpande* för budgetåret 1954/55 anvisa ett reservationsanslag av 5 000 000 kronor.

[132] 130. **Vissa kostnader för allmän hälso- och sjukvård.**

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	75 000	15 553
1951/52	75 000	9 874
1952/53	25 000	21 705
1953/54 (statsliggaren s. 1019)	25 000	
1954/55 (förslag)	30 000	

Anslaget avses bl. a. till kostnader för sådana åtgärder i samband med smittsamma sjukdomars bekämpande, för vilka medel icke anvisats i annan ordning.

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1953) föreslår, att anslaget höjes med 20 000 kronor.

Motiv.

Belastningen budgetåret 1952/53 har för medicinalstyrelsens del utgjort 18 177 kronor. Denna siffra, liksom siffran för den totala belastningen, visar, att anslaget numera anlitas huvudsakligen för mera ordinära utgifter och i mindre omfattning för de särskilda ändamål, som tidigare år medfört en avsevärd belastning. Då eftersläpningar i fråga om utbetalningarna alltjämt torde förekomma, synes man icke kunna räkna med fortsatt nedbringande av de mera ordinära utgifterna.

Kungl. Maj:t har den 19 juni 1950 uppdragit åt medicinalstyrelsen att efter samråd med byggnadsstyrelsen vidtaga åtgärder för försäljning av Fejans karantänsanstalt med tillhörande mark. Styrelsen räknar med att anstalten skall ha överförts till försvarsmakten vid utgången av budgetåret 1953/54. För styrelsens del skulle därför behov av medel för tillsyn och underhåll av anstalten, för innevarande budgetår beräknat till 1 400 kronor, bortfalla.

Med skrivelse den 28 februari 1951 har medicinalstyrelsen till Kungl. Maj:ts prövning överlämnat utredning och förslag angående sanitetsanstalter i riket, vari hemställts bl. a. om uppdrag åt sjukvårdsberedskapsnämnden att verkställa fortsatta undersökningar. Sedan denna utredning blivit slutförd, torde äldre materiel vid de med statsmedel anordnade sanitetsanstalterna i ökad omfattning behöva repareras eller ersättas med ny materiel. Styrelsen anhåller därför att för tillsyn, underhåll och ersättning av materiel vid sanitetsanstalterna få tills vidare disponera förslagsvis 5 000 kronor. Styrelsen anser sig icke f. n. kunna bedöma, huruvida i övrigt något belopp för sanitetsverksamheten behöver anvisas under detta anslag eller påföras sådana särskilda anslag, som må komma att anvisas för beredskapsändamål.

För läkarbesiktningar jämlikt karantänskungörelsen den 24 april 1953, för vilka kostnaden skall bestridas från förevarande anslag, beräknas åtgå omkring 8 000 kronor.

Erfarenheten från senaste tid har visat, att behov kan uppkomma att genom snabbkurser, omfattande ett mindre antal deltagare per kurs, meddela vissa läkare och sjuksköterskor eller sjukgymnaster specialutbildning i behandling av vissa sjukdomsfall, såsom nyligen skett beträffande svalg- och andningsförslamningar vid barnförslamning. Kostnaden för en sådan

kurs uppgår till cirka 1 500 kronor. Styrelsen föreslår för budgetåret 1954/55 fyra dylika kurser. Vidare hemställer styrelsen att få disponera dels 3 000 kronor till propaganda rörande skyddsåtgärder mot aktuella smittsjukdomar, dels ock 3 000 kronor till komplettering av styrelsens beredskapsmateriel mot barnförlamning. För nu nämnda ändamål räknar styrelsen således med (6 000 + 3 000 + 3 000) 12 000 kronor.

Yttrande.

Statskontoret anför.

Då utredningen om anordnandet av sanitetsanstalter vid krig eller krigsfara alltså icke är slutförd, utgår statskontoret från att med anvisande av medel för tillsyn, underhåll och ersättning av materiel vid sanitetsanstalterna bör anstå. I rådande läge kan statskontoret ej tillstyrka, att medel anvisas för nya utgiftsändamål, som ej bedömas vara ofrånkomliga. Sålunda kan ej förordas, att medicinalstyrelsen får disponera medel för propaganda rörande skyddsåtgärder mot aktuella smittsjukdomar. Beträffande medelsanvisningen till övriga avsedda önskemål vill statskontoret icke göra erinran. De förutsatta snabbkurserna i behandling av vissa sjukdomsfall torde dock böra få anordnas endast efter medgivande av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall.

Departementschefen.

Redan i början av år 1953 förutskickade medicinalstyrelsen, att en barnförlamningsepidemi av väsentligt större omfattning än som förekommit i vårt land under de senaste åren vore att emotse under hösten 1953. För att stärka beredskapen mot den väntade epidemien bemyndigade Kungl. Maj:t medicinalstyrelsen att disponera medel från förevarande anslag till inköp och vård av respiratorer och annan materiel, anordnande av vissa utbildningskurser för läkare och sjuksköterskor m. m. Sammanlagt har sålunda hittills anvisats omkring 240 000 kronor för dylika ändamål. Till följd härav kommer belastningen på anslaget för innevarande budgetår att stiga väsentligt över vad som under senare år varit normalt.

Farhågorna rörande en barnförlamningsepidemi under hösten 1953 be-
sannades. T. o. m. den 30 november 1953 hade, enligt vad medicinalstyrelsen upplyst, 4 738 fall av sjukdomen inträffat, därav 2 776 förlamningsfall. 136 personer hade avlidit i sjukdomen. Därefter har intill den 15 december enligt preliminära uppgifter inträffat ytterligare 68 sjukdomsfall med förlamning samt 15 nya dödsfall. Av de senaste rapporterna att döma är barnförlamningssvågen nu på retur. Även om det icke kan uteslutas, att ett uppblossande av sjukdomen inträffar hösten 1954, synes det på grund av de hittills vidtagna beredskapsåtgärderna befogat antaga, att några mera betydande anslagsbelopp till beredskapsåtgärder för sjukdomens bekämpande ej skall erfordras under nästa budgetår. I likhet med medicinalstyrelsen räknar jag därför med att anslaget under nästa år huvudsakligen skall behöva anlitas endast för mera ordinära utgifter. Jag för-
19 — *Bihang till riksdagens protokoll 1954. 1 saml. Nr 1. Bil. 13.*

utsätter dock, att medel liksom tidigare vid behov skall få disponeras från anslaget för särskilda åtgärder till förebyggande eller bekämpande av epidemiska sjukdomar. Beslut härom bör fattas av Kungl. Maj:t. Det bör således ankomma på Kungl. Maj:t att på förslag av medicinalstyrelsen i varje särskilt fall bevilja medel till anordnande av snabbkurser, till propaganda rörande skyddsåtgärder mot smittsjukdomar samt till komplettering av styrelsens beredskapsmateriel mot barnförlamning. Någon uppräkning av anslaget för dessa ändamål anser jag icke erforderlig.

Då enligt vad medicinalstyrelsen uppgivit Fejans karantänsanstalt kan beräknas komma att överföras till försvarsmakten före utgången av innevarande budgetår, synes medel för tillsyn och underhåll av anstalten för nästa budgetår icke behöva beräknas. Hinder bör ej möta att, om överlåtelsen ej kan komma till stånd före budgetårsskiftet, tillsynskostnaderna för tiden intill dess överlåtelsen sker får bestridas från förevarande anslag efter samma grunder som f. n.

Innan frågan om anordnandet av sanitetsanstalter vid krig eller krigsfara lösts, anser jag mig icke kunna taga ställning till medicinalstyrelsens förslag om anvisande av medel för tillsyn, underhåll och ersättning av materiel vid sanitetsanstalterna.

Mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet till kostnader för läkarbesiktningar jämlikt karantänskungörelsen har jag intet att erinra.

Med hänsyn till det anförda uppskattar jag det sammanlagda medelsbehovet för nästa budgetår till 30 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa kostnader för allmän hälso- och sjukvård* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 30 000 kronor.

[133] 131. Lindring i mindre bemedlade patienters å landsbygden sjukvårdskostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	200 000	175 090
1952/53	250 000	174 214
1953/54 (statsliggaren s. 1021)	250 000	
1954/55 (förslag)	150 000	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1953) föreslår, att anslaget sänkes med 100 000 kronor.

Motiv.

På grund av ikraftträdandet av lagstiftningen om obligatorisk sjukförsäkring den 1 januari 1955 rubbas förutsättningarna för anslaget i väsent-

lig grad. Redan för den första hälften av budgetåret kompliceras emellertid anslagberäkningen genom svårigheten att bedöma verkningarna av dels sedan den 1 januari 1953 ändrade grunderna för ifrågavarande sjukvårdsbidrag, dels den nya provinsialläkartaxan, dels ock förestående förändringar i sjukkassetaxan.

Det synes ha förutsatts, bl. a. i propositionen nr 37/1949, att ifrågavarande bidrag icke vidare skulle vara behövt efter sjukförsäkringsreformens ikraftträdande. I enlighet härmed skulle icke heller anslag här för behöva äskas för tid efter 1954 års utgång. Emellertid synes det icke uteslutet, att den fjärdedel av kostnaden för läkarvård inklusive resekostnader för läkaren, vilken icke är avsedd att ersättas av den nya sjukförsäkringen, under vissa omständigheter kan bli betungande för den enskilde, till exempel i de nordligare länen med där förekommande långa avstånd. Ett slopande av bidraget skulle i vissa fall innebära en icke oväsentlig höjning av sjukvårdskostnaderna vid *hembesök* av läkare. Det synes därför fortfarande föreligga behov av speciella bestämmelser om ersättande av kostnader för hembesök av läkare på längre avstånd. Den nuvarande bidragskungörelsen bör dock ändras så, att bidraget beräknas endast å den kostnad som stannar å den enskilde, sedan sjukförsäkringen erlagt sin andel. Vid en sådan ändring kan det förutsättas, att författningen skulle bli tillämplig i ett väsentligt mindre antal fall än hittills.

Medicinalstyrelsen utgår från att en reglering av förevarande och andra liknande ersättningsfrågor bör verkställas i ett sammanhang och räknar med hänsyn härtill med berörda kungörelses upphävande vid utgången av år 1954. Styrelsens uppskattning av medelsbehovet avser således endast första hälften av budgetåret 1954/55.

Yttrande.

Statskontoret framhåller, att medelsberäkningen bör ske med utgående från att gällande bidragskungörelse kommer att upphöra att gälla med utgången av år 1954. Medicinalstyrelsens anslagsberäkning torde böra godtagas med hänsyn till att en viss eftersläpning kan vara för handen beträffande läkarnas statsbidragsrekvisitioner. Vad angår frågan, huruvida förevarande bidrag, om än i delvis andra former, borde utgå även efter sjukförsäkringslagens ikraftträdande, måste statskontoret av principiella skäl finna det betänkligt, att vid sidan av den allmänna obligatoriska sjukförsäkringen, vars finansiering ställer stora krav på statsverket, tillskapas en särskild statlig understödsform för vissa kategorier medborgare.

Departementschefen.

Enligt kungörelsen den 5 maj 1939 (nr 257) angående statsbidrag till lindring i sjukvårdskostnaderna för mindre bemedlade patienter å landsbygden i dess nu gällande lydelse utgår statsbidrag med den del av läkar-

arvodet och resekostnaden, som överstiger 15 kronor. Bidrag må åtnjutas av person, vilkens till statlig inkomstskatt taxerade inkomst icke överstiger 5 400 kronor och vilkens beskattningsbara förmögenhet enligt förordningen om statlig förmögenhetsskatt icke överstiger 30 000 kronor. Den, som är bosatt i stad, köping eller municipalsamhälle med egen läkare, är ej berättigad till bidrag, liksom ej heller person, för vilken kommunen åtagit sig att betala läkarvård. Den som äger åtnjuta bidrag är oförhindrad att, om han är medlem av erkänd sjukkasse, hos denna göra framställning om sjukvårdsersättning för det belopp han utbetalat till läkare i ersättning för erhållen läkarvård. Då han av sjukkassan kan utfå ersättning med två tredjedelar av sina kostnader, kommer endast 5 kronor att stanna på den sjuke.

Såsom medicinalstyrelsen framhållit rubbas förutsättningarna för här ifrågakommande statsbidrag genom införandet av den obligatoriska sjukförsäkringen. Principiellt kan hävdas, att grunderna för ersättning enligt lagen om allmän sjukförsäkring får anses ha avvägrats på sådant sätt, att något ytterligare stöd från det allmännas sida icke bör ifrågakomma. Samtidigt måste emellertid betonas, att det ligger i den allmänna sjukförsäkringens natur att uppställa generella ersättningsnormer, vilka icke kan taga hänsyn till förhållandena i alla särskilda fall. Ett upphävande av 1939 års kungörelse i samband med sjukförsäkringsreformens ikraftträdande skulle medföra, att mindre bemedlade patienter, som nu är berättigade till statsbidrag, i vissa fall försattes i en sämre ställning än f. n. Särskilt i mera glest bebyggda trakter, där avståndet ofta är långt mellan läkarmottagningen och patientens bostad, kan ökningen av den enskildes utgifter för läkarvård bli kännbara på grund av dryga resekostnader. Jag finner det därför skäligt, att de ifrågakommande bidragsbestämmelserna i princip bibehållas efter sjukförsäkringens genomförande. Liksom medicinalstyrelsen anser jag emellertid, att statsbidraget bör beräknas endast på den kostnad, som den enskilde får vidkännas, sedan ersättning enligt sjukförsäkringslagen utgått. Statsbidraget bör liksom f. n. utgå med den del av den enskildes kostnad, som överstiger 15 kronor. För nuvarande sjukkassemlemmar innebär detta förslag visserligen någon försämring. Med hänsyn till de fördelar i övrigt, som sjukförsäkringsreformen kommer att medföra, synes denna försämring dock vara av underordnad betydelse. Jag föreslår alltså, att 1939 års kungörelse fr. o. m. den 1 januari 1955 ändras på sådant sätt, att statsbidrag till i kungörelsen avsedda mindre bemedlade må utgå med den del av läkararvodet och resekostnaden, för vilken ersättning icke utgår enligt sjukförsäkringslagen, dock endast i vad den överstiger 15 kronor.

De ändrade grunderna för statsbidraget torde medföra väsentligt minskad belastning på förevarande anslag. Ändringen kommer dock att inverka på

medelsbehovet endast under senare hälften av nästa budgetår. För hela budgetåret 1954/55 uppskattar jag medelsbehovet till 150 000 kronor.

Under åberopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna av mig förordad ändring av grunderna för statsbidrag till lindring i sjukvårdskostnaderna för mindre bemedlade patienter å landsbygden, att tillämpas fr. o. m. den 1 januari 1955;

b) till *Lindring i mindre bemedlade patienters å landsbygden sjukvårdskostnader* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 150 000 kronor.

[134] 132. Förbättrad sjukvård inom rikets ödemarksområden.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	40 000	16 457
1950/51	100	15 432
1951/52	100	10 134
1952/53	100	11 475
1953/54 (statsliggaren s. 1021)	15 000	
1954/55 (förslag)	10 000	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1953) föreslår, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Motiv.

Vid ingången av budgetåret 1953/54 fanns på anslaget en reservation av 17 733 kronor.

Det för samma budgetår disponibla beloppet uppgick alltså till 32 733 kronor.

Såvitt medicinalstyrelsen har sig bekant, föreligger icke behov av medel för uppförande eller inrättande av sjukstuga vid läkarstation under de närmaste åren.

För övriga med anslaget avsedda ändamål har styrelsen för budgetåret 1951/52 beviljat statsbidrag med sammanlagt 11 700 kronor. Med hänsyn till att maximibidraget för tillhandahållande av sjukvårdsautomobil fr. o. m. den 1 juli 1952 höjts från 3 500 till 5 000 kronor per år, räknade styrelsen för budgetåret 1952/53 med ett medelsbehov av cirka 15 000 kronor och för budgetåret 1953/54 med ett ytterligare något förhöjt belopp.

Till sin väsentliga del har anslaget disponerats för bidrag till anskaffande, drift och underhåll av sjukvårdsautomobiler på vissa platser inom ödemarksområdena. F. n. utgår bidrag till 3 sjukvårdsautomobiler, nämligen i Funäsdalen, Vittangi och Arvidsjaur. Därjämte har hos styrelsen

nyligen ansökts om bidrag till ytterligare 2 sjukvårdsautomobiler, en i Korpilombolo och en i Övre Ljungadalen.

Bidraget har i denna del främst haft till uppgift att stimulera tjänsteläkare, landsting, kommuner, sjukvårdsföreningar m. fl. att sörja för ordnandet av transportmöjligheter vid sjukdomsfall samt möjliggjort ett förbilligande av de enskildas kostnader för sådana transporter. Efter den obligatoriska sjukförsäkringens ikraftträdande den 1 januari 1955 torde kostnaderna för transporter av detta slag komma att väsentligen bäras av försäkringen och — oavsett avstånden — endast i mycket ringa mån belasta de enskilda. Ur denna synpunkt torde sålunda ifrågavarande bidragsbestämmelser icke längre komma att fylla någon uppgift.

Även om de speciella sjukvårdsförhållandena i ödemarksområdena fortfarande motivera särskilda åtgärder från det allmännas sida, synes det i samband med den allmänna sjukförsäkringens genomförande böra provas, i vilken form detta behov bör tillgodoses. I avvaktan på en reglering av dessa frågor anser sig styrelsen icke böra nu bifalla eller tillstyrka framställningar om statsbidrag i fall, där sådant bidrag icke redan utgår. Då emellertid för bidrag till sjukvårdsautomobil i ödemarksområde bl. a. kräves skriftlig förbindelse av vederbörande att under minst två år hålla sådan trafik i gång enligt av medicinalstyrelsen meddelade föreskrifter, synes det skäligt, att under en viss övergångstid statsbidrag fortfarande får utgå efter nu gällande grunder till redan befintliga sådana bilar. Med hänsyn härtill och då de å anslaget disponibla medlen till väsentlig del torde vara förbrukade vid ingången av budgetåret 1954/55, synes för berörda budgetår ett anslag av 15 000 kronor böra anvisas.

Yttrande.

Statskontoret anför.

Statskontoret anser sig ej böra göra erinran mot att såsom för innevarande budgetår bidrag till drift och underhåll av tre befintliga sjukvårdsautomobiler, sammanlagt högst 15 000 kronor, får beräknas även för hela budgetåret 1954/55. Till övriga ändamål, för vilka anslaget kan komma att anlitas, torde bidrag kunna utgå med tillhoppa högst 6 000 kronor för år. Medelsåtgången för budgetåren 1953/54 och 1954/55 skulle alltså icke överstiga tillhoppa 42 000 kronor. Då vid ingången av löpande budgetår fanns disponibelt ett belopp av 32 733 kronor, synes alltså tillräckligt att för budgetåret 1954/55 anvisa högst (42 000 — 32 733) 10 000 kronor.

Departementschefen.

Jag är f. n. icke beredd att taga ställning till huruvida statsbidraget till anskaffande, drift och underhåll av för sjukvårdsändamål avsedd automobil bör upphöra efter sjukförsäkringsreformens ikraftträdande. I avvaktan på slutligt ställningstagande i denna fråga förordar jag, att bidrag åtminstone för nästa budgetår får utgå efter nu gällande grunder

för redan befintliga bilar. I likhet med medicinalstyrelsen anser jag dock, att statsbidrag tills vidare ej bör beviljas för ytterligare bilar. På av statskontoret anförda skäl beräknar jag medelsbehovet för budgetåret 1954/55 till 10 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Förbättrad sjukvård inom rikets ödemarksområden* för budgetåret 1954/55 anvisa ett reservationsanslag av 10 000 kronor.

[135] 133. Sjuktransporter med flygplan. Anslag för ändamålet har i gällande riksstat uppförts med 75 000 kronor (statsliggaren s. 1021).

Flygförvaltningen har i samråd med luftfartsstyrelsen verkställt utredning angående helikopterflyg, vilken utredning avlämnats den 11 september 1953. Ärendet är efter avslutad remissbehandling föremål för beredning inom inrikesdepartementet. Förslag i ämnet avses skola framläggas för 1954 års riksdag. I avbidan på slutligt ställningstagande till frågan om anordnande av helikopterflyg föreslår jag, att ett preliminärt beräknat anslag för ändamålet uppföres under nästföljande punkt. Då detta ställningstagande kan påverka medelsbehovet under det här rubricerade anslaget, synes jämväl detta anslag i riksstatsförslaget böra uppföras med ett preliminärt belopp. Anslaget torde härvid böra upptagas med 90 000 kronor. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Sjuktransporter med flygplan* för budgetåret 1954/55 beräkna ett förslagsanslag av 90 000 kronor.

[136] 134. Anordnande av helikopterflyg. Något anslag för ändamålet är ej uppfört i gällande riksstat.

Under åberopande av vad jag anført under föregående punkt hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Anordnande av helikopterflyg* för budgetåret 1954/55 beräkna ett förslagsanslag av 170 000 kronor.

[137] 135. Centrala sjukvårdsberedningen: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	176 000	198 489
1953/54 (statsliggaren s. 1021)	205 000	
1954/55 (förslag)	207 000	

Yrkande.

Centrala sjukvårdsberedningen (skr. 1/9 1953) hemställer, att anslaget höjes med 69 000 kronor och att nuvarande under särskild rubrik upptaget anslag till beredningens arbetsstudieavdelning avföres från riksstaten.

1. Löneregleringar m. m.	Ökning
a) Överförande till detta anslag av avlöningskostnaderna för personalen å beredningens arbetsstudieavdelning	63 400
b) Ersättande av en tjänst som byrådirektör Ca 31 med en tjänst som byråchef Ca 37	3 060
c) 1 byrådirektör Ca 33 i stället för Ca 31	1 524
2. Omräkning.	
Löneklassuppflyttning	902
Avrundning	114
	69 000

Motiv.

1 a) och b) År 1951 föreslog beredningen, att dess arbetsstudieavdelning skulle på ett fastare sätt inordnas i beredningen samt att medel för avdelningen skulle upptagas under beredningens avlönings- och omkostnadsanslag. Framställningen föranledde dock icke någon åtgärd.

Beredningen har sedan dess styrkts i sin uppfattning, att arbetsstudieavdelningens verksamhet, vars värde för den fortlöpande sjukhusrationaliseringen torde vara oomtvistligt, lämpligen icke bör ledas av annat organ än beredningen. Frågan hur avdelningen bör inordnas i beredningen har utretts i samband med en av beredningen företagen översyn av dess organisation i övrigt. Beredningen har funnit den nuvarande organisationsformen i stort sett väl lämpad. Beslutanderätten i alla frågor av större vikt bör sålunda utövas av beredningens kollegiala organ, d. v. s. styrelsen och arbetsutskottet, såsom hittills varit fallet. I fråga om dessa organ synes ingen annan ändring böra ske än att arbetsutskottet utökas med ytterligare en ledamot. Befattningen som verkställande tjänsteman bör bibehållas. Denne tjänsteman har, förutom sina kamerala uppgifter, en viktig funktion som en för beredningens olika avdelningar sammanhållande kraft. För att rätt kunna fylla dessa krav fordras, att han på ett nära sätt följer och deltar i det dagliga kansliarbetet. Detta underlättas självfallet om, såsom f. n. är fallet, befattningshavaren samtidigt är innehavare av chefsbefattning med heltidstjänstgöring hos beredningen. Bortsett från arbetsstudierna täckes arbetet inom beredningen väl av de nuvarande två avdelningarna rent organisationsmässigt sett. Benämningarna å dessa avdelningar, nämligen standardiseringsavdelningen resp. arkivavdelningen, äro dock ej adekvata och böra ändras till materielavdelningen resp. planläggningsavdelningen.

Arbetsstudierna vid sjukhusen äro av största värde för rationaliseringsarbetet vid varje särskilt sjukhus, såväl i vad rör materielfrågor som be-

träffande sjukhusdriften i övrigt. Arbetsstudiernas huvudsakliga karaktär av hjälpmedel för en rätt planläggning av sjukhusarbetet synes böra medföra, att arbetsstudieavdelningen ingår som en särskild arbetsenhet i den del av beredningen, som har att handlägga planlägningsärenden i övrigt. Chefen för denna sektor bör med särskild hänsyn till vikten av att byggnadsfrågorna handläggas på bästa möjliga sätt liksom hittills vara högskoleutbildad arkitekt av utmärkt skicklighet. Denna chefsbefattning, som torde vara närmast jämförbar med chefskapet för byggnadsstyrelsens utredningsbyrå, bör därför inrättas som en byråchefstjänst med samma löneställning som byggnadsrådets, f. n. Ca 37.

Tre ledamöter av beredningens styrelse ha *reserverat* sig mot förslaget rörande arbetsstudieavdelningen och uttalat, att avdelningen visserligen borde inordnas i beredningen men ingå däri såsom en självständig avdelning.

1 c) Organisationsöversynen har givit vid handen, att behov föreligger av lönereglering av vissa tjänster och viss personalökning. Beredningen anser sig dock nu endast böra påyrka lönereglering för föreståndaren för standardiseringsavdelningen. Jämlikt tjänsteförteckningskommitténs förslag har byrådirektörstjänst av mera självständig natur med arbetsuppgifter av övervägande teknisk eller ekonomisk art i övervägande antalet fall placerats i 33 lönegraden. Här ifrågavarande befattning är en högre ingenjörsbefattning. Med hänsyn till tjänstens särställning kan någon direkt jämförelse med andra statstjänster icke göras utom i fråga om tjänstens allmäntekniska innebörd. I sistnämnda hänseende framhålles placeringen i 33 lönegraden av de viktigare ingenjörsbefattningarna hos patent- och registreringsverket.

Yttranden.

Statskontoret yttrar.

I 1950 års statsverksproposition anförde departementschefen, att han i avvidan på resultatet av 1949 års rationaliseringsutrednings arbete icke vore beredd att då taga ställning till ett av beredningen framfört förslag om inrättande av en permanent institution för organisations- och arbetsstudier på sjukhusen. Rationaliseringsutredningen har numera slutfört sitt arbete, dock utan att föreslå ändrad organisation av arbetsstudieavdelningen. I samband med prövningen av beredningens anslagsäskanden för budgetåret 1952/53 förklarade sig departementschefen ej heller beredd taga ställning till frågan om avdelningens inordnande i beredningen. Vid sådant förhållande utgår statskontoret från att kostnaderna för avdelningen alltså böra bestridas från ett särskilt anslag.

Då frågan om de båda byrådirektörernas löneställning prövats och avgjorts senast av 1952 års riksdag (propositionen nr 107, riksd. skr. nr 330), torde beredningens förslag beträffande nämnda befattningar ej böra föranleda någon åtgärd.

Statens sjukhusutredning av år 1943 anför.

I yttrande den 15 november 1951 uttalade sjukhusutredningen, att behovet av en permanent arbetsstudieavdelning syntes så dokumenterat, att dess karaktär av provisorium ej längre borde bibehållas. De senaste två årens erfarenhet har bestyrkt denna uppfattning. Utredningen ansluter sig därför oreserverat till förslaget, att arbetsstudieavdelningen skall bestå och på ett fastare sätt inordnas i beredningen. I fråga om sättet för avdelningens inordnande i sjukvårdsberedningen erinras, att avdelningen har många uppdragsgivare. På anmodan av sjukhusens huvudmän skall den biträda vid utredning av för dem aktuella frågor. Avdelningen skall också stå beredningens två andra avdelningar till tjänst vid deras för sjukhusväsendet i dess helhet viktiga undersökningar eller när det gäller att planmässigt utarbета förslag eller lämna sjukhushuvudmännen råd och anvisningar beträffande sjukhusens utformning och utrustning, arbetsmetoder o. s. v. Arbetskraften inom arbetsstudieavdelningen har visat sig för liten för att avdelningen skolat kunna tillgodose alla krav på assistens. Om avdelningen skall kunna utnyttjas på mest ändamålsenliga sätt, måste man undvika, att den nyckfullt ålägges arbete för de olika uppdragsgivarna. För nödig planmässighet synes det behövas en för sjukvårdsberedningen i dess helhet gemensam ledning, utövad av en tjänsteman, som är väl förtrogen med arbetet inom alla avdelningarna och med deras uppgifter samt resurser i fråga om arbetskraft.

Vad sålunda anförts finner sjukhusutredningen i princip tala för att arbetsstudieavdelningen inordnas i sjukvårdsberedningen såsom en självständig avdelning och att densamma jämte de två övriga avdelningarna ställas under gemensam ledning av en överordnad tjänsteman i kanslichefs ställning. I enahanda riktning talar det förhållandet, att antalet kvalificerade tjänstemän f. n. utgör 3 å »planläggningsavdelningen», 3 å »materielavdelningen» och 5 å arbetsstudieavdelningen. Utredningen ansluter sig därför närmast till reservanternas standpunkt. För att begränsa utgifterna utan uppgivande av den större grad av samordning och fasthet i ledningen, som inrättandet av en kanslichefsbefattning innebär, synes tills vidare kunna uppdragas åt kanslichefen att jämväl fungera som chef för en av avdelningarna. Med hänsyn till den ekonomiska betydelsen av sjukvårdsberedningens verksamhet bör kanslichefsbefattningen icke placeras lägre än i lönegrad Cp 13. Samtidigt bör nuvarande arvode av 3 600 kronor åt den verkställande tjänstemannen indragas.

Godtages ovannämnda förslag torde anledning ej föreligga att uppflytta den återstående byrådirektörstjänsten till 33 lönegraden. I stället bör chefen för arbetsstudieavdelningen uppflyttas från 27 till 29 lönegraden.

Departementschefen.

Såväl centrala sjukvårdsberedningens styrelse som statens sjukhusutredning av år 1943 är ense om att den till beredningen provisoriskt anslutna arbetsstudieavdelningens uppgifter är av så permanent karaktär, att avdelningen bör på ett fastare sätt inordnas i beredningen. Skiftande meningar har däremot yppats både inom beredningens styrelse och från sjukhusutredningens sida om formen härför. För egen del är jag icke beredd att taga ställning till förslagen om beredningens organisation, förrän större

klarhet vunnits om hur denna lämpligen bör vara uppbyggd. Jag föreslår sålunda, att den nuvarande organisationsformen bibehålles. Däremot har jag intet att erinra mot att benämningarna standardiseringsavdelningen och arkivavdelningen ändras till materielavdelningen resp. planläggningsavdelningen.

Av det anförda följer, att jag f. n. icke är beredd att föreslå utbyte av den ena byrådirektörsbefattningen hos beredningen mot en byråchefstjänst. Ej heller kan jag f. n. tillstyrka det redan i 1953 års statsverksproposition berörda förslaget om uppflyttning av byrådirektörerna från 31 till 33 lönegraden.

I enlighet med vad jag föreslagit bör de för arbetsstudieavdelningen avsedda medlen liksom hittills redovisas under ett särskilt anslag. Angående medelsbehovet under detta återkommer jag i det följande.

Under avlöningsanslaget för centrala sjukvårdsberedningen har under anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal beräknats arvode till beredningens sekreterare med 2 160 kronor för år. Jag förordar, att detta belopp överföres till anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t. Härjämte bör anslaget på grund av automatiska förändringar uppräknas med i runt tal 2 000 kronor.

Anslaget beräknas sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän oförändrat 36 600 kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 10 800 (+ 2 200) kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 99 300 (— 1 200) kronor och rörligt tillägg 60 300 (+ 1 000) kronor.

Anslaget bestämmes alltså till (36 600 + 10 800 + 99 300 + 60 300) 207 000 (+ 2 000) kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för centrala sjukvårdsberedningen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1954/55:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	36 600
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	10 800
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	99 300
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	60 300

Summa förslagsanslag kronor 207 000;

b) till *Centrala sjukvårdsberedningen*: Avlöningar för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 207 000 kronor.

[138] 136. Centrala sjukvårdsberedningen: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	19 000	16 950
1953/54 (statsliggaren s. 1022)	18 000	
1954/55 (förslag)	18 000	

Yrkande.

Centrala sjukvårdsberedningen (skr. 1/9 1953) hemställer, att anslaget höjes med 3 100 kronor.

Motiv.

Den inordning av arbetsstudieavdelningen i centrala sjukvårdsberedningen, som föreslagits under föregående punkt, bör medföra, att de för arbetsstudieavdelningen avsedda medlen till omkostnader överförs till förevarande anslag. De i omkostnadsanslaget ingående utgifts- och inkomstposterna böra icke ändras i vidare mån än som föranledes av anslagens sammanförande.

Yttrande.

Statskontoret. Den i beredningens omkostnadsstat upptagna anslagsposten till sjukvård bör med hänsyn till belastningen (1951/52 788 kronor, 1952/53 1 542 kronor) uppföras med 1 200 kronor. Den ökade medelsåtgången å anslagsposten till publikationstryck under budgetåret 1952/53 (7 628 kronor) beror på förhållanden, som beräknas ej komma att påverka utgifterna under budgetåret 1954/55. Uppskattningen av medelsbehovet för angivna ändamål föranleder därför ej erinran. Motsvarande gäller beträffande den under rubriken särskilda uppbördsmedel uppförda posten Inkomster av försålda publikationer.

Departementschefen.

Såsom jag anført under föregående punkt, anser jag, att arbetsstudieavdelningens medelsbehov alltjämt bör redovisas under särskilt anslag. Under förevarande rubrik beräknar jag oförändrat anslag, 18 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Centrala sjukvårdsberedningen: Omkostnader* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 18 000 kronor.

[139] 137. Centrala sjukvårdsberedningen: Arbetsstudieavdelning.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	54 300	64 804
1953/54 (statsliggaren s. 1022)	62 600	
1954/55 (förslag)	63 600	

Såsom jag berört under närmast föregående båda punkter, bör arbetsstudieavdelningens medelsbehov alltså anvisas under särskilt anslag.

På grund av automatiska förändringar bör de medel, som avses för avlöningar, uppräknas med 1 000 kronor.

Anslaget beräknas sålunda: avlöningar till icke-ordinarie personal 40 000 (+ 1 000) kronor, rörligt tillägg oförändrat 20 500 kronor, sjukvård m. m., reseersättningar och expenser oförändrat resp. 100, 7 000 och 4 000 kronor. Uppbördsmedlen beräknas likaledes till samma belopp som i gällande stat, 8 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande stat för centrala sjukvårdsberedningens arbetsstudieavdelning, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1954/55:

Stat.

Utgifter.

A. Avlöningar.

1. Avlöningar till icke-ordinarie personal	40 000	
2. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	20 500	60 500

B. Omkostnader.

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	100	
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	7 000	
3. Expenser, <i>förslagsvis</i>	4 000	11 100
Summa kronor		71 600;

Särskilda uppbördsmedel.

Ersättningar för verkställda undersökningar	8 000
Summa förslagsanslag kronor	63 600;

b) till Centrala sjukvårdsberedningen: Arbetsstudieavdelning för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 63 600 kronor.

[140] 138. Bidrag till psykisk barna- och ungdomsvård.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	150 000	218 267
1952/53	200 000	129 669
1953/54 (statsliggaren s. 1023)	260 000	
1954/55 (förslag)	340 000	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1953) föreslår, att anslaget höjes med 100 000 kronor.

Motiv.

För verksamheten under år 1952 har vid budgetårets utgång statsbidrag ännu ej utbetalats till fyra huvudmän. Statsbidragen till dem beräknas komma att uppgå till sammanlagt cirka 114 400 kronor.

Personalen inom den psykiska barna- och ungdomsvården i Stockholms stad kommer att 1954 vara utökad med 2 läkare och 5 assistenter. Rådgivningsbyråer planeras i Jönköpings, Västmanlands och Norrbottens län med en personal om 1 läkare och 3 assistenter vid varje. Vidare kommer verksamheten att utökas i Göteborgs stad, sedan staden övertagit Frölundaborgs barnhem. I samband därmed tillkomma 1 läkare och 3 assistenter. Utbyggnaden omfattar således 6 läkar- och 17 assistenttjänster. Det härav ökade medelsbehovet, inklusive statsbidrag till resor, beräknas till i runt tal 100 000 kronor.

Departementschefen.

Enligt vad jag under hand inhämtat från medicinalstyrelsen är statsbidragsberättigad verksamhet godkänd inom Stockholms och Göteborgs städer samt sju landstingsområden, nämligen Stockholms, Uppsala, Malmöhus, Älvsborgs, Värmlands, Jämtlands och Västerbottens län. Därjämte har plan för verksamhet i viss begränsad utsträckning godkänts för Jönköpings län. I Stockholms stad har styrelsen förutom en rådgivningscentral godkänt ett antal filialbyråer. Med hänsyn till den av medicinalstyrelsen beräknade utvidgningen av verksamheten anser jag mig böra tillstyrka, att anslaget uppräknas. Ökningen torde dock kunna begränsas till 80 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till psykisk barna- och ungdomsvård* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 340 000 kronor.

[141] 139. Kostnader för sjukvård m. m. åt vissa utlännningar.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	1 750 000	1 320 990
1952/53	1 815 000	907 891
1953/54 (statsliggaren s. 1023) ..	1 150 000	
1954/55 (förslag)	850 000	

Yrkanden.

I. *Medicinalstyrelsen* (skr. 31/8 1953) föreslår, att anslaget nedräknas med 250 000 kronor.

II. Av Sveriges förenade studentkårer och Sveriges internationella akademikerkommitté (skr. 23/9 1953) hemställas om medgivande att till Sverige överföra högst femton tuberkulossjuka flyktingstudenter för vård å sanatorium.

Motiv.

I. Den låga belastningen på anslaget budgetåret 1952/53 beror delvis på att endast 3 tuberkulossjuka flyktingar anlänt till Sverige av den grupp på 25, som skulle mottagas här i enlighet med förslag i propositionen nr 2/1952 (bil. 10; riksd. skr. nr 14/1952). Vidare har avgången från sanatorierna av utländska patienter varit betydligt större än beräknat. Det för budgetåret 1953/54 anvisade anslaget är avsett för dels sjuka flyktingar, vilka på grund av tidigare beslut omhändertagits eller komma att omhändertagas för vård, dels ock omkring 30 tuberkulossjuka flyktingstudenter, vilka må komma att överföras till Sverige genom Sveriges förenade studentkårers och Sveriges internationella akademikerkommittés försorg.

Det klientel, som f. n. står under medicinalstyrelsens omvårdnad, fördelade sig den 1 augusti 1953 på följande sätt:

Konvalescentförläggningen Stråtenbo	41
E-paviljongerna och sanatorierna	78
Övriga sjukvårdsinrättningar	8
Vrigstadhemmet	9

136

Jämlikt riksdagens beslut i anledning av propositionen nr 201/1953 må för varaktig vistelse mottagas omkring 25 tuberkulossjuka flyktingar från Tyskland och Österrike jämte anhöriga. Kostnaden för dessa flyktingars sanatorievård skall under budgetåret 1953/54 bestridas av bidrag från American Joint Distribution Committee. Genom beslut den 17 juli 1953 har Kungl. Maj:t föreskrivit, att kostnaden under budgetåret 1953/54 för vård m. m. av ett tiotal tuberkulossjuka flyktingar av europeisk härkomst från Kina jämte anhöriga skall bestridas från visst anslag under tredje huvudtiteln. För budgetåret 1954/55 torde vårdkostnaderna för dessa flyktingkategorier bära utbetalas från anslaget till kostnader för sjukvård m. m. åt vissa utlännningar.

Medicinalstyrelsen har för budgetåret 1954/55 utgått från att antalet å sanatorier intagna patienter skall minska. Beläggningen å Stråtenbo konvalescentförläggning torde däremot komma att förbli förhållandevis konstant, då det klientel, som vistas där, icke synes kunna placeras på annat håll. Styrelsen räknar med följande beläggning och vårdkostnad.

	Antal vårdade per dag	Beräknad dagkostnad	Årskostnad
Stråtenbo konvalescentförläggning	40	7: 50	109 500
Vrigstadhemmet	9	6: —	19 710
E-paviljonger och sanatorier	80	22: —	642 400
Övriga sjukvårdsinrättningar	5	7: 40	13 505
	134		785 115

Medel till social omvårdnad, beräknad att omfatta i medeltal 134 patienter erfordras för fickpengar, inköp av kläder samt patienternas sysselsättning och förströelse. Anslag för sist angivet ändamål utgår f. n. vid E-paviljongerna och Vrigstadhemmet med en krona samt vid Stråtenbo konvalescentförläggning med två kronor per patient och månad. Medlen omhänderhas av vårdanstaltens kuratorer (s. k. kuratorsmedel). I förut angiven dagkostnad för stråtenboläget har styrelsen medräknat kuratorsmedel och fickpengar. I dagkostnaden ingår även fickpengar till patienter å »övriga» sjukvårdsinrättningar.

Medicinalstyrelsen anser skäligt, att fickpenningbeloppet höjes från 70 till 90 öre, motsvarande den höjning med 25 procent, som rekommenderats i fråga om pensionärs andel av folkpension. Kostnaderna för den sociala omvårdnaden beräknas i enlighet härmed på följande sätt.

Fickpengar för 89 patienter å 0: 90 per dag	28 800: —
Kläder m. m. för 134 patienter å 300: — per år	40 200: —
Kuratorsmedel för 89 patienter å 1: — per månad	1 068: —
	70 068: —

Medelsbehovet för tandvård, resor till och från sjukvårdsinrättningar samt begravningskostnader uppskattas till resp. 2 000, 6 000 och 1 000 kronor eller tillhopa 9 000 kronor.

Lönekostnaderna för chefs- och läkarpersonal vid stråtenboförläggningen, för kuratorer vid E-paviljongerna och för en kurator hos styrelsen beräknas till resp. 22 800, 6 000 och 11 900 kronor. För extra arbetskraft hos styrelsen för det centrala bestyret med verksamheten beräknas 12 000 kronor, varför lönekostnaderna i sin helhet skulle uppgå till 52 700 kronor.

Sammanlagt skulle alltså erfordras (785 115 + 70 068 + 9 000 + 52 700) 916 883 kronor, vilket belopp torde kunna avrundas till 900 000 kronor.

II. Om flyktingstudenterna anföres.

Slutlig uttagning av de 30 tuberkulossjuka flyktingstudenter, som enligt beslut av 1953 års riksdag skulle få mottagas för vård, i första hand å Hessleby sanatorium, har ägt rum under försommaren 1953. Hittills ha 18 studenter anlänt till Sverige, övriga beräknas komma under den närmaste tiden.

Av medicinalstyrelsens anslagsberäkning för budgetåret 1954/55 framgår, att en viss minskning av antalet å sanatorium intagna studenter beräknas komma att äga rum. Den möjligheten har dock beaktats, att större delen av patienterna kan komma att behöva vård även under budget-

året 1954/55. Då uppgifter om de ännu icke anlända flyktingstudenternas aktuella sjukdomssituation saknas, torde en dylik säkerhetsmarginal vara välbetänkt. Emellertid visa många av de hittills inkomna fallen en sjukdomsbild, som gör det troligt, att större delen av dem kommer att kunna utskrivas före eller under nästkommande budgetår. I sådant fall blir det följaktligen ekonomiskt möjligt att utfylla några av de ledigblivna vårdplatserna med andra tbc-sjuka flyktingstudenter, som hittills fått stå på väntelista. Då dessa studenter fortfarande leva under mycket svåra villkor, är det önskvärt, att även de kunde erbjudas vård på svenskt sanatorium. Utöver de trettio, som redan beviljats vård, skulle på reservlistan tillkomma högst femton tbc-sjuka flyktingstudenter. Omhändertagandet efter friskskrivningen kommer att ske genom försorg av den kurator, som studentkårerna anställt härför.

Yttranden.

Över den av *Sveriges förenade studentkårer och Sveriges internationella akademikerkommitté* gjorda framställningen har yttrande avgivits av medicinalstyrelsen, överstyrelsen för Konung Oscar II:s jubileumsfond och arbetsmarknadsstyrelsen.

Medicinalstyrelsen upplyser, att av de 78 patienter, som den 1 augusti 1953 vårdades på E-paviljonger och sanatorier, tillhörde 10 gruppen tuberkulossjuka flyktingstudenter. Utöver de 20 tillkommande flyktingstudenterna skulle mottagas 25 tuberkulossjuka flyktingar från Tyskland och Österrike och ett 10-tal tuberkulossjuka flyktingar av europeisk härkomst från Kina. Totalt skulle således antalet patienter på E-paviljonger och sanatorier komma att uppgå till $(78 + 20 + 25 + 10)$ 133. Styrelsen har emellertid räknat med en genomsnittlig beläggning av 80 patienter på E-paviljongerna och sanatorierna. Erfarenheten har nämligen visat, att en stor del av de flyktingpatienter, som under senare år mottagits, kunnat utskrivas redan under första året efter ankomsten till Sverige. Om avgången från E-paviljongerna och sanatorierna skulle bli större än vad medicinalstyrelsen förutsett, och den genomsnittliga beläggningen under budgetåret 1954/55 således ej skulle uppgå till 80 patienter, skulle ytterligare medel för ifrågavarande flyktingstudenter ej behöva anvisas. Under denna förutsättning har styrelsen intet att erinra mot bifall till studenternas framställning.

Överstyrelsen för Konung Oscar II:s jubileumsfond anför.

Vid utgången av september månad 1953 hade 20 flyktingstudenter intagits på Hessleby sanatorium. I den mån vakanser uppstå på de vårdplatser vid sanatoriet, som tagits i bruk eller stå i beredskap för vård av de 30 studenter, för vilkas sanatorievård medel beviljats, synes hinder icke möta att på dessa platser mottaga även andra flyktingstudenter. Överstyrelsen har därför icke något att erinra mot bifall till framställningen.

Arbetsmarknadsstyrelsen yttrar.

I sin skrivelse år 1952 angående överföring av 30 flyktingstudenter förklarade studentkårer och akademikerkommittén, att var och en av 20 — *Bihang till riksdagens protokoll 1954. 1 saml. Nr 1. Bil. 13.*

de sjuka studenterna skulle omhändertagas av en studentkår eller studentnation, som även i framtiden skulle lämna dem stöd och hjälp. Enligt vad arbetsmarknadsstyrelsen inhämtat är avsikten numera, att flyktingstudenterna skola slutföra sina studier endast om de kunna förväntas avlägga examen efter högst några terminers studier vid svensk högskola. Högst ett tiotal av studenterna beräknas komma att fullborda sina studier, medan de övriga förutsättas skola söka arbete, så snart de tillfrisknat.

Några av de överförda studenterna äro redan så återställda, att arbetsförmedlingens medverkan till arbetsplacering påkallats. Då studenterna i regel sakna praktisk erfarenhet från arbetslivet, är det i nuvarande arbetsmarknadsläge svårt att anskaffa lämpliga anställningar. I många fall torde det bli nödvändigt att först omskola studenterna till lämpligt yrke. Till kostnaderna härför anse sig studentkårerna icke kunna medverka. Ej heller ha de medel disponibla för starthjälp, avseende resor, lån till klädesutrustning, kost och logi m. m. Ekonomisk medverkan från staten kan sålunda komma att påfordras också för andra ändamål än själva vårdkostnaden. Formella möjligheter till medverkan vid omskolning och starthjälp föreligga i och för sig, men härvid kommer styrelsens anslag för arbetsvård samt flyktinghjälp att belastas. Styrelsen har vid sin framställning om medel för innevarande budgetår icke räknat med kostnader för ändamålet.

Med hänsyn till överföringens begränsade omfattning vill styrelsen icke motsätta sig bifall till nu föreliggande framställning. Dock vill styrelsen anmäla, att, därest urvalet kommer att verkställas efter samma grunder som vid den föregående överföringen, ekonomisk medverkan från statens sida kan komma att påkallas för omskolning och starthjälp i samband med studenternas inplacering i arbetslivet.

Departementschefen.

Enligt medgivande av 1953 års riksdag i anledning av i statsverkspropositionen (XI, s. 252, ff.) och propositionen nr 201 framförda förslag skulle — utöver tidigare i landet befintliga sjuka flyktingar — mottagas ytterligare *dels* omkring 30 tuberkulossjuka flyktingstudenter, vilka skulle hitföras genom Sveriges förenade studentkårers och Sveriges internationella akademikerkommittés försorg, *dels ock* omkring 25 tuberkulossjuka flyktingar från Tyskland och Österrike jämte högst 25 vuxna och cirka 30 minderåriga anhöriga till dem. Från medicinalstyrelsen har jag inhämtat, att intill den 5 december 1953 hade anlönt 23 studenter, tillhörande den första kategorien, samt 26 sjuka flyktingar och 33 anhöriga till dessa, tillhörande andra grupper.

I propositionen nr 201/1953 anmälde jag vidare, att förhandlingar påginge med Förenta Nationernas flyktingkommissarie om att till Sverige överföra ett tiotal flyktingar av europeisk härkomst från Kina. Förhandlingarna resulterade i att 11 tuberkulossjuka och 17 anhöriga till dessa beviljats inresevisering till riket. Hittransporten kommer att ombesörjas av Förenta Nationerna, som härjämte utfäst sig att lämna visst bidrag för

varje sjuk flykting. Gruppen beräknas anlända till Sverige i början av januari 1954.

Sjukdomsbilden hos de hittills anlända tuberkulossjuka flyktingstudenterna har i stort sett visat sig relativt gynnsam. Ett par studenter har redan utskrivits från sanatorium, och flertalet av de övriga väntas kunna lämna sjukhuset före utgången av innevarande budgetår. Det synes därför sannolikt, att ett relativt stort antal av de vårdplatser vid Hesseleby sanatorium, som reserverats för ifrågavarande flyktinggrupp, kommer att bli tillgängligt under nästa budgetår. I den mån lediga platser uppkommer förutsätter jag, att Kungl. Maj:t skall äga medgiva, att ytterligare högst 15 av de av Sveriges förenade studentkårer och Sveriges internationella akademikerkommitté uttagna tuberkulossjuka flyktingstudenterna må överföras till Sverige för sanatorievård på samma villkor som föreskrivits beträffande de redan hitkomna studenterna.

Då den genomsnittliga beläggningen på E-paviljonger och sanatorier under nästa budgetår torde kunna beräknas bli något lägre än medicinalstyrelsen förutsatt, uppskattar jag medelsbehovet under förevarande anslag till 850 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader för sjukvård m. m. åt vissa utlännningar* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 850 000 kronor.

[142] 140. Kostnader för överförande till Sverige av vissa utländska läkare.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	120 000	73 836
1952/53	35 000	28 747
1953/54 (statsliggaren s. 1024)	20 000	
1954/55 (förslag)	5 000	

Under anslaget, som f. n. är upplaget förslagsvis, har anvisats medel för bestridande av vissa kostnader i samband med den överföring till Sverige av högst 100 österrikiska läkare, varom beslut fattades av 1950 års riksdag. Av de 60 österrikiska läkare, som utsetts att överföras till Sverige, har, enligt vad jag inhämtat från medicinalstyrelsen, 45 numera kommit hit. Överföringsaktionen torde därmed i huvudsak få anses avslutad. Då jag emellertid icke anser det helt uteslutet, att ytterligare några enstaka läkare kan komma att överföras hit under de närmaste åren, bör medel finnas tillgängliga för i samband därmed uppkommande kostnader. Jag föreslår därför, att förevarande anslag med bibehållen rubrik omändras

till reservationsanslag och att 5 000 kronor anvisas för ändamålet. I enlighet härmed hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader för överförande till Sverige av vissa utländska läkare* för budgetåret 1954/55 anvisa ett reservationsanslag av 5 000 kronor.

C. Alkoholistvård m. m.

[143] 1. Statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	644 000	789 000
1953/54 (statsliggaren s. 1024)	790 000	
1954/55 (förslag)	789 000	

Yrkanden.

I. *Styrelsen för statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes* (skr. 28/8 1953) hemställer, att anslaget höjes med 14 700 kronor.

	Ökning
1. 1 uppsyningsman Ca 16 i st. f. en förste förman Ca 14	780
2. 1 arbetsterapeut Ce 14 i st. f. en förman Cg 10	1 356
3. 1 reparatör Ce 13 i st. f. en eldare Ce 11	684
4. 1 ekonomibiträde Ce 7	6 852
5. 1 förste förman Ca 14 i st. f. Ce 14	—
6. Omräkning	
a) löneklassuppflyttning	291
b) ändrad ortsgruppering	4 737
	14 700

II. *Sveriges arbetsledareförbund* (skr. 24/11 1951) hemställer, att trädgårdsmästaren vid anstalterna uppflyttas från 16 till 19 lönegraden.

Motiv.

I. Antalet intagna har under de senaste två budgetåren uppgått till i genomsnitt 100 resp. 105. Vid anslagsberäkningarna har styrelsen utgått från en i huvudsak oförändrad beläggning. Vidare har förutsatts, att anstalterna fr. o. m. den 1 januari 1954 uppflyttas från ortsgrupp 3 till ortsgrupp 4.

Styrelsen erinrar, att de löneregleringar, som beslutats i anledning av tjänsteförteckningskommitténs resp. biträdesutredningens förslag, ej berört den egentliga förvaltningspersonalen, såsom direktör, pastor och förste lärare, kamrerare och assistenter m. fl. Civila statstjänstemännens förbund har numera påkallat förhandlingar rörande förvaltningspersonalen. Härjämte har Sveriges arbetsledareförbund hemställt om lönegradsuppflyttning för anstaltens trädgårdsmästare. Då de ifrågasatta löneregleringarna synas böra lösas förhandlingsvägen, har styrelsen icke ansett sig böra upptaga några yrkanden beträffande de berörda tjänsterna. Styrelsen hemställer emellertid, att löneställningen för denna personal snarast blir föremål för prövning.

1) Anstaltens sjukhus inrymmer förutom avdelningar för smittosamt sjuka en lbc-avdelning, gemensam för samtliga alkoholistanstalter. Sjukhuset betjänar även fångvårdsanstalten vid Svartsjö. En förste förman svarar under anstaltsläkaren för sjukvården, är ständigt jourhavande och utövar den direkta tillsynen av sjukhuset. Befattningshavaren, vilken sedan 1921 varit knuten till sjukhuset, bör på grund av sina ansvarsfulla uppgifter jämnställas med anstaltens uppsyningsmän.

2) För budgetåret 1952/53 ställdes medel till förfogande, varigenom en förman kunnat beredas tillfälle att genomgå en kurs för arbetsterapeuter vid Steneby yrkesskolor. De intagnas fysiska och psykiska tillstånd omöjliggör i åtskilliga fall arbetsplacering i jordbruket eller verkstäderna. Den nämnde förmannens arbetsterapeutiska verksamhet har redan givit förhållandevis gynnsamma resultat. Utifrån styrelsens inriktning av vårdarbetet är behovet av en arbetsterapeut stadigvarande. Motsvarande arbetsuppgifter inom fångvården fullgöras av arbetsterapeuter i 14 lönegraden. Vid bifall till förslaget är styrelsen beredd minska bevakningspersonalen med en förman i Cg 10.

3) Fr. o. m. den 1 juli 1952 inrättades en befattning för eldare, vilken bl. a. skulle svara för de omfattande elektriska installations- och reparationsarbetena, för vilka anstaltens maskinist saknade behörighet. Trots upprepade försök har tjänsten med hänsyn till den låga löneplaceringen icke kunnat besättas med sökande, som innehar sådan behörighet. Utomstående arbetskraft måste f. n. anlitas för de elektriska arbetena. Kostnaderna härför uppgå till betydligt större belopp än den begärda lönegradsuppflyttningen.

4) På grund av personalstyrkans otillräcklighet måste interner anlitas för även andra uppgifter i köket än rena handräckningsgöromål. Lämpligheten härav kan ur hygieniska synpunkter ifrågasättas. Arbetstiden för ekonomipersonalen är mycket lång.

5) Befattningshavaren, som innehaft sin tjänst sedan den 1 april 1946, sökte hösten 1952 en ordinarie förste förmansbefattning. Då denna måste disponeras för speciella uppgifter, kunde styrelsen icke konstituera denne sökande å befattningen, fastän han hade längre tjänstetid än sina medsökande. I utlåtande över av sökanden anförda besvär, vilka ogillades av Kungl. Maj:t, uttalade styrelsen, att klagandens önskemål om ordinarie befattning i stället borde tillgodoses genom att hans egen tjänst ordinarie-sattes.

II. Trädgårdsmästaren tjänstgör i realiteten som föreståndare för kolonin Kungsgården. Dennas storlek och arbetsuppgifternas kvalificerade natur motivera, att befattningshavaren jämnställes med fångkoloniernas föreståndare i lönegrad 19. Befattningshavaren svarar självständigt för den omfattande trädgårdsrörelsens ekonomi. Under honom sortera 1 förste förman och 5 förmän.

Yttranden.

Över anstaltsstyrelsens framställning har yttrande avgivits av statskontoret och socialstyrelsen.

Statskontoret. Då yrkandena om ändring av en befattning såsom förste förman till tjänst som uppsyningsman och om inrättande av en befattning som arbetsterapeut prövats vid 1953 års riksdag, föreslås de förnyade förslagen härom ej föranleda någon åtgärd. Ej heller kan statskontoret förorda, att den år 1952 inrättade eldarebefattningen i Ce 11 får utbytas mot en reparatörstjänst i Ce 13. Förslaget om utökning av ekonomipersonalen anser sig statskontoret under hänvisning till den av 1953 års riksdag beslutade förstärkningen av motsvarande personal vid Venngarnsanstalten böra tillstyrka såtillvida, att medel anvisas för anställande av ett ekonomibiträde med lön enligt Cg 4 och med lönetillägg på 15 kronor i månaden. Yrkandet om ordinariesättning av en extra ordinarie förmansbefattning vill statskontoret med hänsyn till föreliggande förhållanden icke motsätta sig.

Socialstyrelsen yttrar.

Under återopande av vad styrelsen anförde beträffande ett av anstaltsstyrelsen för budgetåret 1953/54 framfört förslag om ändring av försteförmansbefattningen vid sjukavdelningen till en uppsyningsmanstjänst (1953 års statsverksproposition XI, s. 259), tillstyrker styrelsen ånyo detta förslag.

Av socialstyrelsen tidigare anförda skäl för inrättande av en befattning som arbetsterapeut äga alltså giltighet. Möjligheten att hålla även det klientel sysselsatt, som icke kan deltaga i vanligt arbete, kan icke skattas nog högt. Härtill kommer att en terapeut bör kunna medverka till att hålla vårdtagarna sysselsatta även under fritiden, varigenom det alltid brännande fritidsproblemet åtminstone delvis kan bemästras. Befattningshavaren bör ha samma löneställning som motsvarande befattningshavare på andra vårdområden. Socialstyrelsen tillstyrker därför även nu förslaget om inrättande av en befattning som arbetsterapeut.

Socialstyrelsen understryker angelägenheten av att löneställningen för den ledande personalen snarast möjligt omprövas.

Departementschefen.

Frågan om löneroglering för den ledande förvaltningspersonalen och trädgårdsmästaren vid anstalten är föremål för övervägande inom civildepartementet och upptages därför icke till behandling i detta sammanhang.

Med hänsyn till de goda erfarenheter, som vunnits av sysselsättnings- och arbetsterapi vid anstalten, tillstyrker jag, att en befattning såsom arbetsterapeut inrättas för befattningshavare, som undergått utbildning härför. Jag föreslår, att tjänsten placeras i Cg 14. Under den tid förman vid anstalten må inneha förordnande å tjänsten, bör vikariatsförordnande på hans förmansbefattning icke meddelas. I enlighet med vad chefen för civil-

departementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor, bör eldarebefattningen uppflyttas till tjänst såsom reparatör i Ce 12. Då utgifterna för anlitande av utomstående arbetskraft för elektriska arbeten i samband härmed torde minska, synes uppflyttningen ej böra föranleda någon uppräknig av anslaget. Anstaltsstyrelsens förslag angående personalförstärkning och löneregleringar i övrigt finner jag mig icke kunna biträda.

Under omkostnadsstaten för anstalten beräknar jag för nästa budgetår medel för anskaffande av en automobil. Tillgången till en bil torde medföra minskat behov av medel till övertidsersättningar åt anstaltens bevakningspersonal. Jag räknar med att minskningen skall uppgå till i runt tal 2 000 kronor.

De av mig framförda förslagen föranleder en reducering av anslaget med cirka 1 250 kronor. För löneklassuppflyttningar erfordras en ökning med i runt tal 300 kronor. Däremot räknar jag icke med några kostnader för ändrad ortsgruppering. På anslaget skulle alltså uppstå en nettominskning av (1 250 — 300) 950 eller avrundat 1 000 kronor.

Anslaget beräknas sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän 306 400 (— 6 600) kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, oförändrat 15 060 kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 205 000 (+ 6 000) kronor och rörligt tillägg 262 540 (— 400) kronor.

Anslaget bestämmes alltså till (306 400 + 15 060 + 205 000 + 262 540) 789 000 (— 1 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen, att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1954/55:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	306 400
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	15 060
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	205 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	262 540

Summa förslagsanslag kronor 789 000;

b) till Statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes: Avlöningar för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 789 000 kronor.

[144] 2. Statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	405 400	450 600
1952/53	443 400	498 200
1953/54 (statsliggaren s. 1025)	487 100	
1954/55 (förslag)	532 100	

Yrkande.

Styrelsen för statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes (skr. 28/8 1953) föreslår en höjning av anslaget med 76 500 kronor.

	Utgifter 1952/53	Anslag 1953/54	Förslag	Ökn. el. minskn.
1. Bränsle, lyse och vatten	124 705	115 000	125 000	+ 10 000
2. Proviant till kostförbättring	64 066	55 000	65 000	+ 10 000
3. Proviant till intagna	124 969	100 000	125 000	+ 25 000
4. Beklädnad och sängkläder	16 818	17 000	25 000	+ 8 000
5. Hälso- och sjukvård	34 822	32 000	35 000	+ 3 000
6. Kostnader för intagnas transport till domstol	893	2 500	1 500	— 1 000
7. Kostnader för transport av intagna	3 906	5 000	1 500	— 3 500
8. Inköp av automobil	—	—	20 000	+ 20 000
9. Underhåll och driftkostnader för automobil	—	—	5 000	+ 5 000
				+ 76 500

Motiv.

2) Den föreslagna medelsanvisningen avser att täcka ökat behov av tillgängliga medel för inköp av varor för försäljning. Utgifterna motsvaras av inkomster till samma belopp, vilka redovisas på riksstatens inkomstsida.

3) Belastningen under budgetåret 1951/52 utgjorde 92 602 kronor och ökade under budgetåret 1952/53 huvudsakligen på grund av höjda livsmedelspriser.

4) Förrådet av beklädnad och sängkläder, som under de senaste åren sparsamt förnyats, är i det närmaste förslitet och måste ersättas med nya persedlar.

6) och 7) Vid bifall till förslaget under punkten 8) anses ifrågavarande poster kunna minskas.

8) Styrelsen erinrar om vad styrelsen anfört i sina anslagsäskanden för budgetåren 1952/53 och 1953/54 (1952 och 1953 års statsverkspropositioner IX, s. 262 resp. 262). Behovet av bil står utom diskussion. Förutom de utgiftsminskningar, som beräknats under punkterna 6) och 7), räknar styrelsen med möjliga besparingar under ett enda budgetår — huvudsakligen i form av minskade utgifter för körslor av olika slag — till minst samma belopp som de beräknade anskaffnings- och underhållskostnaderna. — Alternativt hemställer styrelsen om bemyndigande att för ändamålet laga i anspråk överskottsmedel från jordbruket.

Yttranden.

Statskontoret. Delposten till bränsle, lyse och vatten torde med hänsyn till de vikande priserna å bränsle ej behöva uppföras med högre belopp än 120 000 kronor. Samma belopp bör i betraktande av förutsatta pris-sänkningar å livsmedel vara tillräckligt för delposten till proviant till intagna. Förnyelsen av förråden av beklädnad och sängkläder torde böra fördelas på minst två år, varför uppräkningsbeloppet för delposten för budgetåret 1954/55 högst bör avse 4 000 kronor. Yrkandet om inköp av en bil torde alltför högt ej böra vinna beaktande. Minskningen av delposten till kostnader för intagnas transport till domstol synes motiverad av belastningen. Delposten till kostnader för transport av intagna bör vid avslag på yrkandet om förvärfv av en bil upptagas med oförändrat belopp.

Socialstyrelsen anser liksom tidigare, att svartsjöanstalten är i verkligt behov av en bil med hänsyn såväl till anstaltens läge som till klienteletets ömtåliga beskaffenhet, och tillstyrker därför framställningen härom.

Departementschefen.

På grund av svartsjöanstaltens läge uppkommer icke obetydliga kostnader för transporter av olika slag både för jordbruks- och verkstadsdriften och för anstalten i övrigt. Vad anstaltsstyrelsen anfört i fråga om förslaget att anskaffa en bil har övertygat mig om att icke oväsentliga besparingar åtminstone på något längre sikt kan vinnas, om anstalten får en bil till förfogande. Även ur ren vårdsynpunkt skulle det vara till fördel, om anstalten finge en egen bil genom de bättre anpassningsmöjligheterna vid transporter av intagna till andra alkoholistanstalter, sjukhus, domstolar m. m. Jag förordar på grund härav, att medel nu anvisas för inköp samt för underhåll och drift av en personbil. Då bilen i viss utsträckning även kommer jordbruks- och verkstadsdriften till godo, föreslår jag, att anskaffningskostnaden fördelas med cirka två tredjedelar på anstaltens omkostnadsanslag och återstoden på den särskilda utgiftsstaten för jordbruks- och verkstadsdriften. Under förevarande anslag beräknar jag därför 14 000 kronor för ändamålet. Underhålls- och driftkostnaderna torde i sin helhet böra påföras omkostnadsanslaget. För nästa budgetår torde härför böra avses ett belopp av 5 000 kronor.

Med anledning av förslaget om inköp av en bil har jag under anstaltens avlöningsanslag föreslagit en minskning med 2 000 kronor av medelsanvisningen för övertidssättning. Under omkostnadsanslaget torde av samma skäl följande poster kunna nedräknas, nämligen reseersättningar med 200 kronor, tvätt och renhållning med 300 kronor, omkostnader för utskrivna och permitterade med 3 000 kronor, kostnader för intagnas transport till domstol med 1 000 kronor och kostnader för transport av intagna med 3 500 kronor. Härjämte synes den med hänsyn till belastningen motiverade uppräkningsbeloppet för delposten till bränsle, lyse och vatten, till pro-

viant till kostförbättring samt till proviant till intagna kunna begränsas. Jag förordar för dessa poster en höjning med resp. 5 000, 8 000 och 18 000 kronor.

För en successiv förnyelse av förråden av beklädnad och sängkläder föreslår jag en uppräknig av delposten för detta ändamål med 3 000 kronor. Delposten till hälso- och sjukvård upptager jag med oförändrat belopp.

Anslaget uppföres alltså med $(487\,100 + 14\,000 + 5\,000 - 200 - 300 - 3\,000 - 1\,000 - 3\,500 + 5\,000 + 8\,000 + 18\,000 + 3\,000)$ 532 100 (+ 45 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes: Omkostnader för budgetåret 1954/55* anvisa ett förslagsanslag av 532 100 kronor.

[145] 3. *Statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes: Vissa byggnadsarbeten.* Anslag för ändamålet är i gällande rikstat uppfört med 1 228 000 kronor (statsliggaren s. 1026).

Yrkande.

Styrelsen för statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes (skr. 28/8 1953) hemställer om ett anslag av 1 400 000 kronor.

Motiv.

Det byggnadsprogram för utbyggnad och upprustning av personalbostäderna, som godkändes av 1952 års riksdag (skr. nr 183/52) innebar, att befintliga bostäder skulle upprustas och moderniseras, att ett ungarlshus och fyra familjebostadshus skulle uppföras samt att vissa enrumslägenheter skulle ombyggas till större lägenheter. De totala kostnaderna beräknades till 1 758 700 kronor. För att realisera detta program anvisades för budgetåren 1952/53 och 1953/54 650 000 resp. 638 000 kronor. Ungkarls- huset och ett familjebostadshus äro färdigställda, två familjebostadshus beräknas bli färdiga våren 1954. Jämsides härmed ha förbättringsarbeten på gamla bostäder pågått. För slutligt fullföljande av bostadsbyggnadsprogrammet, innefattande det fjärde familjebostadshuset samt återstående arbeten på gamla bostäder, äskas för budgetåret 1954/55 260 000 resp. 170 000 kronor.

1953 års riksdag (propositionen nr 172/53, skr. nr 207/53) har fattat principbeslut om uppförande av kök och panncentral vid anstalten för en kostnad av högst 910 000 kronor samt anvisat 200 000 kronor för arbetenas påbörjande. Hela det återstående beloppet, 710 000 kronor, torde böra ställas till förfogande under budgetåret 1954/55.

Enligt av byggnadsstyrelsen uppdragna huvudlinjer för en allmän byggnadsplan för anstalterna (propositionen nr 172/53) skola två verkstadsbyggnader uppföras, vilka förutsatts skola ersätta en genom brand skadad verkstadsbyggnad, inrymmande en snickeriverkstad och en verkstad för skomakeri, skrädderi m. m. Kostnaderna för dessa verkstäder har byggnadsstyrelsen tidigare beräknat till 260 000 resp. 390 000 kronor. Det är mycket ovisst, hur länge den nuvarande verkstadsbyggnaden, vilken endast provisoriskt reparerats, kan disponeras. Styrelsen hemställer, att för nästa budgetår 260 000 kronor anvisas för uppförande av den planerade snickeri-verkstaden.

Det sammanlagda anslagsbehovet för nästa budgetår skulle sålunda uppgå till $(260\,000 + 170\,000 + 710\,000 + 260\,000)$ 1 400 000 kronor.

Yttrande.

Byggnadsstyrelsen har funnit kostnaderna för köksbyggnaden med därtill ansluten värmecentral kunna begränsas till 885 000 kronor.

Departementschefen.

Enligt vad jag inhämtat från byggnadsstyrelsen beräknar styrelsen att i början av år 1954 framlägga förslag till en allmän byggnadsplan för svartsjöanstalten. Såsom jag framhöll i propositionen nr 172/1953, hade arbetet med planens upprättande då fortskridit så långt, att placeringen av de aktuella byggnaderna kunnat definitivt fixeras. Utan att i detalj taga ställning till de riktlinjer för byggnadsplanen i övrigt, som byggnadsstyrelsen förordat, tillstyrkte jag, av skäl, som i propositionen angives, att medel för budgetåret 1953/54 skulle anvisas för påbörjande av en ny köksbyggnad och en ny panncentral. De sammanlagda kostnaderna för byggnadsföretaget beräknades till 910 000 kronor, och medelsanvisningen för budgetåret 1953/54 bestämdes till 200 000 kronor. Arbetena med köksbyggnaden och panncentralen torde böra fullföljas under budgetåret 1954/55. Såsom jag förutsatte i nyssnämnda proposition, bör alla möjligheter att förbilliga byggnadskostnaderna tillvaratagas, bl. a. genom att använda internernas arbetskraft. På grund av klienteletts beskaffenhet synes detta visserligen icke kunna ske i någon mera betydande utsträckning. Jag utgår dock från att totalkostnaden skall kunna bli något lägre än från början beräknades och i vart fall icke överstiga 900 000 kronor. För arbetets slutförande bör alltså anvisas $(900\,000 - 200\,000)$ 700 000 kronor.

Med hänsyn till omfattningen av de nyss berörda arbetena anser jag, att medel för uppförande av ytterligare byggnader icke bör anvisas för nästa budgetår. Det av 1952 års riksdag i princip godkända programmet för utbyggnad och upprustning av personalbostäderna vid anstalten torde därför under budgetåret 1954/55 böra fullföljas endast såtillvida, att återstående moderniserings- och förbättringsarbeten på befintliga bostäder avslutas. För detta

ändamål beräknar jag ett belopp av 170 000 kronor. Med uppförandet av det fjärde och sista familjebostadshuset torde få anstå till ett senare budgetår. Även uppförandet av en ny snickeriverkstad såsom ersättning för den efter brand provisoriskt iordningställda verkstadsbyggnaden torde böra uppskjutas.

Då jag sålunda för nästa budgetår icke räknar med igångsättande av nya byggnadsarbeten vid anstalten, synes med ett ställningstagande till den väntade byggnadsplanen kunna anstå till 1955 års riksdag.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes: Vissa byggnadsarbeten* för budgetåret 1954/55 anvisa ett reservationsanslag av 870 000 kronor.

[146] 4. Statens inom fångvårdsorganisationen anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalt: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	38 700	45 661
1953/54 (statsliggaren s. 1026)	49 400	
1954/55 (förslag)	49 400	

Anslaget är avsett för tvångsarbets- och alkoholistanstalten i Växjö.

Yrkande.

Fångvårdsstyrelsen (skr. 20/8 1953) hemställer, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Departementschefen.

Jag anser mig kunna biträda fångvårdsstyrelsens beräkning av medelsbehovet och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens inom fångvårdsorganisationen anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalt: Avlöningar* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 49 400 kronor.

[147] 5. Statens inom fångvårdsorganisationen anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalt: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	11 100	10 559
1953/54 (statsliggaren s. 1027)	8 800	
1954/55 (förslag)	8 800	

Yrkande.

Fångvårdsstyrelsen (skr. 20/8 1953) hemställer om oförändrat anslag.

Departementschefen.

Fångvårdsstyrelsens beräkning av medelsbehovet föranleder icke någon erinran från min sida. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens inom fångvårdsorganisationen anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalt*: Omkostnader för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 8 800 kronor.

[148] 6. Statens inom sinnessjukvårdsorganisationen anordnade alkoholistanstalt: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	130 400	166 166
1953/54 (statsliggaren s. 1028)	158 600	
1954/55 (förslag)	165 800	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1953) föreslår, att anslaget höjes med 23 800 kronor.

	Ökning
1. 2 skötare Ce 12	16 560
2. 1 assistent Ce 20 i st. f. Cg 20	—
3. Ersättning till vikarie för överläkaren	100
4. Omräkning:	
a) avlöningar till ordinarie tjänstemän	3 300
b) rörligt tillägg	3 800
Avrundning	40
	23 800

Motiv.

1) Såsom styrelsen framhöll i anslagsäskandena för innevarande budgetår ställer anhopningen inom en enda anstalt av de mest svårskötta vårdtagarna inom alkoholistvården stora krav på personalen. Övervakningen försvåras jämväl av att de 36 vårdplatserna äro fördelade på två våningar.

2) Från såväl sjukhusdirektionen som socialstyrelsen har anhållits, att den fr. o. m. budgetåret 1952/53 inrättade tjänsten som assistent i Cg 20 måtte placeras i Ce 22. Medicinalstyrelsen vill icke f. n. tillstyrka en lönegradsuppflyttning, men anser, att tjänsten — för tillgodoseende av lämplig arbetskraft med längre tids erfarenhet från alkoholistvård — bör bli pensionsberättigad.

3) Av anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, finnas endast 42 kronor disponibla för arvode åt semestervikarie för överläkaren vid Salberga sjukhus i hans egenskap av föreståndare för alkoholistanstalten. Under föregående budgetår skulle till semestervikarien ha utbetalts sammanlagt cirka 110 kronor.

4) Anslagsposterna till avlöningar till ordinarie tjänstemän och till rörligt tillägg uppräknas för erhållande av bättre överensstämmelse mellan belastning och anvisade belopp.

Yttrande.

Statskontoret. Då frågan om utökning av antalet skötartjänster vid anstalten prövats så nyligen som vid 1953 års riksdag — därvid medgavs inrättande av en ny sådan tjänst — bör framställningen om ytterligare personalförstärkning icke föranleda någon åtgärd. Med extraordinarie-sättningen av assistenttjänsten bör enligt statskontorets mening ytterligare anstå. Frågan om ändrad lönegradsplacering av samma tjänst torde böra prövas i samband med blivande översyn av löneställningen för den ledande personalen vid de statliga alkoholistanstalterna. I övrigt har framställningen icke givit statskontoret anledning till erinran.

Departementschefen.

Bevakningspersonalen vid anstalten har fr. o. m. innevarande budgetår förstärkts med en skötare. Någon ytterligare personalförstärkning kan jag f. n. icke tillstyrka. Ej heller anser jag mig böra biträda förslaget, att assistenttjänsten nu ändras till extra ordinarie.

Med hänsyn till vad medicinalstyrelsen anført i fråga om behovet av semestervikarie för anstaltsföreståndaren, synes anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, böra höjas till 1 600 (+ 130) kronor samt upptagas förslagsvis. Anslagsposterna till avlöningar till ordinarie tjänstemän och rörligt tillägg torde böra uppräknas i förhållande till belastningen med 3 300 resp. 3 770 kronor.

Anslaget beräknas sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän 73 500 (+ 3 300) kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 1 600 (+ 130) kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal oförändrat 34 300 kronor och rörligt tillägg 56 400 (+ 3 770) kronor.

Anslaget uppföres alltså med (73 500 + 1 600 + 34 300 + 56 400) 165 800 (+ 7 200) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens inom sinnessjukvårdsorganisationen anordnade alkoholistanstalt, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1954/55:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	73 500
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	1 600
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	34 300
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	56 400

Summa förslagsanslag kronor 165 800;

b) till *Statens inom sinnessjukvårdsorganisationen anordnade alkoholistanstalt*: Avlöningar för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 165 800 kronor.

[149] 7. Statens inom sinnessjukvårdsorganisationen anordnade alkoholist-anstalt: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	46 000	61 280
1953/54 (statsliggaren s. 1029)	61 900	
1954/55 (förslag)	60 900	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1953) hemställer, att anslaget upptages med oförändrat belopp.

	Utgifter 1952/53	Anslag 1953/54	Förslag	Ökn. el. minskn.
1. Expenser	10 104	15 000	10 000	— 5 000
2. Övriga utgifter	49 623	45 000	50 000	+ 5 000

0

Motiv.

2) Anstalten har för viss upprustning av inventariebeståndet under nästkommande budgetår anhållit om ett engångsanslag å 3 000 kronor. Medicinalstyrelsen, som finner viss anskaffning nödvändig, anser dock förnyelserna och kompletteringarna böra ske etappvis. Styrelsen föreslår således, att av anslagsposten till övriga utgifter må under budgetåret 1954/55 för underhåll och komplettering av inventarier användas ett från 2 000 till 3 000 kronor förhöjt belopp. I anledning härav och med utgångspunkt från belastningen föregående budgetår torde anslagsposten böra uppräknas med (1 000 + 4 000) 5 000 kronor.

Yttrande.

Statskontoret anför.

Beräkningen av anslaget föranleder icke någon erinran från statskontorets sida. När ytterligare erfarenhet rörande medelsåtgången föreligger, torde anslagsposten till övriga utgifter böra uppdelas på särskilda delposter avseende de olika ändamål, vartill medel nu beräknas under anslagsposten.

Departementschefen.

Anslagsposten till expenser synes med hänsyn till belastningen kunna nedräknas med 5 000 kronor. Sedan numera viss erfarenhet vunnits rörande medelsåtgången under anslagsposten till övriga utgifter, torde densamma i den stat, som kommer att fastställas för anslaget, böra fördelas på delposter. Då jag icke anser mig kunna tillstyrka förslaget om ökad inventarieanskaffning, beräknar jag till inventarier oförändrat 2 000 kronor. Vidare beräknar jag till: tvätt och renhållning 1 200, utspisning 33 000, beklädnad och sängkläder 6 000, hälso- och sjukvård 1 500, automobiler och transporter 1 500, patienternas sysselsättning och förströelse 3 500 samt diverse utgifter 300 kronor. Anslagsposten skulle sålunda upptagas med

sammanlagt 49 000 kronor, vilket innebär en ökning med 4 000 kronor. Anslaget uppföres alltså med (61 900 — 5 000 + 4 000) 60 900 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens inom sinnessjukvårdsorganisationen anordnade alkoholistanstalt*: Omkostnader för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 60 900 kronor.

[150] 8. *Statens alkoholistanstalt å Venngarn: Avlöningar.*

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	434 900	522 695
1953/54 (statsliggaren s. 1029)	534 900	
1954/55 (förslag)	546 000	

Yrkande.

Styrelsen för statens alkoholistanstalt å Venngarn (skr. 26/8 1953) föreslår, att anslaget höjes med 53 700 kronor.

	Ökning
1. 1 överläkare Ca 37 i st. f. nuv. arvodesbefattning som psykiater	15 064
2. 1 assistent Ce 23	13 584
3. 1 eldare Ce 10	7 632
4. Tillsättande av en befattning som förste förman Ca 14	3 348
5. Höjning av till tandläkare utgående ersättning	1 000
6. Lönegradsuppflyttningar:	
1 direktör från Ca 29 till Ca 33	2 292
1 assistent » » 22 » » 25	852
1 redogörare » » 21 » » 23	780
1 lantbruksinspektör från Ca 21 till Ca 23	1 740
1 assistent från Ce 20 till Ce 23	2 148
	7 812
7. Löneklassuppflyttningar	5 226
8. Avrundning	34
	53 700

Motiv.

1) Av såväl anstaltsstyrelsen som socialstyrelsen har upprepade gånger framhållits, att den nuvarande ordningen med en arvodesanställd psykiater, som besöker anstalten två gånger i veckan, icke är tillfredsställande. Konsultationer och behandlingar medhinnas icke i önskvärd omfattning. Sedan den läkare, som uppehöll befattningen under budgetåret 1952/53, mottagit förordnande å heltidstjänst inom fångvården, lämnade han arvodesbefattningen vid Venngarn den 1 juli 1953. Härefter har det icke varit möjligt att få någon kompetent och lämplig läkare. Den medicinska behandlingen av de intagna, vilken påbörjades år 1948 och givit lovande resultat, äventyras, om icke vårdarbetet å sjukavdelningen står under kontinuerlig ledning av en intresserad läkare. De omfattande byggnadsarbetena för anordnande av sjukavdelning äro till stor del meningslösa, om icke tillgång finnes till en läkare, som kan taga ansvaret för den medicinska vården. En heltidsanställd läkare kan måhända anlitas såsom

21 — Bihang till riksdagens protokoll 1954. 1 saml. Nr 1. Bil. 13.

rådgivande psykiater även vid andra alkoholistanstalter. Liksom vid fångvårdens sinnessjukavdelningar bör överläkaren placeras i lönegrad 37 samt erhålla särskilt lönetillägg med 1 200 och hyresersättning med 2 500 kronor för år. Då årskostnaden för arvodesbefattningen beräknats till 14 100 kronor, skulle merkostnaden uppgå till $(25\,464 + 1\,200 + 2\,500 - 14\,100)$ 15 064 kronor.

2) Styrelsen upprepar förslaget om en assistentbefattning. Den växande arbetsbördan kräver förstärkning av den ledande anstaltspersonalen. Resultatet av vårdarbetet är väsentligen beroende av att behandlingen kan individualiseras. Under nuvarande förhållanden måste det individuella vårdarbetet eftersättas i betänklig grad. Ej heller kan tillräcklig uppmärksamhet ägnas åt de intagnas fritidsverksamhet. Frågan har åren 1951 och 1953 framförts i motion, varvid statsutskottet uttalat, att behovet bättre skulle tillgodoses genom en social kurator. Genom ytterligare en assistent skulle dock erhållas möjlighet att tillgodose även behovet av avlösare för assistent, som närmast under direktören svarar för ordningen å anstalten m. m. Assistenten skulle vidare syssla med kuratorsärenden och andra angelägenheter, t. ex. brevcensur, arbetsplacering å anstalten, åtgärder för arbetsanskaffning, övervakning efter försökspermission m. m. Med hänsyn till föreslagen lönereglering räknar styrelsen med placering i Ce 23. Alternativt hemställer styrelsen om en tjänst för social kurator i Ce 17.

3) Maskinanläggningen har klassificerats i grupp 4. Personalen vid sådan anläggning skall i allmänhet bestå av 1 maskinist i lönegrad 15, 1—2 reparatörer i lönegrad 11 samt eldare i lönegrad 10. Vid anstalten finnas en maskinist och en reparatör.

Under senare år ha maskinanläggningarna vid anstalten alltmera utökats, samtidigt som det blivit allt svårare att bland de intagna finna kunniga och pålitliga personer, som på egen hand kunna utföra eldnings- och reparationsarbeten. Sedan flera år har därför från jordbrukets stat avlönats en eldare, som numera åtnjuter löneförmåner motsvarande Ce 10. Då eldaren icke har några speciella arbetsuppgifter inom jordbruksdriften, synes hans avlöning icke vidare böra belasta denna rörelsegren, varför en befattning såsom eldare i Ce 10 bör inrättas.

4) En tjänst i Ca 14, som enligt tidigare beslut skulle hållas vakant så länge en förste förman i Ca 13 å övergångsstat kvarstode i tjänst, har fått besättas fr. o. m. den 1 juli 1953. Dock må särskilt biträde för telefonistgöromål m. m. ej anlitas, så länge förmannen å övergångsstat kvarstår i tjänst. Kostnadsökningen stannar därför vid $(8\,916 - 5\,568)$ 3 348 kronor.

5) Ersättning till tandläkare må — i avvidan på bestämmelser, som Kungl. Maj:t framdeles må komma att meddela — icke utgå med högre belopp än 12 kronor 10 öre för timma. I anledning av väntad arvodes-

reglering för tandläkarna föreslås höjning från 2 000 till 3 000 kronor av det anslagsbelopp, som avses för tandläkararvodena.

6) Civila statsförvaltningens tjänstemannaförbund kommer att anhålla om överläggningar beträffande lönegradsplaceringen för här angivna befattningar, vilka icke omfattas av tjänsteförteckningskommitténs förslag. Styrelsen betonar angelägenheten av att en löne reglering genomföres utan dröjsmål och upptager befattningarna i de lönegrader, som förbundet uppgivit sig komma att föreslå.

Yttranden.

Statskontoret anför.

De förnyade yrkandena om inrättande av en överläkartjänst samt en assistentbefattning torde alltjämt ej böra föranleda någon åtgärd. Eldaravlöningen torde fortfarande böra bestridas från jordbrukets stat. Beträffande spörsmålet om ändrad löneställning för direktören m. fl. befattningshavare förutsätter statskontoret, att utlåtande ej förväntas f. n.

Socialstyrelsen yttrar.

Styrelsen anser alltjämt, att venngarnsanstalten är i behov av en psykiatrisk överläkartjänst. De intagna äro såsom vårdfall i betydande utsträckning särskilt komplicerade på grund av psykisk abnormitet av olika slag. Anstalten har numera en sjukavdelning med möjlighet till medicinsk behandling av de intagna. Denna verksamhet måste emellertid handhavas av en psykiater. Den tid, som den deltidсанställd psykiatern kunnat anslå för anstaltens räkning, har varit helt otillräcklig. Därtill kommer, att ingen psykiater stannat längre tid och att det f. n. synes omöjligt att erhålla kompetent läkare. Behovet av en heltidsanställd överläkare är därför trängande. Socialstyrelsen är icke nu beredd att taga ställning till förslaget, att överläkaren eventuellt skulle tjänstgöra som rådgivande psykiater vid andra alkoholistanstalter. Lämpligheten av att tillägga överläkaren arbetsuppgifter, som skulle splittra hans insats vid venngarnsanstalten, synes dock kunna sättas i fråga. Vidare hör erinras, att vid flertalet alkoholistanstalter anstaltsläkaren är psykiater.

Arbetsbördan för anstaltens ledande personal är f. n. omänskligt stor, och arbetsdagen för direktören och assistenterna sträcker sig ofta betydligt över det normala. Trots detta måste det individuella vårdarbetet och de intagnas fritidssysselsättning eftersättas. Anstalten är därför i trängande behov av förstärkning av den ledande personalen. I likhet med anstaltsstyrelsen anser socialstyrelsen, att behovet bäst tillgodoses genom anstallandet av ytterligare en assistent. Vården vid anstalten innefattar eller bör innefatta, förutom medicinsk behandling samt social och personlig omvårdnad, en psykologisk behandling, som också kan kallas återuppföstran till ett nyktert levnadssätt. Sådan behandling, som innefattar psykoterapi och annan påverkan genom samtal, lämnas i mån av tid av läkarna i samband med läkarvården i övrigt, men jämväl den övriga ledande personalen måste medverka häri. Detta sker bäst i samband med handhavandet av den sociala omvårdnaden av klientelet.

Socialstyrelsen vitsordar behovet av en revision av löneställningen för den ledande personalen. Icke minst anmärkningsvärd är den orimligt låga löneställningen för assistenterna vid anstalten, Ca 22 resp. Ce 20.

Departementschefen.

Frågan om lönerreglering för anstaltens direktör, assistenter, redogörare och lantbruksinspektör är f. n. föremål för övervägande inom civildepartementet och upptages därför icke till behandling i detta sammanhang.

Förslaget om inrättande av en överläkarbefattning vid anstaltens sjukavdelning anser jag mig alltså icke böra tillstyrka. På grund av svårigheterna att erhålla lämplig läkare till arvodesbefattningen såsom rådgivande psykiater föreslår jag, att besöksarvodet höjes från nuvarande 135 till 150 kronor vid besök om minst fem timmar. Kostnadsökningen härför beräknar jag till 1 500 kronor.

Styrelsens från föregående år upprepade förslag om inrättande av en ny assistenttjänst kan jag icke biträda. I likhet med statskontoret föreslår jag, att avlöningen åt anstaltens eldare fortfarande får bestridas från jordbrukets stat.

Genom beslut den 25 september 1953 har Kungl. Maj:t medgivit höjning av ersättningen till de av anstalten anlitade tandläkarna från 12 kronor 10 öre till högst 17 kronor per timme. Till följd härav bör icke-ordinarie-posten uppräknas med 1 000 kronor.

Vad jag sålunda föreslagit påkallar en ökning av medelsanvisningen med 2 500 kronor. Härtill kommer för avlöning å en återbesatt förste förmanstjänst 3 348 kronor och för löneklassuppflyttningar 5 226 kronor. Anslaget skulle alltså höjas med $(2\,500 + 3\,348 + 5\,226)$ 11 074 kronor eller i rund tal 11 100 kronor.

Anslaget beräknas sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän 143 500 (+ 7 500) kronor, avlöningar till icke-ordinarie personal 223 300 (+ 900) kronor och rörligt tillägg 179 200 (+ 2 700) kronor.

Anslaget bestämmes alltså till $(143\,500 + 223\,300 + 179\,200)$ 546 000 (+ 11 100) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens alkoholistanstalt å Venngarn, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1954/55:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	143 500
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	223 300
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	179 200

Summa förslagsanslag kronor 546 000;

b) till Statens alkoholistanstalt å Venngarn: Avlöningar för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 546 000 kronor.

[151] 9. Statens alkoholistanstalt å Venngarn: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	354 800	395 041
1953/54 (statsliggaren s. 1031)	394 800	
1954/55 (förslag)	379 000	

Yrkande.

Styrelsen för statens alkoholistanstalt å Venngarn (skr. 26/8 1953) föreslår, att anslaget minskas med 16 000 kronor.

Motiv.

Efter den höjning av vissa delposter i omkostnadsstaten, som företagits för innevarande budgetår, räknar styrelsen med att anslag av samma storlek blir tillräckligt även för nästa budgetår. För anskaffning av inventarier till en nyuppförd vårdpaviljong har delposten till inventarier m. m. för budgetåret 1953/54 höjts med 16 000 kronor, vilken höjning är av tillfällig natur.

Yttranden.

Statskontoret har inhämtat, att under budgetåret 1952/53 uppkommen ökning av utgifterna för sjukvård åt personal m. m. och för reseersättningar, haft sin orsak i förhållanden, som ej komma att påverka medelsåtgången under budgetåret 1954/55. Vid beräkningen av delposten till bränsle, lyse och vatten, på vilken post belastningen jämväl varit hög, har hänsyn tagits till ineliggande lager av bränsle ävensom till förutsedda vikande bränslepriser. Uppskattningen av medelsbehovet för nu angivna ändamål föranleder därför ej erinran från statskontorets sida. Ej heller i övrigt har beräkningen av omkostnadsstaten givit ämbetsverket anledning till invändning.

Socialstyrelsen har icke funnit anstaltsstyrelsens förslag föranleda någon erinran.

Departementschefen.

Mot anstaltsstyrelsens beräkning av medelsbehovet har jag icke något att erinra. Anslagsbeloppet synes dock kunna avrundas uppåt till 379 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Statens alkoholistanstalt å Venngarn: Omkostnader för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 379 000 kronor.

[152] 10. Statens alkoholistanstalt å Venngarn: Vissa byggnadsarbeten. Anslag för ändamålet är i gällande riksstat uppfört med 65 000 kronor.

Byggnadsstyrelsen har den 7 december 1953 avgivit förslag till en allmän byggnadsplan för venngarnsanstalten, omfattande byggnadsarbeten för tillhopa 2 254 000 kronor. I anslutning till planen har anstaltsstyrelsen

hemställt, att för budgetåret 1954/55 måtte anvisas 592 000 kronor för en första byggnadsetapp. Beredningen av ärendet inom departementet är ännu icke avslutad. I avbidan härpå torde i riksstatförslaget endast böra upptagas en preliminärt beräknad medelsanvisning. Anslaget synes därvid böra uppföras med 400 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens alkoholistanstalt å Venn garn: Vissa byggnadsarbeten* för budgetåret 1954/55 beräkna ett reservationsanslag av 400 000 kronor.

[153] 11. Statens alkoholistanstalt å Haknäs: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	35 800	42 912
1953/54 (statsliggaren s. 1032)	43 400	
1954/55 (förslag)	43 500	

Yrkande.

Anstaltsstyrelsen (skr. 26/8 1953) föreslår, att anslaget höjes med 3 400 kronor.

	Ökning
1. 1 föreståndarinna Ca 25 i st. f. assistent Ca 20	+ 2 034
2. 1 assistent Ca 17 i st. f. arbetsledare Ca 13	+ 1 224
3. Löneklassuppflyttning	+ 78
4. Avrundning	+ 64
	3 400

Motiv.

1) Utöver sin lön såsom assistent åtnjuter föreståndarinnan ett årsarvode av 450 kronor. Frågan om inrättande av en särskild föreståndarinnetjänst har tidigare ansetts böra anstå i avbidan på förslag från 1949 års tjänsteförteckningskommitté. Något förslag till lönereglering blev emellertid aldrig framlagt av kommittén. Civila statsförvaltningens tjänstemannaförbund kommer att anhålla om överläggningar beträffande befattningen. Styrelsen framhåller angelägenheten av att en föreståndarinnetjänst inrättas. Med hänsyn till löneställningen för jämförliga befattningar vid skolhemmen synes placering i Ca 25 icke oskäligen.

2) Arbetsledaren i Ca 13 bör beredas en lönegradsplacering, som bättre motsvarar hennes tjänsteställning såsom föreståndarinnans ställföreträdare. Om den föreslagna nya tjänsten såsom föreståndarinna inrättas, föreslås tjänsten som arbetsledare utbytt mot en assistenttjänst i Ca 17.

Yttranden.

Statskontoret framhåller, att frågan om en lönereglering för den ledande personalen vid de statliga alkoholistanstalterna torde komma att upptagas i ett sammanhang, och förutsätter därför, att ämbetsverkets uttalande

icke f. n. förväntas beträffande lönegradsplaceringen av assistenten och arbetsledaren.

Socialstyrelsen erinrar, att styrelsen i utlåtande över Haknäsanstaltens anslagsframställning för budgetåret 1952/53 föreslog inrättande av en befattning som föreståndarinna. Då denna fråga nu torde komma att upptagas förhandlingsvägen, inskränker sig styrelsen till att hänvisa till sitt nämnda förslag. I likhet med anstaltsstyrelsen finner socialstyrelsen det befogat, att arbetsledaren såsom föreståndarinnans ställföreträdare erhåller höjd löneställning, och har intet att erinra mot tjänstens placering i Ca 17. Tjänstebenenämningen assistent synes emellertid, i varje fall inom den statliga socialvården, böra förbehållas befattningar i högre lönegrad än den sjuttonde. Socialstyrelsen föreslår, att befattningen benämnes biträdande föreståndarinna.

Departementschefen.

Frågan om lönereglering för assistenten och arbetsledaren är f. n. föremål för övervägande inom civildepartementet och torde komma att anmälas i särskild ordning. Jag upptager därför ej nu denna fråga till behandling.

Anstaltsstyrelsens beräkning av medelsbehovet i övrigt föranleder ingen erinran från min sida.

Anslaget beräknas sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän oförändrat 14 700 kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, oförändrat 2 800 kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 12 700 (+ 100) kronor samt rörligt tillägg oförändrat 13 300 kronor.

Anslaget bestämmes alltså till (14 700 + 2 800 + 12 700 + 13 300) 43 500 (+ 100) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens alkoholistanstalt å Haknäs, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1954/55:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	14 700
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	2 800
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	12 700
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	13 300

Summa förslagsanslag kronor 43 500;

b) till *Statens alkoholistanstalt å Haknäs*: Avlöningar för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 43 500 kronor.

[154] 12. Statens alkoholistanstalt å Haknäs: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	26 900	24 065
1953/54 (statsliggaren s. 1033)	27 800	
1954/55 (förslag)	33 800	

Yrkanden.

I. *Anstaltsstyrelsen* (skr. 26/8 1953) föreslår, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

II. *Anstaltsstyrelsen* (skr. 24/2 och 26/8 1953) hemställer, att ett reservationsanslag av 6 000 kronor anvisas för installation av oljeeldningsanläggning vid anstalten.

Motiv.

II. Sedan anstaltsstyrelsen i skrivelse den 1 november 1952 hemställt om medel för vissa byggnadsarbeten, bl. a. installation av oljeeldningsanläggning, anvisades på tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1952/53 ett anslag till byggnadsarbeten, varvid dock i enlighet med propositionens förslag medel icke beräknats för oljeeldningsanläggning. Statsutskottet uttalade (utlåtande nr 22/1953), att utskottet funnit vissa skäl tala för att anläggningen borde utföras.

Vid anstalten finnes endast kvinnlig personal, och av vårdtagarna kan endast undantagsvis någon anlitas för eldning och skötsel av värmeledningen. Vid flera tillfällen har personal från Venngarn måst sändas till Haknäs för sotning och slagning av värmepannan samt lämpning av koks. Då kontinuerligt behov föreligger av hjälp med dessa arbeten, som visat sig alltför betungande för den kvinnliga personalen, har överenskommelse måst träffas om anlitande av utomstående manlig arbetskraft.

Yttranden.

Statskontoret och *socialstyrelsen* ha icke något att erinra mot beräkningen av omkostnadsanslaget. *Socialstyrelsen* har ej heller något att erinra mot förslaget om installation av oljeeldningsanläggning.

Departementschefen.

Vad anstaltsstyrelsen anförut har övertygat mig om önskvärdheten av att oljeeldningsanläggning installeras vid anstalten. Jag föreslår, att medel härför beräknas under omkostnadsanslaget och att anslagsposten till övriga utgifter på grund härav uppräknas med 6 000 kronor.

Mot anstaltsstyrelsens beräkning av medelsbehovet i övrigt under anslaget har jag intet att erinra.

Anslaget uppföres alltså med (27 800 + 6 000) 33 800 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens alkoholistanstalt å Haknäs: Omkostnader* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 33 800 kronor.

[155] 13. Bidrag till anordnande av erkända alkoholistanstalter m. m. Anslag för ändamålet är i gällande riksstat uppfört med 60 000 kronor (statsliggaren s. 1033). Vid ingången av budgetåret 1953/54 fanns en reservation å anslaget av 154 125 kronor.

Yrkande.

Socialstyrelsen (skr. 25/8 1953) föreslår, att anslaget uppföres med 480 000 kronor.

Motiv.

Sedan beviljat men ännu ej utbetalat statsbidrag frånräknats, uppgår det disponibla beloppet å anslaget till 134 125 kronor.

Beläggningen på alkoholistanstalterna var under år 1952 den näst högsta, som någonsin förekommit, och man kan räkna med mycket hög beläggning även under de närmaste åren. Antalet inskrivna har under de senaste fem åren varierat mellan omkring 2 300 och 2 500. Även antalet närvarande har varit mycket högt, och särskilt på de öppna anstalterna för män har det varit svårt att bereda vårdbehövande plats utan väntetid även i trängande fall.

Under de senaste åren har tillkomsten av nya vårdplatser varit ringa. Det har nämligen med de statsbidrag, som hittills utgått, och med hänsyn till de ekonomiska svårigheter, med vilka anstalterna haft att kämpa, visat sig svårt att intressera lämpliga organ för uppgiften. Sedan numera förbättringar inträtt i dessa avseenden, hyser styrelsen förhoppningar om att kunna få till stånd omkring 100 nya vårdplatser t. o. m. utgången av budgetåret 1954/55.

Från förevarande anslag utgår bidrag jämväl till anordnande av inackorderingshem för alkoholister under fritiden. Erfarenheterna av de fyra f. n. verksamma inackorderingshemmen, vilka användas dels såsom hjälpmedel i det öppna vårdarbetet, innan anstaltsvård i egentlig mening tillgripes, dels i eftervården såsom komplement till anstaltsvården, äro mycket goda och visa ändamålsenligheten av den halvöppna behandlingsform, som tillämpas å dessa hem. Med hänsyn härtill har styrelsen funnit sig böra verka för tillkomsten av flera sådana hem. Man torde kunna räkna med sex nya inackorderingshem med tillhopa omkring 75 vårdplatser t. o. m. budgetåret 1954/55.

För de nya vårdplatserna bör försiktigtvis räknas med maximalt bidrag såsom för nybyggnad. Medelsbehovet uppgår då till $(100 \times 4\,500 + 75 \times 2\,300 - 134\,125)$ 488 375 kronor, vilket belopp synes kunna avrundas till 480 000 kronor.

Yttrande.

Statskontoret. Då det kan antagas, att det ej blir möjligt att intill utgången av nästkommande budgetår utbygga antalet vårdplatser i den omfattning

socialstyrelsen beräknat, torde anslaget kunna upptagas med väsentligt lägre belopp än styrelsen förutsatt.

Departementschefen.

Den höga beläggning på alkoholanstalterna, som förekommit under de senaste åren och som av allt att döma kommer att fortsätta så långt som nu kan överblickas, medför ett starkt behov av ökat antal vårdplatser. Efter den höjning av anordningsbidragen till alkoholanstalter och inackorderingshem, som genomförts fr. o. m. innevarande budgetår, torde utsikterna att stimulera anordnandet av nya platser ha ökat. Av vad socialstyrelsen anfört framgår också, att intresse härför föreligger på flera håll i landet. Det främsta hindret för realiserandet av föreliggande planer synes vara svårigheterna att anskaffa lämpliga lokaler. Med hänsyn till dessa svårigheter finner jag det icke sannolikt, att statsbidrag under nästa budgetår skall ifrågakomma för ett så stort antal nya platser som socialstyrelsen beräknat. Det torde vara tillfyllest att räkna med 50 nya platser på alkoholanstalter och lika många på inackorderingshem. Eftersom lokaler, som f. n. är ianspråktagna för andra ändamål, företrädesvis torde ifrågakomma, utgår jag ifrån att anordningsbidragen kommer att avse ombyggnad.

Den disponibla reservationen å anslaget vid utgången av budgetåret 1952/53 utgjorde 134 125 kronor. Det tillgängliga beloppet uppgår således f. n. till 194 125 kronor. Det aktuella medelsbehovet under anslaget beräknar jag i enlighet härmed till i runt tal $(50 \times 3\,500 + 50 \times 1\,700 - 194\,125)$ 60 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till anordnande av erkända alkoholanstalter m. m.* för budgetåret 1954/55 anvisa ett reservationsanslag av 60 000 kronor.

[156] 14. Bidrag till erkända och enskilda alkoholanstalters driftkostnader m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	2 900 000	3 424 503
1952/53	3 510 000	3 913 835
1953/54 (statsliggaren s. 1033)	3 650 000	
1954/55 (förslag)	4 000 000	

Yrkanden.

Socialstyrelsen (skr. 25/8 1953) föreslår, dels att statsbidragsgrunderna i visst avseende ändras, dels ock att anslaget höjes med 650 000 kronor.

Motiv.

Vårdfrekvensen vid *de erkända och enskilda alkoholistanstalterna* under de senaste tre budgetåren framgår av följande sammanställning.

Budgetår	Erkända anstalter		Enskilda anstalter		Tillhoppa	
	Antal vård-dagar	Drift-bidrag, kronor	Antal vård-dagar	Drift-bidrag, kronor	Antal vård-dagar	Drift-bidrag, kronor
1950/51	278 298	2 142 343	5 585	43 582	283 883	2 185 925
1951/52	260 257	3 177 949	5 885	70 355	266 142	3 248 304
1952/53	266 498	3 480 807	6 480	94 092	272 978	3 574 899

Den 1 juli 1953 utgjorde antalet godkända vårdplatser 850. Antalet vård dagar uppgick under budgetåret 1952/53 till 272 978 mot beräknat 285 000. Under föregående punkt har socialstyrelsen räknat med att få till stånd omkring 100 nya vårdplatser intill utgången av budgetåret 1954/55. Om genomsnittligt halva antalet av dessa platser antages komma att vara tillgängligt under hela budgetåret 1954/55, kan antalet vård dagar under samma budgetår beräknas till omkring 290 000.

Statsbidrag utgår med högst nio kronor för dag och vårdplats (garanti-bidrag) samt därutöver med högst fem kronor för dag och vårdad person (beläggningsbidrag). För budgetåret 1952/53 ha fem anstalter tillerkänts bidrag med maximala belopp. För budgetåret 1953/54 torde sju anstalter böra erhålla högsta möjliga såväl garanti- som beläggningsbidrag. För en av dessa anstalter motsvarar dock bidraget icke behovet, utan man får förutse ett driftunderskott på omkring 4 000 kronor. För fyra andra anstalter finns, trots att maximala statsbidrag beräknas utgå, ingen marginal för oförutsedda utgifter. Det är sålunda uppenbart, att en höjning av den övre gränsen för bidragen är ofrånkomlig. Detta är så mycket mera angeläget, som åtskilliga anstalter icke torde vara villiga att fortsätta med arbetet under ogynnsamma ekonomiska förutsättningar. Ekonomiska svårigheter för befintliga anstalter utgöra dessutom hinder att få till stånd nya anstalter. Höjningen av driftbidragens maximibelopp bör vara så stor, att ytterligare höjning icke behövs under de närmaste åren. Styrelsen föreslår, att garantibidrag må utgå med högst tolv kronor och beläggningsbidrag med högst sju kronor. Alternativt föreslår styrelsen, att Kungl. Maj:t utverkar riksdagens medgivande att bevilja anstalt, som vid prövning i varje särskilt fall visar sig vara i behov därav, särskilt bidrag för täckande av underskott å driften. Med hänsyn till medelsåtgången under budgetåret 1952/53 och till den beräknade utökningen av vårdplatsantalet uppskattar styrelsen medelsbehovet för budgetåret 1954/55 till 3 900 000 kronor.

Beträffande s. k. farliga alkoholister och vissa andra grupper utgår ersättning från förevarande anslag för vårdkostnad och vissa andra sär-

skilda kostnader. Under budgetåret 1952/53 uppgick kostnaden härför till 164 733 kronor. För budgetåret 1954/55 räknar socialstyrelsen med 175 000 kronor.

Medelsbehovet för driftbidrag till de erkända och enskilda alkoholistanstalterna uppskattas sålunda till (3 900 000 + 175 000) 4 075 000 kronor.

F. n. finnas fyra *inackorderingshem för omhändertagande av alkoholister under fritiden*, nämligen de av nykterhetsnämnderna i Stockholm, Göteborg, Malmö och Uppsala drivna Älvsjöhemmet, Älvsborgshemmet, Rörsjögården och Gottsundahemmet med tillhoppa 60 platser. Såsom framhållits under föregående punkt, räknar socialstyrelsen med att ytterligare sex inackorderingshem med tillhoppa omkring 75 vårdplatser komma att upprättas intill utgången av budgetåret 1954/55. Om försiktigtvis endast 40 av dessa platser beräknas i genomsnitt komma att vara tillgängliga under budgetåret 1954/55, kan det sammanlagda vård dagsantalet uppskattas till 33 000, varav 5 000 för vårdbehövande, som avses i 52 § alkoholistlagen.

Under budgetåret 1952/53 har antalet vård dagar utgjort 11 574. Statsbidrag har utgått med sammanlagt 31 324 kronor. Helt nya bidragsgrunder gälla emellertid fr. o. m. budgetåret 1953/54. För budgetåret 1954/55 torde man få räkna med maximibidrag till alla inackorderingshemmen, då huvudmännen ändock torde få vidkännas betydliga kostnader för driften. Styrelsen uppskattar med hänsyn härtill medelsbehovet till 217 000 kronor.

Medelsåtgången för bidrag till kostnaderna för *familjevård av alkoholister* har under de senaste två budgetåren utgjort 6 027 resp. 6 543 kronor. Med hänsyn härtill och till den utvidgning av bidragsmöjligheten, som genomförts fr. o. m. budgetåret 1953/54, synes medelsbehovet för budgetåret 1954/55 böra uppskattas till 8 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget uppgår alltså till (4 075 000 + 217 000 + 8 000) 4 300 000 kronor.

Yttrande.

Statskontoret anför.

Vid anmälan av medelsbehovet under anslaget för budgetåret 1953/54 hänvisade departementschefen till att han ämnade föreslå vissa åtgärder till stöd åt de icke-statliga alkoholistanstalterna, varigenom man skulle kunna nå en sådan förbättring av anstalternas ekonomi, att möjlighet bereddes anstalterna att på ett mera rationellt sätt än som tidigare kunnat ske planlägga sina inköp och andra ekonomiska dispositioner i syfte att därigenom sänka driftkostnaderna. Med hänsyn härtill ansåg sig departementschefen icke då böra föreslå en höjning av driftbidragens maximibelopp för alkoholistanstalternas del. Sedermera anvisade 1953 års riksdag sammanlagt 1 226 700 kronor till berörda stödåtgärder, varjämte med fördelning på tre år skall anvisas 5 060 000 kronor för en materiell upp rustning av anstalterna.

Vid nu angivna förhållanden och då garantibidragets maximibelopp uppräknats så sent som vid 1952 års riksdag, lär socialstyrelsens förslag om ytterligare höjning av driftbidragen ej böra föranleda någon åtgärd.

Ej heller kan statskontoret förorda styrelsens alternativa förslag om befogenhet för Kungl. Maj:t att efter prövning i varje särskilt fall bevilja anstalt särskilt bidrag för täckande av underskott å driften.

Departementschefen.

Såsom statskontoret framhållit, syftade de av 1953 års riksdag beslutade stödåtgärderna åt de erkända och enskilda alkoholistanstalterna bl. a. till att förbättra anstalternas ekonomi, varigenom en sänkning av deras driftkostnader skulle bli möjlig. Innan erfarenhet vunnits om vilken inverkan stödåtgärderna kan ha haft på anstalternas möjligheter att förbilliga driften, är jag icke beredd att föreslå en höjning av garanti- och beläggningsbidragens maximibelopp. Icke heller anser jag mig böra förorda, att av riksdagen inhämtas ett generellt bemyndigande för Kungl. Maj:t att bevilja anstalt bidrag för eventuellt driftunderskott.

Tidigare har under en följd av år till erkända alkoholistanstalten Lillegården, utöver sedvanliga driftbidrag, utgått ett fast årligt bidrag med 11 600 kronor, avsett att täcka särskilda kostnader för anstaltens familjevårdsverksamhet. Jag förordar, att Kungl. Maj:t utverkar riksdagens bemyndigande att bevilja ett dylikt fast bidrag jämväl för budgetåret 1954/55, därest driftresultatet vid anstalten skulle geva anledning därtill.

Under föregående anslag har jag räknat med högst 50 nya vårdplatser vid de allmänna alkoholistanstalterna under nästa budgetår. Det synes dock icke sannolikt, att driftbidrag kommer att kunna ulgå för samtliga dessa platser under hela budgetåret. Med hänsyn härtill samt med ledning av tillgängliga uppgifter om antalet f. n. godkända vårdplatser och antalet vård dagar uppskattar jag medelsbehovet för ifrågavarande driftbidrag till 3 650 000 kronor.

Socialstyrelsens beräkning av medelsbehovet för ersättning för vård av de s. k. farliga alkoholisterna och andra, för vilka vårdkostnaden helt bestrides av staten, 175 000 kronor, föranleder ingen erinran från min sida.

Jag har under föregående anslag beräknat, att 50 nya vårdplatser under nästa budgetår skall komma till stånd vid inackorderingshem för alkoholister. På grundval härav uppskattar jag medelsbehovet för bidrag till dylika hem till 160 000 kronor.

För statsbidrag till familjevård beräknar jag slutligen i likhet med socialstyrelsen 8 000 kronor.

Det sammanlagda anslagsbehovet skulle i enlighet härmed komma att uppgå till (3 650 000 + 175 000 + 160 000 + 8 000) 3 993 000 kronor eller avrundat 4 000 000 kronor.

Under hänvisning till det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader m. m.* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 4 000 000 kronor.

[157] 15. Vissa ombyggnads- och reparationsarbeten vid erkända alkoholistanstalter. Anslag för ändamålet har i gällande riksstat upplagits med 400 000 kronor (statsliggaren s. 1034).

Yrkanden.

I. *Socialstyrelsen* (skr. 25/8 1953) hemställer, att anslaget uppföres med 400 000 kronor.

II. *Styrelsen för stiftelsen Åsbrohemmet* (skr. 6/10 1953) anhåller om ett tilläggsanslag av 55 000 kronor för uppförande av matsalsbyggnad m. m. vid erkända alkoholistanstalten Åsbrohemmet.

Motiv.

I. Enligt den plan för upprustning av de icke statliga alkoholistanstalterna, som framlagts i propositionen nr 95/1953 och godkänts av 1953 års riksdag, komma de ombyggnads- och nybyggnadsarbeten vid dessa anstalter, som påbörjas under budgetåret 1953/54, att fortsätta under budgetåret 1954/55. Enligt planen skall för budgetåret 1954/55 anvisas 400 000 kronor.

II. För budgetåret 1951/52 anvisades ett anslag av 155 000 kronor till uppförande av en ny matsalsbyggnad och ombyggnad av den gamla matsals- och köksavdelningen vid Åsbrohemmet. På grund av inträffad kostnadsstegring beviljades för budgetåret 1952/53 ett tilläggsanslag av 55 000 kronor. Byggnadsföretaget har utförts i anstaltens egen regi med användande av i huvudsak patienter och anställda såsom arbetskraft.

Sedan arbetena numera i huvudsak avslutats, har det visat sig, att totalkostnaden överstigit de anvisade medlen. Härtill har främst bidragit, att en varuhiss ansetts böra utbytas mot en ny, att det befunnits angeläget att anordna nya kylrum samt att yrkesinspektören i distriktet föreskrivit vissa åtgärder beträffande ventilationsanläggningen, vilka inneburit merkostnader. Kostnadsökningen har uppgått till 67 540 kronor. Härav beräknas cirka 7 000 kronor falla på sådana arbeten, vilka avsetts skola bekostas av det anslag om 65 000 kronor, som enligt den i propositionen nr 95/1953 angivna planen för anstaltens upprustning skulle anvisas för budgetåret 1954/55. Inom ramen för de utförda ombyggnaderna ha verkställts vissa mindre arbeten, som närmast äro att anse såsom underhållsarbeten. Kostnaderna för dessa, 5 540 kronor, räknar styrelsen med att bestrida av tillgängliga medel för byggnadernas underhåll. Återstående (67 540 — 7 000 — 5 540) 55 000 kronor saknar emellertid anstalten möjlighet att täcka från annat håll.

Yttranden.

Över framställningen av stiftelsen Åsbrohemmet har yttrande avgivits av byggnadsstyrelsen och socialstyrelsen.

Byggnadsstyrelsen uttalar.

De egentliga byggnadsarbetena ha kunnat genomföras i enlighet med det ursprungliga programmet och inom ramen för härtill beräknade medel. Det har emellertid befunnits lämpligt att utföra vissa från början icke avsedda installationer, medan andra dylika blivit mer omfattande än som ursprungligen kunnat förutses. Med hänsyn till att de sålunda tillkomna arbetena i och för sig torde vara väl motiverade och innebära betydande fördelar för anstaltens drift och då det är fråga om en ombyggnad, där det ofta är omöjligt att på förhand exakt avgöra, vilka kostnader olika ingrepp föra med sig, tillstyrker byggnadsstyrelsen anstaltsstyrelsens framställning.

Socialstyrelsen anför.

Styrelsen har under hand inhämtat, att troligen omkring hälften av den uppkomna merkostnaden härrör från utbytet av hissen jämte därmed förknippade ombyggnadsarbeten, medan merkostnaderna för anordnande av kylrum och för de av yrkesinspektionen föreskrivna åtgärderna uppskattas till cirka 10 000 kronor vardera.

Socialstyrelsen betvivlar icke, att de gjorda, kostnadskrävande avvikelserna från byggnadsplanen äro ändamålsenliga, beträffande de av yrkesinspektionen föreskrivna åtgärderna eventuellt t. o. m. ofrånkomliga. Att klarhet om den lämpligaste gestaltningen av byggnadsplanen i dessa avseenden icke vunnits förrän under byggnadsföretagets gång synes dock tyda på bristande förutseende vid planläggningen. Då det måste ha stått klart för anstaltsstyrelsen, att hissutbytet och anordnandet av kylrummen måste komma att draga kostnader utöver dem, för vilka statsbidrag beviljats, ter sig anstaltsstyrelsens beslut härom såsom självrådigt. Med hänsyn till Åsbrohemmets tidigare visade förmåga att genomföra byggnadsarbeten till låg kostnad håller socialstyrelsen för troligt, att kostnaderna för förevarande byggnadsföretag äro låga i jämförelse med kostnaderna för andra liknande byggnadsföretag. Avgörande för frågan, om anstalten bör erhålla ytterligare tilläggsbidrag, är emellertid, att det är ett statsintresse, att de erkända alkoholistanstalterna ha en ordnad ekonomi. Åsbrohemmet skulle med säkerhet komma att under lång tid framåt få dragas med en mycket svår likviditetsbrist, om anstalten icke erhöle täckning för sina utlägg för byggnadsföretaget. Någon marginal för höjning av det statliga driftbidraget till anstalten finns nämligen icke. För att förebygga en långvarig likviditetsbrist tillstyrker socialstyrelsen, att anstalten beviljas det sökta tilläggsbidraget.

Departementschefen.

Kostnaderna för den materiella upprustningen av de icke statliga alkoholistanstalterna skall enligt beslut av 1953 års riksdag fördelas på tre år. Till grund för fördelningen av byggnadsarbetena på de olika etapperna har lagts en av byggnadsstyrelsen upprättad plan. För en första upprustningsetapp har för innevarande budgetår anvisats anslag dels under driftbudgeten för vissa ombyggnads- och reparationsarbeten samt för inventarieanskaffning, dels ock under kapitalbudgeten för lån till nybyggnader vid anstalterna. Medel för den andra upprustningsetappen torde böra an-

visas för budgetåret 1954/55. På driftbudgeten beräknar jag medel under förevarande anslag till ombyggnads- och reparationsarbeten samt under nästföljande punkt till inventarier. Härjämte kommer jag att under kapitalbudgeten äska anslag till lån till nybyggnader.

Enligt byggnadsstyrelsens plan skulle ombyggnads- och reparationsarbetena under den andra etappen ha följande omfattning.

Vid *Östfora* och *Holmahemmet* utföres samtliga av socialstyrelsen föreslagna ändringsarbeten, som ej omfattats av den första etappen. Kostnaden härför har beräknats till 58 000 resp. 70 000 kronor. Vid *Holmforshemmet* omändras en förläggingsbyggnad och en byggnad inrymmande kök, matsalar m. m. till personalbostäder för en kostnad av 52 000 kronor. I fråga om *Hägerstad* och *Värnåshemmet* avses, att samtliga av socialstyrelsen föreslagna ombyggnads- och reparationsarbeten skall utföras. Kostnaderna uppskattas till 63 000 resp. 72 000 kronor. Vid *Kurön* genomföres vissa smärre ändrings- och moderniseringsarbeten i förläggingsbyggnader och personalbostäder för en kostnad av 20 000 kronor. För *Åsbrohemmet* slutligen skall verkställas återstående omplanerings- och ändringsarbeten i huvudbyggnaden. Dessa beräknas kosta 65 000 kronor.

Totalt skulle kostnaderna för den andra ombyggnadsetappen sålunda uppgå till 400 000 kronor.

Såsom jag uttalade vid framläggandet av propositionen nr 95 1953, har jag icke haft något att erinra mot byggnadsstyrelsens förslag till fördelning av byggnadsarbetena på de olika etapperna. För Åsbrohemmets del vill jag dock nu föreslå viss ändring. Med hänsyn till främst de svårigheter i likviditetshänseende, vari anstalten sannolikt skulle försättas, om anstalten ej erhöle ersättning av statsmedel för de icke förutsedda merkostnader, som uppstått i samband med uppförandet av ny matsalsbyggnad m. m., anser jag mig böra tillstyrka anstaltsstyrelsens framställning om ett tilläggsanslag på 55 000 kronor. Jag föreslår emellertid, att nämnda belopp inräknas i det anslag på 65 000 kronor, som avsetts för den andra ombyggnadsetappen vid anstalten, och att det anslagsbelopp, som beräknats skola tillerkännas Åsbrohemmet för en kommande, tredje upprustningsetapp, i stället ökas med 55 000 kronor. Härigenom kommer anslaget för nästa budgetår att hållas inom den tidigare beräknade summan, 400 000 kronor.

Genom de ombyggnads- och ändringsarbeten, som nu föreslås, uppkommer en minskning av vårdplatsantalet på alkoholistanstalterna med cirka 60 platser. I de nybyggnader, för vilkas uppförande jag hemställer om anslag under kapitalbudgeten, erhålles å andra sidan omkring 60 nya vårdplatser. Med nuvarande platsbrist på anstalterna skulle en minskning av platsantalet, även temporärt, vara ägnad att inge bekymmer. Jag vill därför bestämt understryka angelägenheten av att byggnadsarbetena utföres i intimt samråd med socialstyrelsen, som förutsättes ha sin uppmärksam-

het riktad på planeringen av arbetena, och att alla möjligheter att övergångsvis bibehålla befintliga vårdplatser tillvaratages. I övrigt hänvisar jag till vad jag anfört till det vid propositionen nr 95/1953 fogade statsrådsprotokollet.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa ombyggnads- och reparationsarbeten vid erkända alkoholistanstalter* för budgetåret 1954/55 anvisa ett reservationsanslag av 400 000 kronor.

[158] 16. **Inventarier vid statsunderstödda alkoholistanstalter.** Anslag för ändamålet har i gällande riksstat upptagits med 175 000 kronor (statsliggaren s. 1034).

Yrkande.

Socialstyrelsen (skr. 25/8 1953) hemställer, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Motiv.

Enligt den under föregående punkt omnämnda planen för upprustning av de icke-statliga alkoholistanstalterna skall under en treårsperiod med början under budgetåret 1953/54 bidrag lämnas till inventarieanskaffning vid anstalterna med tillhopa omkring 530 000 kronor. Jämväl för budgetåret 1954/55 synes därför ett belopp av 175 000 kronor böra upptagas härför.

Departementschefen.

Under återopande av vad jag anfört under föregående punkt och i enlighet med socialstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Inventarier vid statsunderstödda alkoholistanstalter* för budgetåret 1954/55 anvisa ett reservationsanslag av 175 000 kronor.

[159] 17. **Tillfälligt omhändertagande av alkoholister m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	240 000	272 102
1952/53	260 000	339 402
1953/54 (statsliggaren s. 1034)	280 000	
1954/55 (förslag)	325 000	

Yrkande.

Socialstyrelsen (skr. 25/8 1953) hemställer, att anslaget uppräknas med 45 000 kronor.

22 — Bihang till riksdagens protokoll 1954. 1 saml. Nr 1. Bil. 13.

Motiv.

Från anslaget gäldas vissa av länsstyrelserna havda kostnader för tillfälligt omhändertagande av farliga m. fl. kategorier alkoholister, inställande av sådana på alkoholistanstalter m. m. Efter den utvidgning av kommunernas möjlighet att från närmast följande anslag erhålla gottgörelse för resekostnader i samband med vård å alkoholistanstalt, vilken genomförts fr. o. m. den 1 juli 1953, bör man kunna räkna med någon minskning av anspråken på förevarande anslag. Med hänsyn till den kraftiga ökningen av belastningen under budgetåret 1952/53 bör dock anslaget höjas till 325 000 kronor.

Departementschefen.

Socialstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår föranleder icke någon erinran från min sida. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tillfälligt omhändertagande av alkoholister m. m.* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 325 000 kronor.

[160] 18. Resekostnader vid intagning å allmän alkoholistanstalt.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	45 000	44 647
1952/53	50 000	58 966
1953/54 (statsliggaren s. 1035)	50 000	
1954/55 (förslag)	70 000	

Yrkande.

Socialstyrelsen (skr. 25/8 1953) föreslår, att anslaget uppräknas med 25 000 kronor.

Motiv.

De fr. o. m. den 1 juli 1953 ändrade grunderna för ersättning från anslaget innebära en utvidgning av statens åtaganden i fråga om resekostnader i samband med vård å alkoholistanstalt såtillvida som gottgörelse kan utgå jämväl för frivilligt ingångnas resor och för mer än en resa till och en resa från anstalt. Med hänsyn härtill och till belastningen under budgetåret 1952/53 bör anslaget uppräknas.

Yttrande.

Statskontoret framhåller, att någon erfarenhet ännu icke vunnits av hur tillämpningen av de ändrade ersättningsbestämmelserna inverkar på me-

delsåtgången under anslaget. Med hänsyn till belastningen synes emellertid anslaget böra höjas med förslagsvis 10 000 kronor.

Departementschefen.

Jag uppskattar medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår till 70 000 kronor och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Resekostnader vid intagning å allmän alkoholistanstalt* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 70 000 kronor.

[161] 19. Vissa kostnader för vård av alkoholister. I gällande riksstat har under alkoholistvård m. m. upptagits bl. a. följande anslag.

Anslag	Anvisat belopp
Vissa kostnader för vård av alkoholister	20 000
Länsnykterhetsnämnderna: Avlöningar	399 000
Länsnykterhetsnämnderna: Omkostnader	145 000
Främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet m. m.	382 500
Bidrag till övervakning enligt alkoholistlagen	38 000
Bidrag till sällskapet Länkarna	5 000

I anledning av de förslag, som av 1944 års nykterhetskommitté framlagts angående nykterhetsvården i betänkandena SOU 1952: 53 och 54, har socialstyrelsen i sin anslagsframställning för budgetåret 1954/55 föreslagit, att upprustning och förstärkning av särskilt den öppna nykterhetsvården genomföres med början under budgetåret 1954/55. I detta sammanhang föreslår styrelsen, att vissa nya anslag uppföres å riksstaten.

Beredningen inom finans- och inrikesdepartementen av förslagen av nykterhetskommittén och de övriga utredningar, som varit verksamma inom området för nykterhetsvård och alkohollagstiftning, har ännu icke avslutats. De anslag, som påverkas av reformförslaget, torde därför i rikstatsförslaget böra upptagas med allenast preliminärt beräknade belopp. Jag uppskattar härvid medelsbehovet under XI huvudtitelns berörda anslag till sammanlagt 3 137 500 kronor. Vid beredningen har förutsatts, att ur anslaget till Främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet m. m. skall utbrytas ett särskilt anslag till Understöd åt kommunala nykterhetsnämnder samt att i sistnämnda anslag skall ingå det nuvarande anslaget till Bidrag till övervakning enligt alkoholistlagen. I fråga om andra anslag än det rubricerade gör jag hemställan i det följande. Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Vissa kostnader för vård av alkoholister* för budgetåret 1954/55 beräkna ett förslagsanslag av 20 000 kronor.

[162] 20. **Länsnykterhetsnämnderna: Avlöningar.** Under återopande av vad jag anført under föregående punkt hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidaan på särskild proposition i ämnet, till *Länsnykterhetsnämnderna: Avlöningar* för budgetåret 1954/55 beräkna ett förslagsanslag av 700 000 kronor.

[163] 21. **Länsnykterhetsnämnderna: Omkostnader.** Under återopande av vad jag anført under punkten 161 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidaan på särskild proposition i ämnet, till *Länsnykterhetsnämnderna: Omkostnader* för budgetåret 1954/55 beräkna ett förslagsanslag av 320 000 kronor.

[164] 22. **Understöd åt kommunala nykterhetsnämnder.** Något anslag för ändamålet är ej uppfört i gällande riksstat.

Under återopande av vad jag anført under punkten 161 hemställer jag att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidaan på särskild proposition i ämnet, till *Understöd åt kommunala nykterhetsnämnder* för budgetåret 1954/55 beräkna ett förslagsanslag av 2 000 000 kronor.

[165] 23. **Främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet m. m.** Under återopande av vad jag anført under punkten 161 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidaan på särskild proposition i ämnet, till *Främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet m. m.* för budgetåret 1954/55 beräkna ett anslag av 82 500 kronor.

[166] 24. **Bidrag till Stockholms stadsmission för viss alkoholistvårdande verksamhet.** För innevarande budgetår har för ändamålet anvisats ett anslag av 10 000 kronor (statsliggaren s. 1037).

Yrkande.

Socialstyrelsen (skr. 25/8 1953) föreslår, att anslaget höjes till 15 000 kronor.

Motiv.

Stadsmissionen har hemställt om en höjning av anslaget under återopande av att utgifterna för verksamheten under budgetåret 1952/53 upp-

gått till 28 210 kronor. Den verksamhet, som utövas av Stockholms stadsmissions nykterhetsvårdsbyrå, utgör ett värdefullt komplement till det av det allmännas organ bedrivna nykterhetsvårdsarbetet i huvudstaden.

Yttrande.

Statskontoret erinrar, att förslag om höjning av anslaget tidigare avisats, senast av 1953 års riksdag. Ej heller för budgetåret 1954/55 bör ökad medelstilldelning för ändamålet ifrågakomma.

Departementschefen.

Anslag för detta ändamål torde böra anvisas även för nästa budgetår. Jag anser mig emellertid alltså böra förorda, att anslaget uppföres med oförändrat belopp, 10 000 kronor. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Stockholms stadsmission för viss alkoholistvårdande verksamhet* för budgetåret 1954/55 anvisa ett anslag av 10 000 kronor.

[167] 25. *Bidrag till sällskapet Länkarna.* Under åberopande av vad jag anfört under punkten 161 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *Bidrag till sällskapet Länkarna* för budgetåret 1954/55 beräkna ett anslag av 15 000 kronor.

D. Överståthållarämbetet och landsstaten.

[168] 1. Överståthållarämbetet: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	3 650 000	4 460 778
1953/54 (statsliggaren s. 1037) ..	4 550 000	
1954/55 (förslag)	4 630 000	

Yrkanden.

Överståthållarämbetet (skr. 28/8 1953) föreslår, att anslaget höjes beträffande kansliavdelningarna med 72 300 kronor och för skatteavdelningen med 93 400 kronor.

Kansliavdelningarna.

	Ökn. el. minskn.
1. Personalförstärkningar:	
a) 1 amanuens Cg 21	—
b) 1 kansliskrivare Ce 15	+ 10 092
c) 6 kontorsbiträden Ce 8	+ 45 288
2. Ordinariesättning av 5 kontorsbiträdestjänster enligt befordringsgången	—
3. Omräkning:	
a) Ersättning till viss personal å ekonomiska försvarssektionen	+ 9 150
b) Ersättningar till vägtrafikombud	+ 4 900
c) Löneklassändringar och uppflyttningar i reglerad befordringsgång	+ 2 836
e) Avrundning	+ 34
	+ 72 300

Skatteavdelningen.

4. Personalförstärkningar:	
a) 2 kanslistjänster utbytas mot amanuensjänster	+ 8 195
b) 3 icke-ordinarie kontorsbiträden	+ 21 814
c) Tillfällig personal	+ 59 500
5. Ordinariesättning av 11 kontorsbiträdestjänster enligt befordringsgången.....	—
6. Omräkning:	
a) Löneklassändringar och uppflyttningar i reglerad befordringsgång	+ 3 192
b) Arvode för tillsyn av ämbetslokaler	+ 700
c) Avrundning	— 1
	+ 93 400

Motiv.

1 a) Den amanuens, som för budgetåret 1953/54 fått anställas för avarbetning av naturalisationsärendena, erfordras även för nästa budgetår. Antalet sådana ärenden har ej minskat. En uppkommen balans å 430 ärenden torde på grund av bristande arbetskraft komma att kvarstå även vid innevarande budgetårs utgång.

1 b) Arbetet på räkenskapsavdelningen har under de senaste åren ökat i synnerligen hastig takt dels genom att ämbetet tillförts nya ärendegrupper och dels genom en kraftig uppgång av antalet ärenden över huvud.

Särskilt de ekonomiska frågorna rörande civilförsvaret ha medfört en betydande arbetsökning. Under de senaste tre åren har antalet ärenden nära fördubblats. Sedan 1948 har personalen ökat endast med ett kontorsbiträde. Avsevärd eftersläpning av arbetet har varit oundviklig. Föreskrivna rapporter och räkenskaper ha icke inom stadgad tid kunnat avlämnas till riksräkenskapsverket. Med hänsyn härtill samt till arbetets viktiga och ansvarsfulla natur bör biträdespersonalen förstärkas med en kansliskrivare.

1 c) Redan under år 1952 måste ämbetet tillföra bilregisteravdelningen ytterligare personal på grund av den oavbrutet ökade arbetsbelastning, som följde av den tilltagande motorfordonskatern. En utökning av personalen med 4 kontorsbiträden måste framstå som ett minimum. Ärendenas antal på körkortsavdelningen har sedan år 1949 ökat med det dubbla utan att personalen förstärkts. Härtill kommer, att två biträden på poliskammarens stat, vilka hittills tjänstgjort på körkortsregistret inom ämbetet, måst återföras till poliskammaren.

3 a) Till den ekonomiska försvarssektionen äro knutna bl. a. en sektionschef och 9 sakkunniga. Enligt beslut av Kungl. Maj:t utgår arvode till sektionschefen med 2 400 kronor om året och till de sakkunniga med 25 kronor för förrättningsdag. Ämbetet beräknar 30 dagar för varje sakkunnig under året. Medel för arvoden ha icke tidigare beräknats under anslaget.

3 b) Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 30 juni 1953 skall vägtrafikombud äga åtnjuta ersättning med dels 100 kronor för år och dels 20 öre för kvartal för varje fordon, som vid utgången av kvartalet är upptaget i transportberedskapsregistret. Medel för ändamålet ha tidigare icke beräknats.

4 a) Innehavarna av kanslisttjänsterna, vilka äro placerade på taxeringsavdelningen, utföra i stort sett samma arbete som amanuenserna på avdelningen.

4 b) För budgetåret 1953/54 tilldelades skatteavdelningen medel för endast två av fem begärda icke-ordinarie kontorsbiträden. Med hänsyn till stegrad arbetsbörda på kupongskattekontoret är det oundgängligt, att kontoret tillföres ett biträde. För skatteavdelningen i övrigt böra anställas ytterligare två icke-ordinarie kontorsbiträden. I uppbördsärendena — i all synnerhet källskattebesvären — inställa sig de skattskyldiga personligen i alltmer ökad omfattning hos vederbörande tjänstemän för att framlägga sina synpunkter, vilket medför att handläggningen av dylika ärenden blir mycket tidsödande.

4 c) För arbetet med återbetalning av överskjutande preliminär skatt har under budgetåret 1952/53 medgivits överskridande av anslaget med 22 000 kronor. Samma belopp erfordras även under budgetåret 1954/55. Kostnaderna för tillfällig personal för införskaffande av material för in-

komststatistik beräknas med ledning av utgifterna år 1953 till 4 500 kronor. En eftersläpning av arbetet på kupongskattekontoret har uppkommit till följd av att personalen icke medhunnit att utföra de under senare år ökade arbetsuppgifterna. För att avarbeta balansen erfordras en engångsanvisning av 11 000 kronor. Till ersättare för fast anställda biträden under ledighet för sjukdom m. m. beräknas 22 000 kronor.

6 b) Medel för utgående arvode till expeditionsvakt för tillsyn av lokaler och städning ha icke tidigare beräknats under anslaget.

Departementschefen.

I enlighet med överståthållarämbetets hemställan tillstyrker jag, att den för innevarande budgetår anställda arbetskraften för biträde vid handläggningen av naturalisationsärendena bibehålles även under nästa budgetår. Med hänsyn till den avsevärda ansvällning av ärenden, som under senare år ägt rum på räkenskaps-, bilregister- och körkortsavdelningarna, bör arbetskraften på dessa avdelningar något förstärkas med biträden i kontorsbiträdesgraden. Vad i övrigt föreslagits rörande kansliavdelningarna föranleder ej någon erinran från min sida.

I fråga om skatteavdelningen tillstyrker jag, att medel beräknas för tillfällig personal för göromål avseende återbetalning av överskjutande preliminär skatt, införskaffande av material för inkomststatistiken samt avarbetning av balansen å kupongskattekontoret. Däremot kan jag icke biträda härutöver framförda förslag om personalförstärkningar. Mot framställningen i övrigt har jag ej funnit anledning till erinran.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat fordras en höjning av anslaget med 22 200 kronor för förstärkning av kansliavdelningarnas personal samt 37 500 kronor för personalförstärkning på skatteavdelningen. Den automatiska utgiftstegringen beräknas för kansliavdelningarna till cirka 9 100 kronor för ersättning till viss personal på den ekonomiska försvarssektionen, 4 900 kronor för ersättningar till vägtrafikombud och 2 800 kronor för löneklassändringar m. m. samt för skatteavdelningen till 3 200 kronor för uppflyttningar i reglerad befordringsgång och 700 kronor för arvode för tillsyn av ämbetslokaler. Anslaget skulle alltså höjas med $(22\,200 + 37\,500 + 9\,100 + 4\,900 + 2\,800 + 3\,200 + 700)$ 80 400 kronor eller i runt tal 80 000 kronor.

Anslaget beräknas för kansliavdelningarna sålunda: avlöningar till överståthållaren och underståthållaren oförändrat 55 800 kronor, avlöningar till ordinarie tjänstemän 609 100 (+ 28 300) kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 26 000 (+ 14 000) kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 276 300 (— 12 300) kronor, representationstillägg till överståthållaren oförändrat 20 000 kronor och rörligt tillägg 481 600 (+ 9 000) kronor.

För skatteavdelningen upptager jag följande anslagsposter, nämligen

avlöningar till ordinarie tjänstemän 1 610 000 (+ 16 700) kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 459 000 (+ 26 400) kronor och rörligt tillägg 1 092 200 (— 2 100) kronor.

Anslagsposterna till ämbetet i dess helhet torde alltså uppföras med följande belopp: avlöningar till överståthållaren och underståthållaren oförändrat 55 800 kronor, avlöningar till ordinarie tjänstemän 2 219 100 (+ 45 000) kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 26 000 (+ 14 000) kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 735 300 (+ 14 100) kronor, representationsbidrag till överståthållaren oförändrat 20 000 kronor samt rörligt tillägg 1 573 800 (+ 6 900) kronor.

I anledning av förslagen böra vidare på personalförteckningen uppföras ytterligare (5 + 11) 16 kontorsbiträdestjänster i Ca 8.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga nyss angiven ändring i personalförteckningen för överståthållarämbetet;
- b) fastställa följande avlöningsstat för överståthållarämbetet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1954/55:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till överståthållaren och underståthållaren, <i>förslagsvis</i>	55 800
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	2 219 100
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	26 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	735 300
5. Representationsbidrag till överståthållaren ..	20 000
6. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 573 800

Summa förslagsanslag kronor 4 630 000;

- c) till *Överståthållarämbetet*: Avlöningar för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 4 630 000 kronor.

[169] 2. Överståthållarämbetet: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	400 000	452 888
1953/54 (statsliggaren s. 1040)	425 000	
1954/55 (förslag)	417 500	

Yrkande.

Överståthållarämbetet (skr. 28/8 1953) föreslår, att anslaget sänkes med 5 500 kronor.

	Utgifter 1952/53	Anslag 1953/54	Förslag	Ökn. el. minskn.
1. Reseersättningar:				
Skatteavdelningen	13 049	8 000	5 000	— 3 000
2. <i>Expenser:</i>				
a) Kansliavdelningarna:				
Bränsle, lyse och vatten	33 314	35 000	33 000	— 2 000
Övriga expenser	103 370	92 800	94 300	+ 1 500
b) Skatteavdelningen				
Övriga expenser	220 258	230 000	228 000	— 2 000
				— 5 500

Motiv.

1) Då skatteavdelningen numera disponerar egen automobil, beräknas resekostnaderna kunna reduceras.

2 a) Med hänsyn till belastningen förra budgetåret bör posten till bränsle, lyse och vatten sänkas. För den ekonomiska försvarssektionen erfordras under budgetåret 1954/55 omkring 1 500 kronor till pärmar, register, litteratur, blanketryck o. d.

2 b) Utgifterna för telefon beräknas stiga, medan kostnaderna för transporter kunna beräknas nedgå ganska avsevärt på grund av att ämbetet numera disponerar egen bil för ändamålet.

Departementschefen.

Emot överståthållarämbetets medelsberäkning har jag ej annan erinran än att jag upptager kostnaderna för skatteavdelningens bil till 5 000 kronor mot av ämbetet beräknade 7 000 kronor. Detta innebär en minskning av anslaget i dess helhet med (5 500 + 2 000) 7 500 kronor. Anslaget torde alltså för nästa budgetår böra uppföras med (425 000 — 7 500) 417 500 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Överståthållarämbetet: *Omkostnader* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 417 500 kronor.

[170] 3. Länsstyrelserna: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	31 500 000	34 645 362
1953/54 (statsliggaren s. 1041) ..	37 000 000	
1954/55 (förslag)	37 300 000	

Länsstyrelserna ha i särskilda framställningar, vilka inkommit under augusti och september 1953, avgivit förslag till beräkning av utgifterna under nästa budgetår för ifrågavarande ändamål m. m.

Vissa länsstyrelser ha härvid hemställt om inrättande av nya tjänster

eller ändrad lönegradsplacering av befintliga tjänster, vilka förslag skulle föranleda ändring av personalförteckningen, därest de bifölles.

Länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala samt Göteborgs och Bohus län föreslå på i skrivelserna anförda skäl, att en å övergångsstat uppförd landskanslisttjänst i Ca 19 vid envar av länsstyrelserna måtte placeras i lönegrad Ca 21.

Länsstyrelsen i Stockholms län hemställer vidare, att en kanslibiträdets-tjänst i Ca 11 å landskontoret utbytes mot en tjänst såsom kontorist i Ca 13.

Länsstyrelserna i Uppsala, Kronobergs, Blekinge och Hallands län föreslå, att tjänsterna såsom förste länsnotarie i Ca 27 å landskansliet fr. o. m. nästa budgetår uppflyttas till 29 lönegraden. Såsom skäl härför har åberopats, att innehavarna av tjänsterna bestrida arbetsuppgifter, vilka icke kunna anses mindre maktpåliggande än de, som handhavas av de förste länsnotarier vid länsstyrelser, vilka äro placerade i Ca 29.

Länsstyrelserna i Kalmar och Skaraborgs län framhålla, att arbetsbördan å länsstyrelsernas taxeringssektion numera är så stor, att sektionerna behöva förstärkas med en kvalificerad befattningshavare samt hemställa, att vid vardera länsstyrelsen måtte fr. o. m. nästa budgetår inrättas en tjänst såsom biträdande taxeringsintendent i Ca 33.

Länsstyrelsen i Skaraborgs län hemställer, att landshövdingens handsekreterare, som f. n. är placerad i Ca 11, måtte uppflyttas till Ca 13.

Länsstyrelsen i Västernorrlands län föreslår utbyte av en kontoristtjänst i Ca 13 å landskontoret mot en kansliskrivartjänst i Ca 15.

Länsstyrelsen i Västerbottens län yrkar — under hänvisning till att antalet besvärsmål på taxeringsavdelningen är avsevärt — att en tjänst såsom länsassessor i Ca 31 inrättas fr. o. m. nästa budgetår.

Vidare ha länsstyrelserna framfört förslag enligt vilka antalet ordinarie kontorsbiträdestjänster kan minskas med 24. Till ordinarie stat böra överföras 4 icke-ordinarie telefonister.

Slutligen ha *civilbefälhavarna* (skr. 3/11 1953) hemställt, att extra ordinarie anställning måtte beredas föredragandena hos dem samt att medel måtte ställas till förfogande för ersättning åt den icke statligt anställda personal, som av civilbefälhavarna måste anlitas för deltagande i överläggningar och krigsspel m. m.

Vad angår behovet av medel för avlöningar under budgetåret 1954/55 ger en sammanställning av länsstyrelsernas förslag vid handen, att anslaget i dess helhet borde beräknas till i runt tal 38 200 000 kronor.

Departementschefen.

Den nya länsstyrelseorganisationen trädde i kraft för blott cirka ett år sedan eller den 1 januari 1953. I samband med den nyligen genomförda allmänna lönerrevisionen prövades lönegradsplaceringen av tjänsterna vid länsstyrelserna. Med hänsyn till dessa omständigheter anser jag mig icke

kunna biträda de framförda förslagen om utökning av antalet kvalificerade tjänster eller framställningarna om ändrad löneställning. Enligt grunderna för den reglerade befordringsgången för telefonister torde ytterligare 4 extra ordinarie sådana befattningshavare fr. o. m. nästa budgetår böra erhålla ordinarie tjänster i Ca 8. Antalet ordinarie kontorsbiträden i Ca 8 torde i enlighet med länsstyrelsernas förslag upptagas till sammanlagt (330 — 24) 306.

Civilbefälhavarnas hemställan om medelsanvisning för ersättning åt den icke statligt anställda personal, som av dem måste anlitas i samband med krigsspel m. m. torde bifallas på så sätt, att ifrågakommande ersättningar få bestridas från vederbörande anslag under landsstaten.

Vad angår anslagsbehovet torde för avlöningar till landshövdingarna böra avses oförändrat 660 000 kronor.

Till avlöningar till övriga tjänstemän å ordinarie stat bör upptagas ett belopp av 14 000 000 (+ 500 000) kronor.

Medelsbehovet för avlöningar till tjänstemän å övergångsstat kan beräknas till 280 000 (+ 20 000) kronor.

Under anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, torde till ersättning till sakkunniga för biträde vid utredningar m. m. anvisas 125 000 (+ 10 000) kronor. För ersättning till militärassistenter bör beräknas 92 000 (+ 8 500) kronor. Kostnaderna för ersättning till inkvarteringschefer torde kunna uppskattas till 11 100 (+ 600) kronor. Posten till ersättning åt vägtrafikombud upptages till 66 900 (+ 1 900) kronor. Anslagsposten i dess helhet skulle alltså uppgå till (125 000 + 92 000 + 11 100 + 66 900) 295 000 (+ 21 000) kronor.

Anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal upptager jag till 9 850 000 (— 400 000) kronor.

För särskilda löneförmåner till ordinarie tjänstemän (representationsbidrag till landshövdingarna) torde böra beräknas 283 000 (+ 31 000) kronor.

Anslagsposten till tilläggsförmåner åt befattningshavare på äldre stat upptager jag till oförändrat 16 000 kronor.

För rörligt tillägg erfordras 11 916 000 (+ 128 000) kronor.

Anslaget bestämmes alltså till (660 000 + 14 000 000 + 280 000 + 295 000 + 9 850 000 + 283 000 + 16 000 + 11 916 000) 37 300 000 (+ 300 000) kronor.

I anledning av förslagen torde vidare personalförteckningen böra ändras på det sätt, att ytterligare 4 telefonister i Ca 8 upptagas samt 24 kontorsbiträdestjänster i Ca 8 uteslutas.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen, att

- a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för länsstyrelserna, vilka nyss angivits;

b) godkänna följande avlöningsstat för länsstyrelserna, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1954/55:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till landshövdingarna, <i>förslagsvis</i>	660 000	
2. Avlöningar till övriga tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	14 000 000	
3. Avlöningar till tjänstemän å övergångsstat, <i>förslagsvis</i>	280 000	
4. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t		
a. Ersättning till sakkunniga för biträde vid utredningar m. m., <i>förslagsvis</i>	125 000	
b. Ersättning till militärassistent, <i>förslagsvis</i>	92 000	
c. Ersättning till inkvarteringschefer, <i>förslagsvis</i>	11 100	
d. Ersättning till vägtrafikombud	66 900	295 000
5. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>		9 850 000
6. Särskilda löneförmåner till ordinarie tjänstemän (representationsbidrag till landshövdingarna), <i>förslagsvis</i>		283 000
7. Tilläggsförmåner åt befattningshavare å äldre stat, <i>förslagsvis</i>		16 000
8. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>		11 916 000

Summa förslagsanslag kronor 37 300 000;

c) till *Länsstyrelserna*: *Avlöningar* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 37 300 000 kronor.

[171] 4. *Länsstyrelserna*: Sjukvård m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	180 000	223 774
1953/54 (statsliggaren s. 1049)	195 000	
1954/55 (förslag)	225 000	

Enligt *länsstyrelsernas* beräkningar skulle de sammanlagda utgifterna för nästa budgetår uppgå till 229 100 kronor.

Departementschefen.

Medelsanvisningen för nästa budgetår torde med hänsyn till belastningen på anslaget under budgetåret 1952/53 och länsstyrelsernas beräkningar

böra höjas till 225 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Länsstyrelserna: Sjukvård m. m.* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 225 000 kronor.

[172] 5. *Länsstyrelserna: Reseersättningar.*

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	600 000	812 697
1952/53	750 000	1 110 934
1953/54 (statsliggaren s. 1049)	850 000	
1954/55 (förslag)	950 000	

Enligt *länsstyrelsernas* beräkningar skulle medelsbehovet under nästa budgetår uppgå till sammanlagt 1 006 000 kronor.

Departementschefen.

Med hänsyn till belastningen under sist förflutna budgetår och länsstyrelsernas äskanden föreslår jag, att anslaget uppräknas med 100 000 till 950 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Länsstyrelserna: Reseersättningar* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 950 000 kronor.

[173] 6. *Länsstyrelserna: Expenser.*

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	3 950 000	6 789 853
1952/53	4 565 000	7 327 148
1953/54 (statsliggaren s. 1050)	5 290 000	
1954/55 (förslag)	5 770 000	

Yrkanden.

1) Enligt *länsstyrelsernas* beräkningar uppgår medelsbehovet för nästa budgetår till 5 818 200 kronor, varav för bränsle, lyse och vatten 913 000 kronor, för övriga expenser för eget behov 4 697 900 kronor samt för expenser för annat än eget behov 207 200 kronor.

2) *Byggnadsstyrelsen* uppskattar medelsbehovet för möblering av vissa utrymmen i landshövdingeresidensen i Vänersborg, Härnösand och Östersund till överslagsvis resp. 5 000, 50 000 och 45 000 kronor eller sammanlagt 100 000 kronor.

3) *Länsstyrelsernas utbildningsnämnd* (skr. 28/8 1953) hemställer, att för nästa budgetår måtte anvisas 40 600 kronor till kurser för utbildning av landskanslister, 2 100 kronor för arvoden till nämndens ledamöter samt 1 000 kronor för studiekonferenser för landsstatstjänstemän.

Motiv.

3) En kurs för utbildning av landskanslistar å landskontoren samt aspiranter å häradsskrivar- och kronokamrerartjänster har börjat hösten 1953 och skall avslutas hösten 1954. Kostnaderna för 1954 års kurs torde kunna beräknas till 15 500 kronor.

Med hänsyn till det stora antal befattningshavare, som alltjämt väntar på att få genomgå den teoretiska utbildning, som erfordras för erhållande av landskanslisttjänst å landskontor samt häradsskrivar- och kronokamrerartjänster, anser nämnden behövt, att en ny kurs anordnas med början hösten 1954. Nämnden beräknar, att den nya kursen skall draga en kostnad av 10 400 kronor.

Under budgetåret 1953/54 skall vidare den kurs för utbildning av landskanslistar vid landskanslierna, vilken påbörjades våren 1953, avslutas. En ny sådan kurs bör anordnas med början under våren 1955. Kostnaderna härför uppskattas till 14 700 kronor.

Departementschefen.

Kostnaderna för de ändamål, för vilka länsstyrelserna beräknat medel, ha enligt länsstyrelsernas egna uppgifter under de två senast förflutna budgetåren uppgått till cirka 4 800 000 resp. 5 500 000 kronor. Jag anser, att för nästa budgetår bör beräknas 5 265 000 kronor, varav 860 000 kronor för bränsle, lyse och vatten, 4 245 000 kronor till övriga expenser för eget behov och 160 000 kronor till expenser för annat än eget behov. I posten till övriga expenser för eget behov ingår ett belopp av i runt tal 260 000 kronor för inredning m. m. av nya landsstatshus i Södermanlands och Jämtlands län.

Till anskaffande av s. k. fönsterkuvert för försändande till de skattskyldiga av debetsedlar samt tryckning genom postverkets försorg av anställningskort, uppbörds kort och debetsedlar beräknar jag i runt tal 400 000 kronor. För bestridande av vissa kostnader för landshövdingarnas tjänstebostäder m. m. upptager jag ett belopp av 59 000 kronor.

Mot de av länsstyrelsernas utbildningsnämnd gjorda medelsberäkningarna har jag ej något att erinra. För ifrågavarande ändamål torde beräknas i runt tal (40 600 + 2 100 + 1 000) 43 000 kronor. Härjämte torde liksom för innevarande budgetår böra anvisas 3 000 kronor till bestridande av kostnaderna för antagningsnämnden.

Anslaget uppföres alltså med (5 265 000 + 400 000 + 59 000 + 43 000 + 3 000) 5 770 000 (+ 480 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Länsstyrelserna: Expenser* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 5 770 000 kronor.

[174] 7. Länsstyrelserna: Publikationstryck.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	130 000	187 141
1952/53	130 000	189 412
1953/54 (statsliggaren s. 1055)	150 000	
1954/55 (förslag)	175 000	

Medelsbehovet för nästa budgetår har av *länsstyrelserna* uppskattats till 195 000 kronor.

Departementschefen.

Anslaget torde med hänsyn till belastningen under sistförflutna båda budgetår böra uppräknas något. Jag föreslår, att anslaget upptages till 175 000 kronor, och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Länsstyrelserna: Publikationstryck* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 175 000 kronor.

[175] 8. Landsfogdarna m. fl.: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	1 095 000	1 217 783
1953/54 (statsliggaren s. 1055)	1 310 000	
1954/55 (förslag)	1 345 000	

Yrkanden.

1. Enligt *länsstyrelsernas* anslagsframställningar skulle för nästa budgetår för den under dem sorterande personalen erfordras cirka 919 500 kronor.

2. *Riksåklagarämbetet* (skr. 31/8 1953) har hemställt om 310 000 kronor jämte rörligt tillägg därå för den ämbetet underställda åklagaraspirantorganisationen (ambulerande landsfogdeassistenter och aspiranter).

3. *Länsstyrelsen i Östergötlands län* (skr. 21/1 1953) har hemställt om inrättande av en biträdande landsfogdetjänst fr. o. m. nästa budgetår eller — i avvidan härpå — en tjänst såsom landsfogdeassistent i Ce 27 i utbyte mot den ambulerande assistenttjänst, som tilldelats länet.

4. *Länsstyrelsen i Kopparbergs län* (skr. 3/11 1953) har föreslagit, att tjänsten såsom landsfogdeassistent i länet omvandlas till biträdande landsfogdetjänst.

Motiv.

2) Utbyggandet av åklagarorganisationen i anledning av processreformens genomförande pågår alltfjämt. Inom stadsfiskalsorganisationen beräknas under den närmaste framtiden cirka 15 tjänster bli att besätta. Därjämte erfordras oundgängligen omkring 20 landsfogdeassistenter såsom vikarier vid partiell tjänstledighet, sjukdom, semester och annan ledighet för stads-

fiskalerna. Stadsfiskalsorganisationen skulle alltså behöva förstärkas med omkring (15 + 20) 35 befattningshavare.

Vad angår landsfogdeorganisationen skola inom den närmaste framtiden 4 tjänster tillsättas. Vidare äro de tjänsteåligganden, som åvila landsfogdarna såsom statsåklagare och länspolischefer, numera så betungande, att det är nödvändigt att så snart som möjligt ställa minst 20 landsfogdeassistenter till landsfogdarnas förfogande såsom arbetsbiträden och vikarier. Inom landsfogdeorganisationen föreligger alltså behov av cirka (4 + 20) 25 befattningshavare.

Sammanlagt skulle sålunda omkring 60 befattningshavare erfordras inom den närmaste framtiden. För tillgodoseende av detta personalbehov finnas att tillgå 60 nu i tjänst varande aspiranter och assistenter, som icke inneha eller varaktigt uppehålla fast tjänst inom åklagarväsendet. Emellertid erfordras ytterligare åklagaraspiranter för att tillgodose det personalbehov, som uppkommer genom pensionsavgång, oberäknelig avgång från banan, underkännande av aspiranter m. m. Ämbetet räknar med att för sådant ändamål 5 aspiranter böra anställas under budgetåret 1953/54 och samma antal under budgetåret 1954/55.

Av de 60 aspiranter och e. o. landsfogdeassistenter, som nu tjänstgöra inom aspirantorganisationen, beräknas 20 ha tagits i anspråk för tjänster inom åklagar- och polisväsendet före ingången av budgetåret 1954/55. Av återstående 40 befattningshavare, som normalt böra vara färdigutbildade på våren 1955, räknar ämbetet med att hälften kommer att tjänstgöra inom stadsfiskalsorganisationen och hälften inom landsfogdeorganisationen.

De 5 nya aspiranter, som erfordras under nästa budgetår, beräknas bli antagna den 1 juli 1954.

Medelsbehovet har av ämbetet beräknats på följande sätt. Till grundlöner åt antagna aspiranter och ambulerande assistenter samt 5 aspiranter, vilka beräknas bli antagna fr. o. m. den 1 oktober 1953, erfordras sammanlagt 263 100 kronor. Kostnaderna — rörligt tillägg ej inräknat — för de 5 aspiranter, som förutsättas bli antagna den 1 juli 1954, beräknas till 43 140 kronor. Hela behovet av grundlöner skulle alltså uppgå till (263 100 + 43 140) 306 240 kronor eller i runt tal 310 000 kronor.

Yttranden.

Riksåklagarämbetet har i yttranden över framställningen från Östergötlands län vitsordat, att landsfogden i länet har en betungande arbetsbörda, men ansett det tveksamt, huruvida en biträdande landsfogde borde knytas till länet. I avvaktan på ytterligare erfarenhet borde enligt ämbetets mening tills vidare en fast landsfogdeassistenttjänst i Ce 27 inrättas. Under förutsättning att en biträdande landsfogdetjänst inrättas i Kopparbergs län bör den i detta län placerade fasta assistenttjänsten överflyttas till Östergötlands län.

Departementschefen.

De arbetsuppgifter, som åvila landsfogdarna, ha utan tvivel vuxit avsevärt under senare år. Den år 1948 genomförda rättegångsordningen har sålunda kommit att ställa större krav på arbetsinsats från dessa befattningshavares sida. Även det ökade antalet brottmål har medfört ökad arbetsbörda. Under det att åklagarorganisationen i städerna utbyggt högst avsevärt, har landsfogdarna erhållit ett förhållandevis blygsamt tillskott av kvalificerad biträdeshjälp. För att erhålla en aktuell överblick över landsfogdarnas samlade behov av en sådan arbetskraftshjälp har jag uppdragit åt en särskild sakkunnig att utreda denna fråga. Med hänsyn härtill är jag icke nu beredd att taga ställning till de av länsstyrelserna i Östergötlands och Kopparbergs län framförda förslagen om inrättande av nya tjänster. Behovet under nästa budgetår av ambulerande landsfogdeassistenter för tjänstgöring inom landsfogdeorganisationen uppskattar jag till i genomsnitt 17.

Vad angår beräkningen av medelsbehovet under anslaget torde anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän i enlighet med länsstyrelsernas förslag för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat 420 000 kronor.

Beträffande anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal ha länsstyrelserna beräknat sammanlagt 185 000 kronor för avlöande av biträdande landsfogdar och fasta assistenter. Mot denna beräkning har jag icke något att erinra. Medelsbehovet för aspirantorganisationen uppskattar jag till 280 000 kronor. För arvoden åt tingsnotarier under tjänstgöring på landsfogdeexpedition bör upptagas ett belopp av 10 000 kronor. Den under posten erforderliga sammanlagda medelsanvisningen skulle alltså uppgå till (185 000 + 280 000 + 10 000) 475 000 (+ 15 000) kronor.

För rörligt tillägg torde böra avses ett belopp av 450 000 (+ 20 000) kronor.

Anslaget bestämmes alltså till (420 000 + 475 000 + 450 000) 1 345 000 (+ 35 000) kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) fastställa följande avlöningsstat för landsfogdarna m. fl., att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1954/55:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förlagsvis</i>	420 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	475 000
3. Rörligt tillägg, <i>förlagsvis</i>	450 000

Summa förlagsanslag kronor 1 345 000;

- b) till *Landsfogdarna m. fl.: Avlöningar* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förlagsanslag av 1 345 000 kronor.

[176] 9. Landsfogdarna m. fl.: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	170 000	245 833
1952/53	200 000	292 267
1953/54 (statsliggaren s. 1056)	244 000	
1954/55 (förslag)	265 000	

Medelsbehovet för nästa budgetår har av *länsstyrelserna* uppskattats till 294 400 kronor.

Departementschefen.

Anslagsposten till sjukvård m. m. upptager jag till oförändrat belopp, 2 500 kronor.

Belastningen på anslagsposten till reseersättningar under budgetåren 1951/52 och 1952/53 har enligt länsstyrelsernas uppgifter uppgått till cirka 163 600 resp. 177 400 kronor. För dessa budgetår hade icke beräknats högre belopp än 110 000 resp. 125 000 kronor. Posten har för innevarande budgetår upptagits till 165 000 kronor. Med hänsyn till belastningen torde medelsanvisningen böra uppräknas med 5 000 till 170 000 kronor.

Posten till expenser — för innevarande budgetår anvisad med 76 500 kronor — torde med hänsyn till att medelsåtgången under de två sistförflutna budgetåren uppgått till i runt tal 76 000 resp. 112 900 kronor böra upptagas till 92 500 kronor.

Anslaget bör alltså uppföras med (2 500 + 170 000 + 92 500) 265 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Landsfogdarna m. fl.: Omkostnader* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 265 000 kronor.

[177] 10. Häradsskrivarna m. fl.: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	10 100 000	11 519 786
1953/54 (statsliggaren s. 1057)	11 190 000	
1954/55 (förslag)	11 550 000	

I skrivelser, som inkommit under augusti och september, ha *länsstyrelserna* avgivit förslag rörande anslaget under nästa budgetår.

I fråga om personalorganisationen ha länsstyrelserna, såvitt gäller befattningar, vilka skola uppföras på personalförteckningen, framfört förslag om överförande av 52 icke-ordinarie biträden för skriv- och kontorsgöromål på ordinarie stat.

Länsstyrelsen i Kopparbergs län (skr. 28/10 1953) har därjämte hem-

ställt, att häradsskrivartjänsten i Nedansiljans fögderi måtte uppflyttas från 27 till 29 lönegraden.

Beträffande medelsbehovet under budgetåret 1954/55 ger en sammanställning av länsstyrelsernas förslag vid handen, att anslaget i dess helhet borde beräknas till i runt tal 12 210 000 kronor.

Departementschefen.

Vad först angår frågorna rörande personalorganisationen anser jag mig icke kunna tillstyrka det av länsstyrelsen i Kopparbergs län framlagda förslaget om höjd lönegradsplacering för en häradsskrivare i länet. Jag vill därvid erinra om, att löneställningen för häradsskrivarna efter förhandlingar med vederbörande personalorganisationer prövats av riksdagen så sent som år 1953. Däremot tillstyrker jag i enlighet med länsstyrelsernas förslag, att ytterligare 52 icke-ordinarie biträden för skriv- och kontorsgöromål enligt grunderna för den reglerade befordringsgången erhåller ordinarie tjänst i Ca 8 fr. o. m. nästa budgetår. Antalet ordinarie kontorsbiträden skulle därefter uppgå till 389.

I fråga om beräkningen av medelsbehovet för nästa budgetår föreslår jag, att posten till avlöningar till ordinarie tjänstemän upptages till 3 300 000 (+ 800 000) kronor. Av beloppet utgör i runt tal 3 222 000 kronor grundlöner, 23 000 kronor övergångsvis utgående ersättning till häradsskrivare för mistade sportler och 57 000 kronor vikariatsersättningar.

Under anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal erfordras 3 963 000 kronor till grundlöner, 377 000 kronor för tillfällig personal, 48 600 kronor till vikariatsersättningar samt 50 400 kronor till övertidsersättningar, varjämte 11 000 böra beräknas för semesterersättningar. Posten bör alltså bestämmas till (3 963 000 + 377 000 + 48 600 + 50 400 + 11 000) 4 450 000 (— 360 000) kronor.

Den i gällande avlöningsstat upptagna posten till tilläggsförmåner åt befattningshavare å äldre stat torde fr. o. m. nästa budgetår kunna utgå ur avlöningsstaten, vilket innebär en minskning av anslaget med 6 000 kronor.

Medelsbehovet för rörligt tillägg uppskattar jag till 3 800 000 (— 74 000) kronor.

Anslaget bestämmes sålunda till (3 300 000 + 4 450 000 + 3 800 000) 11 550 000 (+ 360 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för häradsskrivarna m. fl., som förut angivits;

b) godkänna följande avlöningsstat för häradsskrivarna m. fl., att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1954/55:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	3 300 000
2. Avlöningar till icke ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	4 450 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	3 800 000

Summa förslagsanslag kronor 11 550 000;

c) till *Häradsskrivarna m. fl.: Avlöningar* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 11 550 000 kronor.

[178] 11. *Häradsskrivarna m. fl.: Omkostnader.*

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	924 000	1 060 222
1952/53	1 010 000	1 160 353
1953/54 (statsliggaren s. 1060)	1 060 000	
1954/55 (förslag)	1 135 000	

Länsstyrelserna ha uppskattat medelsbehovet för nästa budgetår till sammanlagt omkring 1 216 000 kronor.

Departementschefen.

Anslagsposten till sjukvård m. m., vilken under budgetåren 1951/52 och 1952/53 belastats med resp. 61 400 och 72 400 kronor, torde böra höjas från 60 000 till 65 000 kronor.

Med hänsyn till att utgifterna för reseersättningar under budgetåret 1951/52 och 1952/53 uppgått till allenast 221 800 resp. 238 000 kronor, torde denna post kunna minskas något. För nästa budgetår upptager jag den till ett med 5 000 kronor sänkt belopp eller med 245 000 kronor.

Anslagsposten till expenser, vilken under budgetåret 1952/53 belastats med i runt tal 858 000 kronor, torde böra höjas från 750 000 till 825 000 kronor.

Anslaget uppföres alltså med (65 000 + 245 000 + 825 000) 1 135 000 (+ 75 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Häradsskrivarna m. fl.: Omkostnader* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 1 135 000 kronor.

[179] 12. *Landsfiskalerna m. fl.: Avlöningar.*

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	14 130 000	16 853 410
1953/54 (statsliggaren s. 1061)	17 100 000	
1954/55 (förslag)	17 950 000	

I skrivelser, som inkommit under augusti och september 1953 ha *länsstyrelserna* avgivit förslag rörande anslaget för nästa budgetår.

Vad angår personalorganisationen ha *länsstyrelserna*, såvitt angår befattningar, som skola uppföras på personalförteckningen, framlagt förslag om överförande av 17 icke-ordinarie biträden för skriv- och kontorsgöromål till ordinarie stat samt utbyte av 1 kontorsbiträdestjänst, 1 extra och 1 extra ordinarie kanslibiträdestjänst mot ordinarie kanslibiträdestjänster ävensom utbyte av 2 kanslibiträdestjänster mot kontoristtjänster.

Härutöver ha några *länsstyrelser* hemställt om uppflyttning i lönegrad av vissa landsfiskalstjänster. Sålunda ha *länsstyrelserna i Stockholms, Kristianstads och Norrbottens län* på i skrivelserna närmare angivna grunder hemställt, att landsfiskalstjänsterna i Nacka, Norrtälje, Hässleholms, Gällivare och Kiruna landsfiskalsdistrikt uppflyttas från Ca 29 till Ca 31.

Länsstyrelserna i Jönköpings och Norrbottens län ha föreslagit, att tjänsterna såsom landsfiskal i Vetlanda distrikt och landsfiskal (polischef och åklagare) i Piteå distrikt höjas från Ca 27 till Ca 29. Som skäl härför har anförts, att arbetsbördan med avseende å de kvalificerade göromålen i dessa distrikt, vilka nybildats genom ändrad distriktsindelning, motsvarar dem, som förekommer i distrikt, där landsfiskalerna äro placerade i 29 lönegraden.

I fråga om behovet av medel för avlöningar under budgetåret 1954/55 ger en sammanställning av *länsstyrelsernas* förslag vid handen, att anslaget i dess helhet borde beräknas till i runt tal 18 458 000 kronor.

Departementschefen.

Vad först angår personalfrågorna tillstyrker jag, att 17 icke-ordinarie biträden för skriv- och kontorsgöromål enligt grunderna för den reglerade befordringsgången för dylika biträden erhåller ordinarie kontorsbiträdestjänster fr. o. m. nästa budgetår.

Av övriga framförda förslag anser jag mig — under hänvisning till vad chefen för civildepartementet anför under för flera huvudtitlar gemensamma frågor — f. n. kunna biträda allenast yrkandena om uppflyttning fr. o. m. nästa budgetår av landsfiskalstjänsten i Vetlanda distrikt och tjänsten som landsfiskal (polischef och åklagare) i Piteå distrikt från 27 till 29 lönegraden. Jag vill erinra om att Kungl. Maj:t genom beslut den 30 juni och 25 september 1953 förordnat, att Vetlanda och Alseda landsfiskalsdistrikt samt Piteå södra och Piteå norra landsfiskalsdistrikt, i vilka distrikt samtliga landsfiskaler voro placerade i Ca 27, skulle sammanföras till två distrikt, benämnda Vetlanda resp. Piteå landsfiskalsdistrikt. I det nybildade Vetlanda distrikt handhaves såväl polischefs- och åklagarärendena som utmätningsmannagöromålen av en landsfiskal, medan i Piteå distrikt dessa ärendegrupper bestridas av en polischef-åklagare och en

utmättingsman. Till följd av sammanslagningen av Alseda och Vetlanda distrikt kan alltså en landsfiskalstjänst i Ca 27 indragas.

Kungl. Maj:t har den 13 november 1953 förordnat, att en landsfiskal i Ca 27 till följd av sjukdom tills vidare skall tjänstgöra vid länsstyrelse. Då ifrågavarande befattningshavare är varaktigt oförmögen att uppehålla landsfiskalstjänst, torde den av honom innehavda tjänsten fr. o. m. nästa budgetår överföras till övergångsstat.

Vad angår beräkningen av medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår torde posten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat böra upptagas till 6 450 000 (+ 250 000) kronor. Till avlöningar till icke-ordinarie personal torde anvisas 5 150 000 (+ 350 000) kronor. Anslagsposten till arvoden till landsfiskalselever m. fl. beräknar jag till 300 000 (— 100 000) kronor. För rörligt tillägg erfordras 6 050 000 (+ 330 000) kronor.

I gällande avlöningsstat finnes upptagen en post för ersättning från städerna Trollhättan, Karlskoga och Mölndal. 1953 års riksdag har emellertid i enlighet med statsutskottets utlåtande nr 11 uttalat, att bidragsskyldigheten till landsfiskalsorganisationen för nämnda städer numera ur allmänna rättvisesynpunkter framstode som föga befogad, samt hemställt, att Kungl. Maj:t måtte underställa 1954 års riksdag de förslag rörande befrielse för sagda städer från bidragsskyldighet, som kunde framkomma efter förhandlingar med städerna. Jag vill nu anmäla, att av riksdagen åsyftade förhandlingar förts mellan representanter för inrikesdepartementet och städerna. Därvid har man — under förutsättning av riksdagens godkännande — enats om att städernas nuvarande skyldighet att bidraga till vissa avlöningar m. m. till landsfiskalsorganisationen, att tillhandahålla kontorslokaler jämte erforderliga möbler och annan inredning samt att bestrida kostnaderna för lokalernas uppvärmning, städning och belysning skulle upphöra med utgången av juni 1954. Städerna å sin sida skulle förklara sig vilja medverka till att de lokaler, som f. n. disponerades för landsfiskalsorganisationen, fr. o. m. den 1 juli 1954 skulle upplåtas för samma ändamål. Inventarierna skulle av städerna överlåtas till kronan efter värdering i den ordning, varom överenskommelse kunde träffas med vederbörande länsstyrelse.

Emot den träffade överenskommelsen, vilken godkänts av stadsfullmäktige i resp. städer, har jag för egen del intet att erinra. Jag föreslår därför, att den i avlöningsstaten upptagna posten till ersättning från Mölndals, Trollhättans och Karlskoga städer utgår fr. o. m. nästa budgetår, vilket innebär en ökning av anslagsbehovet med 20 000 kronor.

Förevarande anslag bestämmas alltså för nästa budgetår till (6 450 000 + 5 150 000 + 300 000 + 6 050 000) 17 950 000 (+ 850 000) kronor.

I anledning av förslagen bör på personalförteckningen fr. o. m. nästa budgetår uppföras ytterligare 17 ordinarie kontorsbiträden i Ca 8 och två

landsfiskalstjänster i Ca 29 samt avföras två landsfiskalstjänster i Ca 27. Till övergångsstat torde vidare böra överföras en landsfiskalstjänst i Ca 27.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen över landsfiskalerna m. fl., vilka nyss angivits;

b) godkänna följande avlöningsstat för landsfiskalerna m. fl., att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1954/55:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	6 450 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	5 150 000
3. Arvoden till landsfiskalselever m. fl., <i>förslagsvis</i>	300 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	6 050 000

Summa förslagsanslag kronor 17 950 000;

c) till *Landsfiskalerna m. fl.*: *Avlöningar* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 17 950 000 kronor.

[180] 13. Landsfiskalerna m. fl.: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	2 450 000	3 322 388
1952/53	2 585 000	3 243 993
1953/54 (statsliggaren s. 1064)	2 865 000	
1954/55 (förslag)	3 135 000	

Länsstyrelserna ha uppskattat medelsbehovet för sina egna behov till i runt tal 3 380 000 kronor.

Departementschefen.

Anslagsposten till sjukvård m. m. belastades under förra budgetåret med 84 300 kronor. Med hänsyn härtill torde posten, vilken f. n. är upptagen till 75 000 kronor, böra höjas. Jag föreslår, att den för nästa budgetår bestämmes till 85 000 kronor.

För reseersättningar förbrukades under föregående budgetår cirka 1 483 000 kronor. Medelsanvisningen torde med hänsyn härtill böra ökas från 1 400 000 till 1 485 000 kronor.

Belastningen på anslagsposten till expenser under budgetåret 1951/52 och 1952/53 har enligt länsstyrelsernas uppgifter uppgått till i runt tal 1 383 000 resp. 1 702 000 kronor. För budgetåret 1953/54 anvisades för

ändamålet 1 350 000 kronor. Posten torde för nästa budgetår böra upptagas till 1 525 000 kronor.

De i anslagsposten till övriga utgifter ingående delposterna till antagningsnämndens verksamhet, handledning under landsfiskalsaspiranternas polistjänstgöring, kostnader för distriktsåklagarkurs och kostnader för tjänstedräkt torde böra beräknas till samma belopp som i gällande stat, resp. 2 500, 500, 14 000 och 23 000 kronor eller sammanlagt 40 000 kronor.

Anslaget uppföres alltså med $(85\,000 + 1\,485\,000 + 1\,525\,000 + 40\,000)$ 3 135 000 (+ 270 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Landsfiskalerna m. fl.: Omkostnader* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 3 135 000 kronor.

E. Polisväsendet.

[181] 1. Statspolisintendenten m. fl.: Avlöningar. I gällande riksstat har under polisväsendet upptagits bl. a. följande anslag:

Anslag	Anvisat belopp
Statspolisintendenten m. fl.: Avlöningar	326 000
Statspolisorganisationen:	
Inköp av motorfordon m. m.	620 000
Underhålls-, drift- och expeditjonskostnader	1 050 000
Gottgörelse till polisdistrikten	6 775 000
Polisradioväsendet	123 000
Statens polisskola: Avlöningar	448 000
Statens polisskola: Omkostnader	186 000
Vissa ersättningar åt befattningshavare vid polisväsendet	3 500 000

Då beredningen inom departementet av vissa reformer inom polisorganisationen, avseende bl. a. upprustning av ordningsstatspolisen och omorganisation av polisutbildningen, ännu icke är avslutad, torde anslagen i riksstatsförslaget böra uppföras med preliminärt beräknade belopp. I fråga om andra anslag än det här rubricerade gör jag hemställa under följande punkter. Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *Statspolisintendenten m. fl.: Avlöningar* för budgetåret 1954/55 beräkna ett förslagsanslag av 440 000 kronor.

[182] 2. Statspolisorganisationen: Inköp av motorfordon m. m. Under åberopande av vad jag under föregående punkt anför, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *Statspolisorganisationen: Inköp av motorfordon m. m.* för budgetåret 1954/55 beräkna ett reservationsanslag av 860 000 kronor, varav 700 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

[183] 3. Statspolisorganisationen: Underhålls-, drift- och expeditjonskostnader. Under åberopande av vad jag anför under punkten 181, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *Statspolisorganisationen: Underhålls-, drift- och expeditjonskost-*

nader för budgetåret 1954/55 beräkna ett förslagsanslag av 1 450 000 kronor, varav 650 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

[184] 4. Statspolisorganisationen: **Gottgörelse till polisdistrikten.** Under åberopande av vad jag anfört under punkten 181, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statspolisorganisationen: Gottgörelse till polisdistrikten* för budgetåret 1954/55 beräkna ett förslagsanslag av 9 000 000 kronor, varav 3 800 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

[185] 5. Statspolisorganisationen: **Polisradioväsendet.** Under åberopande av vad jag anfört under punkten 181, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statspolisorganisationen: Polisradioväsendet* för budgetåret 1954/55 beräkna ett reservationsanslag av 200 000 kronor, varav 150 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

[186] 6. **Poliskåren i Boden: Avlöningar.**

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	404 500	460 525
1953/54 (statsliggaren s. 1070)	520 000	
1954/55 (förslag)	530 000	

Yrkande.

Polischefen i Boden (skr. 25/7 1953) hemställer, att anslaget höjes med 17 800 kronor.

	Ökn. el. minskn.
1. <i>Personalförstärkningar:</i>	
a) 1 poliskonstapel med vikariatslön i 7 månader Ca 14	+ 5 985
b) 2 poliskonstaplar med arvode under 5 månader	+ 1 800
2. <i>Arvoden:</i>	
Arvoden till tullpersonal under seglationsperioden	+ 420
3. <i>Vikariatsersättningar:</i>	
a) Semestervikarie för landsfiskalen	— 2 380
b) Semestervikarie för 2 skrivbiträden	+ 872
c) Vikariatsersättningar för polispersonal	+ 1 200
4. <i>Omräkning:</i>	
Provisoriskt lönetillägg för tjänstgöring på s. k. obekvämt arbetstid	+ 5 000
Löneklassupflyttningar	+ 6 057
Avrundning	— 1 154
	+ 17 800

Motiv.

Med hänsyn till pågående utredning om polisväsendets organisation inom bl. a. Bodens skyddsområde upprepas icke tidigare yrkanden om personalökningar m. m.

1 a) och b) Sedan statens polisskola numera erhållit en utbildningsanstalt i Luleå, ha flera sökande kunnat beredas tillträde. Sålunda ha hösten 1953 antagits fem extra konstaplar till konstapelsklassen och fyra konstaplar till överkonstapelsklassen mot tidigare normalt fyra resp. tre. Sedan den 1 september 1951 ha tio polismän lämnat kåren; nio av de sålunda ledigblivna tjänsterna ha besatts med oerfaren personal utan polis-skoleutbildning. Av kårens 44 befattningshavare ha endast 14 genomgått överkonstapelsklassen. Så många som möjligt av polismännen böra erhålla utbildning i konstapels- och överkonstapelsklasserna. Medel böra därför beräknas för arvode till ytterligare två extra konstaplar under genomgång av konstapelsklassen samt för lön till en vikarie å sådan tjänst, vars innehavare bevisar överkonstapelsklassen.

2) För innevarande budgetår har under anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal anvisats ett belopp av 2 900 kronor till arvoden åt tullpersonal, som biträder med fartygskontrollen i Luleå under den till åtta månader beräknade seglationsperioden. Arvudet är beräknat för fem befattningshavare. Emellertid har tullförvaltaren i Luleå anmält, att ytterligare en tullöveruppsyningsman måste tillfälligt förordnas vid toppbelastning och under kompensationsledighet för ordinarie personal, varvid arvode borde utgå med två kronor per dygn. Beloppet föreslås därför skola höjas med i runt tal 400 kronor och uppföras under en förslagsvis upptagen anslagspost till Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t.

3 a) Sedan polischefen numera överförs till landsfiskalsorganisationen, bör ersättning till semestervikarie för honom icke längre beräknas.

3 b) Fr. o. m. innevarande budgetår har kåren tillförts två skrivbiträden i reglerad befordringsgång, för vilka det under semestertid synes erforderligt att anställa vikarier.

3 c) Medel för vikariatsersättningar under posten till avlöningar till ordinarie tjänstemän ha icke beräknats. Under budgetåret 1952/53 stego dessa ersättningar till cirka 2 000 kronor. Normalt synes ett belopp av 1 200 kronor böra beräknas.

Yttranden.

Statskontoret anför.

Förslagen om personalförstärkning för att bereda ökat antal befattningshavare möjlighet att genomgå konstapels- och överkonstapelsklasserna, om ökade arvoden till tullpersonal och om medel till vikariatsersättningar böra i första hand bedömas av de sakkunniga, som tillkallats för att utreda

polisväsendets organisation i vissa delar av Norrbottens län och därmed sammanhängande spörsmål, och prövas av Kungl. Maj:t först sedan resultatet av utredningen föreligger.

I anledning av den av polischefen anmärkta betydande avgången av personal erinras, att hos städerna anställda polismän under genomgång av statens polisskola ofta få behålla sina löneförmåner helt eller delvis med skyldighet att därefter kvarstå i tjänst hos huvudmannen under viss längre tid, i regel 5 år, samt att avgång före garantitidens utgång medför skyldighet att återgälda mot den återstående garantitiden svarande lönegottgörelse. Enligt statskontorets mening kan övervägas, om ej statsverket i fråga om den statligt anställda polispersonalen bör införa ett motsvarande klausulsystem för rätt till lön under utbildning vid statens polisskola.

Framställningen har i övrigt icke givit statskontoret anledning till erinran.

Statspolisintendenten har icke något att erinra mot bifall till framställningen.

Landsfogden i Norrbottens län ansluter sig helt till polischefens förslag och understryker särskilt behovet av ytterligare extra polispersonal såsom vikarier för personal, som genomgår utbildning vid polisskola. Landsfogden framhåller önskvärdheten av att kommissariebefattningen, som nu är placerad i 22 lönegraden, uppflyttas till 24 lönegraden.

Länsstyrelsen i Norrbottens län tillstyrker polischefens förslag.

Departementschefen.

Med hänsyn till ovissheten om huru många befattningshavare vid poliskåren, som under nästa budgetår kan mottagas vid statens polisskola, anser jag mig icke f. n. böra föreslå, att ytterligare medel för arvoden och för anställande av vikarier för sådana befattningshavare beräknas. Kungl. Maj:t torde i fall av behov äga att för ändamålet medgiva överskridande av anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal. Det av statskontoret åberopade klausulsystemet har av 1948 års polisutbildningskommitté och 1953 års polislöneutredning föreslagits skola upphöra för kommunernas del. Kommittéernas förslag är f. n. föremål för beredning inom inrikes- och civildepartementen. Jag anser mig därför icke nu böra upptaga frågan om införande av en motsvarande ordning för poliskåren i Boden.

I likhet med polischefen förordar jag, att medel för arvoden till den tullpersonal, som biträder med fartygskontrollen, beräknas under en särskild, förslagsvis upptagen anslagspost. Någon ökning av medelsanvisningen synes dock icke erforderlig. Jag upptager därför anslagsposten till 2 900 kronor.

Beträffande avlöningsförhållandena för poliskåren i Boden vill jag framhålla, att polislöneutredningens förslag även omfattar polispersonalen vid denna kår. Sedan detta förslag färdigberetts, torde proposition i ärendet komma att anmälas av chefen för civildepartementet. Jag förutsätter, att utan hinder av att medel för poliskåren i Boden äskas i nu förevarande

sammanhang en lönereglering för poliskåren i Boden, därest proposition därom framlägges, skall kunna genomföras fr. o. m. den 1 juli 1954.

För vikariatsersättningar, ersättningar för tjänstgöring på obekvämt arbetstid och löneklassuppflyttningar bör anslaget uppräknas med i runt tal 10 000 kronor.

Anslaget beräknas sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän 310 100 (+ 7 500) kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 2 900 (+ 2 900) kronor, avlöningar till icke-ordinarie personal 87 700 (— 3 500) kronor samt rörligt tillägg 180 300 (+ 3 100) kronor.

Såsom ersättning från Bodens stad torde tills vidare böra beräknas ett oförändrat belopp av 51 000 kronor.

Anslaget bestämmes alltså till (310 100 + 2 900 + 87 700 + 180 300 — 51 000) 530 000 (+ 10 000) kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för poliskåren i Boden, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1954/55:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	310 100
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	2 900
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	87 700
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	180 300
	Kronor 581 000

Särskilda uppbördsmedel.

Ersättning från Bodens stad	51 000
-----------------------------	--------

Summa förslagsanslag kronor 530 000;

b) till *Poliskåren i Boden: Avlöningar* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 530 000 kronor.

[187] 7. Poliskåren i Boden: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	74 700	100 161
1953/54 (statsliggaren s. 1072)	154 000	
1954/55 (förslag)	104 500	

Yrkande.

Polischefen i Boden (skr. 25/7 1953) föreslår, att anslaget sänkes med 38 100 kronor.

	Utgifter 1952/53	Anslag 1953/54	Förslag	Ökn. el. minskn.
1. Sjukvård m. m.	3 753	2 000	2 500	+ 500
2. Reseersättningar	22 199	14 000	16 500	+ 2 500
3. Expenser:				
a) Övriga expenser.....	30 997	31 000	40 900	+ 9 900
b) Lokalhyra	—	—	2 500	+ 2 500
4. Övriga utgifter:				
a) Inköp av bilar	—	50 000	—	— 50 000
b) Underhåll av en polisradioanläggning ..	800	500	1 000	+ 500
c) Inköp av möbler	—	4 000	—	— 4 000
				— 38 100

Motiv.

1) Den höga belastningen beror till största delen på att verksläkaren i samband med avflyttning från orten debiterat verksläkararvode för åtta år med cirka 1 250 kronor. Kårens numerär har fr. o. m. budgetåret 1953/54 ökat med sju befattningshavare.

2) Den stora medelsåtgången 1952/53 beror på särskilda förhållanden. Under närmast föregående anslag har föreslagits, att flera befattningshavare än tidigare skola genomgå statens polisskola.

3 a) Utgifterna för renhållning och städning uppgingo för budgetåret 1952/53 till drygt 6 000 kronor. Med hänsyn till att ökade lokalutrymmen tagits i anspråk på grund av personalökning, synes delposten böra beräknas till 7 500 kronor. — Delposten till skrivmateriel m. m., vilken budgetåret 1952/53 belastades med omkring 4 500 kronor, kan icke upptagas till lägre belopp än 3 500 kronor. — För telegram, telefon och annonsering steg kostnaden föregående budgetår till cirka 9 000 kronor. Ett fullt utnyttjande av telefonerna är med hänsyn till kårens otillräckliga numerär en förutsättning för fullgörandet av uppgifterna. Delposten bör av denna anledning höjas med 1 500 kronor. Beviljade ökningar av personal och bilpark innebära ökade krav på antalet apparater. Sålunda är bostadstelefon till biträdande landsfiskalen, kriminalkonstapeln och tre bilförare erforderlig. Antalet apparater å tjänsterummen är otillräckligt. Medel böra anvisas för indragning av 5 bostadstelefoner och minst 5 telefoner på tjänsterummen. Kostnadsökningen härför uppskattas till 2 900 kronor. Delposten beräknas därför till (9 000 + 1 500 + 2 900) 13 400 kronor. — Belastningen på inventarieposten uppgick till något mindre än 5 000 kronor. För utbyte av 2 skrivmaskiner samt för ny matta och ett kassaskåp till polischefens rum bör posten höjas till 6 000 kronor. — Till bokinköp m. m. åtgick budgetåret 1952/53 drygt 6 500 kronor. Åtskillig materiel övertogs begagnad vid kårens tillkomst och har därefter icke kunnat utbytas. Det synes erforderligt, att medel nu anvisas för ändamålet. Personalökning och utvidgning av fordonsparken har medfört behov av viss materielanskaffning. Posten bör uppräknas till 10 500 kronor. — Totalt beräknas anslagsposten sålunda till (7 500 + 3 500 + 13 400 + 6 000 + 10 500) 40 900 kronor.

3 b) Kungl. Maj:t har på grund av personalökningar för 1953/54 medgivit utrymmesökning. De nu förhyrda lokalerna behöva utnyttjas även budgetåret 1954/55. Hyresbeloppet beräknas till 2 500 kronor.

4 b) Radioanläggningen tarvar numera återkommande reparationer. Kostnaderna ha sedan år 1948 stigit med omkring 50 procent, och ytterligare två bilar ha nu utrustats med radio.

Yttranden.

Statskontoret anser sig ej kunna tillstyrka ökad medelsanvisning till reseersättningar med hänsyn till att anslagsposten för innevarande budgetår höjdes med 2 500 kronor. I fråga om delposten till övriga expenser tillstyrker statskontoret en höjning med högst 3 000 kronor för att möta ökade utgifter för städning samt för telefonsamtal. Yrkandena om ökat antal telefonapparater, inköp av kassaskåp, förnyelse och nyanskaffning av olika utrustningsdetaljer m. m. torde böra underställas 1953 års polisutredning för vissa delar av Norrbottens län.

Stattpolisintendenten har icke något att erinra mot bifall till polischefens framställning.

Länsstyrelsen i Norrbottens län och landsfogden i länet tillstyrka polischefens förslag.

Departementschefen.

Anslagsposterna till sjukvård m. m. och till reseersättningar torde kunna upptagas med oförändrade belopp. För övriga expenser beräknar jag följande utgifter: renhållning och städning 7 500, skrivmateriel m. m. 3 000, telefon m. m. 9 500, inventarier m. m. 5 000 samt bokinköp m. m., inberäknat viss ersättningsanskaffning av utrustning, 7 500, eller tillhoppa 32 500 (+ 1 500) kronor. I fråga om lokalhyra och underhåll av en polistradioanläggning biträder jag förslagen om höjning med 2 500 resp. 500 kronor. Å andra sidan minskas medelsbehovet med tillhoppa 54 000 kronor i anledning av att särskilda medelsanvisningar för inköp av bilar och av möbler icke erfordras.

Vid bifall till mina förslag skulle omkostnadsanslaget upptagas till (154 000 + 1 500 + 2 500 + 500 — 54 000) 104 500 (— 49 500) kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Poliskåren i Boden: Omkostnader* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 104 500 kronor.

[188] 8. Bidrag till reservpolisorganisationen m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	800 000	874 779
1953/54 (statsliggaren s. 1073) ..	900 000	
1954/55 (förslag)	940 000	

Yrkande.

Statspolisintendenten (skr. 30/8 1953) hemställer, att anslaget höjes med 40 100 kronor.

Motiv.

Kostnaderna för kalenderåret 1952 kunna preliminärt beräknas till 901 140 kronor. Såsom utgångspunkt för uppskattningen av medelsbehovet för budgetåret 1954/55 bör man räkna med de gottgörelser, som kunna ifrågakomma för hållande av reservpolis under kalenderåret 1954.

Vid oförändrad numerär och under förutsättning att nu utgående rörliga tillägg icke ändras synas utgifterna böra beräknas till samma belopp som den faktiska kostnaden för kalenderåret 1952. Härtill kommer kostnaden, i runt tal 17 800 kronor, för tre reservpolismän från vardera Ängelholm och Sala, vilka städer fr. o. m. år 1953 äro skyldiga tillhandahålla reservpolispersonal. Till följd av ökat invånarantal äro därjämte städerna Eksjö och Hudiksvall skyldiga att fr. o. m. kalenderåret 1954 tillhandahålla vardera tre reservpolismän samt Stockholm och Göteborg vardera ytterligare en reservpolisman. Härav föranledd kostnadsökning uppskattas till sammanlagt i runt tal 21 160 kronor. Totalkostnaden torde sålunda böra beräknas till (901 140 + 17 800 + 21 160) 940 100 kronor.

Departementschefen.

1953 års riksdag har fattat beslut om sådana ändringar i polislagen, som i princip innebär, att ett bindande statligt avlöningsreglemente skall införas för den kommunala polispersonalen. Inom civildepartementet tillkallade sakkunniga har den 15 augusti 1953 framlagt ett förslag till sådant reglemente. Förslaget är föremål för beredning inom civildepartementet och torde komma att inom den närmaste tiden framläggas för riksdagen. Det är f. n. icke möjligt att bedöma, vilka kostnadsförändringar för statsverkets del som det nya reglementet kan komma att medföra. Reglementet synes emellertid icke kunna träda i kraft förrän den 1 juli 1954 och kommer således endast att påverka lönekostnaderna för en del av kalenderåret 1954. Då vidare en viss eftersläpning vid rekvisition av statsbidragen — vilka skola utbetalas i efterskott för kalenderår — brukar förekomma, synes det icke antagligt, att de nya bestämmelserna i någon högre grad kommer att påverka medelsbehovet för budgetåret 1954/55. Jag anser mig därför kunna bortse från det nya polislönereglementet vid beräklandet av anslagsbehovet för nästa budgetår.

Mot statspolisintendentens uppskattning av medelsbehovet har jag intet annat att erinra än att jag anser anslaget kunna avrundas nedåt till jämnt 940 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till reservpolisorganisationen m. m.* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 940 000 kronor.

[189] 9. **Bidrag till den lokala polisorganisationen å landsbygden m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	7 000 000	7 767 236
1953/54 (statsliggaren s. 1074)	8 500 000	
1954/55 (förslag)	12 000 000	

Departementschefen.

Enligt av 1953 års riksdag beslutad ändring i polislagen (propositionen nr 168/1953, riksd. skr. nr 248/1953) skall, fr. o. m. den dag, som Kungl. Maj:t bestämmer, städer med mindre än 10 000 invånare — jämte i undantagsfall större städer — och köpingar berättigas till statsbidrag efter samma grunder som landskommuner, varvid emellertid bidraget till städer och köpingar med minst 5 000 invånare såvitt gäller ordinarie polispersonal skall utgå med endast 25 procent. Statsverkets merutgifter i anledning av de nya bestämmelserna, vilka enligt Kungl. Maj:ts beslut trätt i kraft den 1 januari 1954, uppskattas till omkring 3 500 000 kronor.

Såsom jag anfört under föregående punkt beräknas ett statligt avlöningsreglemente för den kommunala polispersonalen komma att träda i kraft den 1 juli 1954. Av skäl, som jag åberopat under nämnda punkt, anser jag mig kunna bortse från reglementets inverkan på medelsbehovet för budgetåret 1954/55 jämväl under förevarande anslag. Ej heller anser jag de förslag, som framlagts i propositionen den 4 december 1953 angående avlösning av malmfältspolisorganisationen, påkalla någon ändring av anslagsberäkningen.

I enlighet med det anförda torde anslaget för nästa budgetår böra bestämmas till 12 000 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till den lokala polisorganisationen å landsbygden m. m.* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 12 000 000 kronor.

[190] 10. **Statens polisskola: Avlöningar.** Under åberopande av vad jag anfört under punkten 181, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens polisskola: Avlöningar* för budgetåret 1954/55 beräkna ett förslagsanslag av 900 000 kronor.

[191] 11. **Statens polisskola: Omkostnader.** Under åberopande av vad jag anfört under punkten 181, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens polisskola: Omkostnader* för budgetåret 1954/55 beräkna ett förslagsanslag av 260 000 kronor.

[192] 12. Statens kriminaltekniska anstalt: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	529 000	718 084
1953/54 (statsliggaren s. 1075)	653 000	
1954/55 (förslag)	662 500	

Yrkande.

Styrelsen för statens kriminaltekniska anstalt (skr. 28/8 1953) hemställer, att anslaget höjes med 106 400 kronor.

	Ökn. el. minskn.
A. Nya tjänster.	
1. <i>Kansliet.</i>	
1 expeditiönsbiträde Cg 2	+ 5 592
2. <i>Laboratorieavdelningen.</i>	
a) 1 kontorsbiträde Cf 4	+ 6 072
b) 1 byråingenjör Cg 25	+ 16 464
c) 1 laboratoriebitr. Cg 11	+ 8 652
3. <i>Registraturavdelningen.</i>	
a) 1 kanslibiträde Ce 11	+ 8 652
b) 1 kontorist Ce 13 (fingeravtr. reg.)	+ 9 348
c) 2 kanslibiträden Ce 11 (personreg.)	+ 17 304
d) 1 kontorsbiträde Cf 4 (personreg.)	+ 6 072
e) 1 kriminalassistent Ca 21 (spaningsreg.)	+ 13 164
B. Löneregleringar.	
1. <i>Föreståndaren.</i>	
1 överdirektör och chef Cp 17 i st. f. 1 föreståndare Cp 14	+ 3 600
2. <i>Kansliet.</i>	
1 kontorist Ce 13 i st. f. 1 kanslibiträde Ce 11	+ 348
3. <i>Laboratorieavdelningen.</i>	
a) 1 byråingenjör Ce 25 i st. f. 1 byråassistent Cg 24	+ 864
b) 1 bitr. byråingenjör Ce 21 i st. f. Cg 19	+ 744
c) 1 förste laboratoriebiträde Ce 15 i st. f. 1 laboratoriebiträde Cg 11	+ 408
d) 1 byråingenjör Ca 25 i st. f. 1 kriminalassistent Ca 21	+ 1 692
e) 1 byråassistent Ce 25 i st. f. 1 kriminalassistent Ce 21	+ 3 300
f) 1 fotografbiträde Cg 11 i st. f. Cg 5	+ 2 268
g) 1 fotografbiträde Cg 8 i st. f. Cg 5	+ 1 164
h) 1 tekniker Ca 14 i st. f. 1 reparatör Ca 13	+ 408
i) 1 verkstadsbiträde Cg 8 i st. f. Cg 4	+ 1 476
4. <i>Registraturavdelningen.</i>	
a) 1 kontorist Ce 13 i st. f. 1 kanslibiträde Ce 11	+ 696
b) 1 kontorist Ce 13 i st. f. 1 kanslibiträde Ce 11 (godsreg.)	+ 696
c) 1 kanslibiträde Ce 11 i st. f. 1 kontorsbiträde Ce 8 (godsreg.)	+ 756
d) 1 byrådirektör Ca 31 i st. f. Ce 31	—
C. Vissa ändrade tjänstebenenämningar	—

D. Omräkning.

Regl. beföringsgång för biträdespersonal	+	3 822
Lönklassuppflyttningar	+	7 512
Avgår arvode till 2 kontorsbiträden	—	15 000
Förlust å anslag	+	251
Avrundning	+	75
	+	106 400

Motiv.**A. Nya tjänster.**

1) Behovet av befattningen är trängande. Expeditionsvakterna ha att — utöver vanliga expeditionsvaktsgöromål — handha distributionen av anstaltens publikationer.

2 a) Utökningen föranledes av att arbetsuppgifterna numera nått en sådan omfattning, att de icke kunna — som hittills skett — ombesörjas av en befattningshavare. Under verksamhetsåret 1947/48 diariefördes 1 789 ärenden. Sistförflutna verksamhetsår var motsvarande siffra 2 659 ärenden.

2 b) Å allmänna laboratoriet föreligger arbetsbalans. Uppdragsgivarna få tidvis vänta alltför länge på resultatet av anstaltens undersökningar till stort men för eventuella rättsliga åtgärder. En personalförstärkning skulle även skapa förutsättningar för visst forskningsarbete. Den utökning, som nu begäres, är att betrakta som en allmän förstärkning för laboratorieavdelningen.

2 c) Genom inrättande av denna tjänst möjliggöres, att högre tjänstemän avlastas enkla och rutinmässiga uppgifter såsom iordningställande av försöksanordningar, kontrollarbete vid långtidsförsök m. m.

3 a) Utlänningsärendena öka alltmer, varför det är nödvändigt att för utländsk korrespondens, översättningar m. m. disponera ytterligare ett biträde. Befattningshavaren bör vara språkkunnig och äga förmåga till i viss mån självständigt arbete. En ny kanslibiträdestjänst i Ce 11 bör inrättas och nuvarande tjänst ändras till kontoristtjänst.

3 b) Med den personal, som står till förfogande, kan inkommande material ej bearbetas på ett tillfredsställande sätt.

3 c) och d) Balansen å personregistret omfattar 25 000 oregistrerade uppgifter. Arbetsbördan ökar, icke minst genom det alltmer växande antalet uppgifter rörande utlänningar, speciellt från de nordiska länderna. Införskaffande av kompletterande uppgifter medhinnes ej och erforderliga kontrollåtgärder måste eftersättas.

3 e) Spaningsregistraturen äro för polisverksamheten av vital betydelse. Dessa anstaltens register ha icke kunnat utbyggas, rationaliseras eller hållas à jour med inkomna uppgifter i den utsträckning, som bort ske. Från polismyndigheternas sida har med fullt fog framställts önskemål om att å anstalten skulle föras mer fullständiga register.

B. Löneregleringar.

1) Den nuvarande löneställningen synes icke på något sätt svara mot de anspråk, som till följd av anstaltens utveckling under de gångna åren numera ställas på föreståndaren, liksom icke heller mot hans vis à vis myndigheter, press och allmänhet ofta utsatta position.

2) De kamerala uppgifterna på kansliet ha fått en alltmer ökad omfattning. En kansliskrivare och ett kanslibitråde tjänstgöra nu på kansliet. Det är nödvändigt att som biträde åt och i förekommande fall vikarie för kansliskrivaren ha en i lönereglementen och författningar kunnig befattningshavare, som även är bokföringskunnig.

3 a)—d) Højningarna motiveras främst av arbetsuppgifternas kvalificerade natur.

3 e) Vid skrifttekniska laboratoriet är det önskvärt med en tjänsteman i förmans ställning, som kan utöva ledningen och kontrollen av arbetet. Dessa uppgifter åvila f. n. byrådirektören, vilken emellertid behöver frigöras för än mer angelägna göromål.

3 f)—g) De täta ombytena av personal vid fotografiska laboratoriet visa, att nuvarande löner ej stå i rimlig proportion till vad som betalas på den allmänna marknaden. Detta laboratorium är en av anstaltens känsligaste avdelningar ur sekretessynpunkt, och det synes orimligt att just här ha personal, som praktiskt taget varje år söker ny anställning.

3 h) Reparatören bör erhålla en löneställning, som bättre svarar mot det högkvalificerade teknikerarbete, som åvilar honom.

3 i) Löneläget på den allmänna arbetsmarknaden motiverar den föreslagna uppflyttningen.

4 a) Beträffande motiveringen, se under Nya tjänster, punkt 3 a).

4 b)—c) Med nuvarande organisation erhålles icke någon permanent tillsyn över godsregistret. Med de omfattande arbetsuppgifter, som åvila förste kriminalassistenten vid registret, kan denne endast ägna detsamma en flyktig tillsyn.

C. Vissa ändrade tjänstebenämningar.

För att ernå enhetlighet och samklang med tjänstetitlarna inom statsförvaltningen i övrigt föreslås, att byråtitlarna utnyttjas mera konsekvent. Vid laboratorieavdelningen förordas titlarna förste byråingenjör, byråingenjör, biträdande byråingenjör och biträdande byråassistent samt vid registraturavdelningen byråsekreterare i stället för förste kriminalassistent.

Yttranden.

Statens lönenämnd. Föreståndartjänsten har i samband med lönerevisionen för vissa chefstjänstemän uppflyttats från Cp 12 till Cp 14. Frågan om en ändrad löneställning bör prövas i ett vidare sammanhang. Place-

ringen av de ordinarie och extra ordinarie tjänster, som föreslagits uppflyttade, har utom i ett fall granskats av 1949 års tjänsteförteckningskommitté eller av 1947 års biträdesutredning. Enär de med befattningarna förenade arbetsuppgifterna icke synas ha undergått någon väsentlig förändring, är nämnden icke beredd förorda någon uppflyttning. Tjänsten som kanslibitråde i Ce 11 på anstaltens kansli har tillkommit efter det att biträdesutredningen avslutat sin översyn av tjänsterna vid anstalten. De med tjänsten förenade arbetsuppgifterna motivera emellertid icke en uppflyttning till 13 lönegraden. Förslagen till omreglering av vissa extra tjänster finner sig lönenämnden kunna biträda, såvitt angår omvandling av en tjänst för byråassistent i Cg 24 till tjänst som byråingenjör i Ce 25 och en tjänst som biträdande byråingenjör i Cg 19 till tjänst som byråingenjör i Ce 21. Tjänstebenenämningen i det senare fallet bör dock vara ingenjör. De två tjänsterna som fotografibitråde böra uppflyttas till lönegrad 8 och uppföras som extra ordinarie. Det bör ankomma på anstalten att inom ramen för anvisade medel inplacera den föreslagna tjänsten som expeditionsvaktbiträde och verkstadsbiträdet i en mot göromålsens art svarande lönegrad. Nämnden har i övrigt intet annat att erinra mot lönegradsplaceringen av föreslagna nya tjänster än att en biträdestjänst i reglerad befordringsgång synes vara till fyllest för de uppgifter, som skola ankomma på innehavaren av den föreslagna kanslibiträdestjänsten vid registraturavdelningen [Nya tjänster 3 a)]. I fråga om de föreslagna ändringarna av tjänstebenenämningarna kan nämnden endast förorda, att en byråingenjör i Ce 27 erhåller tjänstebenenämningen förste byråingenjör.

Statens sakrevision. Särskilda sakkunniga ha i maj 1950 tillkallats för att verkställa översyn av gällande bestämmelser om tidningen Polisundermåttelser och vissa därmed sammanhängande spörsmål. Kommitténs förslag kan föranleda radikala omläggningar inom centrala delar av anstaltens verksamhet. Sakrevisionen, som under år 1953 företagit en översyn av anstaltens organisation, finner sig följaktligen endast kunna tillstyrka nyinrättande av sådana befattningar, som i dagens läge och oavsett huru anstaltens verksamhet på längre sikt kommer att organiseras, bedömas som nödvändiga. Till sådana tjänster hänför sakrevisionen de ovan under 2 b), c), 3 a), b) samt 3 e) föreslagna. Den föreslagna personalökningen i övrigt avstyrkes. För att nedbringa arbetsbalansen på personregistret har detsamma för budgetåret 1953/54 tillförts en personalförstärkning om två extra kontorsbiträden. För avarbetande av kvarstående balans torde förstärkningen för instundande budgetår kunna begränsas till en extra befattningshavare.

Statskontoret tillstyrker, att en tjänst som byråassistent i Cg 24 å laboratorieavdelningen uppflyttas till Ce 25. De föreslagna ändrade tjänstebenenämningarna kunna ej förordas. Ifrågavarande tjänst synes därför efter uppflyttningen böra kallas förste kriminalassistent. Övriga yrkanden om

löneregleringar avstyrkas. Beträffande de nya tjänsterna biträder statskontoret i stort sett sakrevisionens förslag. Dock har statskontoret ej övertygats om det absoluta behovet av ytterligare ett kanslibiträde på registraturavdelningen (punkt 3 a). Tjänsterna böra uppföras som icke-ordinarie. Statskontoret vill ej motsätta sig ordinariesättning av byrådirektörsbefattningen å registraturavdelningen.

Departementschefen.

Jag är icke beredd att tillstyrka inrättande av några nya tjänster vid anstalten.

I enlighet med vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor bör byråassistenten och biträdande byråingenjören å laboratorieavdelningen uppflyttas till Cg 25 resp. Cg 21. Tjänstebenämningen bör vara byråingenjör resp. ingenjör. Härjämte bör de båda fotografbiträdena och verkstadsbiträdet placeras i högst Cg 8. Övriga förslag om löneregleringar finner jag mig icke kunna biträda.

På av sakrevisionen anförda skäl anser jag, att den tillfälliga arbetsförstärkningen å personregistret för nästa budgetår kan begränsas till ett arvodesanställt kontorsbiträde.

Förslaget om ändrade tjänstebenämningar kan jag endast biträda i fråga om byråingenjörstjänsten i Ce 27, vilken torde böra erhålla benämningen förste byråingenjör. Detta påkallar en motsvarande ändring i anstaltens personalförteckning.

Anslaget skulle på grund av de förordade löneregleringarna uppräknas med 5 412 kronor. Härtill kommer en automatisk utgiftsökning för löneklassuppflyttningar m. m. med 11 600 kronor. Begränsningen av den tillfälliga förstärkningen å personregistret medför däremot ett med 7 500 kronor minskat medelsbehov. Totalökningen på anslaget blir således 9 512 kronor eller avrundat 9 500 kronor.

Anslaget beräknas sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän 162 000 (+ 2 000) kronor, ersättningar till experter oförändrat 8 000 kronor, avlöningar till icke-ordinarie personal 270 500 (+ 1 500) kronor och rörligt tillägg 222 000 (+ 6 000) kronor.

Anslaget uppföres alltså med (162 000 + 8 000 + 270 500 + 222 000) 662 500 (+ 9 500) kronor.

Under innevarande budgetår har Kungl. Maj:t, i likhet med vad som tidigare skett under en följd av år, medgivit, att vid anstalten finge förbestyr med det centrala passregistret finnas anställd viss tillfällig personal. Då Kungl. Maj:t jämväl under nästa budgetår torde böra ha samma möjlighet att anställa dylik personal, bör anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal liksom tidigare uppföras förslagsvis.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för statens kriminaltekniska anstalt, som förut angivits;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens kriminaltekniska anstalt, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1954/55:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	162 000
2. Ersättningar till experter, <i>förslagsvis</i>	8 000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	270 500
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	222 000

Summa förslagsanslag kronor 662 500;

c) till *Statens kriminaltekniska anstalt*: Avlöningar för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 662 500 kronor.

[193] 13. Statens kriminaltekniska anstalt: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	463 500	592 671
1953/54 (statsliggaren s. 1076)	493 500	
1954/55 (förslag)	532 000	

Yrkande.

Styrelsen för statens kriminaltekniska anstalt (skr. 28/8 1953) hemställer, att anslaget höjes med 81 300 kronor.

	Utgifter 1952/53	Anslag 1953/54	Förslag	Ökning
1. Övriga expenser för eget behov	98 758	78 000	105 300	27 300
2. Publikationstryck	233 840	200 000	250 000	50 000
3. Övriga utgifter	19 116	21 000	25 000	4 000
				81 300

Motiv.

1) För renhållning och städning äskas 20 000 kronor (15 935).¹ Utgiftsökningen hänför sig väsentligen till städningskostnader för nytillkomna lokaler. För telefon, telegram och annonsering räknar styrelsen med 28 800 kronor (22 933). I detta belopp ingå 1 082 kronor för fri bostadstelefon m. m. för vissa befattningshavare i anledning av den jourtjänst anstalten har för avsikt att genomföra fr. o. m. nästa budgetår. Dessutom har inräknats ett belopp av 3 760 kronor för teleprinterförbindelse med Luleå. Styrelsen saknar f. n. sådan förbindelse med norra Sverige, och det framstår som

¹ Inom parentes anges belastningen för 1952/53.

synnerligen angeläget, att behovet nu tillgodoses. Kostnaderna för inköp och underhåll av möbler uppskattas till 23 000 kronor (27 462). Häri ingå, förutom sedvanligt underhåll, nyanskaffning av dels möbler för de ökade lokalutrymmena, dels aktskåp och stålskåp, samt, i vad avser ett belopp av 12 360 kronor, likvid för tidigare inköpta inventarier. Slutligen beräknas för skrivmateriel m. m. samt för bokinköp m. m. resp. 23 000 (20 377) och 10 500 (14 442) kronor.

2) Till utgiften för budgetåret 1952/53 bör läggas ett belopp av 15 314 kronor, avseende under sagda budgetår utgivet tryck, vilket betalats först under budgetåret 1953/54. Antalet publikationer bör utökas med en ny sammanfattande förteckning över stulna cyklar. Kostnaden härför beräknas till 15 000 kronor.

3) 10 000 kronor avse förbrukningsmateriel samt 15 000 kronor inköp av kamera, torkpress och skärmaskin samt utbyte av fotometer.

Yttrande.

Statskontoret har icke blivit övertygat om nödvändigheten av att införa jourtjänst vid anstalten samt motsätter sig att medel beräknas härför. Frågan om teleprinteranläggningen i Luleå torde tagas under bedömande av de särskilda sakkunniga, vilka av chefen för inrikesdepartementet tillkallats för att utreda polisväsendet i vissa delar av Norrbottens län och därmed sammanhängande spörsmål. Statskontoret finner sig kunna tillstyrka en uppräknig av delposten till övriga expenser för eget behov med 7 200 kronor, varav 4 500 kronor såsom engångsanslag för anskaffning av möbler till de nya lokalerna och återstoden för ökade städningskostnader. Anslagsposten till publikationstryck bör med hänsyn till belastningen uppräknas med 30 000 kronor. Förslaget om utökning av antalet publikationer kan ämbetsverket däremot icke biträda. Med hänsyn till att anslagsposten till övriga utgifter successivt förstärkts med sammanlagt 5 500 kronor sedan budgetåret 1950/51, avstyrkes en uppräknig av densamma.

Departementschefen.

För renhållning och städning räknar jag med 19 000 (+ 3 500) kronor. I likhet med styrelsen anser jag, att jourtjänst bör införas vid anstalten och beräknar härför 1 000 kronor i ökade kostnader för telefon. Någon medelsanvisning för teleprinterförbindelse med Luleå är jag ej beredd att förorda. För inköp och underhåll av möbler förordar jag en med 5 000 kronor ökad medelstildelning. Med hänsyn till de redovisade utgifterna för skrivmaterialier, 20 377 kronor, torde det för innevarande budgetår härför upptagna beloppet 23 000 kronor för nästa budgetår kunna minskas med 1 000 kronor. För bokinköp m. m. räknar jag med oförändrat belopp eller 10 500 kronor. Medelsbehovet under posten till övriga expenser för

eget behov skulle alltså bli 86 500 kronor, vilket innebär en ökning med 8 500 kronor. Vad angår publikationstrycket anser jag lika med statskontoret, att någon utökning av antalet publikationer ej bör ske men att anslagsposten med hänsyn till belastningen bör uppräknas med 30 000 kronor. Anslagsposten till övriga utgifter torde uppföras med oförändrat belopp.

Vid bifall till vad jag sålunda anfört skulle anslaget beräknas till (493 500 + 8 500 + 30 000) 532 000 (+ 38 500) kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens kriminaltekniska anstalt: Omkostnader* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 532 000 kronor.

[194] 14. **Gottgörelse till vissa polisdistrikt för ombesörjande av särskilda anordningar för polisväsendet i dess helhet m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	315 000	373 505
1952/53	390 000	438 333
1953/54 (statsliggaren s. 1077)	350 000	
1954/55 (förslag)	400 000	

Med hänsyn till belastningen anser jag anslaget böra uppräknas till 400 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Gottgörelse till vissa polisdistrikt för ombesörjande av särskilda anordningar för polisväsendet i dess helhet m. m.* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 400 000 kronor.

[195] 15. **Anordnande av polisbevakning i annan än den i lagen om polisväsendet i riket stadgade ordning m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	550 000	666 867
1952/53	700 000	917 934
1953/54 (statsliggaren s. 1078)	800 000	
1954/55 (förslag)	850 000	

Anslagsbelastningen för budgetåret 1952/53, vilken bortsett från nettoinkomsten av förskott uppgått till i runt tal 937 000 kronor, har enligt företagen utredning fördelat sig med i runda tal följande belopp på anslagets olika titlar, nämligen 221 000 kronor på polisbevakning m. m., 359 000 kronor på pass- och gränskontroll, 152 000 kronor på anordnande av poliskurser m. m., 39 000 kronor på kostnader för efterspaning, upp-

täckande av brott m. m., 91 000 kronor på anskaffning av viss utrustning m. m. samt 75 000 kronor på diverse kostnader.

Utgifterna under anslaget för nästa budgetår uppskattar jag till 850 000 kronor, varvid jag räknat med inköp av pistolammunition för polisväsendets behov för 36 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anordnande av polisbevakning i annan än den i lagen om polisväsendet i riket stadgade ordning m. m.* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 850 000 kronor.

[196] 16. Vissa ersättningar åt befattningshavare vid polisväsendet. Under åberopande av vad jag anfört under punkten 181, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Vissa ersättningar åt befattningshavare vid polisväsendet* för budgetåret 1954/55 beräkna ett förslagsanslag av 3 830 000 kronor, varav 537 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

[197] 17. Poliskollegierna.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	2 000	2 268
1952/53	2 000	5 208
1953/54 (statsliggaren s. 1083)	2 000	
1954/55 (förslag)	2 000	

Anslaget torde för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Poliskollegierna* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 2 000 kronor.

[198] 18. Ersättning vid förhör i polisiära disciplinärenden.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	1 000	—
1951/52	1 000	—
1952/53	1 000	68
1953/54 (statsliggaren s. 1084)	500	
1954/55 (förslag)	500	

Anslaget torde uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning vid förhör i polisiära disciplinärenden* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 500 kronor.

[199] 19. Ersättning vid biträde åt ordningsmakten m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	1 000	1 038
1951/52	3 000	4 427
1952/53	3 000	6 533
1953/54 (statsliggaren s. 1084)	3 000	
1954/55 (förslag)	3 000	

Anslaget torde uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning vid biträde åt ordningsmakten m. m.* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 3 000 kronor.

[200] 20. Kostnader för särskild polisverksamhet för hindrande och upp-
dagande av spioneri m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	5 020 000	5 463 624
1953/54 (statsliggaren s. 1084)	5 975 000	
1954/55 (förslag)	6 455 000	

Yrkande.

Statspolisintendenten (skr. 30/8 1953) hemställer, att anslaget höjes med 983 000 kronor.

En redogörelse för förslagens innebörd bör med hänsyn till ärendets natur icke lämnas till statsrådsprotokollet. Ytterligare upplysningar böra i stället meddelas riksdagens vederbörande utskott.

Departementschefen.

Anslaget torde för nästa budgetår böra bestämmas till 6 455 000 (+ 480 000) kronor. På Kungl. Maj:t torde böra ankomma att vidtaga sådana jämkningar i den avsedda organisationen, som må finnas påkallade.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t ville föreslå riksdagen att

till *Kostnader för särskild polisverksamhet för hindrande och uppdagande av spioneri m. m.* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 6 455 000 kronor.

[201] 21. Ersättningar åt befattningshavare på avgångsstat vid polis- och åklagarväsendet (statsliggaren s. 1084). Anslaget, som anvisades första gången för budgetåret 1946/47, hade vid utgången av sistförflutna budgetår ännu icke till någon del tagits i anspråk. För nästa budgetår torde böra anvisas ett oförändrat belopp av 100 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättningar åt befattningshavare på avgångsstat vid polis- och åklagarväsendet* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 100 kronor.

F. Civilförsvaret.

[202] 1. Civilförsvarsstyrelsen: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	1 110 000	1 278 025
1953/54 (statsliggaren s. 1084)	1 325 000	
1954/55 (förslag)	1 378 000	

Yrkande.

Civilförsvarsstyrelsen (skr. 31/8 1953) hemställer, att anslaget höjes med 142 400 kronor.

	Ökning
1. a) 1 befattningshavare Ce 27 för signalfrågor	18 276
b) 1 kanslibiträde Ce 11 för samma verksamhet.....	8 652
2. 1 befattningshavare Ce 25	16 464
3. Lön till 1 förste expeditionsvakt i Ca 12	9 000
4. Uppräkning av delposten: avlöningar till extra-ordinarie personal m. m.....	31 896
5. Uppräkning av delposten till sakkunniga för a) anställande av en befattningshavare för operativa frågor samt b) dagarvoden till ledamöterna i styrelsens kvinnoutskott	31 200
6. 1 byrådirektör i Ce 31 samt 1 kamrer i Ce 29 överförs på ordinarie stat	—
7. Vissa tjänstebenenämningar föreslås ändrade	—
8. Omräkning	26 912
	142 400

Motiv.

1 a) och b) Befattningshavarna avses för signaltrafiken. Styrelsen hemställde om inrättande av dessa tjänster i sina anslagsäskanden för innevarande budgetår (XI ht. s. 342). Denna hemställan bifölls icke. Därefter har styrelsen undersökt möjligheterna att erhålla hjälp vid behandlingen av signalfrågor av officer vid försvarsstaben. Sådan hjälp synes dock ej vara att påräkna, varför yrkandet om tjänsternas inrättande åter upptages.

2) Även denna tjänst — avsedd för handläggningen av fråga om kvinnornas medverkan i civilförsvaret — upptogs i anslagsäskandena för budgetåret 1953/54 (XI ht. s. 342). Därjämte hemställdes, att ett särskilt arvode finge utgå till det kanslibiträde, vilket tjänstgjorde såsom sekreterare i styrelsens kvinnoutskott. Departementschefen ansåg sig icke kunna tillstyrka yrkandena. I anledning av motion bemyndigades Kungl. Maj:t av riksdagen att under budgetåret 1953/54 — om så ansågs ofrånkomligt — disponera högst ett belopp, motsvarande skillnaden i avlöning enligt 17 och 11 lönegraderna, för att i avbidan på resultatet av pågående sakkunnigutredning bereda nämnda kanslibiträde möjlighet att biträda kvinnoutskottet (statsutsk. utl. nr 11, s. 111). Riksdagen synes ha varit av den

uppfattningen, att arbetet med frågorna om kvinnornas medverkan i civilförsvaret icke skulle upphöra. Enda möjligheten härför är, att en särskild befattningshavare anställs för uppgifterna. Skulle lägre lönegrad än styrelsen föreslagit anses möjlig — styrelsen för sin del kan ej dela en sådan uppfattning — måste i allt fall medel till hela avlöningen ställas till förfogande. Eljest kommer styrelsens kontorspersonal att reellt minskas med en befattningshavare.

3) Styrelsens personal har sedan 1948 utökats från 75 personer till 120. Någon ökning av expeditionsvaktpersonalen har dock icke skett. Expeditionsvaktssysslorna hos styrelsen äro med hänsyn till dess speciella verksamhet mera omfattande än hos andra myndigheter med motsvarande personalstyrka. Styrelsens lokaler äro förlagda i två byggnader. Tjänsten som förste expeditionsvakt i Ca 12, vilken jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 30 juni 1953 skall hållas vakant, så länge innehavaren av den på övergångsstat uppförda motsvarande befattningen i Ca 11 kvarstår i tjänst, bör redan nu tillsättas.

4) F. n. avlönas 3 kanslibiträden samt ett kontorsbud från besparingar, som uppstått i samband med olika befattningshavares tjänstledigheter (sjukledigheter). I den mån tjänstledighetsfrekvensen minskar måste ifrågasvarande personal avskedas, vilket synes olämpligt med hänsyn till befattningshavarnas långvariga tjänstgöring och styrelsens brist på kontorspersonal.

5 a) I civilförsvarsstyrelsens krigsorganisation har upptagits en fristående operativ avdelning. Denna avdelning skall handhava den operativa planläggningen i fråga om fjärrhjälsorganisationen, omgrupperingar av styrkor och enheter, utrymning och undanförsel, alarmerings- och sambandstjänst m. m.

I fred uppkommande operativa frågor ansluta sig nära till den krigsmässiga verksamheten. De kunna uppdelas i allmänna ärenden, taktikärenden samt utrymnings- och undanförselärenden. Den första gruppen omfattar bl. a. ärenden angående uppehållsplatser i krig samt sambands- och alarmeringstjänst. De taktiska frågorna avse studium av krigserfarenheter samt försvarsspel och övningar m. m. I den tredje gruppen av ärenden ingår bl. a. fastställande av grunddragen för den operativa utrymningsplanläggningen och undanförseln samt utarbetande av bestämmelser angående förstöring.

För handläggningen av dessa frågor svara f. n. huvudsakligen chefen för organisationsbyrån, chefen för civilförvarsskolan i Österskär samt militärassistenten. Denna personal räcker ej till. Styrelsen anser, att de operativa frågorna även under fredstid böra handläggas av en särskild byrå. Med hänsyn till pågående organisationsundersökningar avstår dock styrelsen ifrån att nu framlägga förslag härom och inskränker sig till att begära medel för avlöning till en arvodesanställd byråchef, vilken tills vidare

skulle i stora drag bearbeta de förut angivna operativa problemen samt främst hålla samman och leda verksamheten med försvarsspel.

5 b) Åskandet om dagarvode till ledamöterna i styrelsens kvinnoutskott återupptages. Med ett sammanträde i månaden beräknas kostnaden till högst 4 500 kronor per år.

6) Kamreraretjänsten är av varaktig natur. — Byrådirektörsbefattningen är placerad på organisationsbyrån. Den nuvarande befattningshavaren innehar även en ordinarie civilförsvarsinspektörstjänst på övergångsstat. Enligt beslut av Kungl. Maj:t får en på personalstaten upptagen befattning som förste byråinspektör i Ca 29 icke besättas, så länge tjänsten på övergångsstat kvarstår. Endast förordnande på förste byråinspektörstjänsten har därför kunnat meddelas. Detta är till förfång för verksamheten och obilligt gentemot den förordnade. Olägenheterna avhjälpas genom ordinarie-sättning av byrådirektörstjänsten.

7) Tjänstetitelnarna böra ändras för en befattning på organisationsbyrån med titeln förste byråingenjör i lönegrad Ce 29 till förste byråinspektör, en befattning på bevakningsavdelningen med titeln byråassistent i lönegrad Ce 25 till byråinspektör och en befattning på riksbrandinspektörens avdelning med titeln byråassistent i lönegrad Ce 25 till byråingenjör.

Skiljaktig mening: En ledamot av civilförsvarsstyrelsen, ledamoten av riksdagens andra kammare F. Thapper, förklarar sig i avvidan på resultatet av pågående organisationsutredningar icke vilja biträda åskandet om medel till en befattningshavare för operativa ärenden.

Yttranden.

Yttrande över framställningen har avgivits av statskontoret och 1953 års civilförsvarsutredning.

Vidare har från civilförsvarsstyrelsen överlämnats ett yttrande från chefen för försvarsstaben angående handläggningen av de operativa frågorna.

Statskontoret. Med hänsyn till pågående organisationsundersökningar avstyrker statskontoret förslagen om inrättande av nya tjänster, anvisande av arvode till en befattningshavare för handläggning av operativa frågor samt ordinariesättning av kamrerar- och byrådirektörsbefattningarna. Ämbetsverket erinrar, att statsutskottet funnit sig icke böra tillstyrka för budgetåret 1953/54 framförda förslag om personalutökning och ordinariesättning. I enlighet med 1953 års riksdags beslut torde ej heller den förnyade framställningen om dagarvoden till ledamöterna i styrelsens kvinnoutskott böra bifallas.

1953 års civilförsvarsutredning, vilken på nuvarande stadium ej kunnat taga ställning till frågan om civilförsvarets utformning och omfattning samt därav följande personalbehov, anser sig beträffande styrelsens förslag om personalförstärkning endast vilja uttala, att frågan om ersättning

till kvinnoutskottets sekreterare för nästa budgetår synes böra lösas på sätt som skett för budgetåret 1953/54.

Chefen för försvarsstaben framhåller, att de operativa frågorna äro av sådan betydelse för det totala försvaret, att desamma snarast böra upptagas till behandling inom styrelsen. En förutsättning härför synes vara en arbetsförstärkning inom styrelsen, förlagd till en särskild operativ byrå.

Departementschefen.

På av styrelsen anförda skäl föreslår jag, att ett arvode motsvarande lön enligt 17 lönegraden anvisas till avlöning av den befattningshavare, som biträder kvinnoutskottet.

Civildéforsvarsstyrelsens äskande av medel för avlöning till en arvodesanställd byråchef, vilken skulle bearbeta problemen inom en blivande operativ byrå inom styrelsen, berör centrala frågor i styrelsens organisation. Jag anser mig därför icke kunna tillstyrka förslaget, innan 1953 års civilförsvarsutredning och statens organisationsnämnd prövat denna organisation. Då jag är medveten om att styrelsen är i stort behov av sakkunnigt biträde särskilt för den alltmer ökade verksamheten med försvarsspel, förordar jag emellertid, att medel beräknas för visst sådant biträde. Anslaget torde för ändamålet uppräknas med 15 000 kronor.

Med hänsyn till pågående utredningar finner jag mig i övrigt icke kunna tillstyrka styrelsens framställning om personalförstärkningar, ordinarie-sättning av tjänster, dagarvode till ledamöterna i kvinnoutskotten och om viss ändring av tjänstebenenämningarna.

I enlighet med det anförda skulle anslaget uppräknas med 26 000 kronor. Härtill kommer den automatiska utgiftsstegringen på grund av löneklassuppflyttningar m. m., cirka 27 000 kronor. Totalt skulle alltså anslaget ökas med 53 000 kronor.

Anslaget beräknas sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän samt arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, oförändrat 333 000 resp. 13 800 kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 606 500 (+ 46 500) samt rörligt tillägg 424 700 (+ 6 500) kronor.

Anslaget bestämmes således till (333 000 + 13 800 + 606 500 + 424 700) 1 378 000 (+ 53 000) kronor.

Till följd av personalbyte bör antalet kontorsbiträden i Ca 8 i personalförteckningen för styrelsen minskas med 1.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga nyss angiven ändring i personalförteckningen för civilförsvarsstyrelsen;
- b) godkänna följande avlöningsstat för civilförsvarsstyrelsen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1954/55:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	333 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, förslagsvis	13 800
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	606 500
4. Rörligt tillägg, förslagsvis	424 700

Summa förslagsanslag kronor 1 378 000;

c) till *Civildéfarsstyrelsen*: *Avlöningar* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 1 378 000 kronor.

[203] 2. *Civildéfarsstyrelsen*: *Omkostnader*.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	286 500	442 532
1953/54 (statsliggaren s. 1086)	383 500	
1954/55 (förslag)	373 000	

Yrkande.

Civildéfarsstyrelsen (skr. 31/8 1953) hemställer, att anslaget höjes med 66 300 kronor.

	Utgifter 1952/53	Anslag 1953/54	Förslag	Ökn. el. minskn.
1. Resersättningar	86 733	72 000	85 000	+ 13 000
2. Övriga expenser för eget behov	150 085	95 000	167 800	+ 72 800
3. Omkostnader för krigsskyddsnämnden för kraftanläggningar	4 126	1 500	4 000	+ 2 500
4. Anskaffning av utrustning för maskinell bokföring	—	22 000	—	— 22 000
				+ 66 300

Motiv.

1) Sedan år 1948 företagna uppräknningar av posten — tillhopa 12 000 kronor — täcka ej inträdda kostnadsökningar och förhöjda traktamentsersättningar. Härtill kommer, att personalen sedan år 1948 ökat från 75 till 100 eller med 25 personer, därav en utbildningsinspektör. Styrelsen erinrar, att dess verksamhet kräver omfattande inspektioner samt viss personals närvaro vid övningar och informationsmöten m. m.

2) Utgifterna för innevarande budgetår beräknas uppgå till 112 000 kronor (städning 30 000, skrivmaterialier, papper, blankettryck o. d. 16 000, telegram, telefon och annonsering 47 000, inköp och underhåll av möbler jämte andra inventarier 3 000, bokinköp, bindning m. m. 7 000, övriga ändamål — fastighetskostnader m. m. — 9 000). Härtill komma kostnader för tvättning av fönster och gardiner, bindning av tidskrifter m. m., 3 000 kronor. För inköp av möbler m. m. beräknas 41 300 kronor. Styrelsen har varit mycket återhållsam med nyanskaffningar. Ett ackumulerat behov

förefinnes alltså. Vidare har personalen stigit och lokalerna utökats. Antalet hemliga handlingar har vuxit avsevärt. Det är viktigt att skåp för dessa anskaffas. Yrkandet från föregående års anslagsäskanden om 11 500 kronor till anskaffande av personsökaranläggning återupptages. Avsaknaden av en sådan vållar onödiga och kostsamma tidsförluster för styrelsen och allmänheten.

Yttrande.

Statskontoret. Anslagsposten till sjukvård m. m. torde med hänsyn till belastningen bära uppräknas med 3 000 kronor till 9 000 kronor. Höjningen av anslagsposten till reseersättningar bör begränsas till högst 8 000 kronor. Vad avser anslagsposten till övriga expenser torde den tidigare prövade framställningen om medel för sökaranläggning ej heller nu bära bifallas. Med hänsyn till de förhållandevis rätt betydande belopp, som tid efter annan ställts till styrelsens förfogande för olika expensutgifter, föreslår statskontoret, att det begärda anslagsbeloppet väsentligt nedsättes. Anslagsposten bör enligt statskontorets mening bestämmas till 115 000 kronor. Posten till expenser för annat än eget behov torde på grund av belastningen kunna minskas med förslagsvis 10 000 kronor. Speciella skäl föranledde en ökad medelsanvisning till publikationstryck för innevarande budgetår. En rätt väsentlig nedsättning av anslagsposten, som f. n. är upptagen till 100 000 kronor, bör därför kunna vidtagas för budgetåret 1954/55.

Departementschefen.

Till reseersättningar upptager jag ett med 4 000 kronor förhöjt belopp. Delposten till övriga expenser torde med anledning av dels de beräknade utgifterna för innevarande budgetår, dels ock behovet av en viss marginal för nyanskaffning av möbler m. m. bära uppräknas med 25 000 kronor. Däremot finner jag mig ej heller nu kunna biträda framställningen om inköp av en personsökaranläggning. Jag tillstyrker den begärda uppräknings med 2 500 kronor av anslagsposten till omkostnader för krigsskyddsnämnden för kraftanläggningar. Då för innevarande budgetår 22 000 kronor anvisats för engångsanskaffning av viss utrustning för maskinell bokföring, bör anslaget för kommande budgetår minskas med motsvarande belopp. Vidare förordar jag på av statskontoret anförda skäl, att anslagsposten till publikationstryck reduceras med 20 000 kronor.

Anslaget bör alltså bestämmas till $(383\,500 + 4\,000 + 25\,000 + 2\,500 - 22\,000 - 20\,000)$ 373 000 (— 10 500) kronor. Jag hemställer, att Kungl Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Civilförsvarsstyrelsen*: Omkostnader för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 373 000 kronor.

[204] 3. Civilförsvarsområdenas administration: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	3 370 000	3 829 858
1953/54 (statsliggaren s. 1087)	4 165 000	
1954/55 (förslag)	4 189 000	

Yrkande.

Civilförsvarsstyrelsen (skr. 31/8 1953) hemställer, att anslaget höjes med 38 300 kronor.

	Ökning
1. Överförande av 11 arvodestjänster till extra	17 440
2. Omräkning	20 860
	38 300

Motiv.

1) Ehuru länsstyrelserna i skilda hänseenden krävt nya tjänster eller lönegradsuppflyttningar och styrelsen funnit de anmälda behoven i stort sett sakligt motiverade, anser sig styrelsen f. n. i avbidan på resultatet av pågående utredningar ej böra framlägga förslag härom. Återhållsamhet i denna fråga gör det desto mera angeläget, att en sådan förstärkning av organisationen genomföres, som kan ske praktiskt taget utan kostnader. Föregående år hemställde styrelsen, att 31 arvodestjänster skulle överföras till extra tjänster. Förslaget bifölls i fråga om 20 tjänster. Då förslaget var återhållsamt och innebar en stor utgallring av befattningar, som av länsstyrelserna föreslagits till överförande, finnes ett verkligt behov av att de 11 tjänster, beträffande vilka styrelsens framställning icke bifölls, nu bli överförda på löneplan. En tjänst bör placeras i 17 och de övriga i 15 lönegraden.

Styrelsen vill i detta sammanhang utan att göra något äskande erinra om sin tidigare framförda uppfattning, att civilförsvarsteknikerna böra överföras till extra ordinarie anställning. Styrelsen, som f. ö. finner deras tjänstetitel ej motsvara arbetsuppgifternas art och beskaffenhet, hemställer, att benämningen civilförsvarstekniker utbytes mot benämningen förste byråingenjör.

Yttranden.

Statskontoret. Frågan om och i vilken utsträckning arvodestjänster vid civilförsvarsområdenas administration i avvaktan på resultatet av pågående organisationsundersökning böra ombildas till extra tjänster, prövades av 1953 års riksdag. Någon ändring av statsmakternas beslut härom torde nu ej böra ifrågakomma.

1953 års *civilförsvarsutredning* framhåller, att förslaget rörande ändring av de 11 arvodestjänsterna till extra knappast synes vara av det slag, att det kan påverka utredningens kommande resultat. Däremot kan förslaget

om ändrad tjänstetitel för civilförvarsteknikerna få vissa organisatoriska konsekvenser.

Departementschefen.

Styrelsens framställning om överförande av vissa arvodestjänster till extra finner jag mig såtillvida kunna biträda, att jag föreslår, att 6 befattningar ändras till extra med placering i 15 lönegraden. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma, inom vilka civilförvarsområden tjänsterna skall placeras.

Förslaget om ändrad tjänstetitel för civilförvarsteknikerna kan jag däremot icke tillstyrka.

Vid bifall till mitt förslag rörande ombildning av arvodestjänsterna skulle anslagsbehovet öka med cirka 3 000 kronor. Härtill kommer automatiska utgiftsstegringar på grund av löneklassuppflyttningar m. m., cirka 21 000 kronor. Totalökningen skulle alltså uppgå till 24 000 kronor.

Anslaget beräknas sålunda: avlöning till ordinarie tjänsteman och arvoden till civilförvarschefer m. m. oförändrat 19 500 resp. 365 000 kronor, avlöningar till icke-ordinarie personal 2 961 000 (— 1 000) kronor samt rörligt tillägg 843 500 (+ 25 000) kronor.

Anslaget bör alltså uppföras med (19 500 + 365 000 + 2 961 000 + 843 500) 4 189 000 (+ 24 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för civilförvarsområdenas administration, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1954/55:

Avlöningsstat.

1. Avlöning till ordinarie tjänsteman, <i>förslagsvis</i>	19 500
2. Arvoden till civilförvarschefer m. m., <i>förslagsvis</i>	365 000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	2 961 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	843 500

Summa förslagsanslag kronor 4 189 000;

b) till *Civilförvarsområdenas administration: Avlöningar* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 4 189 000 kronor.

[205] 4. **Civildförvarsområdenas administration: Omkostnader.**

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	620 000	810 437
1953/54 (statsliggaren s. 1091)	630 000	
1954/55 (förslag)	620 000	

Yrkande.

Civildförvarsstyrelsen (skr. 31/8 1953) hemställer, att anslaget höjes med 100 000 kronor.

	Utgifter 1952/53	Anslag 1953/54	Förslag	Ökning
1. Reseersättningar	112 000	120 000	150 000	30 000
2. Expenser	345 000	320 000	390 000	70 000
				100 000

Motiv.

1) Länsstyrelserna ha hemställt om en uppräknig av anslagsposten till 166 500 kronor. Nödvändiga resor ha måst uppskjutas. Den genomförda minskningen av antalet civildförvarsområden med ty åtföljande ökning av områdenas storlek, ävensom sammanslagningen av administrationen i flera civildförvarsområden till en gemensam administration har medfört ökat resebehov.

2) Till löpande utgifter åtgick under budgetåret 1952/53 ett belopp av 333 700 kronor. I huvudsak motsvarande behov förefinnes för innevarande och nästkommande budgetår. Styrelsen begränsar dock sina äskanden till att avse 300 000 kronor.

Kostnaden för en måttlig upprustning av civildförvarsbyråernas kontorsinredning beräknades i föregående års anslagsframställning till 80 000 kronor. 65 000 kronor anvisades för budgetåret 1953/54. Återstoden, 15 000 kronor, bör ställas till förfogande för nästa budgetår.

I december 1952 redovisade styrelsen behovet av skåp för förvaring av hemliga handlingar och beräknade anskaffningskostnaden till 133 000 kronor. För ändamålet ha hittills anvisats sammanlagt 50 000 kronor. Återstående medelsbehov uppgår alltså till 83 000 kronor, varav 25 000 kronor äskas för nästa budgetår.

I civildförvarsområdena finnas inga tjänstebilar för persontransporter. Med hänsyn främst till den omfattande inspektionsverksamhet och fältplanläggning, som åligger civildförvarscheferna, blir avsaknaden av tjänstebil kännbar, särskilt i de större civildförvarsområdena. Styrelsen föreslår, att ett belopp av 50 000 kronor anvisas för inköp av två personbilar, den ena för Stockholm och den andra för Göteborg. Den i Stockholm placerade bilen bör även få disponeras av styrelsen.

Yttrande.

Statskontoret. Utgifterna å detta anslag böra tagas i betraktande vid den pågående organisationsundersökningen. Vad styrelsen anfört synes

icke utgöra tillräcklig anledning att höja anslagsposten till reseersättningar. Det för löpande expensutgifter äskade beloppet, 300 000 kronor, lär kunna nedsättas, förslagsvis till 250 000 kronor. Den vid upprepade tillfällen prövade frågan om anskaffande av tjänstebil torde få anses avgjord. Nuvarande framställning bör därför icke leda till ett frångående av statsmakternas tidigare beslut i ämnet.

Departementschefen.

I likhet med statskontoret anser jag någon uppräknings av anslagsposten till reseersättningar ej böra företagas. Under anslagsposten till expenser beräknar jag för löpande utgifter 290 000 (+ 70 000) kronor. Någon ytterligare anvisning av medel för förbättring av kontorsinredningen på civilförsvarsbyråerna är jag ej beredd att förorda. För anskaffning av skåp för förvaring av hemliga handlingar upptager jag 20 000 (— 5 000) kronor. Framställningen om inköp av personbilar kan jag ej biträda.

Med hänsyn till det anförda och då för innevarande budgetår anvisats ett belopp om 75 000 kronor för engångsanskaffning av viss utrustning skulle expensposten alltså nedgå med (+ 70 000 — 5 000 — 75 000) 10 000 kronor till 310 000 kronor och anslaget i dess helhet upptagas till 620 000 (— 10 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Civilförsvarsområdenas administration: Omkostnader* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 620 000 kronor.

[206] 5. Utbildnings- och övningsverksamhet.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	5 235 000	7 750 011
1953/54 (statsliggaren s. 1092)	7 000 000	
1954/55 (förslag)	6 900 000	

Yrkande.

Civilförsvarsstyrelsen (skr. 31/8 1953) föreslår, att anslaget beräknas till oförändrat belopp men med ändrad fördelning på de olika delposterna m. m.

	Ökn. resp. minskn.
1. Utbildning vid statens civilförsvarsskola	+ 30 000
2. Central och lokal utbildning inom länen	— 30 000
3. Övningar, anordnade av civilförsvarsstyrelsen eller av länsstyrelserna enligt civilförsvarsstyrelsens anvisningar	+ 50 000
4. Lokala övningar	— 50 000
5. 24 arvodestjänster som länsinstruktörer göras till extra ordinarie (Ce 25)	—

Motiv.

1952 års civilförsvarsskoleutredning har avgivit förslag till inrättande av en permanent civilförsvarsskola. Om riksdagen fattar beslut om in-

rättande av en sådan skola, torde dock anseelig tid komma att åtgå, innan undervisningen kan börja. Styrelsen har därför för budgetåret 1954/55 räknat med nuvarande skolform. Därest i samband med beslut om en permanent skola vissa fasta tjänster inrättas, torde dock dessa böra tilläggas redan den 1 juli 1954 och befattningshavarna tills vidare placeras vid den provisoriska skolan. Någon nämnvärd ändring i medelsbehovet torde icke föranledas härav.

1) För innevarande budgetår uppgår ifrågavarande delpost till 705 000 kronor, varav 655 000 kronor för den egentliga skolverksamheten, 10 000 kronor för informations- och upplysningsmöten samt 40 000 kronor för inspelning av instruktionsfilm.

Kostnaderna för nästa budgetår för den egentliga skolverksamheten beräknar styrelsen till 665 000 kronor, vilket innebär en ökning med 10 000 kronor. Erfarenheterna tyda på att tiden 15 juni—15 augusti icke är lämplig för anordnandet av kurser. Verksamheten vid Gimo bör på grund härav nedbringas med 3 instruktörskurser. Emellertid är det nödvändigt att — vid sidan av de vid Gimo och Österskär planenligt bedrivna kurserna — anordna utbildning av vissa specialister, t. ex. förrådsförvaltare och servicemän. Kurserna för dessa kategorier måste av praktiska skäl förläggas till andra platser än Österskär och Gimo. Den totala kursverksamheten blir i stort sett oförändrad eller något större.

För inspelning av instruktionsfilm begär styrelsen 60 000 kronor, vilket innebär en ökning med 20 000 kronor. En omorganisation av blocktjänsten skall genomföras. En instruktionsfilm skulle underlätta övergången från den äldre organisationsformen till den nya. Filmen har kostnadsberäknats till 30 000 kronor. Utbildningen i fråga om fjärrhjälp brister högst väsentligt. Även på detta område skulle en film vara till mycket stor nytta. Kostnaden beräknas till 25 000 kronor. För komplettering av vissa äldre filmer erfordras 5 000 kronor.

2) Posten är svårberäknad. Samma belopp, med vilket den upptagits för innevarande budgetår, 5 500 000 kronor, torde erfordras. Till utjämning av totala anslagsbeloppet bör den dock kunna minskas med 30 000 kronor. Styrelsen önskar anlita posten även till kostnader för opinionsmätningar, främst rörande utbildningen.

3) Denna post bör uppräknas med hänsyn till den ökade verksamheten för ledning av försvarsspel för civila ledningsorgan. Deltagande sker regelmässigt i krigsmaktens försvarsspel, där emellertid de militära problemen komma i förgrunden. Behov föreligger av ökad övning med tonvikt på den civila verksamheten. På den civila sidan nytillkommer vidare behovet att öva civilbefälhavarna och deras kansli. Slutligen böra till detta anslag överföras kostnaderna för civilförsvarsstyrelsens och länsstyrelsernas direkta medverkan vid försvarsspelen, vilka kostnader hittills bestritts från resp. myndigheters omkostnadsanslag.

4) Under föregående år inträdde en minskning i övningsverksamheten. Om denna blir bestående eller ej, är svårt att avgöra. Anslagsposten torde dock kunna minskas med ett belopp motsvarande ökningen under 3).

5) I praktiskt taget alla län ha arvodesavlönade länsinstruktörer anställt. Dessa ha till huvudsaklig uppgift att hjälpa civilförsvarsheferna att lägga upp övningar och försvarsspel samt därunder utöva erforderlig instruktion, att upprätta förslag till utbildnings- och övningsprogram för länet, att följa utbildnings- och övningsverksamheten samt därvid lämna erforderliga råd och anvisningar ävensom att leda den i länsstyrelsens egen regi bedrivna utbildnings- och övningsverksamheten och där tjänstgöra som lärare. Länsinstruktörens verksamhet är mycket omfattande, och i många län ha biträdande länsinstruktörer måst anställas. Även i de större orterna ha i viss utsträckning instruktörer heltidsanställts mot arvode. Nuvarande anställningsform har tillämpats i snart tre år. Stora svårigheter ha förelegat att erhålla och bibehålla tillräckligt kvalificerad personal. I flera län har byte av befattningshavare skett ganska ofta. I andra har tillsättningsfrågan måst lösas provisoriskt. Följden har blivit, att i vissa fall innehavarna av befattningarna icke helt motsvara de krav, som böra ställas. Styrelsen anser därför tiden nu vara inne att bereda länsinstruktörerna en fastare anställning. Då arvodet f. n. i medeltal motsvarar 25 löneklassen böra tjänsterna placeras i Ce 25.

Yttranden.

Statskontoret. Den föreslagna ökningen av utbildningsverksamheten bör prövas i samband med organisationsnämndens undersökningar. Någon höjning av anslagsbeloppet för inspelning av instruktionsfilm torde ej nu böra medgivas. Vad styrelsen anfört om den föreslagna opinionsmätningen ger icke några närmare hållpunkter för frågans bedömande och ej heller någon ledning för kostnadsberäkningen.

1953 års civilförsvarsutredning. De föreslagna opinionsmätningarna synas kunna bli av värde även för utredningen, varför det vore önskvärt om de kunde påbörjas redan under innevarande budgetår. Undersökningarna böra bedrivas i samråd mellan styrelsen och utredningen.

Departementschefen.

Det av 1952 års civilförsvarsskoleutredning avgivna betänkandet upptager icke mindre än 8 alternativ rörande skolans förläggning. Förslaget är föremål för övervägande inom departementet. Då vissa ytterligare utredningar är nödvändiga, kan ännu icke avgöras huruvida proposition i ämnet kan framläggas för 1954 års riksdag. Även om frågans vidare prövning skulle leda till att proposition framlägges, torde man i varje fall icke kunna räkna med att en ny civilförsvarsskola kan tagas i bruk före den 1 juli 1955. På grund av det anförda räknar jag med att nuvarande skolförhållanden helt skall bibehållas även under nästa budgetår.

Vidare vill jag erinra om att jag tillkallat en sakkunnig för att överse planerna för den obligatoriska civilförsvarsutbildningen m. m. Utredningen syftar främst till att undersöka möjligheterna att inom nuvarande kostnadsram effektivisera utbildningen. Enligt direktiven för utredningen, står det utredningsmannen fritt att låta verkställa opinionsundersökning bland dem, som redan undergått civilförsvarsutbildning. Med hänsyn härtill synes styrelsens begäran om bemyndigande att få verkställa opinionsmätningar icke böra vinna beaktande.

Från anslaget utbetalas ersättning för egendomsskada, som uppkommit i anledning av civilförsvarsövning. Jag vill framhålla, att anslaget genom Kungl. Maj:ts beslut den 18 december 1953 jämväl tagits i anspråk för utbetalande av ersättning för personskada under sådan övning. Därest riksdagen icke har något att erinra, torde efter vederbörlig prövning kostnader i anledning av inträffade personskador vid civilförsvarsövningar i fortsättningen få bestridas från anslaget.

För den egentliga skolverksamheten beräknar jag 660 000 (+ 5 000) kronor. En ökad medelsanvisning till inspelning av instruktionsfilm finner jag mig icke kunna förorda. Anslagsposten till utbildning vid statens civilförsvarsskola m. m. torde således upptagas till 710 000 (+ 5 000) kronor. I enlighet med civilförsvarsstyrelsens hemställan föreslår jag, att anslagsposten till central och lokal utbildning inom länen minskas med 30 000 kronor. Till övningar anordnade av civilförsvarsstyrelsen eller av länsstyrelserna enligt civilförsvarsstyrelsens anvisningar tillstyrker jag en med 5 000 kronor ökad medelsanvisning. Anslagsposten till lokala övningar torde kunna minskas med 80 000 kronor. I avvaktan på resultatet av pågående utredningar bör styrelsens hemställan om inrättande av 24 fasta tjänster för länsinstruktörerna ej bifallas.

Med hänsyn till det anförda bör anslaget totalt bestämmas till (7 000 000 + 5 000 — 30 000 + 5 000 — 80 000) 6 900 000 (— 100 000) kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utbildnings- och övningsverksamhet* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 6 900 000 kronor.

[207] 6. Bidrag till vissa frivilliga organisationer.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	304 000	304 000
1953/54 (statsliggaren s. 1094)	321 600	
1954/55 (förslag)	321 600	

Yrkande.

Civilförsvarsstyrelsen (skr. 31/8 1953) hemställer, att anslaget höjes med 20 000 kronor.

Motiv.

Verkskyddsutbildningen är f. n. otillräcklig i kvantitativt hänseende. Till avhjälpande av eftersläpningen böra medel ställas till Sveriges civilförsvarsförbunds förfogande för anställande av en konsulent för denna utbildning. Förbundet avlönar av egna medel två befattningshavare för verkskyddsutbildningen men måste ändock på grund av bristande resurser avböja uppdrag att anordna sådan utbildning.

Departementschefen.

Den av styrelsen begärda uppräkningsanlaget anser jag mig f. n. ej kunna tillstyrka. Anslaget torde uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vissa frivilliga organisationer* för budgetåret 1954/55 anvisa ett anslag av 321 600 kronor.

[208] 7. Försöksverksamhet.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	150 000	231 049
1953/54 (statsliggaren s. 1095)	175 000	
1954/55 (förslag)	175 000	

Yrkande.

Civilförsvarsstyrelsen (skr. 31/8 1953) hemställer, att anslaget höjes med 110 000 kronor.

Motiv.

Styrelsen erinrar, att direkt forskningsverksamhet för civilförsvarets behov icke bedrivs av försvarets forskningsanstalt eller fortifikationsförvaltningen utan särskild ersättning. Kostnaderna för all forsknings- och försöksverksamhet, som syftar till att finna lämpliga lösningar av civilförsvarets särskilda problem, måste därför bestridas från förevarande anslag. Mot bakgrunden härav och med hänsyn till det stora antalet olösta forskningsfrågor inom civilförsvaret ter sig ett årligt anslag om 175 000 kronor som både blygsamt och otillfredsställande.

I det följande angives den försöksverksamhet, som är av sådan angelägenhetsgrad, att den bör äga rum nästa budgetår, samt den kostnad, som civilförsvarsstyrelsen beräknat för de olika försöken. Andra aktuella forskningsuppgifter, för vilka styrelsen icke nu ansett sig böra äska medel, beräknas kosta cirka 345 000 kronor.

1) *Byggnadsteknisk försöksverksamhet.* Normerna för anordnande av skyddsrum undergå fortlöpande förändringar. Väsentligt arbete måste nedläggas för att sammanjämka rena skyddsrumssynpunkter med önskemål om freds användning. Kostnaderna för utredning rörande i främsta rum-

met fullträffsäkra anläggningar beräknas till 56 000 kronor. Då utförda sprängningsförsök med nya skyddskonstruktioner i modellskala för friliggande betongskyddsrum, försedda med ingångar enligt genomblåsningsprincipen, givit väsentligt negativt resultat, böra flera modeller byggas och sprängas, innan frågan blir tillfredsställande löst, 40 000 kronor. Försök med alternativa dörrtyper med mindre vikt böra genomföras för att få fram en dörrtyp, som ställer sig billigare än järndörrarna för normalskyddsrum, 30 000 kronor. På grundval av kända skyddstekniska data har civilförsvarsstyrelsen upprättat förslag till anordnande av provisoriska skyddsrum. Behovet av sådana skyddsrum vid krigsfall blir mycket stort. Stora anspråk ställas på konstruktion och material. Då i våra större städer behov föreligger av förhållandevis stora, provisoriska skyddsrum av nyare typ, som med kompletteringar kunna givas skyddsvärde utöver normalskyddet upp till fullträffsäkerhet av viss grad, böra sprängningsförsök utföras för att utröna skyddsvärdet i relation till anläggningskostnaderna, 80 000 kronor.

2) *Brandteknisk försöksverksamhet.* Fortsatta undersökningar för standardisering av brandmateriel m. m. förordas, 20 000 kronor.

3) *Skydd mot gas och radioaktiv strålning.* Konstruktion av och försök med termiska detektorer beräknas kunna börja redan innevarande budgetår. Totala kostnaden beräknas till 10 000 kronor, varav 5 000 kronor disponeras redan nu. Återstoden äskas för nästa budgetår.

4) *Övrig försöksverksamhet.* Försök bör utföras dels rörande de tekniska kraven på mörkläggningsmaterielen samt beträffande det lämpligaste utförandet och sättet för montering av materielen, 6 000 kronor, dels ock för att pröva nya metoder för maskeringsmålning och vägledande belysning, 3 000 kronor. Medel för dessa ändamål ha hittills ej anvisats. Kostnaderna för försök med luftförsörjning i helt slutna rum ha blivit högre än beräknat. Försöken beräknas bli i huvudsak slutförda 1953/54. Avslutande prov, vartill medel ej finnas disponibla, böra dock äga rum nästa budgetår, 10 000 kronor. En i Tyskland utvecklad apparat för smältning av hål i betong bör anskaffas eller förhyras och försök verkställas för att praktiskt prova apparaturen, vilken synes kunna förenkla arbetet och medföra tidsvinst vid genombrytning av betongkonstruktioner för att skapa räddningsvägar fram till inestängda, 30 000 kronor.

Liksom under innevarande budgetår erfordras för *drift och underhåll av gasskyddslaboratorierna* 5 000 kronor.

Yttrande.

Statskontoret erinrar, att anslaget vid 1953 års riksdag ändrades till reservationsanslag och höjdes med 25 000 kronor, samt ifrågasätter, om anslaget nu bör ytterligare uppräknas.

Departementschefen.

För fortsättande av redan igångsatta försök samt för påbörjande av vissa nya angelägna forskningar, dit jag hänför de planerade försöken rörande provisoriska skyddsrum, anser jag en oförändrad medelsanvisning vara tillfyllest. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försöksverksamhet* för budgetåret 1954/55 anvisa ett reservationsanslag av 175 000 kronor.

[209] 8. Engångsanskaffning av materiel.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	17 725 000	19 856 960
1953/54 (statsliggaren s. 1095)	8 000 000	
1954/55 (förslag)	7 700 000	

Yrkande.

Civildéforsvarsstyrelsen (skr. 31/8 1953) hemställer, att anslaget uppföres med 20 350 000 kronor.

	Förslag
1. Personlig utrustning	9 000 000
2. Alarmerings- och signalmateriel	2 000 000
3. Gasskyddsmateriel	2 450 000
4. Sjukvårdsmateriel	6 000 000
5. Blocktjänstmateriel	550 000
6. Särskilda medel för anskaffning av kläder och skodon för beredskapsändamål	350 000
	20 350 000

Motiv.

Reservationen å anslaget per den 30 juni 1953 utgjorde 36 655 049 kronor. Häri ingingo emellertid besparingar på 3 164 881 kronor, varför den verkliga reservationen utgjorde 33 490 168 kronor. Av detta belopp hade genom beställningar bundits 24 408 812 kronor. De disponibla medlen uppgingo alltså till 9 081 356 kronor. Under budgetåret 1952/53 minskades de reserverade medlen med cirka 20 milj. kronor. Vidare ha under samma tid genom beställningar bundits cirka 19 milj. kronor.

För innevarande budgetår har anvisats ett anslag av 8 milj. kronor, varjämte 3 109 000 kronor av besparingarna ställts till förfogande för nyanskaffning. Detta innebär, att upphandling kan ske för i runt tal (9 081 356 + 8 000 000 + 3 109 000) 20 milj. kronor.

Till ledning för upprättande av nya organisationsplaner har styrelsen utfärdat anvisningar och riktlinjer. De senare kunde ej utges förrän under våren 1953. Därefter började i civilförsvarsområdena arbetet med planernas uppgörande. Under sensommaren ha dessa granskats av civilförsvarsstyrelsen. Härvid har framkommit, att desamma i väsentliga hänseenden äro felaktiga eller eljest bristfälliga. Den översyn, som i anledning härav gjorts, har på grund av tidsnöd icke kunnat bli tillfredsställande. En nog-

grann granskning och omarbetning av planerna kommer att ske under innevarande budgetår. På grund av nu angivna förhållanden reserverar sig styrelsen för osäkerheten i de kvantitativa brister, som i det följande redovisas. I fråga om sjukvårdstjänsten och blocktjänsten äro emellertid beräkningarna i stort sett säkra, då här en noggrannare planläggning legat till grund för bedömningarna. Organisationen av sjukvårdstjänsten har godkänts av medicinalstyrelsen och den särskilde utredningsmannen för krigssjukvården. Övriga redovisade siffror torde trots de anförda reservationerna dock ange själva storleksordningen av förefintligen brister. Prissättningen har skett i samråd under hand med statens sakrevision.

Med hänsyn till den angivna osäkerheten i beräkningarna samt till pågående utredningar om storleken av civilförsvarets organisation m. m. inskränker sig styrelsen till att äska medel så, att under nästa budgetår motsvarande upphandlingsverksamhet skall kunna pågå som under föregående och innevarande budgetår.

1) *Personlig utrustning.* Bristerna per den 30 juni 1953 voro cirka 36 milj. kronor. Härvid har även behovet av utrustning för ordnings- och bevakningspolisen medräknats. I den angivna summan ingå dock icke kostnaderna för anskaffning av ammunition, vilka beräknas till cirka 500 000 kronor. Då för innevarande budgetår anvisats 2,5 milj. kronor, skulle alltså återstående brist uppgå till 34 milj. kronor.

2) *Alarmerings- och signalmateriel.* Bristerna per den 30 juni 1953 ha upptagits till cirka 3 355 000 kronor. Härtill komma vissa ytterligare behov. Tidigare har anmälts ett medelsbehov av 700 000 kronor för utrustning för radiomanövrering av tyfonaggregat. För budgetåret 1952/53 anvisades hälften, 350 000 kronor. Återstående medelsbehov uppgår alltså till 350 000 kronor. Telegrafverket har anmält *dels* att i samband med nya automatiseringar, som genomföras under nästa budgetår, 55 000 kronor erfordras för installering av telefonlarmutrustning, *dels* ock att i samband med utökning av redan automatiserade stationer för nästa budgetår 37 000 kronor erfordras för kompletterande telefonlarmutrustning. Det sammanlagda medelsbehovet för dessa ändamål blir således 92 000 kronor. Styrelsen har tidigare anmält behovet av viss specialapparatursom reserv och komplettering av tidigare anskaffad liknande apparatur. För de apparater, varom nu är fråga, utgör kostnaden 75 000 kronor. För anordnande av viss trådförbindelse samt för viss utökning av länsradionätet anmälde i anslagsäskandena till innevarande budgetår medelsbehov av 250 000 resp. 240 000 kronor. Då medel ej anvisades, kvarstå behoven. För anordningar för luftförsvarsorientering (lufor) ha hittills beviljats 200 000 kronor. Chefen för flygvapnet har meddelat, att för nästa budgetår ytterligare 75 000 kronor erfordras för civilförsvarets del i lufofnätet.

Det nu bedömbara medelsbehovet för alarmerings- och signalmateriel uppgår alltså till (3 355 000 + 350 000 + 92 000 + 75 000 + 250 000 + 240 000

+ 75 000) 4 437 000 kronor. För innevarande budgetår disponeras 25 000 kronor för alarmeringsmateriel och 200 000 kronor för lokalradionätet. Återstående medelsbehov blir alltså i runt tal (4 437 000 — 25 000 — 200 000) 4,2 milj. kronor.

Det äskade beloppet innefattar medel för utrustning för radiomanövrering av tyfonaggregat, utrustning för telefonalarmering av allmänheten, viss reservapparatur, anordnande av vissa trådförbindelser, radiostationer för länsnätet, anordningar för luftförsvarsorientering samt, så långt medlen i övrigt räcka, för radiostationer för lokalnätet, fälttelefonmateriel och högtalare för bilmontage.

Styrelsen anmäler i detta sammanhang en fråga om vissa *prisstegringar*. För budgetåren 1952/53 och 1953/54 ha sammanlagt 465 000 kronor anvisats för vissa prisökningar å reservmateriel till länsradionätet samt å viss annan till länsradionätet ej hörande materiel. Vissa prisstegringar beräknas nu uppkomma jämväl för länsradionätets del. Dessa torde dock kunna inrymmas i de för nyss angivna prisökningar beviljade beloppen. Därest erinran ej framställes däremot, avser styrelsen att använda dessa belopp även för prishöjningar å länsradionätet.

3) *Gasskyddstjänsten*. Bristen per den 30 juni 1953 uppgick till 25 milj. kronor. Härvid ha dock ej bristerna i fråga om folkgasmasker för vuxna medräknats. Ett behov av 2 milj. sådana föreligger. Från början var tillgången endast cirka 1,6 milj. äldre masker. Enär dessa ej skydda mot moderna stridsmedel, skola de i sin helhet kasseras. Särskilda medel ha varje år ställts till förfogande för utbyte av de gamla maskerna mot nya. För dessa medel ha 1 107 000 masker nyanskaffats. För innevarande budgetår har ett belopp av 2 milj. kronor anvisats för detta ändamål, vilket innebär, att ytterligare 222 000 nya masker kunna beställas. För utbyte kvarstå sålunda (1 600 000 — 1 107 000 — 222 000) 271 000 masker motsvarande en inköpskostnad av 2 450 000 kronor. För att helt täcka det redovisade behovet av 2 milj. masker, måste 400 000 masker nyanskaffas, vilket kan antagas draga en kostnad av 3 600 000 kronor.

För att täcka samtliga brister å gasskyddsmateriel skulle alltså erfordras i runt tal (25 000 000 + 2 450 000 + 3 600 000) 31 000 000 kronor. De äskade medlen avse utbyte av resterande äldre folkgasmasker.

4) *Sjukvårdsmateriel*. Efter utnyttjande av de medel, som beviljats t. o. m. innevarande budgetår utgör bristen cirka 8,6 milj. kronor. Därvid har på tillgångssidan icke medtagits värdet av befintlig instrument- och förbandsmateriel. En påbörjad utredning om möjligheterna att använda denna materiel har ännu ej slutförts. Redan nu står det dock klart, att endast en ringa del av materielen kan direkt inpassas i den nya organisationen. Värdet av det som kan användas torde sålunda ej komma att uppgå till högre belopp än några hundratusen kronor. Till bristen å 8,6 milj. kronor skall läggas bristen å sjukvårdsmateriel inom blocktjänsten,

2 435 600 kronor. Den totala bristen blir alltså 11 035 600 kronor eller i runt tal 11 000 000 kronor.

5) *Blocktjänstmateriel*. Bristen per den 30 juni 1953 uppskattades till cirka 6,6 milj. kronor. Då för innevarande budgetår 200 000 kronor anvisats, blir alltså medelsbehovet i runt tal 6,4 milj. kronor.

6) *Anskaffning av kläder och skodon för beredskapsändamål*. För budgetåret 1952/53 ställdes ett belopp av 200 000 kronor till förfogande för frivillig sömnad av klädesplagg i beredskapssyfte. Denna sömnad, som nu pågår, kommer att avslutas under innevarande budgetår. Stort intresse har visats av landets kvinnor för denna beredskapslagring. Civilförsvarsstyrelsen anser, att uppläggandet av ett dylikt lager är av stort värde. Styrelsen utgår ifrån att begärda medel få användas för upphandling av såväl obearbetat material för frivillig sömnadsverksamhet som färdiga textilvaror och skor.

Yttranden.

Statskontoret. Innan ytterligare medel tagas i anspråk för anskaffning av materiel, bör närmare utredas i vilken utsträckning det kan vara lämpligt och erforderligt att upplägga här avsedd materiel.

Sakrevisionen.

På grund av osäkerheten i de med ledning av de nya organisationsplanerna framräknade bristerna, vilka i stort sett fördubblats i förhållande till föregående års beräkningar, äro grunderna för en bedömning av materielbehovet nu lika osäkra som för ett år sedan. Vidare har Kungl. Maj:t numera tillkallat särskilda sakkunniga — 1953 års civilförsvarsutredning — med uppgift bl. a. att ingående pröva civilförsvarets behov av materiel. Utredningen skall därvid, särskilt i fråga om den personliga utrustningen, pröva i vad mån civilförsvarspliktig bör anses kunna använda egna persedlar vid tjänstgöring i civilförsvaret, eventuellt mot ersättning. Utredningen har även att ägna uppmärksamhet åt frågan, i vilken omfattning man bör kunna till ett krisläge uppskjuta att täcka materielbehovet genom rekvisition eller tillverkning och inköp på kort tid. I anslutning härtill skall utredningen framlägga förslag om, hur och i vilken takt föreliggande materielbehov bör tillgodoses. Med hänsyn till dessa förhållanden skulle det ligga närmast till hands att avstyrka varje medelsanvisning för anskaffning av materiel. Då det givetvis är förenat med allvarliga olägenheter ur beredskapssynpunkt att säkert konstaterade materielbrister icke kunna fyllas på grund av medelsbrist och en jämn materielanskaffning av många skäl är angelägen och dessutom kostnadsbesparande, vill sakrevisionen icke motsätta sig, att ett lämpligt avpassat belopp anvisas för budgetåret.

1953 års civilförsvarsutredning.

1) *Personlig utrustning.* Av det äskade beloppet om 9 milj. kronor avses, enligt vad utredningen inhämtat, cirka 300 000 kronor för täckande av återstående utrustningsbehov för bevakningspolisen, cirka 8,3 milj. kronor för utrustning åt ordningspolisen och cirka 400 000 kronor för utrustning åt motorcykelordonnanser.

Med hänsyn till att bevakningspolisen har en tjänstgöring, som nära överensstämmer med de militära markbevakningsförbandens, synes utrustningen för densamma böra anskaffas redan i fred. Visserligen har utredningen ännu ej tagit ställning till bevakningspolisens omfattning. Skulle emellertid bevakningspolisens numerär befinnas böra sättas lägre än vad civilförsvarsstyrelsen räknar med, kan övertalig materiel överföras till civilförsvarets ordningspolis. Materielen är nämligen av samma slag, som den som avses för ordningspolisen. Mot anvisande av nämnda belopp om 300 000 kronor har utredningen därför icke någon erinran.

Beloppet om cirka 8,3 milj. kronor skulle enligt styrelsens beräkningar helt täcka materielbehovet för civilförsvarets ordningspolis med undantag för kappor, skodon, vantar, regnkappor och ytterhandskar. Detta materielbehov är framräknat på grundval av de organisationsplaner, som f. n. ligga under styrelsens prövning. Då, såsom styrelsen framhållit, beräkningen av bristerna är osäker och då utredningen har att pröva omfattningen av civilförsvarets ordningspolis, synes allenast en viss begränsad del av materielbehovet nu böra tillgodoses. Vid sina överväganden i fråga om den nu berörda materielen har utredningen funnit, att för anskaffning av batonger, eldhandvapen (kpist) med tillbehör, ammunition m. m. bör anvisas ett belopp av 1 102 107 kronor. Av materielen i övrigt torde ett flertal artiklar kunna anskaffas i ett beredskapsläge, varjämte viss materiel torde kunna tillhandahållas av den civilförsvarspliktige, i allt fall under viss övergångstid. Med hänsyn till det anförda synes medelsanvisningen för personlig utrustning till civilförsvarets ordningspolis kunna begränsas till cirka 2 milj. kronor. Med anskaffning av utrustningen för motorcykelordonnanser torde tills vidare kunna anstå.

2) *Alarmerings- och signalmateriel.* Oavsett civilförsvarsorganisationens blivande utformning torde behov av alarmerings- och signalmateriel komma att föreligga i stort för de ändamål och av de slag, som redovisas av civilförsvarsstyrelsen. Utredningen har icke funnit anledning till erinran mot den beräknade anskaffningen av utrustning för radiomanövrering av tyfonaggregat, utrustning för telefonalarmering till allmänheten, viss reservapparat, vissa trådförbindelser, radioanläggningar för länsnätet eller mot utbyggnaden av trådnät för utsändandet av lufor, allt beräknat till 1 107 000 kronor. För övrig signalmateriel synes med hänsyn till den osäkerhet, som torde vidlåda behovsberäkningarna, medelsanvisningen f. n. böra väsentligt begränsas.

3) *Gasskyddstjänsten*. Enligt vad utredningen inhämtat från försvarets forskningsanstalt fyller folkgasmasken de krav på andningsskydd mot stridsgaser, som med hänsyn till ekonomiska och praktiska skäl kunna anses rimliga. Till frågan om i vilken utsträckning civilbefolkningen bör förses med sådana gasmasker har utredningen dock ännu ej tagit slutlig ställning. I avbidan på detta ställningstagande bör emellertid enligt utredningens mening den hittills följda omsättningen och nyanskaffningen av folkgasmasker icke avbrytas. Utredningen har därför ej någon erinran mot att härför anvisas 2 milj. kronor.

4) *Sjukvårdsmateriel*. Enligt utredningens uppfattning synes anskaffningen av sjukvårdsmateriel vara av stor betydelse ur beredskapssynpunkt och av värde oavsett civilförsvarets framtida organisation. Icke minst med hänsyn till de i petitan angivna bristerna i civilförsvarets förrådsorganisation torde dock den nu föreslagna anskaffningen lämpligen fördelas på två budgetår. Medelsanvisningen kan sålunda enligt utredningens mening för nästa budgetår begränsas till 3 milj. kronor.

5) *Blocktjänstmateriel*. I avbidan på utredningens bedömanden rörande materielanskaffningen i fred anser sig utredningen icke kunna uttala sig om behovet av blocktjänstmateriel.

Departementschefen.

Den 1 juli 1952 fanns å anslaget ett disponibelt belopp om 56 512 000 kronor, varav den 1 oktober samma år genom beställningar bundits 32 300 000 kronor. Ett belopp av cirka 24 200 000 kronor var således odisponerat. Motsvarande siffror vid samma tidpunkt år 1953 utgjorde 44 650 000, 23 400 000 resp. 19 600 000 kronor. I sistnämnda belopp ingick cirka 10 milj. kronor av de för innevarande budgetår anvisade medlen och till styrelsens förfogande ställda besparingar.

Ehuru dessa siffror utvisa, att de disponibla medlen nedgått något, är dock alltså ett relativt stort belopp obundet, och jag räknar icke med att detta helt kan förbrukas under innevarande budgetår. Redan detta förhållande påkallar enligt mitt förmenande en viss försiktighet vid prövningen av medelsbehovet. Härtill kommer, att frågan om civilförsvarets behov av materiel är föremål för utredning. Även denna omständighet anser jag — i likhet med remissinstanserna — böra mana till återhållsamhet i fråga om anskaffande av materiel. Detta gäller särskilt den personliga utrustningen. Med dessa utgångspunkter finner jag, att medelsanvisningen för de olika materielgrupperna i stort sett bör bli följande.

För personlig utrustning beräknar jag 900 000 kronor att användas huvudsakligen för inköp av dels återstående utrustning för bevakningspolisen, dels ock vapen och ammunition för ordnings- och bevakningspolisen. Jag förutsätter, att ett mindre belopp får användas för anskaffning av kläder och skodon för beredskapsändamål.

Beträffande medelsbehovet till alarmeringsanläggningar och signalmateriel har civilförsvarsstyrelsen under hand meddelat, att för radiomanövrering av tyfonaggregat erfordras 375 000 kronor och icke 350 000 kronor såsom styrelsen angivit i sina anslagsäskanden. Jag har intet att erinra mot att förstnämnda belopp anvisas för ändamålet. För telefonalarmering beräknar jag 92 000, för viss trådförbindelse 250 000, för länsradionätet 240 000, för anordningar för luftförsvarsorientering 75 000 samt för övrig signalmateriel 618 000 kronor. Till alarmeringsanläggningar och signalmateriel skulle alltså anvisas tillhopa 1 650 000 kronor.

Styrelsen synes böra erhålla bemyndigande att disponera det belopp av 465 000 kronor, som anvisats för vissa prisökningar å reservmaterielen till länsradionätet m. m., jämväl för prishöjningar för länsradionätet.

Vad angår medelsanvisningen till gasskydds- och sjukvårdsmateriel förordar jag de av 1953 års civilförvarsutredning upptagna beloppen om 2 milj. resp. 3 milj. kronor.

För blocktjänstmateriel begränsar jag mig till att föreslå 150 000 kronor.

Vid bifall till mina förslag skulle medelsbehovet under anslaget uppgå till (900 000 + 1 650 000 + 2 000 000 + 3 000 000 + 150 000) 7 700 000 (— 300 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Engångsanskaffning av materiel* för budgetåret 1954/55 anvisa ett reservationsanslag av 7 700 000 kronor.

[210] 9. Inköp av brandmateriel.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	2 000 000	3 883 648
1953/54 (statsliggaren s. 1096) ..	2 000 000	
1954/55 (förslag)	1 200 000	

Yrkande.

Civilförsvarsstyrelsen (skr. 31/8 1953) hemställer, att anslaget upptages med ett till 1 200 000 kronor sänkt belopp.

Motiv.

Reservationen å anslaget den 30 juni 1953 uppgick till omkring 3,3 milj. kronor. Härav voro 1,6 milj. kronor bundna. Av det obundna beloppet å 1,7 milj. kronor ha 1,5 milj. kronor avsatts för upphandling av sådan lättare utrustning, som benämnes övrig brandmateriel. Upphandlingen beräknas kunna genomföras under innevarande budgetår.

Av de nya organisationsplaner, som inkommit, ha inga bestämda slutsatser kunnat dragas rörande behov, tillgång och brist i fråga om brandmateriel. I planerna ha i vissa hänseenden betydande brister upptagits.

Vid den i styrelsen företagna översynen har det visat sig, att en tillförlitlig bedömning av de mycket skiftande grunder, efter vilka bristerna framräknats, ej varit möjlig på den tid, som stått till buds. Inom riksbrandinspektörens avdelning ha därför vissa överslagsberäkningar gjorts rörande de viktigaste materielslagen, nämligen motorsprutor, brandslang, snabbkopplingsrör och rörtransportvagnar. Dessa beräkningar utvisa, att, sedan disponibla medel använts, bristerna skulle uppgå till i runt tal 1,2 milj. kronor.

Styrelsen understryker, att även överslagsberäkningarna äro osäkra. Det förefaller ej osannolikt, att andra eller större brister föreligga. I avbidan på en noggrannare granskning och omarbetning av organisationsplanerna, vill styrelsen dock ej hemställa om medel i större omfattning än som kan grunda sig på riksbrandinspektörens beräkningar. Styrelsen finner dock, att de av honom angivna bristerna böra helt täckas.

Departementschefen.

I sina anslagsäskanden för innevarande budgetår redovisade styrelsen högst väsentliga brister i fråga om brandmateriel. Sålunda uppskattades det återstående behovet enbart av motorsprutor och brandslang i pengar räknat till i runt tal 12,2 resp. 8,3 milj. kronor. Dessa brister hade framräknats på grundval av då gällande organisationsplaner, medan de nu redovisade bristerna — såsom styrelsen upplyst — framkommit som ett resultat av gjorda överslagsberäkningar. Beträffande dessa beräkningar har jag inhämtat, att de endast omfattar civilförsvarsområden med städer, köpingar och municipalsamhällen, att man till grund för beräkningarna lagt det antal brandavdelningar, som anses erforderligt med hänsyn till folkmängden i de olika områdena, att vid uppskattningen av materielåtgången hänsyn endast tagits till behovet inom den koncentrerade bebyggelsen men att däremot hela civilförsvarsområdets tillgång av brandmateriel medtagits vid beräklandet av tillgången. Härav torde framgå, att det nu uppskattade behovet utgör ett minimum. Med hänsyn härtill anser jag — i likhet med styrelsen — att de nu angivna bristerna bör täckas i sin helhet, och tillstyrker en medelsanvisning av den storlek, styrelsen föreslagit. Jag hemställer alltså att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Inköp av brandmateriel* för budgetåret 1954/55
anvisa ett reservationsanslag av 1 200 000 kronor.

[211] 10. Anskaffning av viss förbrukningsmateriel.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	175 000	21 902
1953/54 (statsliggaren s. 1096)	100 000	
1954/55 (förslag)	50 000	

Yrkande.

Civildéforsvarsstyrelsen (skr. 31/8 1953) föreslår, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Motiv.

Den 30 juni 1953 utgjorde reservationen å anslaget 296 602 kronor, varav genom beställningar hade bundits 228 556 kronor. Med utlagda beställningar är förrådshållningen av ifrågavarande materiel tillräcklig för att möta den närmaste tidens efterfrågan. För innevarande år disponeras ytterligare 100 000 kronor i nyanvisade medel samt ännu icke bundet belopp å cirka 68 000 kronor. Det kan därför förutsättas, att vid ingången till nästa budgetår en viss reserv av materiel eller medel kommer att finnas.

Departementschefen.

Anslaget torde kunna nedsättas till 50 000 (— 50 000) kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anskaffning av viss förbrukningsmateriel* för budgetåret 1954/55 anvisa ett reservationsanslag av 50 000 kronor.

212] 11. Förvaring och underhåll av viss materiel m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	2 200 000	2 214 925
1953/54 (statsliggaren s. 1096) ..	2 350 000	
1954/55 (förslag)	2 555 000	

Yrkande.

Civildéforsvarsstyrelsen (skr. 31/8 1953) hemställer, att anslaget höjes med 685 000 kronor.

<i>Förrådshållning av civilförsvarsmateriel:</i>	Anvisat 1953/54	Förslag	Ökn. el. minskn.
a) Lokalhyror	430 000	545 000	+ 115 000
b) Avlöning av fast anställd förrådspersonal	500 000	700 000	+ 200 000
c) Ersättning till tillfällig personal	330 000	280 000	— 50 000
d) Underhåll och reparationer	370 000	695 000	+ 325 000
e) Anskaffning av reservmateriel	100 000	100 000	—
f) Anskaffning av emballage för socialtjänstmateriel ..	185 000	—	— 185 000
g) Kostnader för kontroll av vapen m. m.	20 000	110 000	+ 90 000
h) Materiel för särskilda skyddsåtgärder	10 000	30 000	+ 20 000
i) Övriga utgifter	150 000	320 000	+ 170 000
			+ 685 000

Motiv.

Vid av styrelsen företagen värdering av lagerhållen civilförsvarsmateriel per den 30 juni 1953 uppskattades återanskaffningsvärdet av materielen till i runt tal 155 milj. kronor. Materiel för cirka 27 milj. kronor har be-

ställt och kommer att ingå i förråden under den närmaste tiden. Innevarande budgetår disponeras omkring 21 milj. kronor för nyanskaffning av materiel.

a) Kostnaderna ha beräknats av länsstyrelserna till omkring 490 000 kronor och av styrelsen till 55 000 kronor eller sammanlagt till 545 000 kronor. Højningen beror *dels* på stigande hyrespriser, *dels* på behovet av ökade lokalutrymmen för nyleveranser, *dels ock* för styrelsens del på nytillkomna utgifter, 50 000 kronor, för hyra av kylrum för lagerhållning av ficklampsbatterier.

b) Kostnaderna ha beräknats av länsstyrelserna till 650 000 kronor och av styrelsen till 50 000 kronor eller sammanlagt till 700 000 kronor. Huvuddelen av personalen är kollektivanställd. Den fasta personalen måste nu i första hand tagas i anspråk för mottagning och uppläggning av ny materiel samt ofta förekommande omdisposition av materieluppläggnings- även som för bokförings- och liknande åtgärder, medan tillfällig personal användes i övrigt. Vid inspektion av materielen har det visat sig, att en påtaglig försämring i vården inträtt. Tillfällig arbetskraft ger ej erforderlig säkerhet, varför den fasta personalen bör utökas.

c) Sänkningen har möjliggjorts genom uppräknings- av föregående delpost.

d) Kostnaderna för sedvanligt underhåll och normala reparationer ha beräknats av länsstyrelserna till 365 000 kronor och av styrelsen till 50 000 kronor eller sammanlagt till 415 000 kronor. Vissa ytterligare utgifter tillkomma nästa budgetår. Inspektioner ha nämligen utvisat, att cirka 2 200 äldre släpfordon av olika slag (ambulanser m. m.) måste undergå en genomgripande översyn. Kostnaden beräknas till 600 000 kronor, vilket belopp bör slås ut på fyra år med början nästa budgetår. Vidare erfordras för inventering av materiel 30 000 kronor. I vissa län eller förrådsenheter råder överskott av materiel, medan underskott råder på andra platser. En omfördelning måste göras och kräver 100 000 kronor.

g) I det äskade beloppet ingå förutom sedvanliga utgifter för kontroll av vapen, macrodex, batterier m. m. även beräknade kostnader för kontroll av vissa nya materielgrupper.

Enligt gällande bestämmelser åligger det kommun att vårda statligt anskaffad materiel för brandtjänsten, tekniska tjänsten samt ordnings- och bevakningstjänsten. Av civilförsvaret till en kostnad av cirka 9,5 milj. kronor inköpt brandmateriel har till sin huvudsakliga del överlämnats till kommunerna för förvaring. Sedan styrelsen vid inspektioner funnit, att sådan statlig materiel i viss utsträckning vanvårdats, ha länsstyrelserna erinrats om sin skyldighet att inspektera ifrågavarande kommunala lagerhållning och vidtaga erforderliga åtgärder för att ernå en godtagbar kommunal tillsyn och vård av materielen. Styrelsen avser att hösten 1953 i samråd med organisationsnämnden på försök utdela personlig utrustning

till vissa personalkategorier. Viss kontroll av sålunda utlämnad materiel erfordras sannolikt under nästa budgetår. Även kostnaderna härför äro inbegripna i det äskade beloppet.

h) Säkerhetssynpunkter kräva, att behovet tillgodoses snabbare än hittills skett.

i) Utgifterna ha av länsstyrelserna beräknats till 270 000 kronor och av styrelsen till 50 000 kronor eller sammanlagt till 320 000 kronor.

Yttrande.

Statskontoret. Innan anslaget höjes, bör organisationsnämnden verkställa översyn av verksamheten på detta område i syfte att i möjligaste mån nedbringa kostnaderna för densamma.

Departementschefen.

Med hänsyn till den stora mängd materiel, som hålles i förråd, anser jag en uppräknig av anslagsposten ofrånkomlig. Till lokalhyror beräknar jag 530 000 kronor. Delposten till avlöningar till fast anställd personal förordar jag uppräknad med 50 000 till 550 000 kronor. För ersättningar åt tillfällig personal torde bära upptagas oförändrat belopp. Till underhåll och reparation föreslår jag en medelsanvisning av 565 000 kronor, varav 415 000 kronor för sedvanligt underhåll m. m., 120 000 kronor för översyn av viss materiel samt 30 000 kronor för inventering av materiel. För anskaffning av reservmateriel upptager jag ett till 75 000 kronor nedsatt belopp, för kontrollkostnader rörande vapen och ammunition m. m. 60 000 kronor, för materiel för särskilda skyddsåtgärder oförändrat 10 000 kronor samt för övriga utgifter 180 000 kronor. I enlighet med det anförda skulle anslagsposten uppföras med 2 300 000 kronor samt anslaget totalt med 2 555 000 (+ 205 000) kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Förvaring och underhåll av viss materiel m. m.* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 2 555 000 kronor.

[213] 12. Vissa löpande kostnader för civilförsvarets verksamhet inom civilförsvarsområdena.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	2 220 000	208 170
1953/54 (statsliggaren s. 1097)	250 000	
1954/55 (förslag)	650 000	

Yrkande.

Civilförsvarsstyrelsen (skr. 31/8 1953) föreslår, att anslaget höjes till 1 385 000 kronor.

	Anvisat 1953/54	Förslag	Ökning
1. Ersättning till ägare av fastighet, vari allmänt skyddsrum anordnats, för intrång i skyddsrummets fredsmässiga utnyttjande	30 000	34 000	4 000
2. Abonnemang av telefoner i centraler m. m.	190 000	221 000	31 000
3. Statsbidrag till aktiebolaget Stockholms spårvägar för anordnande av skyddsrum.....	—	1 100 000	1 100 000
			1 135 000

Motiv.

1)—2) Länsstyrelserna ha beräknat dessa kostnader till i runda tal 34 000 resp. 221 000 kronor.

3) Aktiebolaget Stockholms spårvägar har färdigställt vissa under åren 1944—1947 påbörjade men förut endast delvis redovisade normalskyddsrum, nämligen vid stationerna Blåsut, Kyrkogården och Tallkrogen å linje 18 samt Enskede gård, Sockenplan och Stureby å linje 19. För reglering av statsbidragsfrågan beträffande dessa normalskyddsrum, till vilka medel icke tidigare anvisats, har styrelsen i särskild skrivelse hemställt att av anslaget för budgetåret 1952/53 få taga i anspråk erforderligt belopp, dock högst 393 173 kronor.

I skrivelse till överståthållarämbetet i mars 1952 har bolaget redogjort för skyddsrummets behovet i samband med pågående om- och nybyggnad av vissa förortsbaneförbindelser och samtidigt överlämnat dels en sammanställning linjevis av skyddsrumsanläggningarna, dels ock en preliminär utbyggnadsplan för dessa. Byggnadsplanen upptog ett fyrtiotal anläggningar och föreslogs skola realiseras under en tidsperiod av cirka 7 år. Planen har underställts civilförsvarsstyrelsen, som i avgivet utlåtande förklarar densamma kunna läggas till grund för den fortsatta skyddsrumsutbyggnaden samt betonat vikten av att stationerna närmast innerstaden i första hand försåges med skyddsrum av fullträffsäker typ. I och med budgetåret 1954/55 torde, såvitt nu kan bedömas, endast tre anläggningar bli aktuella nämligen Vällingby och Alvik, båda å linje 11, samt Johanneshov å linje 18. Varje skyddsrum beräknas för 1 000 personer och kostnaden, bortsett från fredsanvändningsvärdet, till 700 000 kronor. Statsverkets kostnader torde preliminärt böra beräknas till 370 000 kronor per anläggning eller tillhopa 1 100 000 kronor.

Departementschefen.

Någon uppräkningspost till ersättningar till ägare av fastighet, vari allmänt skyddsrum anordnats, för intrång i skyddsrummets fredsmässiga utnyttjande är jag ej beredd att förorda. Anslagsposten till abonnemang av telefoner i centraler m. m. upptager jag till 220 000 (+ 30 000) kronor.

För budgetåret 1952/53 anvisades ett belopp om 2 000 000 kronor att utgå som statsbidrag till aktiebolaget Stockholms spårvägar för anord-

nande av vissa fullträffsäkra skyddsrum. Dessa medel är redan bundna. För budgetåret 1953/54 beräknades under detta anslag icke några bidragsmedel till bolaget för anordnande av trafikskyddsrum. Däremot har för sistnämnda budgetår liksom för tidigare år upptagits en särskild anslagspost, förslagsvis beräknad till 10 000 kronor, till statsbidrag till enskilda för anordnande av vissa skyddsrum. För att bereda staden möjlighet att så snart som möjligt utfå statsbidrag för anordnandet av skyddsrummen vid Blåsut m. fl. stationer finner jag det lämpligast, att detta utbetalas från anslaget för innevarande budgetår. Därest riksdagen icke har något att erinra, ämnar jag därför föreslå, att det erforderliga statsbidraget får utgå från den för budgetåret 1953/54 upptagna anslagsposten till statsbidrag till enskilda för anordnande av vissa skyddsrum. Då bidraget kan komma att uppgå till närmare 400 000 kronor, medan däremot den anslagspost, som skall belastas med utgiften, som nämnts endast beräknats till 10 000 kronor, har jag velat anmäla denna fråga för riksdagen.

Spårvägens anläggningar i Vällingby, Alvik och Johanneshov har — enligt vad jag inhämtat — samtliga planerats och kostnadsberäknats för fullträffsäkert utförande. Kungl. Maj:t har emellertid endast beslutat, att skyddsrummet i Vällingby skall utföras på sådant sätt. Kostnadsberäkningarna för de båda andra anläggningarna kan därför icke nu läggas till grund för en medelsanvisning. Jag förordar på grund härav, att medel beräknas endast för skyddsrummet i Vällingby. Därest under det kommande budgetåret fråga skulle uppkomma om statsbidrag till bolaget för anordnande av annan anläggning än denna, torde eventuellt erforderliga medel få tagas från en anslagspost till statsbidrag till aktiebolaget Stockholms spårvägar för anordnande av skyddsrum. Emot styrelsens preliminära beräkningar av statsbidragsbeloppet för Vällingbyskyddsrummet har jag intet att erinra. I enlighet med det anförda skulle anslagsposten till statsbidrag till Stockholms spårvägar för anordnande av skyddsrum uppföras med 370 000 (+ 370 000) kronor.

Anslaget torde alltså uppföras med (250 000 + 30 000 + 370 000) 650 000 (+ 400 000) kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa löpande kostnader för civilförsvarets verksamhet inom civilförvarsområdena* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 650 000 kronor.

[214] 13. Bidrag till kommuner för anordnande av branddammar för civilförvarsändamål. Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 350 000 kronor (statsliggaren s. 1097).

Yrkande.

Civilförvarsstyrelsen (skr. 31/8 1953) hemställer, att anslaget uppföres med 700 000 kronor.

Motiv.

Provisoriska anvisningar för anläggande av krigsbranddammnar ha utfärdats i juni 1953. Planläggningen enligt anvisningarna beräknas kunna avslutas innevarande budgetår. Sedan bör arbetet med iordningställande av dammarna börja omedelbart, vilket är särskilt angeläget därför att den uppbyggnad av brandväsendet personellt och materiellt för verksamhet under krig, som hittills kommit till stånd, ej har sin motsvarighet i fråga om vattenförsörjningen.

Departementschefen.

Av hittills anvisade medel, tillhoppa 1 000 000 kronor, hade i oktober 1953 blott disponerats 300 000 kronor. Då planläggningen enligt de nya anvisningarna ännu ej avslutats, torde utbyggnaden under den närmaste tiden bli av ringa omfattning. Jag räknar därför med att den disponibla behållningen å anslaget skall vara tillräcklig för de ansökningar, vilka kan beräknas bli behandlade före utgången av nästa budgetår, och föreslår därför, att anslaget uppföres allenast med ett formellt belopp.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till kommuner för anordnande av branddammnar för civilförsvarsändamål* för budgetåret 1954/55 anvisa ett reservationsanslag av 100 kronor.

[215] 14. **Kostnader för anordnande av allmänna skyddsrum m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	10 000 000	7 415 808
1953/54 (statsliggaren s. 1098) ..	13 300 000	
1954/55 (förslag)	13 555 000	

Yrkanden.

Civilförsvarsstyrelsen (skr. 31/8 1953) hemställer, dels att 30 840 000 kronor anvisas för de med anslaget avsedda ändamålen, dels ock att anslaget må få tagas i anspråk jämväl till kostnader för anordnande av tornobservationsplatser.

	Förslag
1. Fullträffsäkra ledningscentraler	2 330 000
2. Fullträffsäkra skyddsrum för enheterna	4 300 000
3. Fullträffsäkra skyddsrum för befolkningen	18 800 000
4. Komplettering av äldre skyddsrum	1 200 000
5. Allmänna skyddsrum i normalskyddsrumsutförande	3 200 000
6. Skyddsanordningar för kommunala tekniska verk	990 000
7. Reservanordningar för vattenförsörjning	20 000

30 840 000

Motiv.

1) I sina medelsäskanden för innevarande och tidigare budgetår har styrelsen redovisat ett behov av 100 fullträffsäkra ledningscentraler till

en kostnad av 80 milj. kronor, varav 49 milj. kronor beräknats falla på statsverket.

T. o. m. budgetåret 1953/54 ha tillhoppa 22,1 milj. kronor anvisats. Detta belopp beräknas, tillsammans med kommunalt bidrag och visst fredsanvändningsvärde, förslå till slutligt färdigställande av 45 av de hittills av Kungl. Maj:t till utförande fastställda 47 anläggningarna. För slutligt färdigställande av de två återstående anläggningarna erfordras i statliga medel 300 000 resp. 270 000 eller tillhoppa 570 000 kronor. I tidigare anslagsäskanden har styrelsen framhållit, att samtliga ledningscentraler av beredskapsskäl borde vara helt färdigställda senast under budgetåret 1955/56. Med hänsyn till den synnerligen allvarliga eftersläpningen i fråga om andra slag av skyddsrum, främst sådana för civilbefolkningen och civilförsvarets enheter, finner sig styrelsen nödsakad ge avkall på denna tidsplan till förmån för sålunda eftersatta ändamål. Styrelsen begränsar därför sitt medelsbehov för utbyggnad av fullträffsäkra ledningscentraler för budgetåret 1954/55 till att omfatta första etappens utbyggnad av 9 ledningscentraler till en beräknad kostnad av 1 760 000 kronor.

2) I sina äskanden för budgetåret 1953/54 begärde styrelsen medel för påbörjande av 40 fullträffsäkra skyddsrum för enheterna. Medel anslogs dock ej för ändamålet. På anmodan av styrelsen ha överståthållarämbetet och länsstyrelserna beträffande 26 viktigare orter företagit en angelägenhetsprövning av behovet av gruppstationer och därvid funnit ett 90-tal anläggningar i första hand aktuella för utbyggnad. Styrelsen inskränker sig att i avvaktan på resultatet av pågående organisationsundersökning äska medel för första byggnadsetappen vid 16 anläggningar. Kostnaderna för statsverket ha preliminärt beräknats till cirka 4 300 000 kronor.

3) Kungl. Maj:t har genom beslut den 30 juni 1953 föreskrivit, att fullträffsäkra skyddsrum avsedda för hela civilbefolkningen skola anordnas inom särskilda avgränsade, större upptagningsområden å vissa orter. Alla anläggningar i den utbyggnadsplan för befolkningsskyddsrum, som fastställts av Kungl. Maj:t inom ramen för de anslag, som beviljats t. o. m. budgetåret 1952/53, ligga inom ifrågavarande upptagningsområden. Styrelsen har för avsikt att snarast utreda möjligheterna att inom områdena anordna erforderliga skyddsrum, i första hand i berg, i andra hand i källarplanen i nybebyggelse (kvartersskyddsrum) och i sista hand i form av provisoriska anläggningar. På grund av alltför höga anläggningskostnader bör typen friliggande fullträffsäkra betongskyddsrum komma till utförande endast i fall då frågan ej kan lösas på annat sätt. I avvaktan på denna utredning begär styrelsen för färdigställande av beslutade anläggningar 4,3 milj. kronor samt för påbörjande av första etappens utbyggnad av vissa redan projekterade eller planlagda bergskyddsrum 5,5 milj. kronor. För att kunna tillvarata möjligheterna att anordna kvartersskyddsrum i sam-

band med den nybebyggelse, som under budgetåret kommer till stånd inom upptagningsområdena, äskas slutligen 9 milj. kronor.

4) Vissa äldre skyddsrum, vilka anlades såsom fullträffsäkra under beredskapsåren, lämna icke fullträffsäkert skydd mot moderna stridsmedel. Skydd mot luftstöt våg samt fullgod ventilation saknas sålunda i regel. Vid företagen inventering har framkommit, att omkring 80 anläggningar böra kompletteras. Styrelsen föreslår, att i första hand 17 anläggningar överses med en för statsverket beräknad kostnad av 1 200 000 kronor.

5) En av länsstyrelserna år 1952 företagen undersökning utvisade ett behov av i runt tal 800 allmänna skyddsrum i normalskyddsrumsförande — ledningscentraler, uppställningsplatser för enheterna samt skyddsrum för befolkningen. Byggnadskostnaderna beräknades preliminärt till 25 milj. kronor. Undersökningen omfattade icke uppehållsplatser för blocktjänsten och samaritplatser m. m. I nybebyggelsen under åren 1945—1953 ha normalskyddsrum byggts för de i husen boende. Däremot har på grund av bristande medel civilförsvarets behov av uppehållsplatser ej tillgodosetts. Möjligheter till en härför erforderlig utbyggnad i redan färdigställda nya bostadsområden torde föreligga endast i de fall, där det återstår att komplettera områdena med ytterligare fastigheter t. ex. sådana för förvaltning, skolor, samlingslokaler m. m. I äldre bebyggelse kunna godtagbara skyddsrum endast tillkomma i samband med nybebyggelse i rivningskvarter. Styrelsen har för avsikt att företaga en närmare utredning om de möjligheter, som förefinnas i dessa avseenden. I avvaktan härpå begränsar styrelsen sina medelsäskanden för allmänna skyddsrum i normalskyddsrumsförande i befintlig bebyggelse till 2 milj. kronor.

Ytterligare behov finnas. F. n. färdigställas årligen i runt tal 30 000 nya bostadslägenheter i flerfamiljshus. Vid ett antagande att 90 procent av dessa äro belägna i ur civilförvarssynpunkt viktiga orter, där särskilt behov av skyddsrum föreligger för det allmänna civilförsvaret, skulle — enligt styrelsens beräkningar — statens årliga utgifter för tillgodoseende av skyddsrumshövet i samband med den fortlöpande bostadsbyggnadsverksamheten i landet uppgå till cirka 1,2 milj. kronor. Styrelsen, som anser det ytterst angeläget att för det allmänna civilförsvaret erforderliga skyddsrum planeras och utföras direkt i anslutning till denna byggnadsverksamhet, hemställer om anvisande av nämnda belopp.

6) För budgetåret 1950/51 anvisades två tredjedelar av en till 95 000 kronor preliminärt uppskattad merkostnad för ett fullträffsäkert utförande av en råvattenpumpstation i Västerås. Styrelsen har slutligt granskat och godkänt ritningarna för anläggningen. Västerås stad har nu anmält, att kostnaderna uppgå till 123 161 kronor. Styrelsen har ännu icke hunnit att detaljgranska den slutliga kostnadsuppställningen. Kostnadsökningen torde emellertid i väsentlig grad vara att hänföra till under byggnads-

tiden uppkomna prishöjningar för materiel och arbete. I avvaktan på en slutlig granskning av förslaget äskas för ändamålet statsbidragsmedel med skillnaden mellan tidigare beräknad merkostnad och den nu deklarerade $\frac{2 \times (123\,161 - 95\,000)}{3}$ eller i runt tal 20 000 kronor. I anslagsframställningen för budgetåret 1952/53 anmälde styrelsen, att förslag förelåge om fullträffsäkert utförande av vattenverk för Stockholms norra förorter. Merkostnaden för sådant utförande hade beräknats till 1 180 000 kronor och statsbidraget — efter $\frac{2}{3}$ — till i runt tal 780 000 kronor. Arbetet skulle icke hinna slutföras under budgetåret 1953/54, varför styrelsen icke begärde medel för ändamålet. Numera har styrelsen erfarit, att anläggningen beräknas vara färdigställd under sista delen av år 1954. Under arbetets gång har styrelsen fortlöpande granskat för projektet upprättade ritningar. På grund av den allmänna kostnadsstegringen beräknas nu merkostnaden för anläggningens utförande enligt de ursprungliga planerna till 1 405 000 kronor. Då det dessutom visat sig erforderligt att vidtaga särskilda skyddsanordningar mot luftstöt våg, tillkommer härför ytterligare ett belopp av 50 000 kronor. Den totala merkostnaden torde därför komma att uppgå till 1 455 000 kronor, motsvarande ett statsbidrag av 970 000 kronor. Styrelsen föreslår, att detta belopp anvisas. Styrelsen anmäler härjämte, att genom berörda länsstyrelser undersökts, huruvida under den närmaste tiden planerade kommunala anläggningar för vatten- och kraftförsörjning inom de 10 största orterna i landet äro av sådan betydelse för civilförsvaret, att de böra erhålla fullträffsäkert skydd. Till styrelsen inkomna rapporter ge vid handen, att planer för sådana anläggningar föreligga endast i Stockholm och Göteborg. I Stockholm planeras sålunda en skyddad transformatorstation för kraftförsörjningen inom Vasa-staden och Norrmalm. Beträffande Göteborg planeras att förse de fullträffsäkra anläggningarna vid Alelyckan (vattenreningsverk) och Guldheden (mottagningsstation) med ytterligare skyddsåtgärder, nämligen s. k. detonationsportar. Staden avser att förlägga ytterligare en mottagningsstation samt en pumpstation fullträffsäkert. Detaljerade förslag med kostnadsberäkningar för de nu angivna anläggningarna ha ännu icke företetts styrelsen. Av denna anledning yrkar styrelsen icke nu några medel härför. Preliminära beräkningar sluta vid en kostnad av 1 920 000 kronor, motsvarande ett statsbidrag av i runt tal 1 300 000 kronor.

7) Göteborgs stad har ansökt om statsbidrag för merkostnader, tillhopa 30 300 kronor, för 4 transportabla kloreringsaggregat jämte ett transportabelt pumpaggregat. Anordningarna äro upptagna i organisationsplanen för Göteborgs civilförvarsområde. Kostnaden för statsverket blir $\frac{2}{3}$ av 30 300 kronor eller avrundat 20 000 kronor.

Yttranden.

Statskontoret erinrar, att frågan om ökad investering för anordnande av skyddsrum varit föremål för ingående prövning vid såväl 1952 som 1953 års riksdagar. I anslutning till vad som därvid förekommit utgår statskontoret från att det icke heller för budgetåret 1954/55 skall visa sig möjligt att anvisa ett belopp av den föreslagna storleksordningen.

1953 års *civildörsvarsutredning* anser sig icke på nuvarande stadium kunna avgiva annat utlåtande än att påbörjandet av nya fullträffsäkra skyddsrum eller normalskyddsrum för civilförsvarets enheter synes böra anstå i avvaktan på utredningens prövning.

Departementschefen.

Investeringsläget tillåter icke ett byggnadsprogram av den omfattning civilförsvarsstyrelsen föreslagit. Medelsanvisningen för nästa budgetår torde böra begränsas till i stort sett vad som erfordras för färdigställande av redan beslutade byggnadsföretag samt för en viss fortsatt utbyggnad främst av skyddsrummen för civilbefolkningen. Däremot är jag med hänsyn till vad civilförsvarsutredningen anfört ej beredd tillstyrka en utbyggnad av fullträffsäkra skyddsrum för civilförsvarets enheter. Jag uppskattar medelsbehovet till 12 565 000 kronor. Genom en medelsanvisning av denna storlek skulle det bli möjligt att inrätta ett par nya fullträffsäkra ledningscentraler för civilförsvaret samt att — i fråga om fullträffsäkra skyddsrum för civilbefolkningen — förse samtliga de orter, där enligt Kungl. Maj:ts beslut med stöd av 22 § andra stycket civilförsvarslagen sådana skyddsrum skall anordnas, med åtminstone något fullträffsäkert befolkningsskyddsrum. Vidare torde man i sådant fall kunna påbörja ytterligare ett dylikt skyddsrum i Stockholm. Slutligen medger denna medelsanvisning, att vissa äldre fullträffsäkra skyddsrum kan kompletteras, så att de fyller moderna krav, samt att allmänna skyddsrum i normalskyddsrumsförande i viss begränsad utsträckning kan anordnas i anslutning till nybebyggelse.

Beträffande de kommunala tekniska verken vill jag meddela, att civilförsvarsstyrelsen vid numera företagen slutlig granskning av Västerås stads ansökan om statsbidrag till merkostnaderna för fullträffsäkert utförande av en råvattenpumpstation i staden, ej funnit anledning till anmärkning mot kostnaderna för densamma. Jag har intet att erinra mot att ytterligare 20 000 kronor anvisas att utgå som statsbidrag för skillnaden mellan den tidigare beräknade och den nu redovisade merkostnaden för ifrågavarande anläggning. Staden har tillika hos Kungl. Maj:t gjort framställning om högsta möjliga bidrag till merkostnaden, uppgående till 61 548 kronor, för vissa skyddsanordningar vid utförandet av en grundvattenpumpstation belägen å samma plats som råvattenpumpstationen. Anläggningen, som är färdigställd, har utförts i överensstämmelse med civilförsvarsstyrelsens förslag samt besiktigats och godkänts av denna. Styrelsen har i avgivet

yttrande över statsbidragsansökningen förklarar sig icke ha något att erinra mot kostnaderna för företaget samt har hemställt, att staden måtte beviljas statsbidrag med 41 000 kronor. Riksdagen har ej tidigare tagit ställning till frågan om denna anläggning är av den art, att statsbidrag bör utgå. Enligt vad jag inhämtat är rå- och grundvattenpumpstationerna att betrakta som en teknisk enhet. Med hänsyn härtill anser jag, att statsbidrag bör utgå även för grundvattenpumpstationen. De på statsverket fallande merkostnaderna beräknar jag till 40 000 kronor. Statsbidragsmedlen för de båda anläggningarna torde — eftersom de redan färdigställts — böra utgå från det för innevarande budgetår anvisade anslaget, varför jag har för avsikt att föreslå, att medel härför anvisas på tilläggsstat för detta budgetår.

Med hänsyn till de principer, som tillämpats beträffande statsbidrag till fullträffsäkra kommunala tekniska verk, anvisades för budgetåret 1952/53 inga statsbidragsmedel till vattenverket för Stockholms norra förorter. Bidrag avsågs i stället skola anvisas för det budgetår anläggningen beräknades bli färdigställd (XI ht. 1952/53, s. 367). Då tidpunkten härför nu fastställts till senare delen av år 1954, föreslår jag, att medel för ändamålet anvisas för nästa budgetår. Medelsbehovet beräknar jag i likhet med styrelsen till 970 000 kronor.

Innan jag övergår till att behandla styrelsens återstående framställning vill jag anmäla, att Göteborgs stad hos Kungl. Maj:t ansökt om statsbidrag till merkostnad, uppgående till 1 443 071 kronor, för fullträffsäkert utförande av en transformatorstation vid Lärje samt en mottagningsstation vid Guldheden. 1950 års riksdag anvisade för detta ändamål 600 000 kronor, motsvarande $\frac{2}{3}$ av en till 900 000 kronor preliminärt beräknad merkostnad. Den verkliga merkostnaden överstiger sålunda förhandsberäkningarna med i runt tal 540 000 kronor, varav på statsverket enligt tillämpade statsbidragsgrunder skulle falla 360 000 kronor. Civilförsvarsstyrelsen framhåller i ett i statsbidragsärendet avgivet utlåtande, att anläggningarna färdigställts, och att kostnadsökningen, vilken helt hänför sig till mottagningsstationen vid Guldheden, beror på inträffade prisstegringar och ej förutsedda förstärkningsarbeten, samt hemställer, att ytterligare 360 000 kronor anvisas. I likhet med styrelsen anser jag, att statsbidrag bör utgå till de ytterligare merkostnader, som uppkommit. En i departementet företagen granskning av handlingarna i ärendet synes emellertid ge vid handen, att merkostnaden kan uppskattas till högst 345 000 kronor, vilket innebär, att statsbidraget bör beräknas till högst 230 000 kronor. Av samma skäl som jag tidigare anfört i fråga om bidragen till Västerås stad ämnar jag föreslå, att medel också till Göteborgs stad för nu angivna merkostnader anvisas å tilläggsstat för innevarande budgetår.

Vad slutligen angår den av styrelsen redovisade utredningen rörande planerade skyddsanordningar för vissa kommunala tekniska verk i Stock-

holm och Göteborg förordar jag, att statsbidrag skall utgå till merkostnaderna för fullträffsäkert förläggande av transformatorstationen i Stockholm samt för de kompletterande anordningarna för vattenverket vid Alelyckan och mottagningsstationen vid Guldheden. Såsom civilförsvarsstyrelsen framhållit, torde icke något belopp nu böra beräknas för dessa ändamål. Däremot anser jag mig icke f. n. kunna tillstyrka ett beslut om att bidrag skall utgå till merkostnaden för skyddsanordningarna vid de båda andra anläggningarna i Göteborg.

Slutligen förordar jag, att 20 000 kronor anvisas att utgå som statsbidrag till reservanordningar för vattenförsörjningen i Göteborg.

Hinder torde icke möta att taga ifrågavarande anslag i anspråk för vissa kostnader avseende tornobservationsplatser.

På grund av vad sålunda anförts skulle anslaget totalt uppföras med (12 565 000 + 970 000 + 20 000) 13 555 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader för anordnande av allmänna skyddsrum*
m. m. för budgetåret 1954/55 anvisa ett reservationsanslag
av 13 555 000 kronor.

[216] 15. Bidrag till kommuner för anordnande av vissa trafik- och skol-skyddsrum.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	300 000	506 697
1953/54 (statsliggaren s. 1099)	400 000	
1954/55 (förslag)	600 000	

Yrkande.

Civilförsvarsstyrelsen (skr. 31/8 1953) hemställer, att anslaget höjes med 600 000 kronor.

Motiv.

Enligt till styrelsen inkomna uppgifter ha, såvitt angår undervisningsanstalter för folkskoleväsendet, under budgetåret 1952/53 byggnadstillstånd meddelats för 85 skyddsrumsanläggningar till en beräknad kostnad av i runt tal 2 milj. kronor, vilket innebär en ökning med 0,8 milj. kronor i jämförelse med föregående budgetår. Av kostnaden, 2 milj. kronor, faller två tredjedelar eller cirka 1,3 milj. kronor på statsverket. Endast ett fåtal ansökningar om statsbidrag till dessa skyddsrum har ingivits till styrelsen. Återstoden förväntas dock inkomma senast under nästa budgetår. Härjämte torde åtskilliga framställningar ingivas i fråga om äldre färdigställda anläggningar.

Departementschefen.

Jag förordar en uppräknig av anslaget för nästa budgetår till 600 000 (+ 200 000) kronor samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till kommuner för anordnande av vissa trafik- och skolskyddsrum* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 600 000 kronor.

[217] 16. **Kostnader för viss motorfordonsberedskap.**

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	2 000 000	2 364 236
1953/54 (statsliggaren s. 1099) ..	500 000	
1954/55 (förslag)	500 000	

Yrkande.

Civilförsvarsstyrelsen (skr. 31/8 1953) föreslår, att anslaget bestämmes till 2 000 000 kronor.

Motiv.

Den 30 juni 1953 fanns å anslaget en reservation av 3 841 150 kronor. Härav utgjorde 1 014 764 kronor uppkomna besparingar. Den egentliga reservationen uppgick alltså till 2 826 386 kronor. Vid samma tidpunkt var ett belopp av 2 465 160 kronor av reservationen bundet genom utlagda beställningar. Under budgetåret 1952/53 minskades de reserverade medlen med cirka 2,4 milj. kronor. Vidare har under samma tid genom beställningar bundits cirka 3,2 milj. kronor. För innevarande budgetår ha beviljats 500 000 kronor, varjämte 385 349 kronor av besparingarna ställts till förfogande för nyanskaffning.

Vad som anförts under anslaget till engångsanskaffning av materiel rörande osäkerheten i de där angivna kvantitativa bristerna gäller även bristerna i fråga om motorfordonsutrustningen, vilka per den 30 juni 1953 beräknats till 6 663 000 kronor. Styrelsen förutsätter, att återstående besparing, cirka 630 000 kronor, får disponeras för inköp under innevarande budgetår. Bristen blir då (6 663 000 — 885 000 — 630 000) i runt tal 5 150 000 kronor.

Med hänsyn till beräkningarnas osäkerhet och då utredningar pågå om storleken av civilförsvarets organisation m. m. inskränker styrelsen sig till att föreslå en medelsanvisning av 2 milj. kronor.

Yttrande.

1953 års *civilförsvarsutredning*, som tagit del av civilförsvarsstyrelsens sammanställning över behov av ifrågavarande materiel samt tillgång och brist därå, anser, att materielen visserligen är erforderlig och att den-

samma antingen bör anskaffas under fredstid eller ock på annat sätt bör göras tillgänglig för civilförsvaret omedelbart, då beredskap inträder. Då emellertid utredningen icke tagit ställning till berörda avvägningsfrågor, torde tillsvidare endast viss utrustning anskaffas. Utredningen anser sig dock f. n. sakna möjlighet att uttala sig om anskaffningstakten.

Departementschefen.

Civilförsvarsstyrelsen har av Kungl. Maj:t bemyndigats att för nya materielbeställningar disponera de förut angivna besparingarna om cirka 630 000 kronor. För innevarande budgetår förfogar styrelsen sålunda över i runt tal 1 500 000 kronor. Med hänsyn till den betydande upphandling, som kan ske för dessa medel, samt till osäkerheten i de nu redovisade bristerna och då frågan om i vilken takt materielen bör anskaffas ännu icke lösts, finner jag mig icke kunna tillstyrka någon ökning av medelsanvisningen för nästa budgetår utan anser anslaget böra uppföras med oförändrat belopp.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader för viss motorfordonsberedskap* för budgetåret 1954/55 anvisa ett reservationsanslag av 500 000 kronor.

[218] 17. Besiktning av motorfordon.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	50 000	5 651
1953/54 (statsliggaren s. 1099)	50 000	
1954/55 (förslag)	10 000	

Yrkande.

Civilförsvarsstyrelsen (skr. 31/8 1953) föreslår, att anslaget med hänsyn till den ringa belastningen nedsättes till 20 000 kronor.

Departementschefen.

Anslaget torde kunna nedräknas till 10 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Besiktning av motorfordon* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 10 000 kronor.

[219] 18. Inköp av verkskyddsmateriel för statliga myndigheter m. m. Under denna rubrik anvisades för innevarande budgetår 500 000 kronor. Anslag för ändamålet har tidigare varit uppfört på riksstaten för budgetåret 1951/52.

I proposition nr 154 till 1951 års riksdag uttalade departementschefen, att anskaffning av materiel för verkskydden vid statliga verk, myndigheter och institutioner endast kunnat ske i begränsad omfattning. Kostnaderna för materielen uppginge nämligen till relativt stora belopp — det totala medelsbehovet beräknades enligt en i civilförsvarsstyrelsen verkställd utredning till omkring 6 320 000 kronor — och kunde ofta icke inrymmas i de anslag myndigheterna hade till sin disposition. Departementschefen förordade därför, att ett särskilt anslag anvisades för bestridande av dessa kostnader.

Statsutskottet (utl. nr 154/1951) fann icke anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag men förutsatte, att ifrågavarande kostnader till ett kommande år, när desamma kunde beräknas, skulle inräknas i myndigheternas ordinarie omkostnadsanslag.

För budgetåret 1952/53 upptogs icke några gemensamma medel för ändamålet. Endast i ett fall hade medel härför beräknats under de särskilda myndigheternas anslag.

Såsom skäl för anslagets uppförande i gällande riksstat anförde departementschefen, att det vore en påtaglig fördel, om prövningen av medelsbehoven koncentrerades till ett enda departement, som hade en central överblick över behov, tillgång och brist i fråga om materiel. Härigenom förbättrades möjligheterna att bestämma den lämpligaste anskaffningstakten. Vidare skulle härigenom de olika yrkandena vid en begränsad medelsanvisning kunna angelägenhetsprövas av civilförsvarsstyrelsen, vilken förutsattes skola förfoga över beviljade medel. En central upphandling ansågs också kunna medföra besparingar.

Statsutskottet (utl. nr 11/1953) uttalade, att vad departementschefen anfört icke föranledde utskottet att frångå sin tidigare av riksdagen godkända ståndpunkt, samt framhöll, att en central prövning av medelsbehoven — även med hänsyn till angelägenhetsgraden — och centralupphandling av materiel kunde åstadkommas lika väl med den av utskottet förordade anordningen som vid den av departementschefen föreslagna. Till ett kommande år borde kostnader av ifrågavarande slag alltså inräknas i myndigheternas ordinarie omkostnadsanslag och förevarande anslag följaktligen utgå.

Inom departementet har sedermera upprättats en *promemoria* rörande anslaget, i vilken på anförda skäl förordas, att jämväl för nästa budgetår medel till ifrågavarande ändamål beräknas under ett särskilt anslag.

Över promemorian ha utlåtanden avgivits av riksräkenskapsverket, statskontoret, statens sakrevision och civilförsvarsstyrelsen. Samtliga tillstyrka, att medel till verkskyddsmateriel för statliga myndigheter m. m. beräknas under civilförsvarets stat.

Riksräkenskapsverket finner det kunna ifrågasättas, huruvida utgifterna för verkskyddsmateriel m. m. över huvud äro att hänföra till s. k. myndig-

hetskostnader, d. v. s. kostnader för vederbörande verks och myndigheters verksamhet. En medelsanvisning under civilförsvaret är förenad med betydande fördelar i praktiskt avseende.

Statskontoret erinrar, att ämbetsverket vid granskningen av myndigheternas anslagsframställningar för de senaste budgetåren förordat, att medel för utbildningen av verkskyddspersonal och för inköp av materiel till verkskydden anvisades under ett särskilt för de olika myndigheterna gemensamt anslag. Syftet med detta förslag har icke endast varit att ernå enhetlig prövning av medelsanspråken utan även att genom utbrytning av verkskyddsutgifterna från omkostnadsanslaget underlätta prövningen av myndigheternas anslagsäskanden. Det från år till år växlande behovet av medel för verkskyddsändamål skulle nämligen — om dessa kostnader täcktes från myndigheternas omkostnadsanslag — nödvändiggöra en ständigt omräkning av härför anlitad anslagspost. Ytterligare tillkomma i promemorian anförda skäl.

Statens sakrevision uttalar, att det ur ekonomiska och organisatoriska synpunkter torde vara mest ändamålsenligt, att erforderliga medel för ändamålet i fråga även framdeles upptagas under civilförsvarets stat. I detta sammanhang framhålles, att den inom verkskyddet använda materielen i stort sett är av samma art som motsvarande materiel i det övriga civilförsvaret, för vars anskaffande medel beräknas under anslaget till engångsanskaffning av materiel. Redan nu anskaffas viss verkskyddsmateriel, såsom stålhelmar, gasmasker och gummistövlar med anlitande av nämnda anslag, och civilförsvarsstyrelsen har i skrivelse till överståthållarämbetet och länsstyrelserna i samtliga län uttalat sin avsikt att tilldela verkskydden materiel av sistnämnda slag, allteftersom tillgången så medger. Under sådana omständigheter vill det synas sakrevisionen, att materielen för det statliga verkskyddet i allt väsentligt bör ställas till myndigheternas förfogande av civilförsvarsstyrelsen med anlitande av nämnda anslag till engångsanskaffning av materiel och ur de förråd, som stå till allmänna civilförsvarets förfogande. Någon anledning att beträffande materielanskaffningen särskilja dessa två grenar inom civilförsvaret föreligger enligt sakrevisionens mening icke. Beträffande utbildningskostnaderna för det statliga verkskyddet, synas dessa i likhet med vad tidigare skett böra redovisas på anslaget till utbildnings- och övningsverksamhet.

Civilförsvarsstyrelsen finner, att, så länge de verkliga kostnaderna för de statliga verkskydden icke helt kunna täckas i samband med att behoven anmälas, övervägande skäl tala för den i promemorian förordade lösningen.

Departementschefen.

Till en början önskar jag något belysa, huru förfarandet vid behandlingen av berörda anslagsfrågor skulle bli, därest den av statsutskottet förordade linjen följdes. Varje departement skulle för de underlydande

myndigheterna nödgas skilja ut kostnaderna för inköp av verkskyddsmateriel m. m. samt uppställa en förteckning över myndigheternas anslags-
äskanden för nämnda ändamål. Förteckningarna skulle tillställas inrikes-
departementet, som remissvägen hade att inhämta civilförsvarsstyrelsens
synpunkter. Därefter skulle nämnda departement granska förslagen och
föreslå anvisning av medel för varje myndighet. Det torde kunna förut-
sättas, att ytterligare kontakter finge tagas mellan departementen, innan
frågorna slutbehandlats. Förfarandet skulle bli tämligen omständligt, vilket
vore särskilt olämpligt med hänsyn till den knappa tid, som står till för-
fogande för behandlingen av budgetfrågorna.

I och för sig torde såsom utskottet framhållit, en central upphandling
kunna genomföras även om ifrågavarande kostnader fördes på de olika
myndigheternas omkostnadsanslag. Detta förutsätter, att civilförsvarssty-
relsen först skulle erhålla meddelande från resp. departement om gjorda
medelsanvisningar, varefter styrelsen skulle meddela myndigheterna vilken
materiel, som skulle centralupphandlas, och vilken materiel, som skulle
inköpas av myndigheterna själva, samt den ungefärliga kostnaden för först-
nämnda materiel. Det skulle sedan ankomma på myndigheterna att verk-
ställa upphandling av viss materiel samt före visst datum göra framställ-
ning hos styrelsen om upphandling av övrig materiel och samtidigt reser-
vera medel för sistnämnda upphandling. Vid beställningarna finge sty-
relsen meddela leverantörerna till vilka myndigheter materielen skulle leve-
reras och vilka myndigheter, som skulle betala densamma.

Ett betydligt smidigare förfarande erhålles, därest ett särskilt anslag till
inköp av verkskyddsmateriel för statliga myndigheter upptages på riks-
staten. Civilförsvarsstyrelsen hade då att i sina petita upptaga äskanden
för ifrågavarande ändamål. De anvisade medlen skulle fördelas av styrelsen.

Vidare må i anslutning till vad riksräkenskapsverket och statens sak-
revision anfört framhållas, att, enär huvuddelen av kostnaderna avser en-
gångsanskaffning av materiel av speciellt slag, det synes mindre lämpligt
att föra utgifterna härför på myndigheternas omkostnadsanslag. Ur redo-
visningssynpunkt torde vara riktigare, att, då utgifterna betingas av civil-
försvarets behov, medel för ändamålet även anvisas under civilförsvarets
stat.

Slutligen må betonas, att det med denna form för medelsanvisningen blir
möjligt att med hänsyn till det vid upphandlingstillfället aktuella läget
företaga eventuellt erforderlig omfördelning mellan de olika myndigheterna
och att tillgodose nyuppkomna angelägna anskaffningsbehov.

På grund av det anförda föreslår jag, att ett särskilt anslag för inköp
av verkskyddsmateriel till statliga myndigheter m. m. uppföres å riksstaten
även för budgetåret 1954/55. Vad angår anslagsbehovet har endast ett fåtal
myndigheter begärt medel för ändamålet, sammanlagt i runt tal 375 000
kronor. Civilförsvarsstyrelsen uppskattar bristen, sedan tillgängliga medel

förbrukats, i fråga om materiel till omkring 1 700 000 kronor samt för utbildning till 300 000 kronor. Jag tillstyrker, att för nästa budgetår ett belopp av 400 000 kronor anvisas. Huvuddelen av beloppet anser jag böra användas för inköp av materiel.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Inköp av verkskyddsmateriel för statliga myndigheter m. m.* för budgetåret 1954/55 anvisa ett reservationsanslag av 400 000 kronor.

G. Brandväsendet.**[220] 1. Statens brandinspektion: Avlöningar.**

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	141 800	130 368
1953/54 (statsliggaren s. 1100)	157 400	
1954/55 (förslag)	157 400	

Yrkande.

Civilförsvarsstyrelsen (skr. 31/8 1953) hemställer, att anslaget höjes med 20 200 kronor.

	Ökning
1. Arvoden åt sakkunniga	20 200
	20 200

Motiv.

Skogsbrandförsvaret har icke kunnat bli föremål för den uppmärksamhet, som varit önskvärd. Särskilt intresse måste ägnas åt formerna för skogsbrandbevakningens ordnande, eventuell utbyggnad av det s. k. riksnätet (skogsbrandtornen), forsknings- och försöksverksamhet beträffande ny släckningsmateriel, skogsbrandsläckningens teknik och taktik — exempelvis användande av flyg och radio — utbildningsproblem m. m., även som möjligheterna att i kostnadsbesparande syfte begränsa skogsbrandbevakningen i fredstid. Bearbetningen av dessa problem bör anförtros en tillfällig sakkunnig med skoglig utbildning och viss kännedom om skogsbrandförsvaret. Arvudet bör motsvara lön enligt 29 löneklassen.

Yttrande.

Statskontoret. Förslag om anställande av en befattningshavare med högre skoglig utbildning framfördes redan i anslagsäskandena för budgetåret 1952/53. Föredragande departementschefen ansåg sig icke då kunna tillstyrka förslaget i avvaktan på resultatet av den organisationsundersökning, som skulle företagas vid styrelsen och även omfatta statens brandinspektion. Enär denna undersökning ännu icke slutförts, bör framställningen alltjämt ej föranleda någon åtgärd.

Departementschefen.

I avvaktan på resultatet av pågående organisationsundersökning anser jag mig nu — liksom tidigare — icke kunna förorda den föreslagna utökningen av inspektionens personal. Anslaget torde därför böra uppföras

med samma belopp som i riksstaten för budgetåret 1953/54 eller 157 400 kronor och med oförändrad fördelning på anslagsposter.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte förslå riksdagen

att till *Statens brandinspektion: Avlöningar* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 157 400 kronor.

[221] 2. Statens brandinspektion: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	61 900	56 265
1953/54 (statsliggaren s. 1101)	62 200	
1954/55 (förslag)	62 200	

Yrkande.

Civilförsvarsstyrelsen (skr. 31/8 1953) föreslår, att anslaget fastställs till oförändrat belopp.

Departementschefen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens brandinspektion: Omkostnader* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 62 200 kronor.

[222] 3. Statens brandskola: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	122 000	133 902
1953/54 (statsliggaren s. 1102)	136 700	
1954/55 (förslag)	136 000	

Yrkande.

Styrelsen för statens brandskola (skr. 3/7 1953) föreslår, att anslaget minskas med 800 kronor.

	Ökn. el. minskn.
1. Ändrad kursplan	
a) Brandförmanskurs kat. I utgår.....	— 6 800
b) Brandchefskurs kat. I tillkommer	+ 5 450
2. Omräkning	+ 550
	— 800

Motiv.

I stället för en brandförmanskurs kat. I under budgetåret 1953/54 bör under nästa budgetår anordnas en brandchefskurs kat. I.

Departementschefen.

Emot styrelsens förslag om utbyte av kurser har jag intet att erinra. Anslaget torde böra minskas med 700 kronor.

Anslaget beräknas sålunda: avlöning till ordinarie tjänsteman oförändrat 17 400 kronor, avlöningar till icke-ordinarie personal 97 300 (— 700) kronor, rörligt tillägg oförändrat 21 300 kronor.

Anslaget bestämmes alltså till (17 400 + 97 300 + 21 300) 136 000 (— 700) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens brandskola, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1954/55:

Avlöningsstat.

1. Avlöning till ordinarie tjänsteman, <i>förslagsvis</i>	17 400
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	97 300
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	21 300

Summa förslagsanslag kronor 136 000;

b) till *Statens brandskola: Avlöningar* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 136 000 kronor.

[223] 4. Statens brandskola: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	65 000	62 166
1953/54 (statsliggaren s. 1102)	69 600	
1954/55 (förslag)	68 000	

Yrkande.

Styrelsen för statens brandskola (skr. 3/7 1953) föreslår, att anslaget minskas med 1 600 kronor.

	Utgifter 1952/53	Anslag 1953/54	Förslag	Minsk- ning
Övriga expenser	47 300	52 000	50 400	1 600
				1 600

Motiv.

Minskningen beror på att erforderlig undervisningsmateriel i brandchefs-kurs kat. I bekostas av eleverna och icke, såsom gäller för brandförmans-kurs kat. I, av skolan.

Departementschefen.

Anslaget torde i enlighet med styrelsens förslag bestämmas till 68 000 (— 1 600) kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens brandskola: Omkostnader* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 68 000 kronor.

[224] 5. **Bidrag till svenska brandskyddsföreningen** (statsliggaren s. 1103). Anslaget har för vart och ett av budgetåren 1941/42—1953/54 utgått med 2 000 kronor.

Yrkande.

Svenska brandskyddsföreningen (skr. 26/9 1953) hemställer, att bidraget bestämmes till 5 000 kronor.

Motiv.

De av försäkringsbolagen utbetalade brandskadeersättningarna under år 1952 torde uppgå till omkring 110 miljoner kronor. De verkliga förlusterna för samhället torde dock på grund av driftsavbrott och andra indirekta skador ha varit betydligt större. Enär de största skadorna drabbat industrien, har landet genom eldsvådorna åsamkats ej obetydliga förluster med hänsyn till försörjning och exportmöjligheter. Under år 1953 har en tendens till ytterligare ökning av brandskadorna kunnat konstateras. Enär brandskyddet blivit av allt större betydelse för uppehållandet och stärkandet av Sveriges näringsliv, ha allt större fordringar ställts på brandskyddsföreningens utbildnings-, propaganda- och rådgivningsverksamhet.

Yttrande.

Civildéforsvarsstyrelsen. Den av föreningen bedrivna verksamheten i fråga om det förebyggande brandförsvaret är av synnerligen stor betydelse icke minst ur det allmännas synpunkt. Det måste därför anses angeläget, att staten så långt sig göra låter uppmuntrar verksamheten. Denna har undergått en icke obetydlig utvidgning, icke minst i fråga om det betydelsefulla propagandarbetet. Gällande statsbidrag, 2 000 kronor, fastställdes redan år 1944. Den därefter inträffade betydande penningvärdeförsämringen bör enligt styrelsens mening väl motivera en höjning av statsunderstödet. Olika skäl tala sålunda för att detta bör uppräknas. Styrelsen föreslår, att bidraget bestämmes till 5 000 kronor.

Departementschefen.

I likhet med civilförvarsstyrelsen anser jag brandskyddsföreningens arbete vara av stor betydelse för det förebyggande brandförsvaret. Jag finner mig emellertid icke f. n. kunna förorda någon höjning av statsbidraget, vilket alltså torde böra bestämmas till ett oförändrat belopp av 2 000 kronor. Bidraget bör förbindas med samma villkor som under innevarande budgetår. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till svenska brandskyddsföreningen* för budgetåret 1954/55 anvisa ett anslag av 2 000 kronor.

[225] 6. Bidrag till svenska brandkårernas riksförbund (statsliggaren s. 1103). Anslaget har sedan budgetåret 1944/45 utgått med 5 000 kronor årligen.

Yrkande.

Svenska brandkårernas riksförbund (skr. 1,9 1953) hemställer, att bidraget bestämmes till 15 000 kronor.

Motiv.

Sedan år 1944 har riksförbundets verksamhet undergått en betydande utveckling. Denna har möjliggjorts framförallt genom den villighet brandförsäkringsbolagen visat att i stigande omfattning understödja verksamheten. Trots bidragen från dessa bolag samt ökade inkomster genom höjt prenumerationspris å förbundets tidskrift m. m. erfordras ytterligare tillskott av medel för att verksamheten skall kunna bedrivas i önskad omfattning. Den allmänna löne- och prisstegringen har medfört avsevärt stegrade kostnader både för riksförbundet och länsförbunden. Ytterligare bidrag från brandbolagen är icke att förvänta.

Yttrande.

Civilförsvarsstyrelsen. Penningvärdesförsämringen sedan år 1944 bör enligt civilförsvarsstyrelsens mening väl motivera en höjning av bidragsbeloppet. Härtill kommer, att förbundets verksamhet undergått en icke oväsentlig utvidgning. Även om hänsyn toges till att brandförsäkringsbolagen ökat sin medelstillsdelning, är förbundet i starkt behov av ytterligare bidrag. Styrelsen begränsar sig dock till att föreslå en uppräknings av statsbidraget till 10 000 kronor.

Departementschefen.

Otvivelaktigt har riksförbundets för det allmänna gagneliga verksamhet i hög grad utvecklats, sedan statsbidraget bestämdes till sitt nuvarande belopp. Jag anser mig likväl icke f. n. kunna förorda någon höjning av statsbidraget, vilket alltså torde böra bestämmas till ett oförändrat belopp av 5 000 kronor. Bidraget torde böra förbindas med samma villkor som under innevarande budgetår. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till svenska brandkårernas riksförbund* för budgetåret 1954/55 anvisa ett anslag av 5 000 kronor.

[226] 7. Bidrag till förebyggande och släckning av brand.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	600 000	776 344
1951/52	700 000	549 942
1952/53	800 000	649 165
1953/54 (statsliggaren s. 1103)	800 000	
1954/55 (förslag)	700 000	

Yrkande.

Civilförsvarsstyrelsen (skr. 31/8 1953) hemställer, att anslaget måtte upptagas med oförändrat belopp.

Yttrande.

Statskontoret anser, att man med hänsyn till den växlande belastningen å anslaget bör för kommande budgetår räkna med oförändrat belopp, 800 000 kronor.

Departementschefen.

Med hänsyn till belastningen å anslaget under de senare åren anser jag anslaget böra nedräknas till 700 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till förebyggande och släckning av brand* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 700 000 kronor.

[227] 8. Bidrag till kommuner för anläggande av branddammar.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	325 000	369 459
1953/54 (statsliggaren s. 1104)	400 000	
1954/55 (förslag)	400 000	

Vid ingången av budgetåret 1953/54 fanns på anslaget en reservation av i runt tal 970 000 kronor.

Yrkande.

Civilförsvarsstyrelsen (skr. 31/8 1953) hemställer, att anslaget uppföres med 900 000 kronor.

Motiv.

I reservationen ingår ett belopp av 500 000 kronor, som 1953 års riksdag beviljat i arbetslöshetsbekämpande syfte. Härav voro i augusti 1953 157 000 kronor odisponerade. Återstående behållning, 470 000 kronor, är

på grund av redan beslutade statsbidrag helt bunden. De branddammar, som omfattas av sistnämnda bidrag, torde så gott som undantagslöst vara under utförande. De flesta av dem beräknas bli färdigställda under år 1953. Beloppet av inneliggande statsbidragsansökningar den 30 juni 1953 uppgick till cirka 2 265 000 kronor, motsvarande ett totalt anläggningsvärde av 4 530 000 kronor. För den fortsatta statsbidragsgivningen innevarande budgetår tillgängligt medelsbelopp av 400 000 kronor är icke tillräckligt för att möjliggöra anläggandet av branddammar i avsedd omfattning. Enligt en av riksbrandinspektören år 1952 gjord utredning angående byggnadsbehovet under år 1953 för branddammar anmäldes 1 049 sådana med ett beräknat anläggningsvärde av i runt tal 3 900 000 kronor.

Yttrande.

Statskontoret erinrar, att anslaget för innevarande budgetår uppräknades med 75 000 kronor, och föreslår, att oförändrat belopp anvisas för budgetåret 1954/55.

Departementschefen.

Jag förordar, att anslaget för nästa budgetår uppföres med ett oförändrat belopp av 400 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till kommuner för anläggande av branddammar* för budgetåret 1954/55 anvisa ett reservationsanslag av 400 000 kronor.

[228] 9. Bidrag till kommuner för uppförande av brandstationer.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	100 000	136 000
1953/54 (statsliggaren s. 1104)	125 000	
1954/55 (förslag)	125 000	

Vid ingången av budgetåret 1953/54 fanns på anslaget en reservation av i runt tal 184 000 kronor.

Yrkande.

Civilförsvarsstyrelsen (skr. 31/8 1953) hemställer, att anslaget uppföres med 300 000 kronor.

Motiv.

Den förefintliga reservationen är på grund av redan beslutade statsbidrag i stort sett bunden. En av riksbrandinspektören år 1952 gjord utredning visade, att kommunerna planerade uppförande av brandstationer

under år 1953 för en sammanlagd kostnad av cirka 49 milj. kronor, motsvarande icke mindre än 308 brandstationer. Ytterligare ett antal stationer är under projektering.

Yttrande.

Statskontoret. Med hänsyn till den föregående budgetår vidtagna uppräkningen av anslaget torde oförändrat belopp böra anvisas.

Departementschefen.

Jag förordar, att anslaget för nästa budgetår uppföres med ett oförändrat belopp av 125 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till kommuner för uppförande av brandstationer* för budgetåret 1954/55 anvisa ett reservationsanslag av 125 000 kronor.

H. Diverse

[229] 1. **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Medicinalstyrelsens delfond.** Under återopande av vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående ersättning till denna delfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Medicinalstyrelsens delfond* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 8 211 000 kronor.

[230] 2. **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond.** Under hänvisning till vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående ersättning till denna delfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 4 715 000 kronor.

[231] 3. **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Uppsala universitets delfond.** Under återopande av vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående ersättning till Uppsala universitets delfond: akademiska sjukhuset av statens allmänna fastighetsfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Uppsala universitets delfond* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 562 000 kronor.

[232] 4. **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Karolinska sjukhusets delfond.** Under återopande av vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående ersättning till denna delfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Karolinska sjukhusets delfond* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 1 317 000 kronor.

[233] 5. Ersättning till statens domäners fond för upplåten mark. Under återopande av vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående ersättning till nämnda fond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens domäners fond för upplåten mark* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 17 300 kronor.

[234] 6. Statens utlänningskommission: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	2 460 000	2 729 653
1953/54 (statsliggaren s. 1105) ..	2 590 000	
1954/55 (förslag)	2 235 000	

Yrkande.

Statens utlänningskommission (skr. 25/8 1953) föreslår, att anslaget uppräknas med 48 000 kronor.

	Ökning
1. Avlöningar till icke-ordinarie personal	12 064
2. Arvoden åt ordförande, vice ordförande och ledamöter	—
3. Omräkning:	
Reglerad befordringsgång för biträdespersonal	4 824
Löneklassuppflyttningar	30 721
Avrundning	391
	35 936
	48 000

Motiv.

Kommissionens arbetsbörda är ytterst beroende på den inom landet befintliga utlänningsstockens storlek, sammansättning, rörelser och be- teende. Förändringarna i utlänningsstockens sammansättning under de senare åren framgå av nedanstående uppställning:

T i d p u n k t	Antal utlännningar		Antal utlännningar med uppehållstillst.		Antal arbetsanmälda utlännningar	
	Totalt	Icke nordiska	Totalt	Icke nordiska	Totalt	Icke nordiska
1/7 1948	173 000	71 450	88 000	52 000	77 300	38 700
1/7 1949	201 000	72 980	95 000	52 700	89 700	42 000
1/7 1950	226 000	75 800	98 000	53 800	90 000	42 200
1/7 1951	243 000	77 250	104 000	54 800	103 000	42 500
1/7 1952	267 000	86 130	116 000	59 400	121 700	50 300
1/7 1953	*	85 390	108 500	57 900	114 000	48 500
* Uppgift å totalantalet utlännningar i Sverige saknas, sedan passfrihet för nordbor införts.						

Kommissionen anser sig icke kunna ställa någon mera säker prognos beträffande utvecklingen under budgetåret 1954/55.

Enligt vad kommissionen inhämtat kommer proposition om ny utlänningslag att föreläggas 1954 års riksdag. Därest utlänningslagen erhåller permanent giltighet, synes det följdriktigt, att utlänningskommissionen samtidigt omvandlas till ett centralt ämbetsverk.

1) 1949 års utlänningskommitté förutsatte, att på varje sektion skulle finnas bl. a. två amanuenser, vilka skulle avlasta en del av sektionschefernas och biträdande sektionschefernas arbetsbörda. Slutligt vidtogs emellertid den ändringen, att samtliga tjänster i den reglerade befordringsgången utbyttes mot assistenttjänster i 21 lönegraden. För dessa befattningar uppställdes inga kompetenskrav. Kommissionen har fr. o. m. den 1 februari 1953 förordnat vissa biträden i högre lönegrader å assistenttjänster. Kommissionen har emellertid icke ansett det möjligt att anförtro dessa assistenter sådana ärenden av kvalificerad natur, som enligt kommitténs förslag skulle åvila amanuenserna. Genom att kommissionens förutvarande byråsekreterare på grund av rådande arbetsmarknadsläge i betydande omfattning nödgats kvarstanna som assistenter, har verksamheten hittills kunnat utövas på ett tillfredsställande sätt. Det är dock att förvänta, att sistnämnda tjänstemän så småningom skaffa sig andra anställningar. Arbetsfördelnings- och rekryteringssynpunkter tala således för ett utbyte av vissa assistenter mot amanuenser. Kommissionen hemställer, att 5 amanuens tjänster inrättas i stället för 5, eventuellt 6, assistenttjänster.

Ett slopande av uppehållstillståndsskyldigheten för nordiska medborgare med ikraftträdande den 1 juli 1954, vilket föreslagits av delegater för de nordiska länderna vid en konferens i Stockholm i juni 1953, torde möjliggöra en minskning av kommissionens personal med 43 befattningshavare. Anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal skulle till följd härav nedgå med 247 000 kronor och anslagsposten till rörligt tillägg med 139 000 kronor. Personalindragningarna skulle endast beröra extra personal.

2) Kommissionen har åtta ledamöter, av vilka fyra äro representanter för olika fackmyndigheter och fyra lekmän. För de förstnämnda har Kungl. Maj:t förordnat ersättare. Enligt kommissionens mening är det lika viktigt, att ersättare utses även för lekmännen. Till dessa bör utgå samma arvode som till fackrepresentanternas ersättare. Någon uppräknig med anledning härav av anslagsposten till arvoden åt ordförande, vice ordförande och ledamöter torde dock ej bliva erforderlig.

Yttrande.

Statskontoret erinrar om att de principer, som föredragande departementschefen i proposition nr 147 till 1952 års riksdag ansett böra vara vägledande vid fastställande av utlänningskommissionens personalorganisation, godtagits av riksdagen. Med hänsyn härtill bör yrkandet om utbyte av ett visst antal assistenttjänster mot tjänster inom den reglerade befordringsgången för amanuenser icke vinna beaktande.

Föredraganden.

Gällande utlänningslag, som jämte tillämpningsföreskrifter i huvudsak reglerar utlänningskommissionens arbete, upphör att gälla med utgången av juni månad 1954. Förslag till ny lag i ämnet torde komma att föreläggas 1954 års riksdag. Genomförandet av detta förslag kommer icke att i några praktiskt väsentliga avseenden ändra utlänningskommissionens arbetsuppgifter. Enligt förslaget skall det emellertid ankomma på Kungl. Maj:t att avgöra, i vilken omfattning utlännningar skall vara underkastade tillståndstvang av skilda slag. Därest förslaget i denna del godkännes av riksdagen, har jag för avsikt att föreslå Kungl. Maj:t att fr. o. m. den 1 juli 1954 slopa kravet på uppehållstillstånd för medborgare i de nordiska länderna. I övrigt anser jag mig icke f. n. kunna ange, huruvida ytterligare lättnader i utlänningskontrollen och därmed av utlänningskommissionens arbetsbörda kan genomföras före utgången av nästa budgetår.

Kommissionens hemställan om utbyte av vissa assistenttjänster mot amanuens-tjänster finner jag mig icke kunna biträda. Däremot anser jag mig böra tillstyrka, att ersättare utses för kommissionens lekmannaledamöter och att dessa tillerkännes samma arvode som övriga suppleanter.

Vid beräkningen av anslagsbehovet för nästa budgetår utgår jag från att uppehållstillståndsskyldigheten för de nordiska medborgarna kommer att slopas den 1 juli 1954. I likhet med kommissionen räknar jag med att medelsbehovet av denna anledning skall nedgå med 386 000 kronor. Utgiftsökningen för automatiska löneklassförändringar m. m. uppgår till 31 300 kronor. Totalminskningen å anslaget blir således 354 700 kronor eller i runt tal 355 000 kronor.

Anslaget beräknas sålunda: ersättning till ordföranden för mistade avlöningsförmåner oförändrat 28 000 kronor, arvoden åt ordförande, vice ordförande och ledamöter oförändrat 18 000 kronor, ersättningar till av kommissionen anlitade sakkunniga oförändrat 2 000 kronor, arvoden till ledamöter och suppleanter i utlänningsnämnden oförändrat 10 000 kronor, avlöningar till icke-ordinarie personal 1 420 000 (— 226 000) kronor och rörligt tillägg 757 000 (— 129 000) kronor.

Anslaget bestämmes alltså till (28 000 + 18 000 + 2 000 + 10 000 + 1 420 000 + 757 000) 2 235 000 (— 355 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens utlänningskommission: Avlöningar* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 2 235 000 kronor.

[235] 7. Statens utlänningskommission: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	446 000	494 047
1953/54 (statsliggaren s. 1106)	359 000	
1954/55 (förslag)	340 000	

Yrkande.

Statens utlänningskommission (skr. 25/8 1953) föreslår, att anslaget höjes med 25 000 kronor.

	Utgifter 1952/53	Anslag 1953/54	Förslag	Ökning
1. Sjukvård m. m.	41 258	26 000	35 000	9 000
2. Expenser:				
a) bränsle och lyse.....	30 094	23 000	28 000	5 000
b) verkskydd	—	—	1 000	1 000
c) övriga expenser	272 000	300 000	310 000	10 000
				25 000

Motiv.

2 a) Enligt byggnadsstyrelsen beräknas bränslekostnaden per ytenhet för nästa budgetår bli densamma som för budgetåret 1951/52. Kommissionens bränslekostnad var då 26 649 kronor. Uppräkning av delposten bör dock ske med hänsyn till att kommissionen redan under budgetåret 1953/54 kommer att tillföras ett nytt lokalutrymme om 1 200 m².

2 b) Kostnaden för verkskydd har tidigare bestritts av medel, som civilförsvarsstyrelsen ställt till förfogande.

2 c) Till beloppet 272 000 kronor böra läggas följande kostnader, 29 500 kronor för hyra av hålkortsmaskiner, 1 500 kronor för underhåll och nyanskaffning av pagineringsstämplat för passkontrollmyndigheter, 4 300 kronor för ökat inköp av hålkort samt 2 000 kronor för ökade städningskostnader i anledning av den förestående lokalutvidgningen.

Därest uppehållstillståndsskyldigheten för danska, finska och norska medborgare slopas fr. o. m. den 1 juli 1954, kan detta beräknas medföra en minskning av kostnaden för sjukvård med 5 000, för bränsle och lyse med 3 000 samt för övriga expenser med 35 000 kronor eller med tillhopa 43 000 kronor.

Yttrande.

Statskontoret avstyrker en ökad medelsanvisning till övriga expenser med hänsyn till tidigare uppräkning av posten.

Föredraganden.

Posterna till sjukvård, till bränsle och lyse samt till övriga expenser finner jag böra uppräknas med av kommissionen föreslagna belopp. Av skäl som anförts under anslaget till Statens utlänningskommission: Avlöningar räknar jag med att uppehållstillståndsskyldigheten för nordiska medborgare slopas fr. o. m. ingången av nästa budgetår. Anslagsbehovet nedgår till följd härav med 43 000 kronor. Jag upptager därför posten till sjukvård till 30 000 (+ 4 000) kronor samt posterna till bränsle och lyse och till övriga expenser med 25 000 (+ 2 000) resp. 275 000 (— 25 000) kronor. Med hänsyn till att medel till verkskyddet beräknats under civilförsvarets stat upptager jag här icke något belopp för detta ändamål.

Anslaget bör alltså bestämmas till (359 000 + 4 000 + 2 000 — 25 000) 340 000 (— 19 000) kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens utlånningskommission: Omkostnader* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag om 340 000 kronor.

[236] 8. Bidrag till internationellt hälsovårdsarbete.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	660 000	739 535
1953/54 (statsliggaren s. 1106)	780 000	
1954/55 (förslag)	760 000	

Anslaget är avsett att användas för bestridande av kostnader i anledning av Sveriges anslutning till världshälsovårdsorganisationen, ävensom utgifter i övrigt för internationellt samarbete på hälso- och sjukvårdens område, bl. a. kostnaden för nämnden för internationella hälsovårdsärenden.

För år 1954 har världshälsovårdsorganisationens ordinarie budget vid världshälsovårdsförsamlingens sjätte möte i Genève sommaren 1953 fastställts till 9 838 000 dollars, varav 8 963 000 dollars skulle inbetalas av medlemsstaterna. Till sistnämnda belopp har Sverige att bidraga med 139 277 dollars. Med nuvarande växelkurser bör för gäldande av bidraget för 1954, vilket bör belasta anslaget för budgetåret 1954/55, beräknas ett i förhållande till innevarande budgetår med 10 000 kronor nedsatt belopp eller 710 000 kronor. För nämnden för internationella hälsovårdsärenden räknar jag — i enlighet med hemställan av nämnden (skr. 28/8 1953) — med oförändrat belopp. Med hänsyn till belastningen torde slutligen medlen till de övriga utgifter, som tillgodoses från anslaget, kunna minskas med 10 000 kronor.

Anslaget i dess helhet torde således uppföras med ett belopp av 760 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till internationellt hälsovårdsarbete* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 760 000 kronor.

[237] 9. Vissa kostnader i anledning av allmänna val.

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	200 000	500 555
1951/52	150 000	40 216
1952/53	750 000	912 349
1953/54 (statsliggaren s. 1107)	150 000	
1954/55 (förslag)	700 000	

Från anslaget utbetalas samtliga kostnader, som åsamkas statsverket på grund av allmänna val. Instundande budgetår skall allmänna kommunalval äga rum. I belastningssiffran för budgetåret 1952/53 ingår —

förutom kostnaden för de ordinarie andrakammarvalen — även utgifterna för de förnyade valen i Kristianstads läns och Jämtlands läns valkretsar. Jag uppskattar medelsbehovet för budgetåret 1954/55 till 700 000 kronor och hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa kostnader i anledning av allmänna val* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 700 000 kronor.

[238] 10. **Resestipendier** (statsliggaren s. 1107). Anslaget är avsett för stipendier åt företrädesvis psykiater för studier i utlandet. Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1953) hemställer, att anslaget i vad det avser psykiater uppföres med 10 000 kronor. Jag föreslår, att anslaget i dess helhet upptages till ett oförändrat belopp av 10 000 kronor, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Resestipendier* för budgetåret 1954/55 anvisa ett reservationsanslag av 10 000 kronor.

[239] 11. **Kommittéer och utredningar genom sakkunniga**. Anslaget har i gällande riksstat upptagits till 700 000 kronor (statsliggaren s. 1108). För nästa budgetår torde anslaget böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1954/55 anvisa ett reservationsanslag av 700 000 kronor.

[240] 12. **Extra utgifter.**

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	75 000	87 224
1953/54 (statsliggaren s. 1108)	85 000	
1954/55 (förslag)	85 000	

Jag förordar, att anslaget uppföres med samma belopp som för innevarande budgetår, och hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Extra utgifter* för budgetåret 1954/55 anvisa ett reservationsanslag av 85 000 kronor.

[241] 13. **Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst**. Anslaget torde kunna nedsättas till 10 000 (— 25 000) kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 10 000 kronor.

Sammanfattning.

Av elfte huvudtiteln's utgiftsökning (cirka 23 miljoner kronor) för budgetåret 1954/55 kommer merparten, omkring 19 miljoner kronor, på automatiska uppräknings.

Personalförstärkning i form av nya tjänster förordas endast i ringa utsträckning och avser huvudsakligen sinnessjukhusen och universitetssjukhusen. Vidare har vissa myndigheter med hänsyn till den ökade arbetsbelastningen tilldelats medel för tillfällig förstärkning av personalen.

Å andra sidan har en förhållandevis avsevärd minskning av personalen på statens utlänningskommission förordats.

De förslag, som kan vara av intresse i detta sammanhang, kommenteras avdelningsvis enligt huvudtiteln's disposition.

Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården.

Den fortsatta materielanskaffningen till beredskapssjukhusen m. m. beräknas ske i en något långsammare takt än hittills.

Anslagen till statens bakteriologiska laboratorium har upptagits med allenast preliminärt beräknade belopp bl. a. till följd av en av sakrevisionen verkställd undersökning av verksamheten vid laboratoriet, vilken utredning ej färdigberetts inom departementet.

Provinsialläkarorganisationen förstärkes med 8 nya tjänster, varjämte 10 extra tjänster ändras till ordinarie. Härigenom blir det möjligt att bl. a. i ökad utsträckning anpassa distriktens gränsdragning till den nya kommunindelningen.

För den statliga sinnessjukvården föreslås inrättande av 107 nya tjänster. Av dessa är 92 föranledda av tillkomsten av nya vårdplatser m. m. medan återstående 15 tjänster avses såsom förstärkning av personalen på befintliga vårdplatser. På kapitalbudgeten har anslaget för byggnadsarbeten m. m. vid sinnessjukhusen beräknats till ett belopp, som medgiver en något ökad takt för generalplanens genomförande. Som ett led i förstärkningen av sjukvården på detta område har medel beräknats för en ny läkartjänst vid psykiatriska kliniken i Uppsala.

Anslagen till sinnesslövärderna kommer att upptagas till slutlig behandling i anslutning till 1951 års sinnesslövärdsutrednings förslag till ändrade statsbidragsgrunder för denna vårdgren.

För karolinska sjukhuset föreslås ett mindre antal nya tjänster. Barnkliniken förstärkes med 8 barnskötersketjänster för att en f. n. stängd

vårdavdelning skall kunna öppnas. I syfte att förbättra möjligheterna för utbildning av narkosläkare föreslås en överläkarbefattning å vartdera serafimerlasarettet och akademiska sjukhuset i Uppsala.

Beträffande statens sjuksköterskeskola i Stockholm förordas en viss förbättring av den teoretiska undervisningen fr. o. m. den 1 mars 1955. En förutsättning härför har varit, att vid karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet anställes tillhopa 13 sjukvårdsbiträden. Svensk sjuksköterskeförening föreslås erhålla statsbidrag till ytterligare en utbildningskurs. För att tillgodose behovet av utbildade narkossköterskor förordas, att medel anvisas för en utbildningskurs för sådana sköterskor.

Som en fortsättning på hjälpaktionen för sjuka flyktingar förordas, att 15 tuberkulossjuka studenter under vissa förutsättningar får överföras hit och beredas vård på Hessleby sanatorium.

Alkoholistvård m. m.

Såsom en fortsättning på den av 1953 års riksdag beslutade materiella upprustningen av de statsunderstödda alkoholistanstalterna beräknas på driftbudgeten för nästa budgetår 400 000 kronor för vissa reparationsarbeten och 175 000 kronor till anskaffning av inventarier. På kapitalbudgeten har upptagits ett anslag om cirka 1 300 000 kronor till lån för byggnadsarbeten.

Beträffande de förslag, som av 1944 års nykterhetskommitté framlagts angående nykterhetsvården, pågår beredning inom finans- och inrikesdepartementen. Förslagen avser i första hand en upprustning och förstärkning av den öppna nykterhetsvården. Preliminärt har för inrikesdepartementets del beräknats anslagsökningar om i runt tal 2 miljoner kronor.

Polisväsendet.

I anslagsäskandena har förslag framlagts om förstärkning av ordningsstatspolisen. Något slutligt ställningstagande till det väckta förslaget har ännu ej kunnat ske, och de berörda anslagen har i riksstatsförslaget beräknats allenast preliminärt. Likaledes har anslagen till statens polisskola upptagits med preliminära belopp, då beredningen inom departementet av polisutbildningssakkunnigas betänkande ännu ej avslutats.

Civildförsvaret.

Civildförsvaret är f. n. föremål för utredning i olika avseenden. I avbidan på resultatet härav har anslagen upptagits med i stort sett oförändrade belopp.

Med den kvot och de anslag, som beräknas disponibla under nästa budgetår, kommer skyddsrummbygget att få ungefär samma omfattning

som f. n. De medel som föreslås anvisade medger emellertid bl. a. att ytterligare ett antal fullträffsäkra skyddsrum för civilbefolkningen kan inrättas.

I jämförelse med riksstaten för budgetåret 1953/54 fördelar sig huvudtitelns totalbelopp enligt följande sammanställning:

Åskat för budgetåret 1954/55	kronor	506 756 500
Anvisat för budgetåret 1953/54	»	483 397 200
Ökning	kronor	23 359 300

Förändringarna inom huvudtitelns avdelningar framgår av följande sammanställning:

	Anvisat 1953/54	Åskat 1954/55	Ökning el. minskning
A. Inrikesdepartementet	847 000	860 000	+ 13 000
B. Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården	296 708 800	307 079 000	+ 10 370 200
C. Alkoholistvård m. m.	10 081 000	12 055 800	+ 1 974 800
D. Överståthållarämbetet och landsstaten	82 229 000	84 847 500	+ 2 618 500
E. Polisväsendet	31 379 100	39 419 600	+ 8 040 500
F. Civilförsvaret	41 800 100	41 176 700	— 623 400
G. Brandväsendet	1 757 900	1 655 600	— 102 300
H. Diverse	18 594 300	19 662 300	+ 1 068 000

Avlöningar och omkostnader.

Skillnaden mellan löpande och nästkommande budgetår i fråga om avlönings- och omkostnadsanslagen framgår av följande sammanställning:

	Avlöningar	Omkostnader
A. Inrikesdepartementet	+ 4 000	+ 9 000
B. Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården	+ 6 305 800	+ 1 882 100
C. Alkoholistvård	+ 318 400	+ 209 200
D. Överståthållarämbetet och landsstaten	+ 1 625 000	+ 993 500
E. Polisväsendet	+ 585 500	+ 63 000
F. Civilförsvaret	+ 77 000	— 20 500
G. Brandväsendet	— 700	— 1 600
H. Diverse	— 355 000	— 19 000
	+ 8 560 000	+ 3 115 700
	+ 11 675 700	

Andra anslag än avlönings- och omkostnadsanslag.*Mera betydande öknningar.***Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården.**

Utrustning av nya sinnessjukhus	310 000	
Driftkostnadsersättning för psykiatriska klinikerna i Lund och Uppsala	200 000	
Bidrag till sinnessjukvården i Stockholm, Göteborg och Malmö	800 000	
Bidrag till uppförande eller inrättande av anstalter för bildbara sinnesslöa	150 000	
Bidrag till driften av anstalter för bildbara sinnesslöa	1 300 000	
Bidrag till vissa byggnadsarbeten vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund m. m.	1 338 000	
Bidrag till Göteborgs stad till driften av för undervisningsändamål upplåtna sjukhus	518 000	
Bidrag till resor för patienter vid vissa anstalter för radiumbehandling m. m.	100 000	
Bidrag till vanföreanstalter m. m.	1 250 000	
Bidrag till stödjebandage och proteser vid ortopediska lasarettssavdelningar m. m.	200 000	
Bidrag till driften av folktandvården	1 000 000	
Åtgärder mot utbredning av könssjukdomar	100 000	7 266 000

Alkoholistvård m. m.

Statens alkoholistanstalt å Venngarn: Vissa byggnadsarbeten	335 000	
Bidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader m. m.	350 000	
Främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet m. m.; Bidrag till övervakning enligt alkoholistlagen	1 662 000	2 347 000

Polisväsendet.

Statspolisorganisationen: Inköp av motorfordon m. m.	240 000	
Statspolisorganisationen: Underhålls-, drift- och expeditionskostnader	400 000	
Statspolisorganisationen: Gottgörelse till polisdistrikten	2 225 000	
Bidrag till den lokala polisorganisationen å landsbygden m. m.	3 500 000	
Vissa ersättningar åt befattningshavare vid polisväsendet	330 000	
Kostnader för särskild polisverksamhet för hindrande och uppdagande av spioneri m. m.	480 000	7 175 000

Civiltjänsten.

Förvaring och underhåll av viss materiel m. m.	205 000	
Vissa löpande kostnader för civiltjänstens verksamhet inom civiltjänstområdena	400 000	
Kostnader för anordnande av allmänna skyddsrum m. m.	255 000	
Bidrag till kommuner för anordnande av vissa trafik- och skolskyddsrum	200 000	1 060 000

Diverse.

Vissa kostnader i anledning av allmänna val	550 000	
Summa kronor	18 398 000	

*Anslag till ändamål, för vilka medel ej anvisats å riksstaten
för budgetåret 1953/54.*

Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården.

Anskaffande av viss laboratorieutrustning m. m.	22 000	
Anordnande av helikopterflyg	170 000	192 000
Summa kronor		192 000

Större minskningar.**Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården.**

Utrustning m. m. av beredskapssjukhus vid krig eller krigsfara	2 475 000	
Driftkostnader vid akademiska sjukhuset i Uppsala	200 000	
Bidrag till Malmö allmänna sjukhus	230 000	
Bidrag till driften av anstalter för kirurgisk tuberkulos	230 000	
Bidrag till byggnadsarbeten vid folksanatorierna	241 900	
Bidrag till driften av folksanatorierna	458 000	
Bidrag till driften av epidemivårdanstalter	100 000	
Bidrag till driften av hem för kroniskt sjuka	100 000	
Bidrag till avlöningar åt distriktssköterskor m. m.	100 000	
Bidrag till avlöningar åt distriktsbarnmorskor m. m.	100 000	
Lindring i mindre bemedlade patienters å landsbygden sjukvårdskostnader	100 000	
Kostnader för sjukvård m. m. åt vissa utlänningar	300 000	4 634 900

Alkoholistvård m. m.

Statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes: Vissa byggnadsarbeten	358 000
---	---------

Civildförsvaret.

Utbildnings- och övningsverksamhet	100 000	
Engångsanskaffning av materiel	300 000	
Inköp av brandmateriel	800 000	
Bidrag till kommuner för anordnande av branddammar för civildförvarsändamål	349 900	
Inköp av verksskyddsmateriel för statliga myndigheter m. m.	100 000	1 649 900

Brandväsendet.

Bidrag till förebyggande och släckning av brand	100 000	
Summa kronor	6 742 800	

*I gällande riksstat upptagna anslag, för vilka medel icke äskats
för budgetåret 1954/55.*

Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården.

Utrustning för viss läkemedelstillverkning i bergrum	30 000	
Ersättning till Malmöhus läns landsting för anskaffande av bostäder till personal vid psykiatriska kliniken i Lund	48 500	
Karolinska sjukhuset: Utrustning	651 700	
Bidrag till ny- och ombyggnad av Sabbatsbergs sjukhus	155 000	
Ombyggnad och utrustning av Spenshults reumatikersjukhus	30 000	
Vissa undersökningar rörande små avloppsreningsanläggningar	14 000	929 200

Alkoholistvård m. m.

Bidrag till de statsunderstödda alkoholistanstalterna för driftförluster under åren 1939—1950	616 800
Summa kronor	1 546 000

Vad föredragandena sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Sven Örtenberg.

Register

till

Elfte huvudtiteln för budgetåret 1954/55.

A. Inrikesdepartementet.

Sid.		Kronor
	Inrikesdepartementet:	
1	Avlöningar	790 000
3	Omkostnader	70 000
		860 000

B. Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården.

Medicinalstyrelsen med dithörande stater.

	Medicinalstyrelsen:	
4	Avlöningar	2 637 000
13	Omkostnader	397 000
	Medicinalstyrelsens sjukvårdsberedskapsnämnd:	
17	Avlöningar	396 000
20	Omkostnader	40 000
22	Förvaring och underhåll av viss sjukvårdsmateriel m. m.	125 000
23	Utrustning m. m. av beredskapssjukhus vid krig eller krigsfara	5 025 000
26	Anskaffande av viss laboratorieutrustning m. m.	22 000
	Sinnessjuknämnden:	
28	Avlöningar	28 000
30	Omkostnader	6 400
	Statens bakteriologiska laboratorium:	
30	Avlöningar	2 250 000*
31	Omkostnader	1 500 000*
	Statens rättskemiska laboratorium:	
31	Avlöningar	420 000
36	Omkostnader	97 000
	Statens farmaceutiska laboratorium:	
38	Avlöningar	468 000
41	Omkostnader	111 000
43	Svenska farmakopékommittén m. m.	81 000
	Statens rättsläkarstationer:	
47	Avlöningar	233 000
49	Omkostnader	84 500
50	Medikolegala besiktningar	30 000

* Beräknat belopp.

Sid.		Kronor
	Förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl.:	
50	Avlöningar	12 300 000
54	Sjukvård m. m.	15 000
54	Resersättningar	225 000
55	Bidrag för anskaffande av bostäder åt provinsialläkare å landsbygden	50 000
55	Bidrag till extra provinsialläkares avlöande m. m.	30 000

Sjukvårdsanstalterna.

Sinnessjukvårdsanstalter:

Statens sinnessjukhus:

57	Avlöningar	86 150 000
76	Omkostnader	36 130 000
79	Övervakning av vissa försöksutskrivna patienter	16 000
80	Utrustning av nya sinnessjukhus	1 200 000*
80	Driftkostnadsersättning för psykiatriska klinikerna i Lund och Uppsala	3 000 000
83	Bidrag till sinnessjukvården i Stockholm, Göteborg och Malmö	18 300 000
83	Bidrag till uppförande eller inrättande av psykiatriska avdelningar vid lasarett	60 000
88	Bidrag till driften av psykiatriska avdelningar vid lasarett	30 000
89	Bidrag till uppförande, inrättande eller inlösen av vårdhem för lättskötta sinnessjuka	100
89	Bidrag till driften av vårdhem för lättskötta sinnessjuka	1 600 000
	Statens skol- och yrkeshem på Salbohed:	
90	Avlöningar	307 000
92	Omkostnader	185 000
	Statens skol- och yrkeshem i Vänersborg:	
93	Avlöningar	163 200
95	Omkostnader	78 000
97	Bidrag till anstalter för obildbara sinnesslöa	3 960 000*
97	Bidrag till uppförande eller inrättande av anstalter för bildbara sinnesslöa	1 000 000*
98	Bidrag till driften av anstalter för bildbara sinnesslöa	8 200 000*
	Statens anstalt för fallandesjuka:	
98	Avlöningar	1 110 000
100	Omkostnader	343 500
101	Ferieresor för elever m. m.	5 000
101	Bidrag till epileptikeranstalter	870 000
104	Bidrag till föreningen Margarethahemmet för sanering av hemmets ekonomi	130 000
105	Bidrag till driften av anstalter för psykopatiska och nervösa barn	315 000*

Universitetssjukhus:

Karolinska sjukhuset:

105	Avlöningar	18 864 000
125	Omkostnader	7 005 000

* Beräknat belopp.

Sid.		Kronor
	Serafimerlasarettet:	
128	Avlöningar	6 417 700
132	Omkostnader	2 904 600
135	Avlöning av vissa underordnade läkare vid Sabbatsbergs sjukhus	193 000
135	Bidrag till vissa driftkostnader vid Sabbatsbergs sjukhus	344 000
136	Bidrag till anordnande av klinisk undervisning i epidemiologi vid epidemisjukhuset i Stockholm	60 500
136	Bidrag till anordnande av klinisk undervisning i kirurgi och neurologi vid vissa Stockholms stad tillhöriga sjukhus	44 600
137	Bidrag till vissa driftkostnader vid Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn	595 000
141	Akademiska sjukhuset i Uppsala: Avlöningar till läkare	1 509 000
146	Driftkostnader vid akademiska sjukhuset i Uppsala	1 600 000
149	Utrustning vid akademiska sjukhuset i Uppsala	109 000
152	Bidrag till Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund	1 480 000
152	Bidrag till viss utrustning vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund	24 500
153	Bidrag till vissa byggnadsarbeten vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund m. m.	1 900 000*
154	Bidrag till Malmö allmänna sjukhus	1 970 000
155	Bidrag till Göteborgs stad till driften av för undervisningsändamål upplåtna sjukhus	2 118 000
	Övriga egentliga sjukvårdsanstalter:	
156	Vissa bidrag till lasarett m. m.	12 200
157	Bidrag till uppförande eller inrättande av barnavdelningar vid lasarett m. m.	100
158	Bidrag till driften av barnavdelningar vid lasarett m. m.	950 000
159	Bidrag till uppförande eller inrättande av tuberkulos-sjukvårdsanstalter	100*
159	Bidrag till driften av anstalter för lungtuberkulos	4 400 000
160	Bidrag till driften av anstalter för kirurgisk tuberkulos	3 220 000*
161	Bidrag till resor för vissa patienter vid kustsanatorierna m. m.	40 000
163	Bidrag till byggnadsarbeten vid folksanatorierna	100
165	Bidrag till driften av folksanatorierna	355 000
165	Bidrag till ambulatorisk behandling m. m. av vissa tuberkulospatienter	600 000
167	Behandling av vissa lupuspatienter från landsorten	75 000
169	Bidrag till uppförande, inrättande eller inlösen av epidemivårdanstalter	50 000
169	Bidrag till driften av epidemivårdanstalter	600 000
170	Bidrag till uppförande m. m. av hem för kroniskt sjuka	100

* Beräknat belopp.

Sid.		Kronor
180	Bidrag till driften av hem för kroniskt sjuka	2 700 000
180	Bidrag till driften av centralanstalter för radioterapi	750 000
182	Bidrag till resor för patienter vid vissa anstalter för radiumbehandling m. m.	500 000
182	Bidrag till driften av en neurokirurgisk avdelning vid lasarettet i Lund	75 000
Vanförestalter m. m.:		
183	Bidrag till vanförestalter m. m.	12 250 000
188	Bidrag till resor för vanföra m. m.	575 000
188	Bidrag till kuratorsverksamhet vid vanförestalterna	36 000
190	Bidrag till Eugeniahemmet	750 000
192	Bidrag till stödjebandage och proteser vid ortopediska lasarettavdelningar m. m.	1 000 000
194	Bidrag till de vanföras riksorganisation	10 200
195	Bidrag till riksföreningen mot barnförlamning	15 000
195	Bidrag till anskaffande och drift av hörapparater	110 000
197	Bidrag till hörselfrämjandet	65 000
Förlossningsanstalter:		
198	Bidrag till uppförande eller inrättande av förlossningsanstalter	100
199	Bidrag till driften av förlossningsanstalter och väntehem m. m.	2 360 000
Hälsovård i allmänhet.		
Statens institut för folkhälsan:		
200	Avlöningar	2 337 000
206	Omkostnader	627 200
Barnmorskeläroanstalten i Stockholm:		
209	Avlöningar	100 000
211	Omkostnader	169 500
Barnmorskeläroanstalten i Göteborg:		
212	Avlöningar	78 000
214	Omkostnader	64 100
Statens sjuksköterskeskola i Stockholm:		
216	Avlöningar	240 000
231	Omkostnader	93 000
Statens sjuksköterskeskola i Göteborg:		
233	Avlöningar	143 000
238	Omkostnader	63 000
240	Stipendier till elever vid godkända sjuksköterskeskolor	23 000
241	Bidrag till driften av godkända sjuksköterskeskolor	20 000
241	Bidrag till utbildningskurser för instruktionssköterskor och husmödrar vid sjukvårdsanstalter m. fl.	95 000
246	Specialutbildning av barnsjuksköterskor	48 500
248	Utbildningskurs för sysselsättnings- och arbetsterapeuter	81 500*
249	Bidrag till avlöningar åt distriktssköterskor m. m.	7 200 000

* Beräknat belopp.

Sid.		Kronor
250	Bidrag till avlöningar åt distriktsbarnmorskor m. m.	3 500 000
251	Bidrag till distriktsbarnmorskans resor i samband med hemförlossning och eftervård	100 000
252	Anskaffande av trilénapparater	100
252	Understödjande av dispensärverksamhet	1 650 000
	Allmän skärmbildsundersökning:	
253	Lokala undersökningar	610 000
257	Medicinalstyrelsens skärmbildscentral	379 000
259	Bidrag till avlöningar m. m. inom förebyggande mödra- och barnavård	3 150 000
262	Bidrag till resor i förebyggande mödra- och barnavård	800 000
262	Läkemedel åt vissa kvinnor och barn	900 000
264	Bidrag till folkbildningsorganisationerna för anordnande av allmän sexualhygienisk upplysningsverksamhet	45 000
264	Abortförebyggande åtgärder	175 000
267	Stipendier för blivande distriktstandläkare m. fl.	400 000
268	Bidrag till driften av folktandvården	7 000 000
270	Bidrag till utrustning av polikliniker för folktandvård	200 000
271	Odontologisk försöksverksamhet vid Vipeholms sjukhus i Lund m. m.	50 000
274	Viss försöksverksamhet på yrkesmedicinens område	227 000
279	Åtgärder mot utbredning av könssjukdomar	1 000 000
284	Skyddskoppypning	165 000
284	Skyddsympning mot difteri	50 000
287	Understödjande av riksföreningen för kräftsjukdomarnas bekämpande	5 000 000
287	Vissa kostnader för allmän hälso- och sjukvård	30 000
290	Lindring i mindre bemedlade patienters å landsbygden sjukvårdskostnader	150 000
293	Förbättrad sjukvård inom rikets ödemarksområden	10 000
295	Sjuktransporter med flygplan	90 000*
295	Anordnande av helikopterflyg	170 000*
	Centrala sjukvårdsberedningen:	
295	Avlöningar	207 000
300	Omkostnader	18 000
300	Arbetsstudieavdelning	63 600
301	Bidrag till psykisk barna- och ungdomsvård	340 000
302	Kostnader för sjukvård m. m. åt vissa utlänningar	850 000
307	Kostnader för överförande till Sverige av vissa utländska läkare	5 000
		307 079 000

C. Alkoholistvård m. m.

Statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes:

309	Avlöningar	789 000
313	Omkostnader	532 100
315	Vissa byggnadsarbeten	870 000

Sid.		Kronor
	Statens inom fångvårdsorganisationen anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalt:	
317	Avlöningar	49 400
317	Omkostnader	8 800
	Statens inom sinnessjukvårdsorganisationen anordnade alkoholistanstalt:	
318	Avlöningar	165 800
320	Omkostnader	60 900
	Statens alkoholistanstalt å Venngarn:	
321	Avlöningar	546 000
325	Omkostnader	379 000
325	Vissa byggnadsarbeten	400 000*
	Statens alkoholistanstalt å Haknäs:	
326	Avlöningar	43 500
328	Omkostnader	33 800
329	Bidrag till anordnande av erkända alkoholistanstalter m. m.	60 000
330	Bidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader m. m.	4 000 000
334	Vissa ombyggnads- och reparationsarbeten vid erkända alkoholistanstalter	400 000
337	Inventarier vid statsunderstödda alkoholistanstalter	175 000
337	Tillfälligt omhändertagande av alkoholister m. m.	325 000
338	Resekostnader vid intagning å allmän alkoholistanstalt	70 000
339	Vissa kostnader för vård av alkoholister	20 000*
	Länsnykterhetsnämnderna:	
340	Avlöningar	700 000*
340	Omkostnader	320 000*
340	Understöd åt kommunala nykterhetsnämnder	2 000 000*
340	Främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet m. m.	82 500*
340	Bidrag till Stockholms stadsmission för viss alkoholistvårdande verksamhet	10 000
341	Bidrag till sällskapet Länkarna	15 000*
		12 055 800

D. Överståthållarämbetet och landsstaten.

	Överståthållarämbetet:	
342	Avlöningar	4 630 000
345	Omkostnader	417 500
	Länsstyrelserna:	
346	Avlöningar	37 300 000
349	Sjukvård m. m.	225 000
350	Reseersättningar	950 000
350	Expenser	5 770 000
352	Publikationstryck	175 000

* Beräknat belopp.

Sid.		Kronor
	Landsfogdarna m. fl.:	
352	Avlöningar	1 345 000
355	Omkostnader	265 000
	Häradsskrivarna m. fl.:	
355	Avlöningar	11 550 000
357	Omkostnader	1 135 000
	Landsfiskalerna m. fl.:	
357	Avlöningar	17 950 000
360	Omkostnader	3 135 000
		84 847 500
	E. Polisväsendet.	
362	Stattpolisintendenten m. fl.: Avlöningar	440 000*
	Stattpolisorganisationen:	
362	Inköp av motorfordon m. m.	860 000*
362	Underhålls-, drift- och expeditionskostnader	1 450 000*
363	Gottgörelse till polisdistrikten	9 000 000*
363	Polisradioväsendet	200 000*
	Poliskåren i Boden:	
363	Avlöningar	530 000
366	Omkostnader	104 500
368	Bidrag till reservpolisorganisationen m. m.	940 000
370	Bidrag till den lokala polisorganisationen å landsbygden m. m.	12 000 000
	Statens polisskola:	
370	Avlöningar	900 000*
370	Omkostnader	260 000*
	Statens kriminaltekniska anstalt:	
371	Avlöningar	662 500
376	Omkostnader	532 000
378	Gottgörelse till vissa polisdistrikt för ombesörjande av särskilda anordningar för polisväsendet i dess helhet m. m.	400 000
378	Anordnande av polisbevakning i annan än den i lagen om polisväsendet i riket stadgade ordning m. m.	850 000
379	Vissa ersättningar åt befattningshavare vid polisväsendet	3 830 000*
379	Poliskollegierna	2 000
379	Ersättning vid förhör i polisiära disciplinärenden	500
380	Ersättning vid biträde åt ordningsmakten m. m.	3 000
380	Kostnaderna för särskild polisverksamhet för hinderande och uppdragande av spioneri m. m.	6 455 000
381	Ersättningar åt befattningshavare på avgångsstat vid polis- och åklagarväsendet	100
		39 419 600
	F. Civilförsvaret.	
	Civilförsvarsstyrelsen:	
382	Avlöningar	1 378 000
386	Omkostnader	373 000

* Beräknat belopp.

Sid.		Kronor
	Civilförsvarsområdenas administration:	
388	Avlöningar	4 189 000
390	Omkostnader	620 000
391	Utbildnings- och övningsverksamhet	6 900 000
394	Bidrag till vissa frivilliga organisationer	321 600
395	Försöksverksamhet	175 000
397	Engångsanskaffning av materiel	7 700 000
403	Inköp av brandmateriel	1 200 000
404	Anskaffning av viss förbrukningsmateriel	50 000
405	Förvaring och underhåll av viss materiel m. m.	2 555 000
407	Vissa löpande kostnader för civilförsvarets verksamhet inom civilförsvarsområdena	650 000
409	Bidrag till kommuner för anordnande av branddammar för civilförsvarsändamål	100
410	Kostnader för anordnande av allmänna skyddsrum m. m.	13 555 000
416	Bidrag till kommuner för anordnande av vissa trafik- och skolskyddsrum	600 000
417	Kostnader för viss motorfordonsberedskap	500 000
418	Besiktning av motorfordon	10 000
418	Inköp av verkskyddsmateriel för statliga myndigheter m. m.	400 000
		41 176 700

G. Brandväsendet.

	Statens brandinspektion:	
423	Avlöningar	157 400
424	Omkostnader	62 200
	Statens brandskola:	
424	Avlöningar	136 000
425	Omkostnader	68 000
426	Bidrag till svenska brandskyddsföreningen	2 000
427	Bidrag till svenska brandkårernas riksförbund	5 000
428	Bidrag till förebyggande och släckning av brand	700 000
428	Bidrag till kommuner för anläggande av branddammar	400 000
429	Bidrag till kommuner för uppförande av brandstationer	125 000
		1 655 600

H. Diverse.

	Ersättning till statens allmänna fastighetsfond:	
431	Medicinalstyrelsens delfond	8 211 000
431	Byggnadsstyrelsens delfond	4 715 000
431	Uppsala universitets delfond	562 000
431	Karolinska sjukhusets delfond	1 317 000
432	Ersättning till statens domäners fond för upplåten mark	17 300

Sid.		Kronor
	Statens utlänningskommission:	
432	Avlöningar	2 235 000
434	Omkostnader	340 000
436	Bidrag till internationellt hälsovårdsarbete	760 000
436	Vissa kostnader i anledning av allmänna val	700 000
437	Resestipendier	10 000
437	Kommittér och utredningar genom sakkunniga	700 000
437	Extra utgifter	85 000
437	Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst	10 000
		19 662 300
	Summa	506 756 500

TOLFTE HUVUDTITELN

CIVILDEPARTEMENTET

*Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 4 ja-
nuari 1954.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden
SKÖLD, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON,
LINGMAN, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL,
NORDENSTAM.

Chefen för civildepartementet, statsrådet Lingman, anmäler de frågor,
som tillhör regleringen för budgetåret 1954/55 av utgifterna under riks-
statens tolfte huvudtitel, och anför därvid följande.

A. Civildepartementet.

[1] 1. Civildepartementet: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	444 000	464 281
1953/54 (statsliggaren s. 1109) ...	566 000	
1954/55 (förslag)	570 500	

Uppflyttningar inom reglerad befordringsgång och löneklassuppflyttning-
ar påkallar en höjning av anslagsposterna till avlöningar till ordinarie tjäns-
temän och till avlöningar till icke-ordinarie personal med resp. 1 300 kronor
och 1 600 kronor. Posten till rörligt tillägg bör uppräknas med 1 600 kronor.
Tjänster såsom kontorsbiträde i lönegrad Ca 8 bör inrättas för två befatt-
ningshavare, av vilka en uppehåller högre extra ordinarie tjänst, vilket för-

anleder en omföreling av 5 100 kronor mellan förstnämnda båda anslagsposter.

Då jag i övrigt icke ifrågasätter någon ändrad medelsanvisning under förrevarande anslag, torde detsamma för nästa budgetår böra uppföras med (566 000 + 1 300 + 1 600 + 1 600 =) 570 500 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för civildepartementet uppföra ytterligare två kontorsbiträdestjänster i Ca 8;

b) godkänna följande avlöningsstat för civildepartementet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1954/55:

Avlöningsstat.

1. Avlöning till departementschefen	31 500
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ...	224 200
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	129 200
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	185 600

Summa kronor 570 500;

c) till *Civildepartementet*: *Avlöningar* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 570 500 kronor.

[2] 2. Civildepartementet: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	37 000	45 267
1953/54 (statsliggaren s. 1109)	40 000	
1954/55 (förslag)	44 000	

Med hänsyn till medelsåtgången torde för nästa budgetår böra upptagas 2 000 kronor under anslagsposten till reseersättningar och 7 000 kronor under delposten till bränsle, lyse och vatten, vilket innebär en höjning i förhållande till innevarande budgetår med 1 000 kronor resp. 3 000 kronor. Anslaget bör alltså för nästa budgetår uppföras med (40 000 + 1 000 + 3 000 =) 44 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Civildepartementet*: *Omkostnader* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 44 000 kronor.

B. Vissa myndigheter.**[3] 1. Statens lönenämnd: Avlöningar.**

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	144 000	146 835
1953/54 (statsliggaren s. 1110) ...	166 000	
1954/55 (förslag)	169 000	

Statens lönenämnd föreslår, att anslaget höjes med 3 000 kronor.

	Ökning
1. Lönegrads- och löneklassuppflyttningar	1 700
2. Rörligt tillägg	1 300
	3 000.

Motiv.

1. Från och med den 1 januari 1953 har en förste byråsekreterare hos lönenämnden uppflyttats från Ce 27 till Ce 29. På grund härav och med hänsyn till beräknade löneklassuppflyttningar erfordras en uppräknings av anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal med 1 700 kronor.

Departementschefen.

Anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal bör i anslutning till vad lönenämnden föreslagit uppräknas från 49 300 kronor till 51 000 kronor. Vidare bör anslagsposten till rörligt tillägg höjas från 35 100 kronor till 36 400 kronor.

I enlighet med det anförda torde förevarande anslag för nästa budgetår böra uppföras med $(18\,000 + 63\,600 + 51\,000 + 36\,400 =)$ 169 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för statens lönenämnd, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1954/55;

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ...	18 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	63 600
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	51 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	36 400

Summa kronor 169 000;

- b) till *Statens lönenämnd: Avlöningar* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 169 000 kronor.

[4] 2. Statens lönenämnd: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	9 000	10 070
1953/54 (statsliggaren s. 1111)	10 000	
1954/55 (förslag)	10 000	

Statens lönenämnd föreslår, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Departementschefen.

I överensstämmelse med vad lönenämnden föreslagit hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens lönenämnd: Omkostnader* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 10 000 kronor.

[5] 3. Statens avtalsnämnd: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	157 500	173 631
1953/54 (statsliggaren s. 1111) ...	184 600	
1954/55 (förslag)	186 200	

Statens avtalsnämnd hemställer, att anslaget höjes med 1 600 kronor.

	Ökning
1. Löneklassuppflyttningar	1 100
2. Rörligt tillägg	500
	1 600.

Departementschefen.

I annat sammanhang har chefen för inrikesdepartementet förordat, att staten, som svarar för huvuddelen av lönekostnaderna vid vanföreanstalterna och kustsanatorierna, skall medverka vid förhandlingar, som avser dessa anstalters personal, samt att uppdraget att representera staten vid dessa förhandlingar skall anförtros åt statens avtalsnämnd. Detta förutsätter bl. a., att nämnden vid förhandlingar om löner för personal i tjänstemannaställning får tillgång till expertis på motsvarande spörsmål inom statsförvaltningen. Kostnaderna härför liksom övriga på statsverket belöpande kostnader för ifrågavarande förhandlingar torde få bestridas från avtalsnämndens avlönings- och omkostnadsanslag. Någon höjning av dessa anslag synes av denna anledning icke vara påkallad för nästa budgetår.

Till följd av beräknade löneklassuppflyttningar bör anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal i avtalsnämndens avlöningsstat uppräknas från 92 600 kronor till 93 700 kronor. Liksom för innevarande budgetår torde nämnda anslagspost böra uppföras förslagsvis samt föreskrift meddelas om att den inte får överskridas utan Kungl. Maj:ts medgivande.

Anslagsposterna till avlöningar till ordinarie tjänstemän och till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, bör uppföras med oförändrade belopp. Anslagsposten till rörligt tillägg bör höjas från 54 300 kronor till 54 800 kronor.

Anslaget upptages alltså för nästa budgetår med $(26\,700 + 16\,000 + 93\,700 + 54\,800 =) 191\,200$.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens avtalsnämnd, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1954/55:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ...	26 700
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	16 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	93 700
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	54 800

Summa kronor 191 200

Särskilda uppbördsmedel.

Ersättning för biträde åt statsägda bolag	5 000
---	-------

Nettoutgift kronor 186 200;

b) till *Statens avtalsnämnd*: *Avlöningar* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 186 200 kronor.

[6] 4. Statens avtalsnämnd: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	24 000	19 092
1953/54 (statsliggaren s. 1112)	26 000	
1954/55 (förslag)	25 100	

Statens avtalsnämnd hemställer, att anslaget minskas med 900 kronor.

	Ökning	Minskn.
1. Reseersättningar		1 000
2. Lyse m. m.	100	
	100	1 000
	— 900.	

Departementschefen.

I anslutning till vad avtalsnämnden hemställt bör förevarande anslag å ena sidan minskas med 1 000 kronor med hänsyn till att vissa besparingar

synes kunna göras under anslagsposten till reseersättningar men å andra sidan höjas med 100 kronor på grund av ökade utgifter för bränsle och lyse. Anslaget bör således uppföras med $(26\,000 - 1\,000 + 100 =)$ 25 100 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens avtalsnämnd: Omkostnader* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 25 100 kronor.

[7] 5. Statens pensionsanstalt: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	504 000	636 551
1953/54 (statsliggaren s. 1112) ...	694 000	
1954/55 (förslag)	767 200	

Förvaltningen av statens pensionsanstalt ankommer på en styrelse, bestående av två av Kungl. Maj:t förordnade ledamöter samt anstaltens direktör. Anstalten är organiserad med en försäkrings-, en pensionerings- och en kameralavdelning.

Inom försäkringsavdelningen handlägges huvudsakligen ärenden angående registrering och tjänstårsberäkning enligt SPA-reglementet. Avdelningen är indelad i en registreringsexpedition med registret över huvudmän (tjänsteregistret) och en räkneexpedition med registret över befattningshavare (personregistret). Chef för avdelningen är en förste aktuarie i Ca 29 med förordnande att bestrida göromål, som eljest ankommer på tjänsteman i 31 lönegraden. Avdelningschefen biträdes av bl. a. en tillförordnad förste byråsekreterare med vikariatslön enligt 29 lönegraden, vilken i första hand avses för tjänstgöring inom registreringsexpeditionen.

På pensioneringsavdelningen ankommer att i övrigt svara för tillämpningen av SPA-reglementet ävensom att handha ärenden berörande de för lärare vid de högre kommunala skolorna och folkskolan samt arbetare i statens tjänst gällande pensionsreglementena. Denna avdelning förestås av en förste byråsekreterare i Ca 29 med förordnande att bestrida göromål, som eljest ankommer på tjänsteman i 31 lönegraden. På avdelningen tjänstgör vidare bl. a. en till tjänstgöring hos pensionsanstalten från annat statligt verk hänvisad byrådirektör på övergångsstat i Ca 31 samt två tjänstemän med förordnande att fullgöra göromål, som eljest ankommer på tjänsteman i 27 lönegraden.

Kameralavdelningen slutligen ombesörjer utbetalning av pensioner och redovisning av skatt å dessa samt handhar kamerala ärenden i övrigt jämte personalärenden. Vidare handlägges inom denna avdelning frågor om reglering av äldre pensioner. Avdelningen är indelad i en pensions- och en kassaexpedition samt en skatte- och en hålkortsexpedition. Avdelningschef är en kamrerare i Ca 29.

För anstalten tillgängliga arbetskrafter utöver i det föregående omför-

mälda befattningshavare tillhör samtliga amanuens-, biträdes- och expeditionsvaktsgraderna. Antalet anställda uppgår till närmare 60.

Frågan om en omorganisation av statens pensionsanstalt har länge varit aktuell.

Grundstommen för pensionsanstaltens organisation daterar sig i sina huvuddrag från början av 1920-talet, då anstalten bildades. Anstaltens verksamhet har sedan dess starkt utökats. Av pensionsanstalten lämnade uppgifter ger vid handen, att antalet till anstalten anslutna befattningshavare år 1923 uppgick till omkring 35 000 och numera utgör omkring 75 000, medan antalet pensionärer med rätt till pension från anstalten under motsvarande tid stigit från omkring 7 000 till omkring 26 000. Under samma 30-årsperiod har för år räknat uppbörden av avgifterna och kostnaden för pensionerna ökat från 6 000 000 till inemot 30 000 000 kronor respektive från 12 000 000 till 125 000 000 kronor.

Denna avsevärda utökning av verksamheten har haft återverkningar på omfattningen av pensionsanstaltens arbete i olika avseenden. Särskilt har tillkomsten år 1949 av det nuvarande SPA-reglementet och inordnandet av nya grupper befattningshavare i den statsunderstödda pensionsverksamheten föranlett ett krävande merarbete, delvis övergående och delvis av bestående natur, men även ökningen av antalet befattningshavare med pensionsrätt enligt övriga av anstalten tillämpade reglementen har inneburit en stegring av arbetsmängden. Härtill kommer, att anstalten efter hand tillförts nya slag av arbetsuppgifter, bl. a. det i samband med uppbördsreformen tillkomna bestyret med uppbörd av skatt på de från anstalten utgående pensionerna.

Att omorganisationsfrågan ännu icke fått sin lösning beror på olika omständigheter. Då förslag till nytt reglemente för pensionsanstalten år 1949 underställdes riksdagens prövning, togs icke ställning till frågan om gränsdragningen för den statsunderstödda pensioneringsverksamheten, utan detta spörsmål förutsattes skola bli föremål för ytterligare övervägande. Vidare har frågan om sammanförandet av pensionsärendena från de nuvarande olika pensionsmyndigheterna till ett organ aktualiserats. Båda dessa problem ingår i det utredningsarbete, som ålagts 1951 års pensionsutredning. I avbidan på resultatet av utredningen har från tid till annan medel ställts till förfogande för möjliggörande av provisoriska förstärkningar av anstaltens organisation.

För att erhålla material för ett säkrare bedömande av anstaltens organisation och personalbehov i avbidan på det slutliga ställningstagandet till frågan om formerna för anstaltens verksamhet uppdrog Kungl. Maj:t den 30 december 1952 åt statens organisationsnämnd att verkställa organisationsundersökningar hos anstalten. På grundval av dylika undersökningar har organisationsnämnden framlagt vissa förslag rörande anstalten. Sålunda föreslog nämnden i skrivelse den 17 juni 1953 ändrade beslutsformer för anstalten. Detta förslag fastställdes av Kungl. Maj:t den 30 juni 1953. Den nya

beslutsordningen innebär i huvudsak, att styrelsens beslutanderätt i ett betydande antal ärenden delegerats till befattningshavare, som tidigare i dylika ärenden varit föredragande i styrelsen.

Vidare har statens organisationsnämnd med skrivelse den 2 november 1953 överlämnat en promemoria med förslag rörande pensionsanstaltens organisation och personalbehov m. m. Pensionsanstalten, som i förväg under hand erhållit del av detta förslag, har i skrivelse den 20 oktober 1953 yttrat sig däröver och i samband därmed framlagt sina anslagsäskanden för budgetåret 1954/55. Över organisationsnämndens promemoria och pensionsanstaltens skrivelse har utlåtanden avgivits av statskontoret den 7 november 1953 och av statens lönenämnd den 13 november 1953.

Statens pensionsanstalts organisation.

I nyssnämnda promemoria har *statens organisationsnämnd* föreslagit vissa ändringar i arbetsgången i anledning av den omförmälda delegeringen av beslutanderätten samt i viss utsträckning en omfördelning av arbetsuppgifterna mellan olika befattningshavare. För dessa spörsmål torde jag i förevarande sammanhang icke behöva närmare redogöra.

Med utgångspunkt från nämnda förslag har organisationsnämnden vidare utarbetat ett förslag till ny organisation för pensionsanstalten. Detta förslag syftar till en uppdelning av anstalten på två sektioner, en SPA-sektion för handhavande av SPA-reglementets tillämpning och en kamarsektion för handläggning av i övrigt förekommande pensionsärenden samt ärenden av kameral natur. Till SPA-sektionen skulle således hänföras försäkringsavdelningens hittillsvarande arbetsuppgifter och vissa av de ärenden, som nu handlägges inom pensioneringsavdelningen. Pensioneringsavdelningens hittillsvarande arbetsuppgifter skulle tillsammans med kameralavdelningens nuvarande åligganden sammanföras i den nya kamarsektionen. Rörande detta förslag framgår av promemorian bl. a. följande.

Nämnden har vid sina hos anstalten verkställda organisationsundersökningar observerat, att av chefen för pensioneringsavdelningen eller på dennes föredragning meddelade beslut i ärenden angående pension enligt SPA-reglementet till väsentlig del grundar sig på förarbeten, utförda inom försäkringsavdelningen. Med hänsyn till nuvarande balans i fråga om tjänstårsberäkningar är det för närvarande praktiskt taget alltid och blir, även sedan balansen avverkats, i många fall nödvändigt att verkställa tjänstårsberäkning vid pensioneringstillfället. Den, som utför den slutliga tjänstårsberäkningen, får den fullständiga bild av tjänstgöringsförhållandena, som är nödvändig för att upprätta förslag till pensionsbeslut. Att lägga detta senare arbete på en annan befattningshavare innebär således, såvitt organisationsnämnden kan bedöma, onödigt dubbelarbete. I huvudsakligt syfte att få fram en organisation, som ger en klarare ansvars- och arbetsfördelning och dessutom eliminerar dubbelarbete, förordar nämnden, att de ärenden enligt SPA-reglementet och tidigare gällande motsvarande reglemente, som handhas av pensioneringsavdelningen, överföres till försäkringsavdelningen och där närmast anknytes till de arbetsgrupper, som handlägger tjänstårsberäkningsärenden resp. handhar personregistret. Därest den av nämnden sålunda ifrågasatta omläggningen genomföres, blir de uppgifter, som återstår för

pensioneringsavdelningen, knappast av sådan storleksordning, att de motiverar en fristående avdelning. Nämnden finner det med hänsyn härtill lämpligt, att dessa uppgifter överföres till den nuvarande kameralavdelningen.

Enär pensionsanstaltens styrelse vid överläggningar med organisationsnämnden uttalat som sin åsikt att man under nuvarande provisorium icke borde alltför genomgripande ändra anstaltens organisation utan bibehålla uppdelningen av anstalten på tre enheter, har organisationsnämnden utarbetat ett alternativt förslag till organisation för pensionsanstalten. Även alternativförslaget grundas på den av nämnden förordade ändrade arbetsgången och omfördelningen av arbetsuppgifterna. Det innebär emellertid, att ärendena även i fortsättningen skall handläggas på tre särskilda arbetsenheter med väsentligen oförändrad gränsdragning dem emellan. Enheterna föreslås skola benämnas försäkringssektionen, pensioneringssektionen och kameralsektionen.

Enligt båda organisationsförslagen förutsättes, att den sektion (SPA-sektionen resp. försäkringssektionen), som motsvarar den nuvarande försäkringsavdelningen, skall bestå av en registreringsexpedition med tjänsteregister och en räkneexpedition med personregister ävensom att kameralsektionen skall indelas i en pensions-, en skatte- och en kassaexpedition samt en hålkortscentral.

I personalhänseende innebär alternativförslaget i förhållande till huvudförslaget endast den ändringen, att den nuvarande kamrerartjänsten i Ca 29 bibehålles i stället för att utbytas mot en tjänst såsom förste byråsekreterare i Ca 27. Beträffande kamrerartjänsten har organisationsnämnden anfört, att de kvalificerade arbetsuppgifter, som är förenade med denna tjänst, icke torde vara av det omfånget att de erbjuder full sysselsättning samt att den nuvarande lönegradsplaceringen på sin tid torde ha varit motiverad på grund av anstaltens dåvarande fondförvaltning. Bl. a. med hänsyn till att bestyret med fondförvaltningen numera i huvudsak övertagits av annan myndighet anser organisationsnämnden, att löneställningen för tjänsten bör omprövas vid nuvarande innehavarens avgång. Vidare framhåller nämnden, att en omfördelning av de arbetsuppgifter, som är förenade med anstaltens två ordinarie aktuariefattningar i Ca 25, bör övervägas vid blivande ledighet å befattningarna.

Statens pensionsanstalt understryker i sin skrivelse den 20 oktober 1953 behovet av en nyorganisation av anstalten utan att resultatet av 1951 års pensionsutrednings arbete avvaktas men anser sig icke kunna ansluta sig till det förslag till ändrad organisation av anstalten, som i första hand förordas av organisationsnämnden. Enligt anstaltens uppfattning talar i nuvarande läge mot den ifrågasatta anordningen med SPA-ärendena sammanförda till en särskild sektion skäl av sådan vikt, att de enligt anstaltens förmenande bör leda till att en sådan organisation icke f. n. genomföres. Försäkringsavdelningen, som redan nu är starkt arbetsbelastad, skulle enligt förslaget få en ytterligare icke oväsentlig ökning av sin arbetsbörda. Härigenom skulle

icke minst från avdelningschefens sida krävas en ökad insats, som näppe-
ligen inom överskådlig tid kunde motvägas av lättnad på grund av ändrade
beslutsformer m. m. Å andra sidan skulle pensioneringsavdelningen, som
för närvarande synes i stort sett väl avgränsad i fråga om arbetsuppgifter,
enligt förslaget få sitt arbetsfält beskuret i sådan grad, att den icke lämpli-
gen kan bibehållas som självständig arbetsenhet utan måste infogas i en
annan avdelning. Det ifrågasatta sammanförandet med kameralavdelningen
kan anstalten knappast finna lyckligt, bl. a. med hänsyn till sannolikheten
att de sammanförda arbetsuppgifterna åter måste hänföras till skilda arbets-
enheter, om man längre fram skulle komma att genomföra en starkare
centralisering av det statliga och statsunderstödda pensionsväsendet. Under
åberopande av vad sålunda och i övrigt anförts förordar pensionsanstalten,
att det av organisationsnämnden utarbetade alternativförslaget lägges till
grund för anstaltens organisation.

Statskontoret framhåller, att det i avvaktan på resultatet av 1951 års pen-
sionsutredning samt de förslag, som därav kan föranledas, enligt statskon-
torets mening måste inge betänkligheter att nu genomföra en mera genom-
gripande förändring av anstalten i organisatoriskt hänseende. Ämbetsver-
ket förordar därför i likhet med pensionsanstalten, att det av organisations-
nämnden framlagda alternativförslaget lägges till grund för övervägandena
rörande personalbehov och löneställning för personalen vid anstalten.

Statiens lönenämnd har icke gått in på frågan om organisationens utform-
ning utan begränsat sitt utlåtande till att avse de föreliggande löneställnings-
spörsmålen.

Anslagsäskandena.

Pensionsanstaltens bedömning av anslagsbehovet för nästa budgetår har
skett från den utgångspunkten, att anstaltens organisation utformas i enlig-
het med organisationsnämndens alternativförslag. Anstalten hemställer, att
avlöningsanslaget höjes med 95 700 kronor enligt nedanstående uppställ-
ning.

	Ökning
1. Tjänsteförändringar och inrättande av tjänster	
a) direktör Ca 37 — överdirektör Co 15	2 395
b) förste aktuarie Ca 29 med förordnande enligt 31 lönegraden — by- rådirektör Ca 33	491
c) förste byråsekreterare Ca 29 med förordnande enligt 31 lönegraden — byrådirektör Ca 33	991
d) 2 tjänstemän med förordnande enligt 27 lönegraden — 2 förste byråsekreterare Ca 27	—
e) tjänsteman med förordnande att uppehålla under c) avsedd förste byråsekreterartjänst — förste byråsekreterare Ca 29	—
f) 1 förste byråsekreterare Ca 29	13 096
g) 1 förste aktuarie Ca 29	13 096

	Ökning
h) kansliskrivare Ca 15—Ca 17	343
i) kansliskrivare Ce 15 — Ce 17	530
j) kontorsbiträde Ce 8 — kanslibiträde Ce 11	491
k) 3 kontorsbiträden Ce 8 — Ca 8	—
2. Tillfällig personalförstärkning	25 000
3. Uppflyttningar inom reglerad befordringsgång och löneklassuppflyttningar	6 731
4. Rörligt tillägg	32 500
5. Avrundning	36
	95 700

1. a) *Pensionsanstalten* anser, att direktören bör erhålla en löneställning, vilken bättre än den nuvarande svarar mot de krav, som ställes på honom. Anstalten föreslår därför, att direktörstjänsten utbytes mot en överdirektörstjänst i Co 15. I detta sammanhang förklarar anstalten, att den ansett sig icke böra ingå på frågan huruvida efter omorganisationen den nuvarande särskilda styrelsens funktion bör upphöra eller bibehållas tills vidare.

Statskontoret och *statens lönenämnd*, som båda förutsätter, att den nuvarande styrelseformen bibehålles, anser sig icke kunna tillstyrka någon förbättring av löneställningen för anstaltens chefstjänsteman.

1. b)—c) *Pensionsanstalten* anser goda skäl tala för att byråchefstjänster inrättas för cheferna för pensionerings- och försäkringssektionerna men har funnit sig böra i rådande läge avstå från att framföra ett yrkande av dylik innebörd och i stället stannat vid att föreslå, att nämnda sektionschefer gives ställning som byrådirektör, med placering i Ca 33. Någon anledning att i fråga om löneläge göra skillnad mellan cheferna för försäkrings- och pensioneringssektionerna, vilka hittills alltid varit likställda, synes anstalten icke föreligga. *En reservant inom styrelsen* förordar, att byråchefstjänster inrättas för ifrågavarande sektionschefer.

Organisationsnämnden finner i likhet med pensionsanstalten, att chefen för försäkringssektionen bör hänföras till 33 lönegraden, men anser, att chefen för pensioneringssektionen bör placeras i högst 31 lönegraden. Vad organisationsnämnden härutinnan anfört har icke givit *lönenämnden* anledning till erinran.

Statskontoret hyser stor tvekan, om tillräckliga motiv ur synpunkten av föreliggande arbetsuppgifters karaktär kan anföras för en placering i högre lönegrad än den 31 av byrådirektörstjänsten å pensioneringssektionen. Under hand lämnade uppgifter synes emellertid statskontoret tyda på att arbetsförhållandena inom anstalten är och under de närmaste åren kommer att förbli sådana, att visst fog förefinnes för anstaltens yrkande om likställighet i lönehänsende mellan byrådirektörstjänsten å försäkringssektionen och motsvarande tjänst å pensioneringssektionen. Mot bakgrunden härav vill statskontoret icke motsätta sig att, även om sistnämnda befattning så-

som extra ordinarie enligt ämbetsverkets uppfattning bör placeras i 31 lönegraden, innehavaren av denna tjänst tills vidare avlönas såsom extra tjänsteman i 33 lönegraden.

1. d) *Pensionsanstalten* anser, att nuvarande förordnanden att mot vikariatslön bestrida göromål, som ankommer på tjänsteman i 27 lönegraden, bör ersättas med två förste byråsekreterartjänster i Ca 27. Av dessa bör en placeras på försäkringssektionen och den andra tilldelas pensioneringssektionen.

Organisationsnämnden vitsordar behovet av här avsedda tjänster. Härvid förutsätter nämnden, att den av tjänsterna, som är avsedd för försäkringssektionen, tilldelas dess registreringsexpedition.

Statskontoret har icke framställt någon erinran mot inrättandet av ifrågavarande två tjänster. Ej heller har *lönenämnden* funnit anledning till erinran mot lönegradsplaceringen.

1. e) *Pensionsanstalten* hävdar, att pensioneringssektionen har stadigvarande behov av ytterligare en kvalificerad tjänsteman i arbetsledande ställning. Enligt anstaltens åsikt bör för denne tjänsteman inrättas en tjänst i Ca 29.

Organisationsnämnden har ansett att vid normala förhållanden utöver sektionschefen endast en kvalificerad befattningshavare bör placeras på sektionen, nämligen den under 1 d) avsedde.

Pensionsanstaltens förslag om inrättande av en förste byråsekreterartjänst i 29 lönegraden å pensioneringssektionen kan *statskontoret* i likhet med organisationsnämnden icke biträda. I den mån behov inom nämnda sektion skulle föreligga av ytterligare kvalificerad arbetskraft utöver sektionschef, en förste byråsekreterare i 27 lönegraden samt en befattningshavare i 31 lönegraden utom stat synes enligt statskontorets mening chefen för kameralsektionen i viss utsträckning kunna utnyttjas härför, enär enligt vad organisationsnämnden anfört de kvalificerade uppgifter, som åvilar denne, icke torde vara av det omfånget att de erbjuder full sysselsättning. För tillgodoseende av mera temporära behov av kvalificerad arbetskraft synes det statskontoret vara till fylllest att visst belopp, förslagsvis 5 000 kronor, ställes till anstaltens förfogande.

1. f)—g) *Pensionsanstalten* anför, att svårigheter råder att från det löpande arbetet i erforderlig omfattning frigöra kvalificerad tjänsteman för att verkställa utredningar, bl. a. i samband med remisser från statsdepartement. Enär behovet att emellanåt frikoppla någon tjänsteman för sådant arbete blivit allt mer framträdande och då vidare medverkan från pensionsanstaltens sida allt oftare begäres av departement eller kommittéer, anser anstalten sig nödsakad att rusta sig härför genom viss utökning av antalet kvalificerade tjänstemän. Av denna anledning bör en tjänsteman tillkomma på försäkringssektionens registreringsexpedition. Anstalten har funnit skäl kunna anföras för att en tjänst i 31 lönegraden avses för denne men har med beaktande av organisationens delvis provisoriska karaktär funnit sig

böra stanna vid att nu hemställa om en tjänst i Ca 29. *En reservant inom anstaltens styrelse* har dock ansett förstnämnda lönegrad böra väljas.

Ett starkt behov har — efter vad *pensionsanstalten* vidare framhåller — länge förelegat att från nuvarande försäkringsavdelningens chef kunna överflytta det såväl kvalitativt som kvantitativt mycket tyngande ansvaret för utfärdande av tjänstårsbevis och för försäkringsteknisk beräkning av engångsavgifter. För att möjliggöra en sådan överflyttning bör för räkneexpeditionen inrättas en förste aktuarietjänst i Ca 29. Befattningshavaren, som bör vara försäkringsmatematiker, skall bl. a. vara beslutande i fråga om utfärdande av tjänstårsbevis.

Beträffande behovet av ifrågavarande två tjänster samt beträffande kompetenskrav och löneställning för desamma råder enighet mellan anstalten och *organisationsnämnden*.

Statskontoret har med hänsyn till de nyligen meddelade föreskrifterna om delegeringsrätt och till arbetsmängden icke något att erinra mot inrättandet av här avsedda tjänster. Ej heller *lönenämnden* har funnit anledning till erinran mot förslaget till lönegradsplacering.

1. h)---j) *Pensionsanstalten* anser det motiverat, att kansliskrivartjänsterna å personregistret och räkneexpeditionen med hänsyn till arbetsuppgifternas ansvarsfulla beskaffenhet uppflyttas från 15 till 17 lönegraden samt att kanslibiträdestjänst inrättas för ett kontorsbiträde, som tjänstgör på kameralsektionens hålkortsavdelning och där har arbetsledande funktioner.

Lönenämnden erinrar, att pensionsanstaltens förslag beträffande här avsedd biträdespersonal prövats av 1949 års tjänsteförtekningskommitté (prop. 1952: 241) och 1947 års biträdesutredning (prop. 1952: 146) samt vid den inom civildepartementet företagna översynen av löneställningen för viss hålkortspersonal (prop. 1953: 134). Då enligt lönenämndens mening tillräckliga skäl icke anförts för en omprövning av löneställningen för här ifrågavarande tjänster, avstyrker nämnden bifall till dessa förslag.

Även *statskontoret* motsätter sig, att berörda tjänster uppflyttas i högre lönegrad.

1. k) Tre extra ordinarie kontorsbiträden bör enligt grunderna för den reglerade befördringsgången uppföras på ordinarie stat.

2. *Organisationsnämnden* har verkställt undersökning rörande möjligheterna att påskynda avvecklingen av den avsevärda balans av ärenden rörande omräkning av redan utförda tjänstårsberäkningar, som uppkommit till följd av löneregleringar företagna efter SPA-reglementets ikraftträdande den 1 januari 1950. Nämnden har härvid kommit till den uppfattningen, att den tidsvinst, som kan beräknas uppkomma genom en utökning av arbetskraften, icke uppväger de olägenheter en nyanställning av personal skulle medföra. För den händelse en fortsatt undersökning av frågan skulle leda till att en godtagbar lösning skulle visa sig möjlig, har *pensionsanstalten* lik-

väl ansett sig böra hemställa, att ett belopp av 25 000 kronor ställes till förfogande för ändamålet.

Statskontoret anför, att ämbetsverket med hänsyn till angelägenheten, att nämnda balans snarast avverkas i och för sig icke har något att erinra mot att medel anvisas därför. Emellertid anser statskontoret sig kunna räkna med ett något lägre belopp än det av anstalten föreslagna. Med beaktande av den rådande ovissheten om i vilken utsträckning tillfällig personal med erforderliga kvalifikationer kan anskaffas, synes vidare enligt statskontorets mening böra föreskrivas, att det för ändamålet avsedda beloppet får disponeras endast med Kungl. Maj:ts särskilda medgivande efter nödig utredning från anstaltens sida rörande förefintliga möjligheter till tillfällig arbetskraftsförstärkning. Mot bakgrunden av det anförda har statskontoret icke något att erinra mot att 20 000 kronor anvisas för här avsedd tillfällig personalförstärkning utöver förut angivna belopp om 5 000 kronor.

Departementschefen.

Vid framläggandet år 1949 av förslag till nytt reglemente för statens pensionsanstalt kunde det icke överblickas vilken personalökning hos anstalten som kunde bli erforderlig med hänsyn till de nya arbetsuppgifterna. Sedermera visade det sig, att det nya reglementet (SPA-reglementet) medförde en så betydande ökning av arbetsuppgifterna, att det icke var möjligt för pensionsanstalten att bemästra dem med dåvarande personaluppsättning. Med beaktande härav har från tid till annan medel ställts till anstaltens förfogande för möjliggörande av provisoriska förstärkningar av anstaltens organisation.

Trots de personalförstärkningar, som genom de sålunda anvisade medlen kunnat erhållas, torde anstalten f. n. befinna sig i den situationen att det ej är möjligt att betjäna de av pensioneringen berörda huvudmännen och befattningshavarna i den omfattning och med den skyndsamhet, som bör ifrågakomma. Ytterligare arbetsansvällningar kan göra det omöjligt att över huvud taget med nuvarande organisation och personaluppsättning bemästra arbetsuppgifterna. Jag har därför ansett det nödvändigt, att anstaltens organisation i viss utsträckning omprövas och förstärkes utan att resultatet av 1951 års pensionsutrednings arbete avvaktas.

Statens organisationsnämnd, som företagit organisationsundersökningar hos anstalten, har på grundval av därvid gjorda iakttagelser framlagt förslag till ändrad organisation för densamma. Såsom av det föregående framgår syftar nämndens huvudförslag till en uppdelning av anstalten på två sektioner, en för handhavande av SPA-reglementets tillämpning och en för handläggning av i övrigt förekommande pensionsärenden samt ärenden av kamerateal natur. För den händelse det skulle befinnas önskvärt att tills vidare bibehålla nuvarande indelning i tre arbetsenheter, har organisationsnämnden därjämte utarbetat ett alternativt förslag, som innebär vissa rationaliseringar inom ramen för den förefintliga organisationen. Såväl pensionsanstalten som

statskontoret har anslutit sig till sistnämnda förslag. För egen del vill jag framhålla, att den tilltänkta nya organisationen med hänsyn till dess karaktär av ett provisorium i avbidan på nya grunder för den statliga pensioneringens ordnande bör i princip givas en sådan utformning, att redan tillgängliga arbetskrafter kan utnyttjas på bästa sätt. Den organisation, som i första hand förordas av organisationsnämnden, skulle i jämförelse med den av nämnden alternativt föreslagna medföra en ojämnare fördelning av arbetsuppgifterna med därav följande mindre möjlighet för anstalten att effektivt tillgodogöra sig nuvarande personalresurser. I betraktande härav anser jag, om än vissa skäl talar för organiserandet av en gemensam sektion för de s. k. SPA-ärendena, att alternativförslaget bör läggas till grund för anstaltens organisation.

Jag förordar alltså, att anstalten organiseras med en försäkrings-, en pensionerings- och en kameralsektion. Sektionerna är ämnade att motsvara de nuvarande avdelningarna. Någon omfördelning av arbetsuppgifterna avses således icke men bör framdeles kunna ifrågakomma, om förhållandena därtill skulle giva anledning. En rationell ansvarsfördelning de olika sektionerna emellan bör emellertid eftersträvas. I överensstämmelse med vad organisationsnämnden föreslagit förordar jag vidare, att försäkringssektionen indelas i en registreringsexpedition med tjänsteregister och en räkneexpedition med personregister ävensom att kameralsektionen organiseras med en pensions-, en skatte- och en kassaexpedition samt en hålkortscentral.

Med hänsyn till att den av mig sålunda förordade organisationen av anstalten, såvitt nu kan bedömas, endast kommer att innebära en provisorisk lösning, bör det enligt min mening icke ifrågakomma att nu inrätta andra nya ordinarie tjänster än för kontorsbiträden. Jag vill däremot inte motsätta mig att de nya befattningar, som jag finner erforderliga, upptages såsom extra ordinarie på anstaltens stat.

Tidigare medgivna provisoriska förstärkningar av pensionsanstaltens personalorganisation har i huvudsak inriktats på en utökning av antalet tjänstemän i amanuens- och biträdesgraderna. Härigenom har inom anstalten uppkommit brist på tjänstemän i arbetsledande ställning. Genomförandet av den nya beslutsordningen för anstalten, varigenom styrelsens beslutanderätt i betydande omfattning delegerats till enskilda befattningshavare, har ytterligare accentuerat detta förhållande. Den förstärkning av anstaltens organisation, som jag i det föregående förordat, bör därför ta sikte på kvalificerad arbetskraft, som äger förutsättningar att i huvudsak självständigt handlägga förekommande ärenden.

Anstaltens förslag att direktörstjänsten i Ca 37 skulle utbytas mot en överdirektörstjänst i Co 15, vilket avstyrkts av såväl statskontoret som lönenämnden, kan jag icke biträda. Jag förutsätter härvid, att även efter den här förordade omorganisationen av anstalten den nuvarande styrelsens funktioner bibehålles. Vad de olika sektionerna inom anstalten beträffar anser jag mig

böra förorda, att i enlighet med vad samtliga myndigheter tillstyrkt för cheferna för försäkrings- och pensioneringssektionerna inrättas tjänster såsom byrådirektör. Det är av vikt att chefen för försäkringssektionen med försäkringsmatematisk utbildning förenar förhandlingsvana och förtrogenhet med statliga och kommunala pensionsförhållanden. Med hänsyn till dessa krav och till lönesättningen för liknande befattningar i statens tjänst torde denne sektionschef i överensstämmelse med pensionsanstaltens förslag, vilket biträts av övriga myndigheter, böra placeras i Ce 33. Av chefen för pensioneringssektionen bör krävas icke blott grundliga insikter i nu gällande statliga pensionsbestämmelser av för olika områden växlande innehåll utan också en vidsträckt kännedom om tidigare gällande sådana bestämmelser och om de skiftande organisationsförhållanden, efter vilka dessa varit avpassade. Pensionsanstalten har med beaktande av de krav, som sålunda bör uppställas på innehavaren av tjänsten såsom chef för pensioneringssektionen, och med hänsyn till önskvärdheten att i fråga om löneläge ej göra åtskillnad mellan nämnda tjänst och motsvarande tjänst å försäkringssektionen, vilka hittills alltid varit likställda, förordat, att tjänsten i fråga hänföres till 33 lönegraden. Organisationsnämnden, till vars åsikt lönenämnden anslutit sig, bedömer uppgifterna vara av natur att motivera en tjänst i högst 31 lönegraden. Statskontoret har med hänsyn till att arbetsförhållandena inom anstalten är och under de närmaste åren torde komma att förbli sådana, att ämbetsverket finner visst fog föreligga för anstaltens yrkande om likställighet i lönehänseende mellan berörda tjänster, icke velat motsätta sig, att, även om här avsedd tjänst enligt ämbetsverkets uppfattning bör såsom extra ordinarie inplaceras i 31 lönegraden, innehavaren av tjänsten tills vidare avlönas såsom extra tjänsteman i 33 lönegraden. För egen del vill jag med hänsyn till föreliggande särskilda omständigheter icke motsätta mig, att den nuvarande innehavaren av tjänsten såsom chef för pensioneringsavdelningen placeras i Ce 33 såsom chef för den nya pensioneringssektionen. Av sektionscheferna nu innehavda tjänster som förste aktuarie resp. förste byråsekreterare, båda i Ca 29, bör ej få tillsättas med vikarie och skall vid ledigblivande hållas vakanta. Vad beträffar tjänsten såsom chef för kameralsektionen förutsätter jag i likhet med organisationsnämnden, att löneställningen omprövas vid uppkommande ledighet.

Försäkringssektionen har behov av viss arbetskraft i arbetsledande ställning utöver sektionschefen. Med utgångspunkt från att ett förordnande med vikariatslön enligt 29 lönegraden, som för närvarande disponeras för en på registreringsavdelningen tjänstgörande befattningshavare, skall upphöra med utgången av innevarande budgetår, beräknar jag för sektionens registreringsexpedition ett behov av två förste byråsekreterare. På dessa tjänstemän bör ankomma att enligt grunderna för den för anstalten gällande beslutsordningen vara beslutande i frågor om registrering, ändring av pensionsklass, annullering av pensionsrätt m. m. samt att därjämte medverka vid mera kvalificerade utredningsarbeten. I överensstämmelse med vad pensionsanstalten föreslagit bör för ifrågavarande tjänstemän avses en tjänst

i Ce 29 och en tjänst i Ce 27. Ett av en reservant inom pensionsanstaltens styrelse framfört förslag om inplacering av en av nämnda tjänstemän i 31 lönegraden anser jag mig således inte kunna biträda. För att möjliggöra en överflyttning från försäkringssektionens chef av det tyngande ansvaret för utfärdande av tjänstårsbevis bör en kvalificerad arbetskraft tillkomma på sektionens räkneexpedition. Då det knappast kan anses behövt att vid sidan av sektionschefen ha tillgång till ytterligare en befattningshavare med insikter i försäkringsmatematik, förordar jag — med frångående av pensionsanstaltens och organisationsnämndens förslag härutinnan — att för ändamålet inrättas en förste byråsekreterartjänst. Med hänsyn till att blivande tjänsteinnehavaren avses skola vara beslutande i frågor om beräkning av tjänstår, synes det motiverat, att tjänsten inplaceras i Ce 29. Det ytterligare behov av kvalificerad arbetskraft, som kan föreligga inom försäkringssektionen, torde få utfyllas med anlitande i viss omfattning av chefen för kameralsektionen, vilken efter vad som upplysts icke eljest har kvalificerade uppgifter av det omfånget, att de erbjuder full sysselsättning.

Vid bedömandet av pensioneringssektionens behov av kvalificerad arbetskraft utöver sektionschefen och en från annat statligt verk till tjänstgöring hos pensionsanstalten hänvisad tjänsteman i 31 lönegraden har olika uppfattningar kommit till uttryck. Pensionsanstalten är av den åsikten, att behov föreligger av två förste byråsekreterare, därav en i 29 och en i 27 lönegraden, medan däremot organisationsnämnden och statskontoret anser det tillräckligt med en sådan tjänst, vilken bör inplaceras i sistnämnda lönegrad. I den mån sektionen skulle ha behov av ytterligare kvalificerad arbetskraft, bör detta enligt sistnämnda myndigheters mening tillgodoses i annan ordning än genom upptagande av en tjänst på anstaltens stat. I likhet med statskontoret och organisationsnämnden är jag icke övertygad om att inom sektionen föreligger stadigvarande behov av mer än en förste byråsekreterartjänst. Jag anser mig därför i avbidan på ytterligare erfarenheter rörande verksamhetens omfattning böra förorda, att sektionens behov av kvalificerad arbetskraft utöver sektionschefen och förenämnde tjänsteman utom stat tillgodoses på så sätt, att en förste byråsekreterartjänst, som bör placeras i Ce 27, upptages å anstaltens stat och en byråsekreterare i Ca 25, vilken för tiden intill den 1 juli 1954 är förordnad att mot vikariatslön fullgöra göromål, som eljest ankommer på tjänsteman i 27 lönegraden, tills vidare bibehålles vid detta förordnande.

Vad angår pensionsanstaltens behov av personal i lägre lönegrader än den 27:e beräknar jag för försäkringssektionen liksom hittills sex amanuenser, två kansliskrivare, en kontorist, tre kanslibiträden och nio kontors- eller skrivbiträden. Härav bör två amanuenser och ett kontorsbiträde avses såsom tillfällig förstärkning av arbetskrafterna. Pensionsanstaltens yrkande om uppflyttning till 17 lönegraden av berörda kansliskrivartjänster, vilkas lönegradsplacering varit föremål för bedömande i samband med den nyligen

genomförda tjänsteförteckningsrevisionen, kan jag, såsom av det anförda framgår, icke ansluta mig till. För inom pensioneringssektionen förekommande beredningsarbeten m. m. avser pensionsanstalten en byråsekreterare och en amanuens. När närmare erfarenheter vunnits rörande omfattningen av sektionens verksamhet, vilken förutsättes på visst sätt rationaliserad, bör det undersökas, om möjligheter föreligger att indraga amanuens tjänsten. Pensioneringssektionens behov av biträdespersonal uppskattar jag till två kanslibiträden och ett kontorsbiträde. Å pensionsanstaltens stat finnes såsom ordinarie uppförda två aktuarietjänster, avsedda för kameralsektionen. I enlighet med vad organisationsnämnden föreslagit räknar jag med en omprövning av lönesättningen för dessa tjänster vid nuvarande tjänsteinnehavares avgång. I övrigt föreliggande personalbehov inom denna sektion beräknar jag till en förste maskinoperatör, en kassör, en kontorist, en förste expeditivsvakt, fem kanslibiträden, två expeditivsvakter samt tio kontors- eller skrivbiträden. Så länge ett å pensionsexpeditionen placerat kanslibiträde arbetar på halvtid, torde dock ytterligare ett kontors- eller skrivbiträde få tas i anspråk. Pensionsanstaltens förslag om utbyte av ett å hålkortscentralen tjänstgörande kontorsbiträde mot ett kanslibiträde kan jag icke biträda.

Kostnaderna för de förslag till nyinrättande och uppflyttning i högre lönegrad av vissa tjänster, som jag framlagt i det föregående, uppskattar jag till 42 100 kronor, i lönerna ingående tilläggsförmåner inberäknade.

Jag finner i likhet med pensionsanstalten skäl föreligga att för nästa budgetår anvisa medel för möjliggörande av viss tillfällig förstärkning av personalen på anstaltens försäkringssektion utöver vad i det föregående angivits. För ändamålet beräknar jag ett belopp av 20 000 kronor. Beloppet i fråga torde på sätt statskontoret föreslagit få disponeras endast med Kungl. Maj:ts särskilda medgivande efter nödig utredning från anstaltens sida rörande förefintligen möjligheter att erhålla för ändamålet lämplig personal.

I pensionsanstaltens avlöningsstat för nästa budgetår bör vidare upptagas 11 100 kronor för bestridande av de kostnader, som föranledes av uppflyttningar inom reglerad befordringsgång och löneklassuppflyttningar.

Den sammanlagda anslagsökningen blir således $(42\,100 + 20\,000 + 11\,100 =) 73\,200$ kronor. I anledning av att mellan anslagsposterna till avlöningar till ordinarie tjänstemän och till avlöningar till icke-ordinarie personal sker vissa omföringar i samband med förutnämnda lönegradsuppflyttningar och då tre ordinarie kontorsbiträdestjänster i Ca 8 bör inrättas i stället för tre sådana tjänster i Ce 8, bör förstnämnda anslagspost minskas med 26 200 kronor och sistnämnda anslagspost höjas med 73 800 kronor. Anslagsposten till rörligt tillägg bör uppräknas med 25 600 kronor. Vid bifall till vad jag i det föregående förordat bör alltså för nästa budgetår anvisas 137 300 kronor under anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän, 356 800 kronor under anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal och 265 100 kronor under posten till rörligt tillägg.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för statens pensionsanstalt uppföra två tjänster som byrådirektör i lönegrad Ce 33, två tjänster som förste byråsekreterare i Ce 29, två tjänster som förste byråsekreterare i Ce 27 samt tre tjänster som kontorsbiträde i Ca 8;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens pensionsanstalt, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1954/55:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ...	137 300
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	8 000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	356 800
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	265 100

Summa kronor 767 200;

c) till *Statens pensionsanstalt*: *Avlöningar* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 767 200 kronor.

[8] 6. Statens pensionsanstalt: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	80 400	90 454
1953/54 (statsliggaren s. 1113)	106 900	
1954/55 (förslag)	107 900	

Statens pensionsanstalt hemställer, att anslaget höjes med 2 000 kronor.

M o t i v.

Det har de senaste åren visat sig vara av behovet påkallat att bereda tjänstemän från pensionsanstalten tillfälle att i vissa fall företaga inspektionsresor till huvudmännen. Sådana resor skulle vara av värde bl. a. vid ifrågasatt registrering av nya befattningar. Intill dess närmare erfarenhet vunnits angående den utsträckning, i vilken tjänsteresor bör företagas, torde för bestridande av reseersättningar erfordras endast ett mindre belopp. Anstalten föreslår, att för budgetåret 1954/55 anvisas 2 000 kronor.

Statskontoret framhåller, att ämbetsverket icke har någon erinran i och för sig mot den ifrågasatta medelsanvisningen, men anser den kunna begränsas till 1 000 kronor.

Departementschefen.

Mot förslaget om upptagande av en särskild post till reseersättningar under anstaltens omkostnadsanslag har jag icke något att erinra. Posten torde

böra uppföras förslagsvis men ej få överskridas utan Kungl. Maj:ts medgivande. I likhet med statskontoret finner jag det tillräckligt att för nästa budgetår 1 000 kronor ställes till förfogande för ändamålet.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens pensionsanstalt: Omkostnader* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 107 900 kronor.

C. Statliga pensionsväsendet.

Tjänstepensioneringen.

[9] 1. Pensioner åt f. d. befattningshavare i statens tjänst.

	Anslag	Nettloutgift
1952/53	92 500 000	105 409 205
1953/54 (statsliggaren s. 1113) ..	110 500 000	
1954/55 (förslag)	112 200 000	

Av ifrågavarande anslag bestrides för närvarande huvudsakligen kostnaderna för f. d. befattningshavare i statens tjänst tillkommande tjänstepensionsförmåner enligt 1947 års allmänna tjänstepensionsreglemente eller kungörelsen den 30 juni 1947 (nr 657) angående omreglerad tjänste- och familjepension m. m. Undantagna är emellertid pensionsförmåner, som tillkommer förutvarande anställningshavare vid affärsverken (beträffande försvarets fabriksverk undantages dock endast förmåner åt anställningshavare, som varit i tjänst efter utgången av juni 1944).

Statskontoret hemställer, att anslaget höjes med 1 700 000 kronor.

M o t i v.

Med ledning av pensionskostnaderna under innevarande budgetårs två första månader samt anslagsbelastningen under sist förflutna budgetår har statskontoret beräknat utgifterna för innevarande budgetår, fränsett summan av innehållna pensionsförmåner för pensionerad militär personal i arvodsbefattning, till 102 200 000 kronor.

Då utgiftsökningen för nästkommande budgetår kan beräknas till 3 100 000 kronor samt summan av förenämnda innehållna pensionsförmåner, vilken summa skall tillgodoföras resp. avlöningsanslag under fjärde huvudtiteln, torde kunna uppskattas till 6 900 000 kronor, kommer det totala anslagsbehovet för pensioner åt f. d. befattningshavare i statens tjänst för budgetåret 1954/55 att uppgå till $(102\,200\,000 + 3\,100\,000 + 6\,900\,000 =) 112\,200\,000$ kronor.

Departementschefen.

Beräkningen av förevarande anslag — liksom även vissa andra under tolfte huvudtiteln upptagna pensionsanslag — har skett under hänsynstagande

till den vid 1953 års riksdag beslutade ändringen av det rörliga tillägget å vissa tjänstepensioner.

Mot statskontorets beräkningsgrunder har jag inte funnit anledning till erinran och hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Pensioner åt f. d. befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 112 200 000 kronor.

[10] 2. Pensioner åt personal i försvarsväsendets reserver.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	2 500 000	2 642 385
1953/54 (statsliggaren s. 1113)	2 700 000	
1954/55 (förslag)	2 700 000	

Från detta anslag bestrides kostnaderna för dels pensionsförmåner, som utgår till militär och civilmilitär personal i försvarsväsendets reserver, och dels mot pension svarande engångsbelopp, som i vissa fall tillkommer anställningshavare av denna kategori eller deras dödsbon.

Statskontoret hemställer, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Departementschefen.

Jag hemställer i anslutning till statskontorets förslag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Pensioner åt personal i försvarsväsendets reserver* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 2 700 000 kronor.

[11] 3. Pensioner enligt tjänstepensionsreglementet för arbetare m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	9 000 000	10 922 404
1953/54 (statsliggaren s. 1114)	11 500 000	
1954/55 (förslag)	12 000 000	

Från detta anslag bestrides för närvarande i huvudsak kostnaderna för pensioner enligt 1947 års tjänstepensionsreglemente för arbetare samt enligt 1934 och 1942 års motsvarande tjänstepensionsreglementen beviljade, sedermera jämlikt kungörelsen den 30 juni 1947, nr 657, omreglerade pensioner, dock med undantag av pensioner åt arbetare vid affärsverken (be-träffande försvarets fabriksverk undantages dock endast arbetare, som varit i tjänst efter utgången av juni 1944).

Statens pensionsanstalt hemställer, att anslaget höjes med 500 000 kronor.

M o t i v.

Med utgångspunkt från utgifterna å anslaget under tiden juli 1952—juli 1953 har pensionsanstalten beräknat kostnaderna för innevarande budgetår till omkring 11 550 000 kronor. För nästkommande budgetår beräknar pensionsanstalten en kostnadsökning av omkring 450 000 kronor. Enligt dessa beräkningar kommer anslagsbehovet för budgetåret 1954/55 att uppgå till (11 550 000 + 450 000 =) 12 000 000 kronor.

Departementschefen.

Med biträdande av pensionsanstaltens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Pensioner enligt tjänstepensionsreglementet för arbetare m. m.* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 12 000 000 kronor.

[12] 4. Pensioner åt viss arbetarpersonal i statens tjänst.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	425 000	493 157
1953/54 (statsliggaren s. 1114) ...	500 000	
1954/55 (förslag)	525 000	

Från anslaget bestrides för närvarande kostnaderna för pensioner enligt kungörelsen den 30 juni 1947, nr 490, (de s. k. summariska pensionsbestämmelserna för arbetare) samt pensioner — numera omreglerade jämlikt kungörelsen den 30 juni 1947, nr 657 — enligt de tidigare i samma ämne utfärdade kungörelserna den 7 december 1934, nr 585, och den 30 juni 1942, nr 696. Från anslaget bestrides dock inte kostnaderna för pensioner åt arbetare vid affärsverken (beträffande försvarets fabriksverk undantages dock endast arbetare, som varit i tjänst efter utgången av juni 1944).

Statens pensionsanstalt hemställer, att anslaget höjes med 25 000 kronor.

Departementschefen.

I överensstämmelse med pensionsanstaltens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Pensioner åt viss arbetarpersonal i statens tjänst* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 525 000 kronor.

[13] 5. Vadstena krigsmanshuskassa.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	900 000	894 412
1953/54 (statsliggaren s. 1114) ...	800 000	
1954/55 (förslag)	725 000	

Från detta anslag bestrides för närvarande samtliga utgifter för de till Vadstena krigsmanshuskassas understödstagare utgående förmånerna, däri inräknat även dyrtidstillägg. I fråga om anslagets historik och användning m. m. torde få hänvisas till 1934 års statsverksproposition (elfte huvudtiteln, s. 19—39) ävensom till 1934 års riksdags skrivelse nr 11. Anslaget tillgodoföres krigsmanshuskassan tillkommande ränte- och arrendemedel samt skatte- och åborättsavgifter m. m.

Försvarets civilförvaltning hemställer, att anslaget måtte sänkas med 75 000 kronor med hänsyn till den successiva nedgången av utgifterna för soldatunderhållet och dyrtidstillägget.

Departementschefen.

Då jag inte har något att erinra mot försvarets civilförvaltnings anslagsberäkning, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vadstena krigsmanshuskassa* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 725 000 kronor.

[14] 6. Pensionering av viss flottans gemenskap.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	110 000	138 621
1953/54 (statsliggaren s. 1114) ...	125 000	
1954/55 (förslag)	130 000	

Från detta anslag bestrides kostnaderna för pensioner eller understöd, som utgår till f. d. anställningshavare tillhörande flottans gemenskap med undantag av f. d. daglönare vid marinen, jämte därå utgående rörligt tillägg eller annan tilläggsförmån.

Statskontoret hemställer med ledning av utgifterna under löpande budgetår, att anslaget måtte uppräknas med 5 000 kronor.

Departementschefen.

I överensstämmelse med statskontorets förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Pensionering av viss flottans gemenskap* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 130 000 kronor.

Familjepensioneringen.

[15] 7. Pensioner åt efterlevande till befattningshavare i statens tjänst.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	27 400 000	31 421 437
1953/54 (statsliggaren s. 1114) ..	32 300 000	
1954/55 (förslag)	33 200 000	

Av anslaget bestrides för närvarande i huvudsak utgifterna för familjepensionsförmåner åt efterlevande till befattningshavare i statens tjänst enligt 1947 års allmänna familjepensionsreglemente eller kungörelsen den 30 juni 1947 (nr 657) angående omreglerad tjänste- och familjepension m. m. Undantag utgör emellertid förmåner, som utgår till efterlevande till anställningshavare vid affärsverken (beträffande försvarets fabriksverk dock endast förmåner åt efterlevande till anställningshavare, som kvarstått i tjänst efter utgången av juni 1944).

Statskontoret hemställer, att anslaget höjes med 900 000 kronor.

Motiv.

Med ledning av utgifterna å anslaget under budgetåret 1952/53 och innevarande budgetårs två första månader har statskontoret beräknat utgifterna för innevarande budgetår till 32 300 000 kronor. Då utgiftsökningen under nästkommande budgetår torde kunna uppskattas till 900 000 kronor, synes anslagsbehovet för detta senare budgetår kunna anges till (32 300 000 + 900 000 =) 33 200 000 kronor.

Departementschefen.

I enlighet med statskontorets förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Pensioner åt efterlevande till befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 33 200 000 kronor.

[16] 8. Pensioner åt efterlevande till arbetare i statens tjänst.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	1 700 000	1 917 762
1953/54 (statsliggaren s. 1115)....	2 000 000	
1954/55 (förslag)	2 200 000	

De utgifter, som bestrides från anslaget, utgöres för närvarande av familjepensionsförmåner enligt 1947 års familjepensionsreglemente för arbetare samt enligt 1936 och 1942 års motsvarande familjepensionsreglementen beviljade, sedermera jämlikt kungörelsen den 30 juni 1947, nr 657, omreglerade pensioner, dock med undantag av familjepensionsförmåner åt efterlevande till arbetare vid de affärsdrivande verken (beträffande försvarets fabriksverk undantages dock endast efterlevande till arbetare, som varit i tjänst efter utgången av juni 1944).

Statens pensionsanstalt hemställer, att anslaget höjes med 200 000 kronor.

Motiv.

Med ledning av utgifterna å anslaget under tiden juli 1952—juli 1953 har pensionsanstalten beräknat pensionskostnaderna för innevarande budget-

år till omkring 2 100 000 kronor. För nästa budgetår räknar anstalten med en utgiftsökning av omkring 100 000 kronor. I enlighet härmed föreslår anstalten, att anslaget upptages till (2 100 000 + 100 000 =) 2 200 000 kronor.

Departementschefen.

Med biträdande av pensionsanstaltens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Pensioner åt efterlevande till arbetare i statens tjänst* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 2 200 000 kronor.

Gemensamma anslag.

[17] 9. Understöd i vissa fall åt f. d. anställningshavare vid lotsverket m. fl.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	15 000	11 465
1953/54 (statsliggaren s. 1115)	15 000	
1954/55 (förslag)	15 000	

Departementschefen.

I enlighet med ett av lotsstyrelsen i ämnet avgivet förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Understöd i vissa fall åt f. d. anställningshavare vid lotsverket m. fl.* för budgetåret 1954/55 anvisa ett anslag av 15 000 kronor.

[18] 10. Diverse pensioner och understöd m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	4 200 000	4 473 611
1953/54 (statsliggaren s. 1115)	4 400 000	
1954/55 (förslag)	4 550 000	

Av anslaget bestrides utgifterna för *dels* pensioner i enlighet med för varje särskilt fall meddelade föreskrifter — huvudsakligen s. k. riksdagspensioner och pensioner beviljade av Kungl. Maj:t enligt riksdagens bemyndigande den 17 juli 1948, nr 448 — *dels* understöd till vissa f. d. anställningshavare vid sinnessjukhusen, *dels* övergångsvis förekommande ersättningar åt efterlevande, då någon av lotsverkets betjäning till följd av tjänsteutövning avlidit, *dels* ock pensioner åt vissa f. d. anställningshavare vid vägväsendet. Vidare bestrides från anslaget utgifter för omregleringen av enligt vissa äldre bestämmelser utgående understöd åt efterlevande till stallbetjänter vid Strömsholms hingstdepå ävensom utgifter för bestridande — i enlighet med beslut, som meddelas av Kungl. Maj:t — av statsverkets an-

del i kostnaden för vissa pensioner åt befattningshavare vid allmänna barnhårdshuset eller efterlevande till dylika befattningshavare.

Statskontoret hemställer, att anslaget höjes med 150 000 kronor.

Motiv.

Ifrågavarande anslag disponeras förutom av statskontoret jämväl av statens pensionsanstalt och riksförsäkringsanstalten.

Med ledning av utgifterna under budgetåret 1952/53 och de två första månaderna av innevarande budgetår har medelsbehovet för statskontorets del för budgetåret 1954/55 uppskattats till 3 760 000 kronor. För nästkommande budgetår beräknas av anslaget komma att disponeras 590 000 kronor av statens pensionsanstalt och oförändrat 200 000 kronor av riksförsäkringsanstalten. Det totala anslagsbehovet för budgetåret 1954/55 blir alltså $(3\,760\,000 + 590\,000 + 200\,000 =) 4\,550\,000$ kronor.

Departementschefen.

Mot statskontorets beräkningar av medelsbehovet under förevarande anslag har jag inte något att erinra. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Diverse pensioner och understöd m. m.* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 4 550 000 kronor.

D. Statsunderstödda pensionsväsendet.

[19] 1. Bidrag till pensioneringskostnaderna för statens pensionsanstalt.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	76 000 000	79 351 238
1953/54 (statsliggaren s. 1118) ..	93 000 000	
1954/55 (förslag)	84 000 000	

Från detta anslag bestrides pensionsutgifter för det statsunderstödda pensionsväsendet, i den mån dessa kostnader inte utgår från särskilda anslag eller täckes av huvudmansavgifter.

Statens pensionsanstalt hemställer, att anslaget minskas med 9 000 000 kronor.

Motiv.

För nästkommande budgetår uppskattar pensionsanstalten uppbörden av fortlöpande avgifter till omkring 22 000 000 kronor och av engångsavgifter till omkring 7 000 000 kronor eller tillsammans 29 000 000 kronor, innebärande en ökning i förhållande till innevarande budgetår med 10 000 000 kronor.

Pensionskostnaderna för innevarande budgetår har pensionsanstalten med ledning av utgifterna under tiden juli 1952—juli 1953 beräknat till omkring 109 000 000 kronor. För nästa budgetår räknar anstalten med en utgiftsökning av omkring 4 000 000 kronor.

Utgifterna för nästa budgetår blir alltså $(109\,000\,000 + 4\,000\,000 =)$ 113 000 000 kronor eller 1 000 000 kronor mer än de ursprungligen beräknade utgifterna för innevarande budgetår. Efter avdrag av inkomsterna, 29 000 000 kronor, blir nettoutgifterna 84 000 000 kronor.

Departementschefen.

Enligt vad jag inhämtat är den stora ökningen av uppbörden å förevarande anslag delvis av tillfällig natur. Då jag inte har något att erinra mot de av statens pensionsanstalt gjorda beräkningarna, synes anslaget för budgetåret 1954/55 böra upptagas med 84 000 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till pensioneringskostnaderna för statens pensionsanstalt* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 84 000 000 kronor.

[20] 2. Statens andel i kostnaden för pensionering av vissa överåriga extra provinsialläkare.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	9 000	10 686
1953/54 (statsliggaren s. 1118)	10 000	
1954/55 (förslag)	10 000	

Statskontoret förordar, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Departementschefen.

Jag hemställer i anslutning till statskontorets förslag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens andel i kostnaden för pensionering av vissa överåriga extra provinsialläkare* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 10 000 kronor.

[21] 3. Bidrag till pensioneringskostnaderna för handelsflottans pensionsanstalt.

Under återopande av vad chefen för handelsdepartementet vid anmälan av tionde huvudtiteln anfört i fråga om bidrag till pensioneringskostnaderna för handelsflottans pensionsanstalt hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till pensioneringskostnaderna för handelsflottans pensionsanstalt* för budgetåret 1954/55 anvisa ett anslag av 1 600 000 kronor.

E. Allmänna indragningsstaten.

[22] 1. Avlöningar till personal å indragningsstat m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	737 000	734 973
1953/54 (statsliggaren s. 1119) ...	740 000	
1954/55 (förslag)	600 000	

Från anslaget bestrides även kostnaderna för rörliga tilläggsförmåner till personal å indragningsstat.

Med ledning av utgifterna å anslaget under innevarande budgetårs två första månader samt med hänsyn till beräknad avgång från indragningsstaten hemställer *statskontoret*, att anslaget minskas med 140 000 kronor.

Departementschefen.

Med biträdande av statskontorets förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avlöningar till personal å indragningsstat m. m.* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 600 000 kronor.

F. Diverse.

[23] 1. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond.

Under hänvisning till vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående ersättning till byggnadsstyrelsens delfond av statens allmänna fastighetsfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 121 000 kronor.

[24] 2. Kommittéer och utredningar genom sakkunniga.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	475 000	419 015
1953/54 (statsliggaren s. 1125)....	475 000	
1954/55 (förslag)	475 000	

Departementets utredningsverksamhet kan beräknas bli av betydande omfattning även under nästa budgetår. Jag räknar dock med att någon anslags-

höjning inte är erforderlig. Härvid förutsätter jag, att, i enlighet med vad jag i det följande (p. 26) föreslår, kostnaderna för statens bostadsnämnds m. fl. nämnders verksamhet, som för närvarande utgår från förevarande anslag, skall bestridas i annan ordning.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1954/55 anvisa ett reservationsanslag av 475 000 kronor.

[25] 3. Särskilda undersökningar.

I fråga om tjänstemän är den personalredovisning, som för närvarande förekommer inom statsförvaltningen, i flera hänseenden bristfällig. Visserligen utarbetas inom riksräkenskapsverket viss statistik över i statens tjänst anställd personal. Denna statistik, vilken tillkommit som ett komplement till den inom ämbetsverket upprättade finansstatistiken, har dock icke varit avsedd att utgöra en fullständig personal- och löneredovisning. Ej heller i fråga om de totala personalkostnaderna finnes någon egentlig redovisning. Vissa överslagsberäkningar utföres dock över det statliga lönekontots storlek.

Av olika skäl synes det nödvändigt att erhålla en bättre överblick över personalförhållandena och personalkostnaderna inom statsförvaltningen. I vissa hänseenden har nyligen gjorts eller pågår särskilda undersökningar. Sålunda införskaffade civildepartementet i september 1952 uppgifter för vissa undersökningar av lönestatistisk karaktär. Vidare utfördes också inom civildepartementet under våren och sommaren 1953 vissa undersökningar i fråga om pensionskostnadernas förändring för utredningen rörande automatiska utgiftsändringar inom statens verksamhet. 1953 års sjuklönesakkunniga utför vissa undersökningar rörande sjuklönekostnaderna.

Till följd av att en fullständig personalstatistik saknas blir dylika undersökningar tidsödande och dyrbara och förlorar snabbt i aktualitet. Jag vill i detta sammanhang även erinra om att det för lösandet av de arbetsuppgifter, som ävilas 1951 års pensionsutredning, torde bli erforderligt att göra ingående beräkningar över statens pensionsåtaganden. En personalredovisning, som möjliggör dylika beräkningar, torde dock i det väsentliga för närvarande saknas.

Nya redovisningssystem rörande tjänstemännen synes således böra övervägas. Vissa av de nuvarande redovisningarna kan därvid slopas.

Inom civildepartementet har utarbetats ett preliminärt förslag till ändrad personalstatistik. Jag är emellertid icke beredd att nu taga ställning till detta förslag utan har för avsikt att utverka bemyndigande att tillkalla en utredningsman för att närmare undersöka hur personalredovisningen bör utformas och hur arbetet därmed lämpligen bör organiseras. Med hänsyn till angelägenheten av att nya metoder snarast skall kunna prövas, bl. a. med tanke på 1951 års pensionsutrednings arbetsuppgifter, anser jag mig dock

böra förorda, att medel redan nu äskas av riksdagen för ändamålet. En ny personalredovisning skulle då kunna på försök komma till stånd under loppet av budgetåret 1954/55. Med utgångspunkt härifrån uppskattar jag kostnaden för angivna budgetår till i runt tal 40 000 kronor.

Då arbetet med personalstatistiken i avvaktan på närmare erfarenheter bör givas försökskaraktär, synes för ändamålet ett särskilt anslag böra uppföras under tolfte huvudtiteln. Anslaget torde lämpligen böra upptagas såsom reservationsanslag med benämningen Särskilda undersökningar. Det bör efter den utredning, jag i det föregående förutsatt, få ankomma på Kungl. Maj:t att närmare besluta om anslagets disponerande.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Särskilda undersökningar* för budgetåret 1954/55 anvisa ett reservationsanslag av 40 000 kronor.

[26] 4. Kostnader för vissa förhandlingar m. m.

Från ifrågavarande anslag bestrides *dels* kostnaderna för sådana i kungörelsen den 4 juni 1937 (nr 292) angående förhandlingsrätt för statens tjänstemän avsedda förhandlingar, som äger rum mellan ombud, utsedda av Kungl. Maj:t, och förening av tjänstemän, *dels* kostnaderna för den inom Kungl. Maj:ts kansli inrättade förhandlingsdelegation, vilken har att i vissa fall upptaga sådana statsdepartementen berörande frågor, som avses i förenämnda kungörelse, *dels ock* statens andel i kostnaderna för statens och kommunernas samarbetsnämnd i lönefrågor.

Enligt 17 § statens allmänna avlöningsreglemente skall en särskild nämnd, statens bostadsnämnd, finnas för handläggning av ärenden angående ersättning för tjänstebostad, som anvisas tjänsteman. Denna nämnds verksamhet har på senare tid intensifierats i hög grad. Under de fyra första månaderna av innevarande budgetår meddelade nämnden beslut i betydligt fler ärenden än som sammanlagt avgjordes under något av de sistförflutna budgetåren. Trots detta är balansen av ärenden hos nämnden mycket stor. Den nu pågående utredningen angående hyressättningen för statens tjänstebostäder (jfr SU 1952:145 p. 26) och de ändringar i nu gällande hyressättningsgrunder, som därav må föranledas, kan komma att påverka omfattningen av nämndens verksamhet. I jämförelse med förhållandena under de sistförflutna budgetåren synes en fortsatt tendens till ökning av arbetet vara sannolik i varje fall för de närmaste åren. Kostnaderna för nämndens verksamhet, som för budgetåret 1952/53 belöpte sig till 6 845 kronor, beräknar jag för innevarande budgetår med hänsyn till den stegrade arbetsmängden och därav föranledda utgifter för extra arbetskraft m. m. till inemot 30 000 kronor. Med beaktande av att nämndens verksamhet är av bestående natur och innebär kostnader av sådan storleksordning finner jag skäl tala för att dessa kostnader, som hittills utgått från anslaget till kommittéer och utredningar genom sakkunniga, i stället bestrides från anslaget

till kostnader för vissa förhandlingar m. m. Det synes mig lämpligt, att i så fall även kostnaderna för dyrortsnämndens och statens befodringsnämnds verksamhet överflyttas från förstnämnda till sistnämnda anslag. Därest riksdagen icke har något att erinra däremot, torde anslaget redan under innevarande budgetår få disponeras på sätt jag i det föregående förordat.

Vid bifall till vad jag föreslagit torde ifrågavarande anslag, vilket å riksstaten för innevarande budgetår är uppfört såsom ett reservationsanslag å 20 000 kronor, lämpligen böra för nästa budgetår upptagas såsom förslagsanslag samt bestämmas till 35 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader för vissa förhandlingar m. m.* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 35 000 kronor.

[27] 5. Extra utgifter.

Ifrågavarande anslag är i gällande riksstat upptaget med 10 000 kronor. För nästa budgetår torde anslaget böra fastställas till samma belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Extra utgifter* för budgetåret 1954/55 anvisa ett reservationsanslag av 10 000 kronor.

Fördelning av vissa pensionskostnader på civilförvaltningen och försvarsväsendet under budgetåret 1952/53.

I utlåtande nr 12 till 1943 års riksdag har bankoutskottet i anledning av Kungl. Maj:ts förslag till ändrad uppställning av dåvarande tolfte huvudtiteln, innefattande anslagen till pensionsväsendet, framhållit, att förslaget

A n s l a g	U t g i f t e r f ö r			
	tjänstepensionering		familjepensionering	
	civil	militär	civil	militär
Pensioner åt f. d. befattningshavare i statens tjänst	54 190 712: 65	51 218 492: 63	—	—
Pensioner enligt tjänstepensionsreglementet för arbetare m. m.	4 621 165: 56	6 289 205: 91	—	—
Pensioner åt viss arbetarpersonal i statens tjänst	353 190: 45	139 966: 79	—	—
Pensioner åt efterlevande till befattningshavare i statens tjänst	—	—	17 587 570: 08	13 833 867: 06
Pensioner åt efterlevande till arbetare i statens tjänst	—	—	697 952: 89	1 215 798: 50

innebure, att den ditintills tillämpade uppdelningen av pensionskostnaderna på särskilda anslag för civila och militära befattningshavare m. fl. skulle slopas. Då emellertid nämnda kostnader i räkenskaperna skulle bokföras var för sig, uttalade utskottet det önskemålet, att uppgift å kostnadernas fördelning på civila ändamål och försvarsändamål skulle offentliggöras i lämplig form, exempelvis i statsverkspropositionerna. I anledning av bankoutskottets sålunda uttalade önskemål torde i statsrådsprotokollet få intagas en sammanställning å kostnadsfördelningen under budgetåret 1952/53 inom de anslag, från vilka pensionskostnader för såväl civila som militära befattningshavare m. fl. bestrides.

Understöd åt efterlevande till vissa statsanställda.

I detta sammanhang tillåter jag mig vidare erinra om 1930 års riksdags bemyndigande för Kungl. Maj:t (riksdagens skrivelse nr 74) att i huvudsaklig överensstämmelse med av riksdagens bankoutskott angivna riktlinjer till ett sammanlagt belopp av förslagsvis 30 000 kronor om året besluta om årligt understöd åt änkor och barn efter anställningshavare i statens tjänst.

Beviljade understöd åt efterlevande efter personer, anställda vid de affärsdrivande verken, skall gäldas av de medel, av vilka verkens omkostnader bestrides. Övriga understöd skall jämlikt beslut vid 1934 års riksdag bestridas från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m.

Genom särskilda beslut den 12 december 1952 samt den 20 februari, den 22 maj, den 24 juli, den 2 oktober och den 20 november 1953 har Kungl. Maj:t beviljat understöd åt 41 änkor efter i statens tjänst anställda personer och uppfostringsbidrag åt 1 barn efter dylik person till ett sammanlagt årligt grundbelopp av 30 822 kronor. Av dessa understöd utgår

från *anslaget till diverse pensioner och understöd m. m.*: 3 understöd å 529 kronor, 3 understöd å 658 kronor och 7 understöd å 840 kronor, tillhoppa 9 441 kronor;

av *trafikmedel*: 1 uppfostringsbidrag å 273 kronor, 5 understöd å 529 kronor, 3 understöd å 658 kronor och 16 understöd å 840 kronor, tillhoppa 18 332 kronor;

av *telemedel*: 1 understöd å 840 kronor; samt

av *statens vattenfallsverks medel*: 2 understöd å 840 kronor och 1 understöd å 529 kronor, tillhoppa 2 209 kronor.

Sammanfattning.

Tolfte huvudtitelns slutsumma, för budgetåret 1953/54

utgörande	kronor 273 100 600,
kommer vid bifall till de av mig framställda förslagen att för	
budgetåret 1954/55 uppgå till	» 257 015 900,
innebärande en minskning med	» 16 084 700.

Enligt utredningen rörande automatiska utgiftsstegringar inom statens verksamhet kunde för budgetåret 1954/55 väntas en ökning av tolfte huvudtiteln med 14,3 miljoner kronor. Att i stället en minskning redovisas sammanhänger huvudsakligen dels med att i riksstatsförslaget ej upptagits några motsvarigheter till de å riksstaten för budgetåret 1953/54 uppförda anslagen till täckning av beräknat överskridande av anslagsmedel på grund av ändrad lönegruppering och beräknade kostnader för ändrad lönegrads-placering m. m. å tillhoppa 10,5 miljoner kronor, dels med en tillfällig ökning av uppbörden av huvudmannaavgifter i den statsunderstödda pensioneringen. Bortsett från denna pensionering har de under tolfte huvudtiteln redovisade pensionskostnaderna ökat med 3,5 miljoner kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:
Göran Hagbergh.

Register

till

Tolfte huvudtiteln för budgetåret 1954/55.**A. Civildepartementet.**

Sid.		Kronor
	Civildepartementet:	
1	Avlöningar	570 500
2	Omkostnader	44 000
	Säger för civildepartementet	614 500

B. Vissa myndigheter.

	Statens lönenämnd:	
3	Avlöningar	169 000
4	Omkostnader	10 000
	Statens avtalsnämnd:	
4	Avlöningar	186 200
5	Omkostnader	25 100
	Statens pensionsanstalt:	
6	Avlöningar	767 200
19	Omkostnader	107 900
	Säger för vissa myndigheter	1 265 400

C. Statliga pensionsväsendet.

20	Pensioner åt f. d. befattningshavare i statens tjänst.....	112 200 000
21	Pensioner åt personal i försvarsväsendets reserver.	2 700 000
21	Pensioner enligt tjänstepensionsreglementet för arbetare m. m.	12 000 000
22	Pensioner åt viss arbetarpersonal i statens tjänst.....	525 000
22	Vadstena krigsmanshuskassa.....	725 000
23	Pensionering av viss flottans gemenskap.....	130 000
23	Pensioner åt efterlevande till befattningshavare i statens tjänst	33 200 000
24	Pensioner åt efterlevande till arbetare i statens tjänst	2 200 000
25	Understöd i vissa fall åt f. d. anställningshavare vid lotsverket m. fl.....	15 000
25	Diverse pensioner och understöd m. m.....	4 550 000
	Säger för statliga pensionsväsendet	168 245 000

D. Statsunderstödda pensionsväsendet.

26	Bidrag till pensioneringskostnaderna för statens pensionsan- stalt	84 000 000
27	Statens andel i kostnaden för pensionering av vissa överåriga extra provinsialläkare.....	10 000
27	Bidrag till pensioneringskostnaderna för handelsflottans pen- sionsanstalt.....	1 600 000
	Säger för statsunderstödda pensionsväsendet	85 610 000

Sid.

Kronor

E. Allmänna indragningsstaten.

28 Avlöningar till personal å indragningsstat m. m.....	600 000
Säger för allmänna indragningsstaten	600 000

F. Diverse.

28 Ersättning till statens allmänna fastighetsfond:	
Byggnadsstyrelsens delfond.....	121 000
28 Kommittéer och utredningar genom sakkunniga.....	475 000
29 Särskilda undersökningar.....	40 000
30 Kostnader för vissa förhandlingar m. m.....	35 000
31 Extra utgifter.	10 000
Säger för diverse	681 000
Summa	257 015 900

- 31 Fördelning av vissa pensionskostnader på civilförvaltningen
och försvarsväsendet under budgetåret 1952/53.
32 Understöd åt efterlevande till vissa statsanställda.
33 Sammanfattning.

BILAGA 15 TILL STATSVERKSPROPOSITIONEN 1954

TRETTONDE HUVUDTITELN

OFÖRUTSEDDA UTGIFTER

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den
4 januari 1954.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sköld, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter frågan om anvisande av anslag å riksstaten till oförutsedda utgifter och anför därvid följande.

Oförutsedda utgifter. För bestridande av oförutsedda utgifter är å riksstaten under särskild huvudtitel uppfört ett förslagsanslag å 1 000 000 kronor, att under vissa angivna villkor stå till Kungl. Maj:ts förfogande för bestridande av dels utgifter av så brådskande art, att frågan ej hinner underställas riksdagen, dels ock vissa andra kostnader enligt av riksdagen särskilt lämnade bemyndiganden.

Enligt Kungl. Maj:ts särskilda härefter angivna beslut har under år 1953 följande utgifter anvisats att utgå från förevarande anslag, nämligen:

å utrikesdepartementets föredragning:

Till gäldande av ersättning åt medlemmarna i vapenstillstånds- och repatrieringskommissionerna i Korea (30/6).. 500 000: —

å försvarsdepartementets föredragning:

Till bestridande av vissa under budgetåret 1951/52 förskotterade haverikostnader (16/1) 640 376: 19

Till bestridande av kostnader för å kryssaren Gotland vattenskadad ammunition (5/6) 188 374: 88

Till täckande av med svenska övervaknings- och repatrieringskontingenternas i Korea organisering och verksamhet till och med den 30 november 1953 förbundna kostnader (12/6)	3 000 000: —
Till bestridande av kostnaderna för bärgning av minsveparen Örskär (26/6)	181 558: —
Till bestridande av kostnaderna för reparation av ett lavettfordon (24/7)	150 000: —
	Säger 4 660 309: 07

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag i propositionen nr 234 har 1953 års riksdag till bestridande av kostnaderna för de svenska övervaknings- och repatrieringskontingenterna i Korea å tilläggsstat I till riksstaten för innevarande budgetår anvisat ett reservationsanslag å 5 miljoner kronor. Den angivna anslagssumman avsåg även att täcka de kostnader, för vilka medel till ifrågavarande ändamål ställts till förfogande från anslaget till oförutsedda utgifter. Det belopp som tagits i anspråk för ifrågavarande ändamål från sistnämnda anslag har numera återförts. Efter denna återföring uppgår nettobeloppet för under år 1953 anvisade medel från anslaget till 1 660 309 kronor 7 öre.

För budgetåret 1954/55 torde anslaget till oförutsedda utgifter i riksstaten uppföras med oförändrat belopp, 1 miljon kronor. Beträffande dispositionen av anslaget synes de för innevarande budgetår stadgade villkoren böra gälla.

Enligt riksdagens medgivande äger Kungl. Maj:t från förevarande anslag bestrida jämväl belopp, som kronan genom lagakraftvunnen dom ålagts att utgiva under förutsättning att andra medel ej står till förfogande för ändamålet.

Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag i proposition nr 183 medgav 1944 års riksdag (skr. nr 329), att från anslaget till oförutsedda utgifter finge, på sätt i det vid propositionen fogade utdraget av statsrådsprotokollet föreslagits, tills vidare under budgetåren 1943/44 och 1944/45 utgå ersättning för förlust av eller skada å egendom utom landet till personer, vilka i rikets tjänst vore där bosatta, ävensom till deras familj och personliga tjänare. De förluster som avsågs var sådana som uppkommit på grund av krigsförhållandena. Samma bemyndigande lämnades av riksdagen för budgetåren 1945/46 och 1946/47. Något ytterligare bemyndigande i berörda hänseende ansågs däremot icke erforderligt för budgetåret 1947/48.

I proposition nr 282 till 1948 års riksdag upptogs emellertid ånyo frågan om ersättning för vissa förluster, varvid föredragande departementschefen anförde bl. a. följande.

På grund av de under efterkrigstiden rådande osäkra förhållandena i vissa främmande länder har personer, vilka uppehåller sig i utlandet och är

i rikets tjänst, ävensom deras familjemedlemmar och personliga tjänare, åsamkats förluster, som i stort sett är av samma natur som de, för vilka ersättning tidigare beretts av statsmedel. Det är att förvänta, att dylika förluster kan uppkomma även i fortsättningen. Det synes rimligt, att jämväl dessa personer tillerkännes ersättning efter enahanda grunder, som tillämpats i fråga om de genom krigsförhållandena uppkomna förlusterna. Framställningar om ersättning bör i så fall granskas på samma sätt som dithills skett.

Riksdagen medgav (skr. nr 406) i anledning av propositionen att från anslaget till oförutsedda utgifter finge tills vidare under budgetåret 1948/49 utgå ersättning för förlust av eller skada å egendom utom riket till personer, som uppehåller sig därstädes och är i rikets tjänst, ävensom till deras familjemedlemmar och personliga tjänare. För budgetåren 1949/54 har riksdagen lämnat motsvarande bemyndigande.

Med hänsyn till de osäkra förhållanden, som fortfarande råder i vissa främmande länder, synes hemställan böra göras hos riksdagen om förlängt bemyndigande att under nästa budgetår på oförändrade villkor från anslaget till oförutsedda utgifter utbetala ersättning för skador av ifrågavarande natur.

I anledning av proposition nr 38 medgav 1951 års riksdag (skr. nr 63) att från anslaget till oförutsedda utgifter finge tills vidare under budgetåren 1950/51 och 1951/52 utgå ersättning för genom tidigare krigsförhållanden uppkomna skador å egendom inom landet. För budgetåren 1952/53 och 1953/54 har riksdagen lämnat motsvarande bemyndigande.

Med hänsyn till att fall av krigsskador, exempelvis genom minsprängning, alltjämt förekommer synes riksdagens bemyndigande böra inhämtas till att under nästa budgetår på oförändrade villkor från anslaget till oförutsedda utgifter utbetala krigsskadeersättningar.

Slutligen får jag erinra om att i omförmälda proposition nr 234 till 1953 års riksdag föredragande departementschefen förutsatte att eventuella behov av ytterligare medel för de svenska övervaknings- och repatrieringskontingenterna i Korea finge tillgodoses genom anlitande av anslaget till oförutsedda utgifter. Frågan om täckning av sålunda bestridda kostnader skulle framdeles få anmälas. Riksdagen lämnade uttalandet utan erinran.

Även beträffande de särskilda bemyndigandena förutsattes att ifrågakommande dispositionsbeslut i likhet med övriga anvisningar bringas till riksdagens kännedom.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) till *Oförutsedda utgifter* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 000 kronor, att stå till Kungl. Maj:ts förfogande för bestridande av utgifter, vilka är av så

brådskande art, att frågan ej hinner underställas riksdagen, under villkor:

att utgiften är av den storlek, att vederbörande huvudtitels anslag till extra utgifter med hänsyn till därå förefintlig behållning icke lämpligen kan för ändamålet anlitas,

att utgiften är av beskaffenhet att ej kunna bestridas av andra till Kungl. Maj:ts förfogande stående medel,

att utgiften icke heller avser ändamål, för vilka anslag uppförts å sådan beredskapsstat, varom förmäles i § 63 regeringsformen,

samt att genast vid nästa riksdags början en särskild specificerad anmälan göres till riksdagen om de utgifter, Kungl. Maj:t under det senaste året anvisat att utgå av anslaget;

b) medgiva, att belopp, som kronan genom lagakraftvunnen dom ålagts att utgiva, må bestridas från anslaget till oförutsedda utgifter under förutsättning att andra medel icke står till förfogande för ändamålet;

c) medgiva att från anslaget till oförutsedda utgifter må, på sätt i det föregående föreslagits, under budgetåret 1954/55 utgå *dels* ersättning för förlust av eller skada å egendom utom riket till personer, vilka uppehåller sig därstädes och är i rikets tjänst, ävensom till deras familjemedlemmar och personliga tjänare, *dels ock* krigsskadeersättning.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Harald Häggquist.

BILAGA 16 TILL STATSVERKSPROPOSITIONEN 1954

FJORTONDE HUVUDTITELN

RIKSDAGEN OCH DESS VERK M. M.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 4 januari 1954.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sköld, anmäler fråga om anvisande av anslag för budgetåret 1954/55 till bestridande av kostnaderna för riksdagen och dess verk m. m. samt anför därvid följande.

Riksgäldskontoret har med skrivelse den 19 november 1953 överlämnat beräkningar rörande de anslag under huvudtiteln Riksdagen och dess verk m. m., som bör upptagas i riksstaten för budgetåret 1954/55. Jämte uppställning över anslagen har överlämnats specifikation, innefattande förslag till stater m. m. Beträffande innehållet i denna specifikation torde få hänvisas till handlingarna i ärendet.

Beträffande anslagsberäkningen inhämtas följande av skrivelsen.

Anslagen till riksdagens interparlamentariska grupp och Nordiska rådet har icke beräknats av riksgäldskontoret utan på hemställan av resp. styrelser uppförts med de begärda anslagsbeloppen.

Under anslaget till allmänt kyrkomöte har beräknats kostnader för kyrkomötets utredningsnämnd.

Avlönings- och pensionsanslagen till riksgäldskontoret, riksdagens ekonomibyrå, riksdagsbiblioteket och till justitie- och militieombudsmännen samt deras expeditioner ävensom till riksdagens revisorer har beräknats efter oförändrade grunder, anslagsposten till rörligt tillägg efter 35 % av löne- resp. pensionskostnaderna. Anslagen har i stort sett upptagits med samma belopp som för innevarande budgetår. Sänkningen av avlöningsanslaget till riksgäldskontoret är beroende på beräknad personalminskning. Höjning av avlöningsanslaget till riksdagsbiblioteket grundar sig på vissa från biblioteksstyrelsen lämnade uppgifter. Motivering för denna höjning skall av styrelsen lämnas till riksdagens bankoutskott.

Till fullmäktige inkomna framställningar angående anslagsberäkningarna från styrelsen för riksdagens interparlamentariska grupp, Nordiska rådets svenska delegation och riksdagens revisorer kommer att av fullmäktige överlämnas till bankoutskottet.

Anslaget till ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond torde i enlighet med vad som anförts vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor böra beräknas till 116 000 kronor.

Under åberopande av vad sålunda anförts gör jag under följande punkter hemställan om anslag för budgetåret 1954/55 till riksdagen och dess verk m. m.

[1] 1. Riksdagen: Arvoden till riksdagens ledamöter. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagen: Arvoden till riksdagens ledamöter* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 4 375 000 kronor.

[2] 2. Riksdagen: Reseersättningar till riksdagens ledamöter. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagen: Reseersättningar till riksdagens ledamöter* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 1 050 000 kronor.

[3] 3. Riksdagen: Avlöningar till personal. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagen: Avlöningar till personal* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 1 100 000 kronor.

[4] 4. Riksdagen: Kostnader för riksdagstrycket. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagen: Kostnader för riksdagstrycket* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 1 130 000 kronor.

[5] 5. Riksdagen: Utgivande av särskilda publikationer. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagen: Utgivande av särskilda publikationer* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 21 000 kronor.

[6] 6. Riksdagen: Utgivande av otryckta ständsprotokoll. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagen: Utgivande av otryckta ständsprotokoll* för budgetåret 1954/55 anvisa ett reservationsanslag av 25 000 kronor.

[7] 7. Riksdagen: **Kostnader för riksdagens interparlamentariska grupp.** Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagen: Kostnader för riksdagens interparlamentariska grupp* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 59 000 kronor.

[8] 8. Riksdagen: **Kostnader för Nordiska Rådet.** Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagen: Kostnader för Nordiska Rådet* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 75 000 kronor.

[9] 9. Riksdagen: **Övriga omkostnader.** Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagen: Övriga omkostnader* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 385 000 kronor.

[10] 10. Allmänt kyrkomöte. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Allmänt kyrkomöte* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 7 000 kronor.

[11] 11. Riksgäldskontoret: **Avlöningar.** Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksgäldskontoret: Avlöningar* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 1 561 000 kronor.

[12] 12. Riksgäldskontoret: **Kostnader vid emission av statslån m. m.** Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksgäldskontoret: Kostnader vid emission av statslån m. m.* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 500 000 kronor.

[13] 13. Riksgäldskontoret: **Övriga omkostnader.** Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksgäldskontoret: Övriga omkostnader* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 240 000 kronor.

[14] 14. Riksdagens ekonomibyrå: **Avlöningar.** Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagens ekonomibyrå: Avlöningar* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 575 000 kronor.

[15] 15. Riksdagens ekonomibyrå: Omkostnader. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagens ekonomibyrå: Omkostnader* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 310 000 kronor.

[16] 16. Riksdagsbiblioteket: Avlöningar. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagsbiblioteket: Avlöningar* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 269 000 kronor.

[17] 17. Riksdagsbiblioteket: Omkostnader. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagsbiblioteket: Omkostnader* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 30 000 kronor.

[18] 18. Riksdagsbiblioteket: Bokinköp och bokbindning. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagsbiblioteket: Bokinköp och bokbindning* för budgetåret 1954/55 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kronor.

[19] 19. Justitieombudsmannen och hans expedition: Avlöningar. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Justitieombudsmannen och hans expedition: Avlöningar* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 159 000 kronor.

[20] 20. Justitieombudsmannen och hans expedition: Omkostnader. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Justitieombudsmannen och hans expedition: Omkostnader* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 14 000 kronor.

[21] 21. Militieombudsmannen och hans expedition: Avlöningar. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Militieombudsmannen och hans expedition: Avlöningar* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 164 000 kronor.

[22] 22. Militieombudsmannen och hans expedition: Omkostnader. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Militieombudsmannen och hans expedition: Omkostnader* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 19 000 kronor.

[23] 23. Riksdagens revisorer och deras kansli: Arvoden till revisorerna. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagens revisorer och deras kansli: Arvoden till revisorerna* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 45 000 kronor.

[24] 24. Riksdagens revisorer och deras kansli: Avlöningar. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagens revisorer och deras kansli: Avlöningar* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 145 000 kronor.

[25] 25. Riksdagens revisorer och deras kansli: Omkostnader. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagens revisorer och deras kansli: Omkostnader* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 28 300 kronor.

[26] 26. Pensioner åt f. d. riksdagsmän. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Pensioner åt f. d. riksdagsmän* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 475 000 kronor.

[27] 27. Pensioner åt efterlevande till riksdagsmän. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Pensioner åt efterlevande till riksdagsmän* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 50 000 kronor.

[28] 28. Pensioner åt f. d. befattningshavare m. fl. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Pensioner åt f. d. befattningshavare m. fl.* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 346 000 kronor.

[29] 29. Pensioner åt efterlevande till befattningshavare. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Pensioner åt efterlevande till befattningshavare* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 75 000 kronor.

[30] 30. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond. Under återopande av vad jag inledningsvis anført hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 116 000 kronor.

[31] 31. Vinstutlottning i samband med lönsparande. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vinstutlottning i samband med lönsparande* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 175 000 kronor.

[32] 32. Kommittéer och utredningar genom sakkunniga. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 10 000 kronor.

[33] 33. Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1954/55 anvisa ett förslagsanslag av 300 kronor.

Slutsumman av huvudtiteln för riksdagen och dess verk m. m. kommer, vid bifall till vad jag sålunda föreslagit, att i riksstaten för budgetåret 1954/55 utgöra 13 633 600 kronor, vilket innebär en minskning i förhållande till gällande riksstat med 360 500 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:
Harald Häggquist.

BILAGA 17 TILL STATSVERKSPROPOSITIONEN 1954

LUFTFARTSFONDEN

*Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 4 januari 1954.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM.

Chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Andersson, anmäler fråga om upptagande å riksstaten för budgetåret 1954/55 av underskottet å luftfartsfonden samt anför därvid följande.

Med bifall till Kungl. Maj:ts därom i 1953 års statsverksproposition (bil. 17) gjorda hemställan upptog riksdagen för luftfartsfonden å riksstaten för budgetåret 1953/54 ett underskott av 8 700 000 kr. Vid beräkningen av underskottet hade luftfartsverkets driftkostnader upptagits till 12,7 milj. kr. och inkomsterna till 4,0 milj. kr.

I skrivelse den 4 juni 1953 framlade luftfartsstyrelsen slutligt förslag till driftkostnadsstat för budgetåret 1953/54. Genom beslut den 26 juni 1953 fastställde Kungl. Maj:t i huvudsaklig överensstämmelse med styrelsens förslag driftkostnadsstat för luftfartsverket för budgetåret 1953/54. Staten slutade på det av mig i statsrådsprotokollet angivna beloppet 12,7 milj. kr. I anslutning till staten fastställdes även personalförteckning för tjänstemän å ordinarie stat och för extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än Ce 25. Härjämte meddelades vissa bestämmelser angående avlönings- och omkostnadsposterna av i huvudsak samma omfattning som gäller för statsförvaltningen i allmänhet.